

ORSZÁGOS
SZÉCHÉNYI
KÖNYVTÁR

Az Országos Széchényi Könyvtár 2021. évi beszámolója

1014 Budapest, Szent György tér 4-5-6.

Rózsa Dávid főigazgató

2022. február 28.

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló	6
I. Szervezeti és humánerőforrás-kérdések	8
1. Dolgozói létszám.....	8
2. Humánerőforrás-helyzetkép az OSZK-ban.....	8
3. Bérhelyzet	9
4. Közösségi szolgálat.....	9
5. Kulturális közfoglalkoztatottak	10
6. Képzésben résztvevő dolgozók.....	10
7. Esélyegyenlőség biztosítása (felelős, terv mellékelése).....	10
8. Környezeti fenntarthatóság (felelős, terv mellékelése)	11
9. Jogi és igazgatási ügyek.....	11
10. A járványhelyzet kezelése a könyvtárban	12
II. Szakmai működés, szolgáltatások.....	14
1. Nyitvatartás.....	14
2. Látogatói adatok.....	15
3. Dokumentumforgalom	16
3.1. Dokumentumforgalom és könyvtárhasználat.....	16
3.2. Dokumentumforgalom olvasótermenként	17
3.3. Szabadpolcos állomány	18
4. Olvasói infrastruktúra.....	18
5. Tájékoztatás	19
6. Reprográfiai szolgáltatások	21
7. Online szolgáltatások	21
7.1. Honlap, tematikus és közösségi szolgáltatások	24
7.2. Elektronikus dokumentumküldés.....	26
8. Szolgáltatások fogyatékkal élők számára	26
9. Könyvtári programok, közösségi kezdeményezések.....	29
9.1. Használóképzések	29
9.2. Rendezvények.....	29
9.3. Kiemelt rendezvények bemutatása, szakmai konferenciák.....	30
10. Partnerség.....	37
10.1. Hazai szervezetekkel	37
10.2. Nemzetközi együttműködések	38
11. Tudományos kutatás	43
11.1. Tudományos kutatás, kutatásszervezés az OSZK-ban 2021 folyamán	44

11.2. Klebelsberg Kuno-ösztöndíj.....	45
11. 3. Egyéb intézményi együttműködések	46
11.4. MTMT.....	48
11.5. A 2021-re benyújtott, intézményileg elfogadott főbb kutatási projektek eredményei.....	48
11.6. Könyvkiadási tevékenység 2021: kiadványok, alhonlap, díjak, MKKE-tagság.	48
11.7. Könyvbemutatók.....	49
12. Kommunikációs és marketing tevékenység (stratégiai irányai, arculat, eszközök)	50
12.1. Csoportvezetések.....	51
12.2. Múzeumpedagógia.....	52
13. Minőségmenedzsment	52
13.1. <i>Minőségmenedzsment eszközei (módszerei, megállapítások)</i>	52
13.2. <i>Használói elégedettség mérések</i>	52
14. A nemzeti könyvtár innovációi, jógyakorlatai az olvasókért a pandémia idején	53
14.1. Bekapcsolódás a fake news elleni küzdelembe megalapozott és hiteles kutatá- sokkal, elemzésekkel, válogatásokkal, összefoglalókkal, határon túli riportokkal ...	53
14.2. Szakmai konferencia.....	53
14.3. A pandémiával összefüggésben tudományos folyóiratban, kötetben publikálás....	54
14.4. Szolgáltatásfejlesztés az online tér lehetőségeinek kihasználására.....	54
14.5. Jó gyakorlatok közzététele publikációk formájában	54
14.6. Nemzetközi kitekintés, referálás, jó gyakorlatok beemelése a szakmai közéletbe	55
14.7. Oktatás, képzés pandémiás helyzethez igazítása, hazai és határon túli ellátás..	55
14.8. Digitális tartalmak – házhoz vinni a könyvtárat	56
14.9. Nemzetközi együttműködések fokozása a bezárkózás ellensúlyozására	56
14.10. Könyvtárak és olvasók: összetartozunk – a nemzeti könyvtár és az országos könyvtárszakmai szervezetek oltásregisztrációs felhívása.....	58
III. Gyűjteményszervezés, gyűjteménymegőrzés.....	59
1. Gyűjteményfejlesztés	59
1.1Az állománygyarapítással kapcsolatos adatok bemutatása.....	59
1.2 Gyűjteményfeltárás.....	63
1.3 Kurrens Magyar Nemzeti Bibliográfia.....	69
1.4 Nemzetközi csere.....	70
1.5 ISBN-/ISMN-/ISSN-szolgáltatás.....	70
2. Állományvédelem, restaurálás (feladatok, általános helyzetkép rövid ismertetése)....	72
3. Raktározás (feladatok, általános helyzetkép rövid ismertetése)	74
4. Digitalizálás (feladatok, általános helyzetkép rövid ismertetése).....	77

5.	Webarchiválás	80
5.1	Személyi és munkafeltételek.....	80
5.2	Informatikai infrastruktúra	81
5.3	Archiválási munkák	81
5.4	Tudományos és oktatási tevékenység.....	82
5.5	Hazai és nemzetközi együttműködések.....	83
IV.	A különgyűjtemények beszámolója.....	84
V.	A Könyvtári Intézet beszámolója	93
1.	Szervezeti kérdések.....	93
2.	Kutatási és Elemző Osztály	95
3.	Könyvtári Minőségfejlesztési Osztály	98
4.	Könyvtári Szabványosítási Iroda.....	100
5.	Könyvtári Szak- és Továbbképzési Osztály.....	103
6.	Könyvtártudományi Szakkönyvtár	111
VI.	A Ciszterci Műemlékkönyvtár (Zirc) beszámolója	115
1.	Szervezeti kérdések.....	115
2.	Szolgáltatások.....	115
3.	Gyűjteménykezelés	117
4.	Gazdálkodás	118
VII.	Az Országos Idegennyelvű Könyvtár beszámolója.....	120
1.	Szolgáltatások.....	120
2.	Rendezvények.....	135
3.	Partnerség	137
4.	Közösségi szolgálat.....	140
VIII.	A Digitális Bölcsészeti Központ beszámolója	141
1.	Országos projektek	141
2.	Oktatási, tudományos tevékenység, K+F tevékenység, konferencia, kiállítás, szakmai támogatás	143
3.	Együttműködési szerződések, megállapodások, szakmai támogatás.....	143
4.	PIM-es projektek.....	144
	<i>Humáninformatikai projektek a PIM-ben .....</i>	<i>144</i>
	<i>Oktatási, tudományos tevékenység, K+F tevékenység, konferencia, kiállítás, szakmai támogatás a PIM-ben .....</i>	<i>145</i>
	<i>PIM-es nemzetközi pályázatok, együttműködések.....</i>	<i>145</i>
IX.	Pályázatok, projektek bemutatása, aktuális helyzete, fenntartási kérdések.....	146
	Hazai pályázatok, projektek bemutatása	146
	Európai uniós pályázatok, projektek bemutatása	147

X.	Gazdálkodás.....	149
1.	Bevételi és kiadási előirányzatok alakulása.....	149
2.	Pályázati források és projektek 2021-ben.....	149
3.	Jelentősebb eszközbeszerzések.....	151

Vezetői összefoglaló

A 2021. év jelentős változásokat hozott a nemzeti könyvtár életében, az egész világot sújtó koronavírus-járvány mindhárom hulláma közvetlenül érintette a működést. A könyvtár **2020. november 11-étől 2021. május 3-áig zárva tartott**, a munkatársak nagyobb része távmunkában dolgozott. A **2021. május 4-jei nyitást** követően olvasóinkat továbbra is csak korlátozott keretek között, rövidített nyitvatartással és csak a kijelölt olvasói terekben (katalógustér, mikrofilm-olvasóterem, általános olvasóterem, központi tájékoztatás) tudtuk fogadni.

A világiárvány miatt a 2020-ban **megerősített online jelenléteket továbbra is fenntartottuk**. A közösségi térbe összesen 5.447 különböző léptékű egyéni tartalom készült, a Facebook-posztoktól kezdve a tematikus blogbejegyzésekig.

A munkatársak **több tematikus tartalomszolgáltatást** indítottak útjára 2020-ban (Fotótér, Földabrosz, 1956-os történelem röplapokon, Régi Ritka) és 2021-ben egyaránt. Ezekben az adatbázisokban a kutatók téma, cím, szerző, korszak stb. szerint könnyen kereshetnek dokumentumok, böngészhetnek érdekességek után és megismerhetik a könyvtár gyűjteményének egyes részeit. A megindított adatbázisok anyagát a könyvtár folyamatosan bővíti.

2021. évi digitális tartalomszolgáltatásaink:

Hangtár - a magyar kultúra napján, 2021. január 22-én a nemzeti könyvtár elindította a Hangtár nevet viselő új szolgáltatását, amelynek köszönhetően több mint 150 órányi több műfajt – operett, filmdal, tánczene – magába foglaló hanganyag vált elérhetővé a nagyközönség számára.

COPIA – Babits Mihály halálának nyolcvanadik évfordulóján, 2021 augusztusától a nemzeti könyvtár Kézirattárának közkinccsé vált becses darabjaiba nyerhet bepillantást a nagyérdemű.

2021-ben **jelentős infrastrukturális fejlesztéseket** hajtottunk végre mind a nemzeti könyvtár székhelyén, mind a zirci Ciszterci Múemlékkönyvtárban. Az **OSZK Történeti Fénykép- és Videótár új kutatótermet kapott** a könyvtár 7. szintjén. A sokfunkciós tér lehetőséget ad az analóg fényképezési technológiákkal való ismerkedésre, a digitális adatbázisok böngészésére, valamint a történeti interjúgyűjteményünk megtekintésére is. Állandó tárlatunk bemutatja a Fényképtár gyűjteményében található értékes tárgyi relikviákat. A kutatótermet kápolnatérként ismerték eddig a könyvtár munkatársai. Nevét sáttortetős kialakításáról kapta, egykor valószínűleg átjáróként szolgált a Mátyás-kút mögötti Zsigmond-kápolnába, melynek egyik fülkéjében 1901 és 1944 között a Szent Jobbot őrizték.

A Szent István Napok eseménysorozat alkalmából 2021. augusztus 19-én átadásra került az intézményünk fenntartásába tartozó **zirci Ciszterci Múemlékkönyvtár** nyolc hónapos munkával **felújított gyönyörű Barokk terme és megújult kutatószobái**. A könyvtár egy különleges idegenforgalmi plakát-kiállítással is kedveskedett a látogatóknak *Utazgassunk hazánk földjén!* címmel, amely 2021. október 19-ig volt látogatható a Ciszterci Múemlékkönyvtárban. A tárlat az 1920–1930-as évek belföldi utazást és üdülési lehetőségeket hirdető plakátjaiból mutat be keresztmetszetet a nemzeti könyvtár plakát- és nyomtatvány-gyűjteményének anyagából.

2021. szeptemberében az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusra hazánkba látogatott Ferenc pápa. Ennek alkalmából az OSZK szakemberei Magyarország Kormányának ajándékként elkészítették az első összefüggő magyar nyelvemlék, a *Halotti beszéd és könyörgés* szövegét is tartalmazó, a 12. század végén keletkezett **Pray-kódex díszmásolatát**. Fekete Péter, az EMMI kultúráért felelős államtitkára 2021. október 12-én az OSZK-ba látogatott és köszönetét fejezte ki államtitkári dicséret formájában a díszmásolat elkészítésében részt vevő harmincegy munkatársnak.

A díszmásolat elkészítése mintegy négy hónapos munka eredménye volt, az OSZK Történeti Fénykép- és Videótárának munkatársai kamerával kísérték végig a teljes folyamatot. Az elkészült felvételekből és a nemzeti könyvtár kutatóival, munkatársaival és a felkért szakértőkkel készített interjúkból a kódexet és a Halotti beszéd és könyörgést, a másolat-készítési folyamatot, illetve – szélesebb kontextusban – a nemzeti könyvtár tevékenységét és jelentőségét is bemutató **dokumentumfilm készült *Látjátok feleim* címmel**.

Szintén kiemelkedő jelentőséggel bír a 2021. évben, hogy a **Spitzbergákon őrzött trezorba kerültek az OSZK kiemelt értéket képviselő dokumentumainak különleges eljárással filmszalagra rögzített digitális másolatai**, ezáltal Magyarország először helyezett el digitalizált kultúrtörténeti dokumentumokat az Északi-sarki Világarchívumban (Arctic World Archive, AWA). A nemzeti bibliotéka együttműködő partnere, AWA egyedülálló módon vállalja a digitális adatok hálózaton kívüli megőrzését a Föld legészakibb, ezer főnél népesebb városában, Longyearbyenben kiépített tárolójában. A norvég Piql cég által előállított mikrofilmtekercecseket Sándorfi Eszter oslói magyar nagykövet, Rózsa Dávid, az OSZK főigazgatója és Gerencsér Judit, az OSZK általános főigazgató-helyettese helyezte el a trezorban 2021. szeptember 23-án.

2021-ben elkészült az intézmény **digitalizációs stratégiája**, amelyben tükröződik a Könyvtári Gyűjteményi Digitalizálási Stratégia céljainak is megfelelő felhasználóközpontú, szolgáltatásorientált szemlélet a kulturális örökség részét képező dokumentumok digitalizálásával kapcsolatban.

A tárgyévben megtörtént a kommunikációs tevékenység újragondolása, elkészült az OSZK 2021 és 2023 közötti időszakra vonatkozó **kommunikációs stratégiájának**, valamint az OSZK Kommunikációs Szabályzatának tervezete. Előkészületben van továbbá a nemzeti könyvtár **marketingstratégiája** és marketingterve is.

Az OSZK tevékenységi köre **webarchiválással** bővült a 2021. év elején a digitális kulturális örökség megőrzése céljából. A webarchívum nyilvános gyűjteménye a 2021-es során több mint 80 webhellyel bővült, főként állami vagy önkormányzati támogatással működő intézmények honlapjaival, melyek szolgáltatásához 2021. januárjától már nem kell egyedi szerződéseket kötni, a Kormány 626/2020. (XII. 22.) számú rendelete 6. § (3) pontja alapján.

A gyűjtemény nem publikus részét tartalmazó szerveren a 2020. évi 50-hez képest tavaly 63 nagy aratást futtattunk, és az előző évi 236,6 millió helyett 2021-ben 359,9 millió URL-címről töltöttünk le fájlokat, amiből 171,1 millió volt a korábban még nem mentett vagy időközben megváltozott.

Három új tematikus gyűjteményt alakítottunk ki (idegenforgalom, történelem, természet- és műszaki tudományok), így összességében több mint 44 ezer, témák szerint öszszeválogatott webcímünk van (ez 2020 végén 35,2 ezer volt).

Mindent egybevéve a **zárt archívum mérete több mint 12 terabájtal nőtt** 2021-ben. Az aratások során oldalképek is készülnek a webhelyek kezdőlapjáról. Ilyenből közel 1 millió jött létre tavaly, 1,8 terabájt összméretben.

2020. évben két lépcsőben a munkatársak 88%-ának bérét emeltük meg átlagosan 21%-kal. A 1501/2021. (VII. 26.) kormányhatározattal 2021. évre biztosított többletforrás révén a kollegák **több mint 84%-a részesült átlagosan 22%-os béremelésben.**

A munkavállalók 2020-tól, így 2021-ben is **cafeteriajuttatásban** részesülnek, amelynek mértéke a jogszabályban meghatározott legmagasabb összeg.

I. Szervezeti és humánerőforrás-kérdések

1. Dolgozói létszám

		2020. évi tény	2021. évi tény	
Szakmai összlétszám (fő, töredék is lehet)		305	389	
Ebből vezető vagy magasabb vezető, max. 10%, fő, töre-		44	52	
Könyvtáros munkakörben foglalkoztatottak	Könyvtáros szakképesítéssel	<i>összesen</i>	221	309
		<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>	216	302
	Egyéb	<i>összesen</i>		
		<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>		
	Mindösszesen	<i>összesen</i>	221	309
		<i>átszámítva teljes munkaidőre (4+6)</i>	216	302
az Egyébből felsőfokú végzettségű	<i>összesen</i>			
	<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>			
Egyéb nem szakmai munkakörben foglalkoztatott (fő, töredék is) lehet)		64	76	
Önkéntesek száma		43	0	

2. Humánerőforrás-helyzetkép az OSZK-ban

Az év során az alábbi **személyi változások** történtek:

- **Intézményünkben távozott 34 fő.** (1 fő Főigazgatóságról, 7 fő a Főigazgatói Kabinettről, 7 fő a Gazdasági Főosztályról, 2 fő a Projektirodáról, 2 fő az Információtechnológiai Főosztályról, 6 fő a Gyűjteményszervezési Főosztályról, 1 fő a Jogi és Igazgatási Osztályról, 1 fő az Információ- és Tartalomszolgáltatási Főosztályról, 5 fő a Kutatási és Különgyűjteményi Főosztályról, 1 fő a Gyűjteménymegőrzési Főosztályról, és 1 fő a Könyvtári Intézet-től.)

- **Nyugdíjba vonult 9 fő.** (1 fő a Jogi és Igazgatási Osztályról, 4 fő a Kutatási és Különgyűjteményi Főosztályról, 1 fő az Információ- és Tartalomszolgáltatási Főosztályról, 3 fő a Könyvtári Intézetből)

- **Új belépők: 48 fő.** (2 fő a Főigazgatóságra, 1 fő a Főigazgatói Kabinetre, 2 fő a Jogi és Igazgatási Osztályra, 9 fő a Gazdasági és Üzemeltetési Főigazgató-helyettesi területre, 1 fő a Projektirodára, 1 fő az Információtechnológiai Főosztályra, 10 fő a Gyűjteményszervezési Főosztályra, 1 fő az Információ- és Tartalomszolgáltatási Főosztályra, 11 fő a Kutatási és Különgyűjteményi Főosztályra, 6 fő a Gyűjteménymegőrzési Főosztályra, 3 fő a Könyvtári Intézethez, és 1 fő az Országos Idegennyelvű Könyvtárba).

- **Beolvasással az OSZK-hoz került 61 fő.** (45 fő Országos Idegennyelvű Könyvtár teljes létszáma, 5 fő Digitális Bölcsészeti Központ és 11 fő a Petőfi Irodalmi Múzeumból).

- **A könyvtár vezetésében történt változások:** 2021. májusban új informatikai főosztályvezető érkezett az OSZK-hoz. A Projektiroda vezetői pozícióját 2021. júniustól a korábbi informatikai főosztályvezető tölti be. 2021 júniusában közös megegyezéssel távozott a főigazgatói kabinetvezető, helyette az új vezető 2021. novemberben lépett be. Mindezekon kívül megbízásra került 10 fő osztályvezető, 1 fő osztályvezető-helyettes és 3 fő csoportvezető.

3. Bérhelyzet

2020. évben két lépcsőben a munkatársak 88%-ának bérét emeltük meg átlagosan 21%-kal. A 1501/2021. (VII. 26.) kormányhatározattal 2021. évre biztosított többletforrás révén a kollegák **több mint 84%-a részesült átlagosan 22%-os béremelésben.**

A munkavállalók 2020-tól, így 2021-ben is cafetéria juttatásban részesülnek, amelynek mértéke a jogszabályban meghatározott legmagasabb összeg.

Az intézmény munkatársainak átlagilletménye 441.200 Ft/hó volt. Ez **24%-os növekedés** az előző évhez képest.

Törzsgárdajutalomban 34 fő részesült, átlagosan 42.200 Ft összegben.

Jubileumi jutalom kifizetésben 14 fő részesült, átlagosan 1.374.448 Ft/fő összegben.

4. Közösségi szolgálat

Közösségi szolgálat	2020. évi tény	2021. évi tény
Az iskolai közösségi szolgálatot a könyvtárban teljesítők száma	4	2

Az iskolai közösségi szolgálat fogadására a köznevelési intézményekkel kötött megállapodások száma	0	0
---	---	---

2021-ben a pandémiás helyzet miatt csak külön engedéllyel fogadtunk 2 közösségi szolgálatos diákot.

5. Kulturális közfoglalkoztatottak

Kulturális közfoglalkoztatottak	2020. évi tény	2021. évi tény
Partnerintézmények száma	686	686
Induló létszám (január 1-jén)	0	0
Záró létszám (december 31-én)	0	0

2019. december 31. napjával az OSZK-ban megszűnt a kulturális közfoglalkoztatás. A program során annak költségére folyamatosan történtek informatikai eszközbeszerzések. Ezen eszközöket a partnerintézmények kapták használatra használati szerződés keretében. Mivel az így beszerzett eszközöket 5 évig elidegenítési tilalom terheli, és az OSZK sem tudja használni, új használati szerződések keretében 2024. december 31-ig továbbra is a volt partnerintézmények használhatják. Ennek eredménye, hogy bár a közfoglalkoztatási programban 2020. évtől nem vettünk részt, mégis a 2019. évi partnerintézményi számnál jóval magasabb a 2020–2021. évi szám.

6. Képzésben résztvevő dolgozók

Képzés típusa	2020. évi tény (fő)	2021. évi tény (fő)	Felhasznált költség (Ft)
Képzés	1	107	528.000
Továbbképzés	34	4	250.000
Ösztöndíj	0	0	–
Egyéb: PhD képzés	19	21	

A DMS One elektronikus iratkezelési szoftver bevezetésével szükségessé vált a munkatársak felkészítése a rendszer használatára. Ebben az oktatásban több osztályt érintően összesen 99 fő vett részt.

A Könyvtári Intézet által szervezett OKJ-s segédkönyvtáros képzésen összesen 6 fő vett részt. További 2 fő vett részt angol szaknyelvi továbbképzésen, 1 fő kutatástámogatás továbbképzésen, és 1 fő vezetőképző továbbképzésen.

A Webuni által szervezett 12 hetes Java fejlesztő alapképzésen 2 fő vett részt.

7. Esélyegyenlőség biztosítása (felelős, terv mellékelése)

A hatályban lévő Esélyegyenlőségi terv 2012-ben készült, módosítása folyamatban van.

Az év során eseményt nem jelentettek.

Az esélyegyenlőségi megbízott 2021. december 31-i hatállyal közös megegyezéssel távozott az intézményből.

8. Környezeti fenntarthatóság (felelős, terv mellékelése)

A környezeti fenntarthatóság terén 2021-ben külső szakértő igénybevételével elkészült az OSZK Budavári Palota épületének energetikai auditja, amely széleskörűen felmérte az egyes energiafélések (villamosenergia, földgáz, hő) ellátási körülményeit, különös tekintettel a veszteségek költséghatékony csökkentése módozataira, valamint a karbonki-bocsátás (széndioxid-egyenértékes) mértékének feltérképezésére.

A környezeti terhelés csökkentésének elősegítésére gyűjtőláda került kihelyezésre a használt mobiltelefonok központosított ártalmatlanítása céljából.

9. Jogi és igazgatási ügyek

A **jogi terület** feladatait sok esetben az előre nem látható és nem tervezhető napi feladatok jelentik, amelyek az adott napon az OSZK-ba érkezett anyagok azonnali feldolgozását, illetve soron kívüli konzultációt, megbeszélést és döntést igényelnek.

A 2021. évben elvégzett feladatok között kiemelést érdemel, hogy védjeggyé nyilvánítási eljárást kezdeményeztünk a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalánál a „MEK”, a „Magyar Elektronikus Könyvtár” és a „Jeles Napok” kifejezésekre.

A jogi szakterület részt vett a Magyar Filmtörténeti Fotógyűjtemény gyűjteményi elemeinek a Nemzeti Filmintézet Közhasznú Nonprofit Zrt. részére történő átadásának előkészítésében is.

Az osztály munkatársai közreműködtek a legfontosabb (pl. a szállítási, bérleti, megbízási, adásvételi) szerződési sablonok kidolgozásában, az OIK munkaügyi iratainak feltárásában és feldolgozásában, a belső szabályzatok módosításának véleményezésében, valamint az elektronikus iratkezelő rendszer és az elektronikus aláírások felhasználói körének bővítéséhez szükséges ügyintézkésekben.

2021-ben a jogi terület által készített, véleményezett és ellenjegyzett szerződések száma: 921 db volt, 26%-kal kevesebb, mint előző évben.

Jelentős volt az elmúlt év folyamán az egyéb, hatósági, bírósági, társadalmi szervezetek, stb. megkeresések száma, ehhez kapcsolódó jogi ügyintézés, vagy szakmai segítség nyújtás.

Az osztály vezetője folyamatosan ellátta a kötelmi jogviszonyhoz kapcsolódó szerzői jogi feladatokat (ajándékozási, felhasználási szerződések). Részt vett az EMMI felé történő statisztikai adatok gyűjtésében, adatszolgáltatásban.

Az osztály jogász munkatársa 2021-ben is részt vett az OSZK-ban folyó Országos Könyvtári Rendszer-projekt munkájában, valamint a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia programban, azok szerződéséhez kapcsolódó jogi tanácsadásban, a szerződések ellenjegyzésében.

Munkatársi jogsegélyszolgálat ellátására az Osztály munkaviszonyban dolgozó jogásza által 22 esetben került sor, 44%-kal kevesebb esetben, mint előző évben.

Az **igazgatási részleg** munkájára kifejezetten jellemző, hogy általában nem tervezhető. Alapvetően meghatározza a napi bejövő és kimenő postaforgalom, az eseti jelleggel irattárból igényelt anyagok felkutatása, irattárba helyezés, iktatás napi mennyisége, hitelesített dokumentumok előkészítése, szkennelés, stb. 2021-ben jellemző lett a hagyományos értelemben vett irat kölcsönzések visszaszorulása, és az iratok elektronikus úton történő továbbítása.

2021-ben teljes mértékben megvalósult a szerződések nyilvántartásának folyamatos vezetése. Továbbra is a részleg munkája az OSZK-ban előállított „Születésnap csomagok” és a „Matarka csomagok” külön, GLS futárszolgálat felé történő speciális postázási feladatok ellátása.

2020-ban sor került az OSZK-ba beolvasott Magyar Nemzeti Digitális Archívum és Filmintézet (MaNDA) irattári anyagainak áttekintésére és selejtezésre is az 1973-2010. közötti évek vonatkozásában. Az említett időszakra vonatkozó selejtezés alá vont iratok terjedelme: 70 ifm., a selejtezett iratok terjedelme 48 ifm. A selejtezést a Magyar Nemzeti Levéltár 2021-ben jóváhagyta.

Az igazgatási terület 2021-ben:

iktatott: 2047 db iratot (+ 8%),

érkeztetett: 7326 db iratot (+ 39%),

átmeneti és központi irattárból kikért ügyiratok/kötetek/dobozok/palliumok száma: 241 db (+ 446%),

irattározott ügyiratok terjedelme: 3 ifm (projektek, pályázatok) (+ 200%).

Jelentős postai csomagforgalmat bonyolít az igazgatási részleg, amely nagy mértékben a köteles példányok, valamint a könyvtárközi kölcsönzés részére történik.

2021-ben a kezelt csomag mennyisége (érkezett és küldött csomag szám) felére esett vissza, mint előző évben, 2861 db volt (- 49%)

10. A járványhelyzet kezelése a könyvtárban

Az OSZK számára kiemelten fontos munkatársai és külső partnerei (olvasói, látogatói, vendégei, tanfolyami hallgatói, tárgyaló- és szerződéses partnerei, beszállítói, a kötelespéldány-válogatást végző könyvtáros kollégák stb.) egészségének védelme.

A nemzeti könyvtárnak – mint kultúrstratégiai intézménynek – ugyanakkor a koronavírus-fertőzés miatt kialakult veszélyhelyzet időszakában is maradéktalanul el kell látnia jogszabályokban rögzített alap- és kiemelt feladatait, továbbá emelnie kellett távolról igénybe vehető szolgáltatásainak szintjét. E két szempont egyidejű érvényesülése érdekében a főigazgató szabályzatot adott ki, amelynek célja az volt, hogy az OSZK feladatainak magas színvonalú ellátásával, illetve szolgáltatásai lehető legszélesebb körű, személyes megjelenés nélküli igénybevételének biztosításával párhuzamosan a távmunkavégzéssel és / vagy az egészségvédelmi előírásokkal lehetőséget adjon az OSZK munkavállalóinak a járványügyi intézkedésekhez való alkalmazkodásra, valamint az egészség megőrzésére, megóvására.

A távmunkavégzés biztosításának lehetősége mellett, a munkatársak közötti fizikai kontaktusok minimalizálása érdekében a közvetlen vezetőknek pontos heti beosztási tervet kellett készíteni, amelyben rögzíteni kellett, hogy a munkavégzés céljára rendelkezésre

álló 6 és 20 óra közötti időszakban ki mely időszakokban dolgozik munkahelyén. A beosztási terv elkészítésekor tekintettel kellett lenni a személyesen igénybe vehető szolgáltatások maradéktalan ellátására, valamint a bent tartózkodó munkatársak arányos elosztására a hét munkanapjain és a rendelkezésre álló időszakokban.

A munkáltató az OSZK-ban alkalmazza **a koronavírus elleni védőoltásnak az állami és önkormányzati intézményeknél foglalkoztatottak által történő kötelező igénybevételéről** szóló 599/2021. (X. 28.) Korm. rendeletben előírtakat, és a jogszabályról, valamint annak alkalmazásáról tájékoztatta is a munkatársakat.

A munkahelyen kötelező az alábbi higiénés és egészségvédelmi előírások megtartása:

- a) megérkezéskor a kihelyezett érintésmentes kézfertőtlenítő használata,
- b) részvétel a Működésfenntartási és Biztonsági Osztály által végzett testhőmérséklet-mérésen,
- c) közösségi tereinkben (az olvasói terekben, a tárgyaló- és az oktatótermekben, a kötelezpéldány-válogatásra kijelölt helyiségben, a könyvesboltban, a büfében, a ruhatárban, a mosdókban, a folyosókon, a lépcsőházakban stb.) kötelező az arcot (a szájat és az orrot egyaránt) eltakaró maszk viselése,
- d) az emberek közötti, legalább 1,5 méteres védőtávolság tartása.

Az értekezletek, megbeszélések, valamint a Könyvtári Intézet által szervezett tanfolyamok és vizsgák elsődlegesen, a konferenciák, workshopok minden esetben, majd később lehetőség szerint online formában voltak megtartandók.

A könyvtári szolgáltatásokat a járványügyi jogszabályokkal összhangban, az egészségvédelmi óvintézkedések maradéktalan betartásával biztosítottuk. Ezek közül kiemelhető például a plexi védőfal felszerelése a beiratkozáson és az ügyfélszolgálati pultoknál, vagy a visszahozott dokumentumok 72 órás karanténba helyezése.

II. Szakmai működés, szolgáltatások

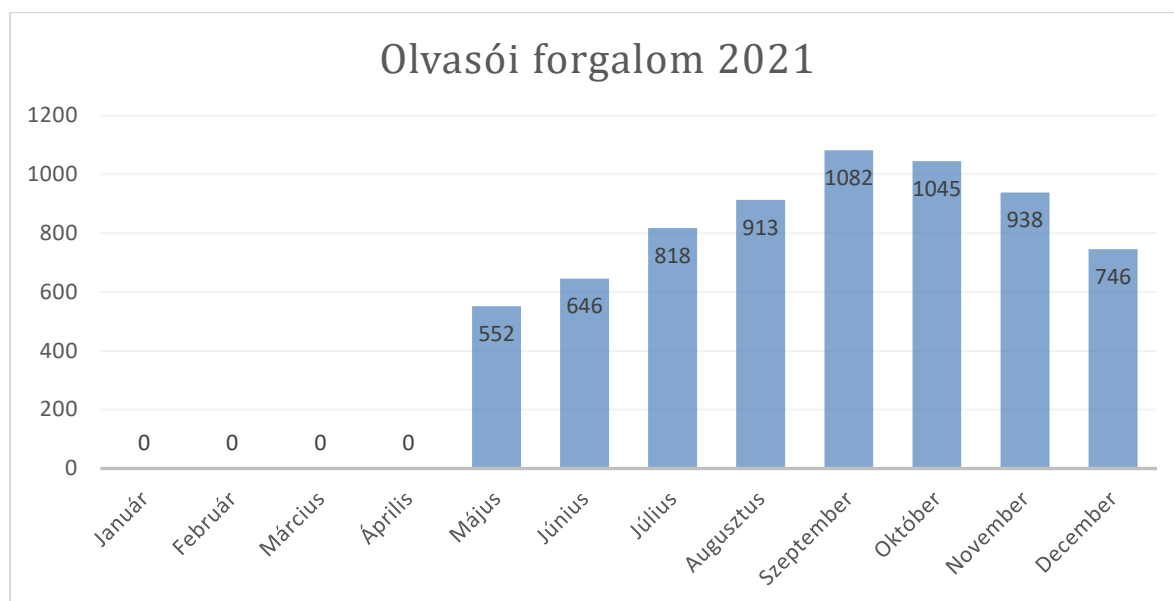
1. Nyitvatartás (heti nyitvatartási idő, hétvégi nyitva tartás, változások)

Nyitvatartás	2020. évi tény	2021. évi tény
Heti nyitvatartási órák száma (óra)	28	28
Heti nyitvatartási órák száma a különgyűjteményi olvasótermekben (óra)	21	28
Hétfégi nyitvatartás (óra)	0	0
16 óra utáni nyitvatartás (óra)	1	1
16 óra utáni nyitvatartás a különgyűjteményi olvasótermekben (óra)	3	1
Évi összes nyitvatartás (óra)	1.771	945
Nyári zárvatartási idő (-tól;- ig)	0	0
Munkanapok száma (nap)		
Téli zárvatartási idő (-tól;- ig)	12.24-	12.24-
Munkanapok száma (nap)	12.31. 4 nap	12.31. 5 nap
Különleges nyitvatartás (pl.: Múzeumok Éjszakája) (óra)	0	0

Az Olvasószolgálati és Tájékoztatási Osztály munkáját és statisztikai mutatóit a 2021-es évben is jelentősen befolyásolta a járvány: a nyitvatartási órák száma és a helyben használt dokumentumok száma csökkent; ugyanakkor online, távolról is elérhető szolgáltatásaink jelentősége (online referenz szolgáltatás, adatbázisok távoli elérése) felértékelődött.

A 2021. évre tervezett feladatokat is módosítanunk kellett a járványügyi veszélyhelyzet keretében hozott intézkedések miatt. A könyvtár 2020. november 11-től 2021. május 3-ig zárva tartott, az Osztály munkatársai 2021. március 8. után néhány hétig távmunkában látták el feladataikat, a telefonos tájékoztatást ügyeleti rendszerben működött az újranyitásig. A zárvatartás alatt is működött a könyvtárközi dokumentumellátás, az online referenz szolgáltatás és a belső kölcsönzés. A 2021. május 4-i nyitást követően olvasóinkat továbbra is csak korlátozott keretek között, rövidített nyitvatartással és csak a kijelölt olvasói terekben (Katalógustér, Mikrofilm-olvasóterem, Általános Olvasóterem, Központi Tájékoztatás) tudtuk fogadni.

2. Látogatói adatok

A nyitvatartási órák száma a 2020-as évhez képest csökkent, ez a könyvtárhasználati statisztikában is megmutatkozik. A könyvtár 2021-ben május 4-én nyitott ki. A látogatottsági adatok lassan emelkedtek, végül sikerült elérnünk a 2020-as szintet. A hosszú zárvatartásért regisztrált olvasóinkat kétszer is kárpótoltuk a 2021-es év során: az első hosszabbítási akcióban a 2021. március 1-je és június 1-je között lejáró olvasójegyeket hosszabbítottuk 2021. június 2-ig (1.183 db), a második hosszabbítási akcióban 2021. nyarán kárpótlásul a „könyvtármentes” hónapokért a 2020–2021-ben korábban váltott éves olvasójegyek érvényességét hat, a féléves olvasójegyek érvényességét három hónappal díjmentesen meghosszabbítottuk (1.374 db.) Az ELTE szeptemberi Könyvtári napján a beiratkozni vágyóknak a könyvtárhasználati díjból 50%-os kedvezményt biztosítottunk. Az akció keretében 37 fő iratkozott be.

Könyvtárhasználat	2020. évi tény	2021. évi tény
Regisztrált használók száma	5.117	1.507
Aktív használók száma	n. a.	1.489
Ebből diák	745	742
Napijegyek száma	278	249
Havi olvasójegyek száma	111	97
Féléves olvasójegyek száma	645	424
Éves olvasójegyek száma	836	687
Kutatói olvasójegyek száma	898	1.419
Belépések száma (db)	10.891	11.866
Ebből diákcsoportok (db/fő)*		
Ebből egyéb csoportok (db/fő)		1 db / 38 fő

* Jogszámból ugyanaz a kedvezmény illeti meg a diák- és a nyugdíjascsoportokat. Az OSZK rendszerében nem teszünk különbséget, ezért ezek összesített számát tudjuk megadni.

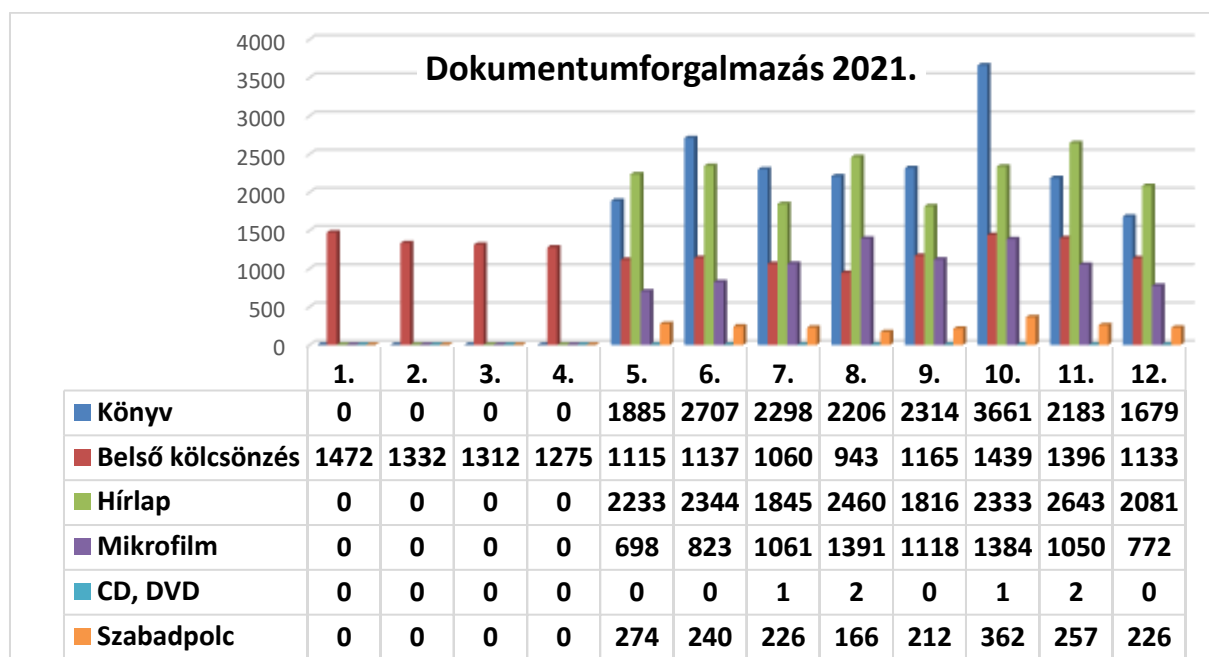
3. Dokumentumforgalom

3.1. Dokumentumforgalom és könyvtárhasználat

Könyvtárhasználat	2020. évi tény	2021. évi tény
	22.644 könyv	18.933 könyv
	13.246 szabad-polcos kötet	1.963 szabad-polcos kötet
	28.316 periodika	17.775 periodika
	11.277 mikrofilm	8.297 mikrofilm
	24 CD/DVD	6 CD/DVD
	28 TIT anyag (VHS, DVD)	0 TIT anyag* (VHS, DVD)
Helyben használt dokumentumok száma (db)		
Könyvtárközi kölcsönzés – küldött dok. (db)	626	747
Könyvtárközi kölcsönzés – kapott dok. (db)	637	933
Nemzetközi dokumentumforgalom – kapott dok. (db)	637	933
Nemzetközi dokumentumforgalom – küldött dok. (db)	170	255
Belső kölcsönzés	11.356	14.779
ODR-kód	9	14
Lelőhely-tájékoztatás	2.281**	764

* A TIT dokumentumait a Történeti Fénykép- és Videótár olvasótermében forgalmazzák.

** Az itt szereplő adatok a könyvtárközi kölcsönzéshez kapcsolódó lelőhelyezést is tartalmazzák.

Könyvtárközi kérések és teljesítésük			2021
Beérkezett kérések száma:			2.146
Adott dokumentumok száma:	eredetiben	OSZK állományából eredeti	3
		külföldre eredeti	84
	másolatban	OSZK állományából nyomtatott másolatban	281
		OSZK állományából elektronikus másolatban	161
Küldött kérések:	kérésközvetítés belföldre	55	
Kapott dokumentumok:	eredetiben	külföldről eredetiben	655
	másolatban	külföldről nyomtatott másolatban	62
		külföldről elektronikus másolatban	216

2021-ben a könyvtárközi dokumentumforgalmazás keretében beérkező kérések száma nőtt a 2020-as évhez képest, de a 2019-es szintet nem értük el. A lelőhely-tájékoztató szolgáltatás az online referenszolgáltatás része lesz. Ez a folyamat az év végén vette kezdetét: a kkk1@oszk.hu e-mail-fiók üzemel, de az ide érkező leveleket az inform@oszk.hu e-mail-fiókba irányítjuk, és a statisztikában csak a tisztán lelőhelykérések szerepelnek, leválasztva a könyvtárközi kölcsönzéshez tartozó lelőhelykeresésről.

Könyvek Központi Katalógusának gondozása:

Katalógusok aktualizálása (törlés, új bejelentések feldolgozása és szerkesztése, rekonstrukció)

törlés: 176 tétel

bejelentés: 938 tétel (könyvtárak által selejtezett művek bejelentése)

rendezés: 10.906 tétel

3.2. Dokumentumforgalom olvasótermenként

Típus	2020. évi tény	2021. évi tény
Általános	1.008	918
Hírlapolvasó	976	251
Mikrofilm*	11.277	8.297
Irodalomtudományi	3.332	182
Történettudományi	5.962	286
Központi Tájékoztató	1.969	329
Könyvtártudományi	740	815
Kézirat és Régi Nyomtatvány	63.286	6.197
Plakát- és Kisnyomtatványtár	28.515	58.459
Térképtár	536	1.869
Színháztörténeti és Zeneműtár	21.052	5.851
Történeti Fénykép- és Videótár	518	2.800

* A Mikrofilmolvasó-terem esetében nem különül el a raktári és a szabadpolcos dokumentumforgalom. A többi olvasóteremnél a szabadpolcos dokumentumforgalmon kívüli raktári dokumentumforgalmat az előző, 3.1-es táblázatban tüntettük fel.

A járványhelyzet miatti több hónapos zárvatartást követően, 2021 májusától, a 2020-as évhez hasonlóan, az északi (általános) olvasótermet és a mikrofilm-olvasótermet használhatták az olvasók, de a déli olvasótermeket (történettudományi, irodalomtudományi, hírlap) nem. A déli olvasótermekből kihozott köteteket külön regisztráltuk, de így is számottevő a dokumentumforgalom csökkenése a 2020-as évhez képest is, amit egyrészt a hosszú zárvatartás okozott, másrészt a lezárt olvasótermek helyett igyekeztünk az olvasókat a raktári dokumentumok használata felé terelni.

3.3. Szabadpolcos állomány

Gyarapodás/áthelyezés	2020. évi tény	2021. évi tény
Gyarapodás (könyv)	308	218
Gyarapodás (folyóirat)	25	244
Összesen elérhető szabadpolcos állomány	kb. 80.000 kötet	kb. 80.000 kötet
Áthelyezés	0	0
Forgalom	13.246	1.963
Kötészetre adott	72	244
Online katalógusban elérhető (%)	100	100

4. Olvasói infrastruktúra

Olvasói számítógépek száma helyben használatra	2020. évi tény	2021. évi tény
Katalógusgép	4	3
Olvasói munkaállomás	68	67

2021. decemberi állapot:

Katalógustér: 10 internetkapcsolattal ellátott számítógép
 3 dedikált hálózati gép (NAVA, DK, Vakolvasó)
 2 számítógép csak CD/DVD-használatra
 2 katalógusgép

Irodalomtudományi Olvasóterem: 9 OPM munkaállomás

Történettudományi Olvasóterem: 16 OPM munkaállomás

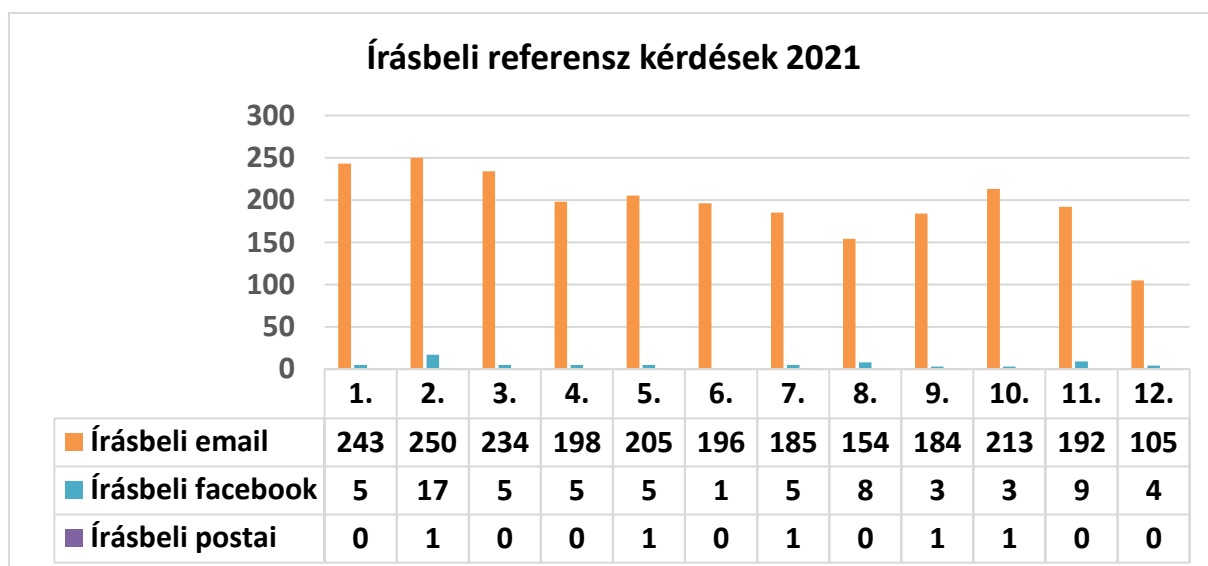
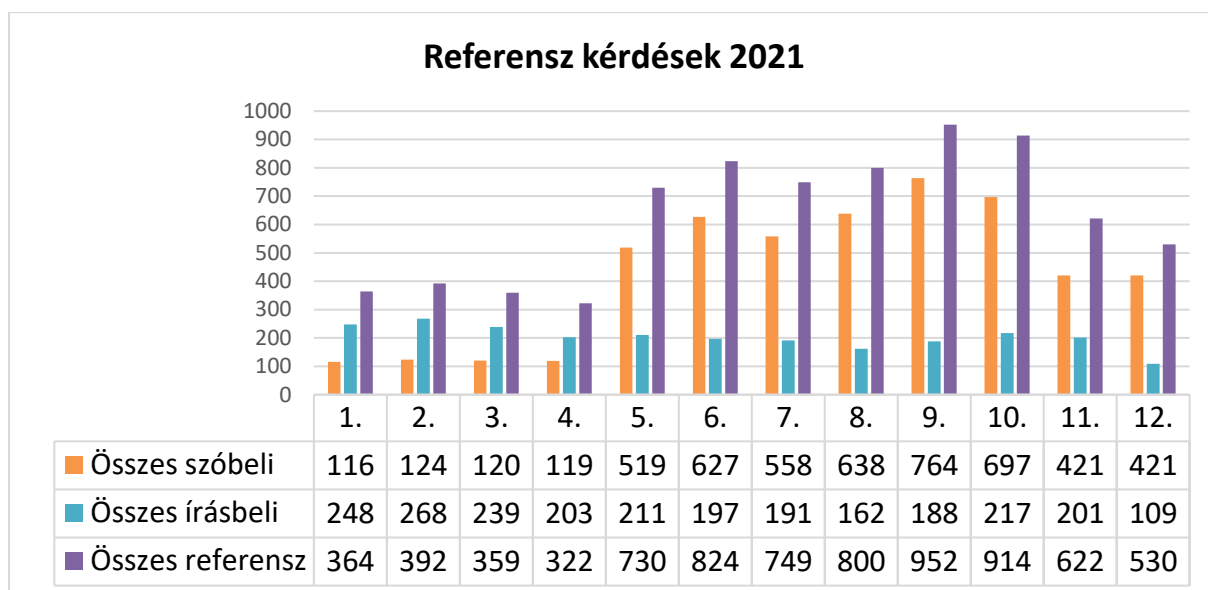
Hírlapolvasó: 20 OPM munkaállomás

Mikrofilmolvasó-terem: 1 katalógusgép (de internethasználatra is alkalmas) és 7 OPM munkaállomás

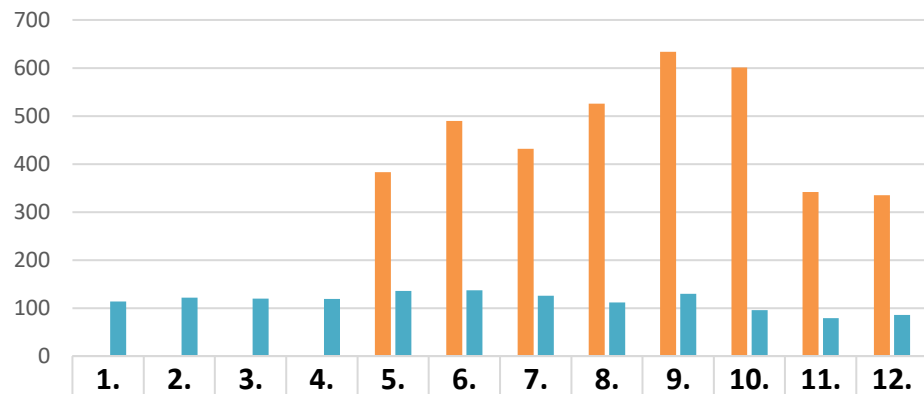
Wifiszolgáltatás elérhető-e? Milyen minőségben?

Az olvasótermekben elérhető WIFI szolgáltatás. A WIFI hálózat kielégítően működik, nagyobb hálózati kiesések nem történtek.

5. Tájékoztató

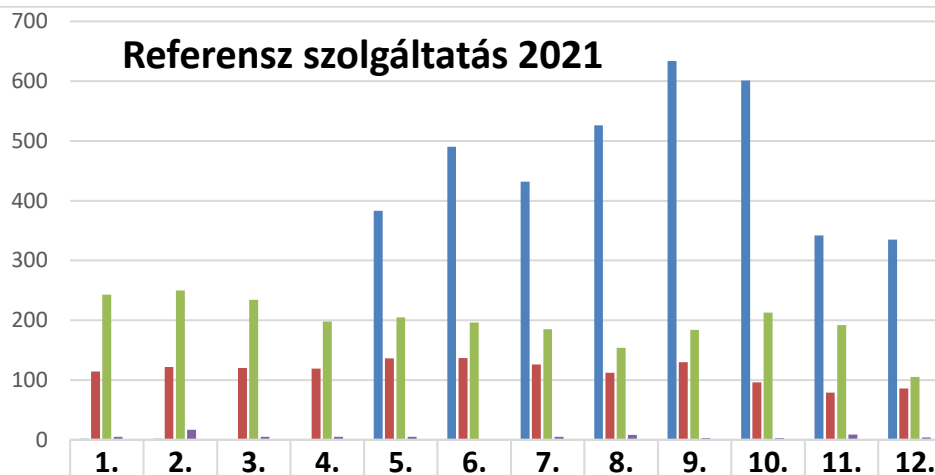

Szóbeli referenz kérdések 2021

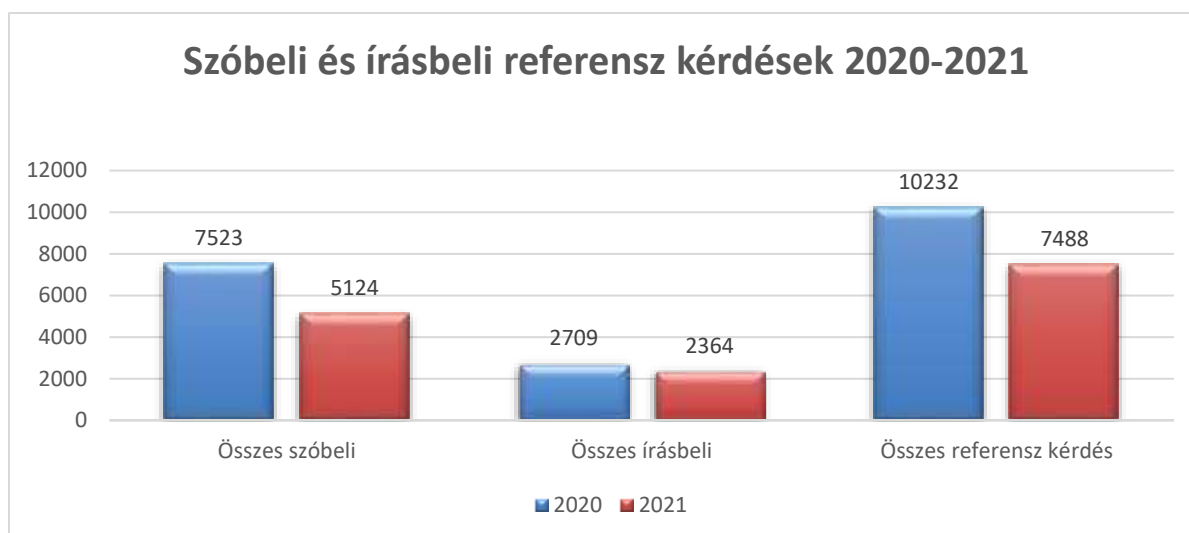

Szóbeli személyes	2	2	0	0	383	490	432	526	634	601	342	335
Szóbeli telefonos	114	122	120	119	136	137	126	112	130	96	79	86

Referenz szolgáltatás 2021

Szóbeli személyes	2	2	0	0	383	490	432	526	634	601	342	335
Szóbeli telefonos	114	122	120	119	136	137	126	112	130	96	79	86
Írásbeli email	243	250	234	198	205	196	185	154	184	213	192	105
Írásbeli facebook	5	17	5	5	5	1	5	8	3	3	9	4
Írásbeli postai	0	1	0	0	1	0	1	0	1	1	0	0

6. Reprográfiai szolgáltatások

Típus	2020. évi tény	2021. évi tény
Fénymásolás (oldal)	36.650	26.625
Digitalizálás (oldal)	699.931	1.345.456
Külső megbízások	903	1.612
Születésnap csomag (db)	196	0

7. Online szolgáltatások

Tartalomszolgáltatás, adatbázisok

Kézirattár

2021 augusztusában nyílt meg a Kézirattár állományára épülő **Copia**-oldal, a Babits-fond leveleinek szolgáltatása. Az adatbázisban 6.800 feldolgozott levél található, ebből szerzői jogi okokból 2.800 hozzáférhető.

Korábban elkészült és szolgáltató adatbázisaink: Magyar Nyelvemlékek és Corvina.

Térkép-, Plakát és Kisnyomtatványtár

2021-ben az ex libriseket és a régi plakátokat bemutató két digitális tartalomszolgáltatással kapcsolatban előkészítő munkálatokat folytattunk (ex librisek: digitalizálás, bibliográfiai leírások revíziója, javítása, új leírások; plakátok: bibliográfiai leírások revíziója, javítása).

A Földabrosz bővítését előkészítendő a Széchényi-gyűjtemény kéziratos és nyomtatott térképeinek bibliográfiai leírásait ellenőriztük, javítottuk.

Zeneműtár

A 2021. január 22-én, a magyar kultúra napján útjára bocsátott **Hangtár** szolgáltatás célja, hogy bemutassa és széles körben hozzáférhetővé tegye az OSZK Színháztörténeti és Zeneműtárában őrzött archív hangdokumentumok sokszínű világát. Az adatbázis jelenleg több mint 2.600 hangfelvételt tartalmaz egyedülállóan gazdag gramofonlemez-gyűjteményünkéből, reprezentatív válogatást kínálva az 1902 és 1962 közötti korszak magyar vonatkozású hangfelvételeiből. E műfajilag változatos hangzó anyagot részletes metaadatokkal és címkefotókkal ellátva, strukturált formában tárja az érdeklődők elé az új szolgáltatás. A 78-as fordulatú lemezeinkről készült digitalizált hangfelvételek online közreadása és sokféle szempont szerinti kereshetővé tétele a kutatók munkáját is hivatott segíteni.

Előfizetett adatbázisok a 2021-es évben

2021. évi adatbázis-előfizetések az EISZ keretében

- Akadémiai Kiadó folyóiratai
- Akadémiai Kiadó MERSZ
- Akadémiai Kiadó szótárai
- Brill Book History Online
- EBSCO – Academic Search Complete
- EBSCO – Academic Search Ultimate
- EmeraldInsight – Library Studies
- GALE Literary Sources
- De Gruyter Journals – Social Sciences and Humanities Package
- De Gruyter – Bibliotheca Teubneriana Latina (BTL)
- De Gruyter – Thesaurus Linguae Latinae (TLL)
- JSTOR Language & Literature Current Collection
- Kossuth Kiadó
- L’Harmattan Digitális Archívum
- Oxford Music Online (Grove Music Online)
- Oxford University Press Journals Arts & Humanities Collection
- Szaktárs – Balassi Kiadó
- Szaktárs – Gondolat Kiadó
- Szaktárs – Kalligram Kiadó (új előfizetés)
- Szaktárs – Kortárs Kiadó
- Szaktárs – Kronosz Kiadó
- Szaktárs – Napvilág Kiadó (új előfizetés)
- Szaktárs – Osiris
- Szaktárs – Tinta Könyvkiadó (új előfizetés)
- TINTA SzóTudásTár
- Typotex Interkönyv
- USC Soá Alapítvány Vizuális Történelmi Archívum

További (nem EISZ-előfizetés keretében biztosított), az olvasók számára elérhető adatbázisok

- Bibliotheca Eruditionis
- The Hungarian Reformation Online
- NAVA

- ProQuest könyvtártudományi adatbázis
- WBIS – World Biographical Information System

Az adatbázisok a honlapról elérhetők a teljes hálózaton keresztül, de tartalmuk a katalógusban nem tükröződik. Előfizetett adatbázisainkhoz EduID azonosítással távoli hozzáférést biztosítunk beiratkozott olvasóinknak és az OSZK dolgozóinak.

Próbahozzáférések 2021 során

- Oxford Handbooks Online
- Oxford Art Online
- The 2021 Oxford Journals Collection
- Gale Reference Complete

Digitális gyűjtemények

- A KIFÜ támogatásával a Magyar Elektronikus Könyvtár 1996. óta működő első változatának honlapja az OSZK infrastruktúráján, változatlan domain címen indult újra.
- 2021. február 8-án új szerverre, a KIFÜ által működtetett OSZK klaszterbe költöztek a mek.oszk.hu, az epa.oszk.hu és a dka.oszk.hu szolgáltatásai.
- A kötelezpéldányként az OSZKDK-ba betöltött periodikákat januártól a PFO fogadja és kezeli. Az EPA-ba kerülő, e-periodikákról automatikus értesítést kap a PFO és a kötelezpéldánynak minősülő kiadványokat átveszi, beszolgáltatja az OSZKDK-ba.

Blogok, posztok, digitális tartalmak – a nemzeti könyvtár a virtuális térben 2021-ben

Blogbejegyzések

A nemzeti könyvtár munkatársai **186 tudományos és tudományos ismeretterjesztő blogbejegyzést**, sorozatot tettek közzé a 2021. év folyamán is. A tematika rendkívül változó volt: kötődött évfordulóhoz, a könyvtár gyűjteményi anyagához, a munkatársak kutatási eredményeihez. Emellett a különböző tudományos és szakmai konferenciákon részt vett munkatársak is hosszabb-rövidebb bejegyzésekben számoltak be a hallott eredményekről.

A 2021-es évben megjelent blogbejegyzések az évfordulók és aktualitások mentén elkészülő ún. blogtémaajánló-táblázat alapján készültek el. A szerkesztőség által negyedévente előre elkészített listából a kollégák kutatási témáik, illetve érdeklődésük, képzettségük mentén választják ki a megírandó tartalmakat, amely a blogszerkesztőségre érkezik, ahol elkészül (lektorálás, korrektúra, szerkesztés, képszerkesztés, HTML-szerkesztés) a heti átlag 4–5 blogposzt.

A különböző bemutatók kapcsán született bejegyzések közül érdemes megemlíteni a Kodály Zoltán *Háry János* című daljátékának évfordulóját (95), a *Sámson és Delila* opera budapesti bemutatóját (117), az első magyar film vetítését az Uránia Tudományos Színházban (120), a *Bánk bán* opera (160) vagy Mozart *Varázsfuvolója* ősbemutatóját (230) fel-

említő szövegeket. Készült ismeretterjesztő cikk a Vaskapu-szoros átadásáról (125), a Budai Népszínház megnyitásáról (160) vagy az Esztergomi Főszékesegyház fölszenteléséről és Liszt Ferenc ez alkalomra írt ünnepi miséjéről (165), de itt említhetők az egyes történelmi események, így például a lepantói csata (450), Buda megszállása (480), a mohácsi csata (495) vagy a nándorfehérvári csata (500) évfordulója kapcsán született blogok is.

A nemzeti könyvtár gyűjteményeihez kapcsolódó blogok közül érdemes kiemelni a *Nyarálásra Fel!* címmel megjelent, többrészes sorozatot, amely mintegy hatvan esztendő (az 1880-as évektől az 1940-s évekig) idegenforgalmi plakátjait mutatta be, illetve az *Ex libris gyűjtők, gyűjtemények* szintén hosszabb sorozat írásait, de említhető a Révay Ferenc utazásait bemutató fényképalbumokról készült ismertetés is. Érdemes kitérni a többi, alkalomhoz nem feltétlenül kapcsolódó írásra is: például olvashattak a méhészet szerzetesek életében játszott szerepéről, az 1933-as Cserkész Világtalálkozó és Jamboree-ről, az 1938-as budapesti Eucharisztikus Világkongresszus eseményeiről, az észak-amerikai és az ausztráliai magyar közösségekről, jelentős fényképészeinkről, a *Székely himnusz*ról, frontszínházról és Kárpát-medencei emlékműveink sorsáról is.

2021-ben is folytatódott a világjárvány kezdete kapcsán 2020-ban indult *Munkák és napok – és kincsek* című, Hésziodosz *Munkák és napok* című művére utaló posztsorozat, illetve ennek alsorozata az „Ex libris gyűjtők, gyűjtemények” című, illetve több, a könyvtárszakmához szorosabban kapcsolódó publikációt is közzétettünk.

Posztok, képek, videók

A közösségi térben folyamatosan publikált tartalmak közül kiemelkedik az OSZK Facebook-felülete, ahol a reggelente az OSZK történetét feldolgozó **#napom**-sorozattal jelentkezünk, illetve számos tartalommal kísérjük a nemzeti könyvtárban folyó munkát (vö. pl.: a Pray-kódex díszmásolatának, illetve a *Látjátok feleim...* című filmnek az elkészítése), és megosztjuk a blogbejegyzéseket, valamint az oszk.hu oldalon megjelenő híreket, tartalmakat.

A könyvtár munkatársai heti rendszerességgel szemlézik a nagyobb hazai és külföldi könyvtárak közösségi médiában megjelenő tartalmait, a kiválasztott posztokat az OSZK facebook oldalán osztjuk tovább (**#ajanljukmiis**).

Szolgáltatásaink népszerűsítése érdekében 2021 januárja óta elkezdtünk a **MEK Facebook oldalán** napi egy-két évfordulás összeállítását posztolni. Ezekben egy-egy ismert személy vagy esemény, MEK-ben lévő műveit, DKA-ban őt bemutató képeit, valamint az EPA-ban róla szóló cikkeit ajánljuk az olvasók figyelmébe. Ezen kívül az OSZK más digitális tartalomszolgáltatásaiból (pl. Jeles Napok, Hangtár) gyűjtünk témába illő linkeket.

7.1. Honlap, tematikus és közösségi szolgáltatások

Digitális archívumok látogatottsága (MEK, EPA, DKA)	2020. évi tény	2021. évi tény
Távhasználatok száma összesen	28.066.539	34.485.366
MEK	20.372.953	22.770.510
EPA	5.653.575	7.494.254

DKA	2.040.011	4.220.602
Tudástárak	n.a.	32.000

Online szolgáltatások	2020. évi tény	2021. évi tény
Távhasználatok száma -oszk.hu -m.oszk.hu		222.585 63.539
A könyvtári honlap tartalomfrissítéseinek gyakorisága (alkalom/hónap átlagosan)	77	70
A könyvtári honlap tartalomfrissítésének száma összesen	921	837
A könyvtárban használható adatbázisok száma	30*	32
Tematikus honlapok/virtuális kiállítások száma	50	50
A Web 2.0 interaktív könyvtári szolgáltatások száma (db)	12	17
A Web 2.0 interaktív könyvtári szolgáltatásokat igénybe vevő használók száma (fő)	33.443	36.582
A megjelenő szerkesztett tartalmak száma	6.401	5.447
A megjelenések száma:	6.708.532	8.588.074
Egyéb online közösségi feladatokba bevont használók száma	n.a.	n.a.
A könyvtári OPAC használatának gyakorisága (használat/év) (kattintás az OPAC-ra)	180.000	959.068

* A 2020-as beszámolóban tévesen 38 jelent meg.

Digitális gyűjtemények	2020. évi tény	2021. évi tény
Tárgyévben a könyvtár által nyílt hozzáférésű publikációként elérhetővé tett dokumentumok száma (db)		
MEK könyvek	1.477	1.121
EPA időszaki kiadványok		
- cím	127	136
- füzet	25.587	25.585
- cikk	52.133	57.634
DKA képi dokumentumok	8.718	9.218
OSZKDK	12.635	4.821

Feladatok az év során

1. Az oszk.hu oldalainak gondozása, tartalmi fejlesztése és naprakészségének biztosítása.
  - a. A hírek, illetve a rendezvényeinkről beérkező információk szerkesztése, az információk beszerzése, visszacsatolások, a kiállításokhoz kapcsolódó oldalak, (virtuális mikrokiállítások) készítése a tartalomgazdákkal egyeztetve, az általuk küldött anyagok alapján.
  - b. A Kiadványtár és publikációs lista
  - c. A statisztika-oldal gondozása
2. Az OSZK.hu/en gondozása, tartalmi fejlesztése és naprakészségének biztosítása.
3. Az oszk.hu és oszk.hu/en mobil verzió gondozása, igény szerinti fejlesztése és naprakészségének biztosítása.
4. A hírlevél kontrollszerkesztése, képek szerkesztése és kiküldése hetente
5. Az oszk.hu közösségi oldalainak gondozása:
  - a. *A blog és a gyorsblogok* tartalmainak írása, szerkesztése, lektorálása.
  - b. Facebook, Örkeny-Facebook, Twitter OSZK, Twitter MEK, Twitter DKA, Twitter Örkeny, Instagram, Tumblr, Google, Business közösségi oldalaink kezelése, fejlesztése, speciális közösségi tartalmak elkészítése, a közösségi eszközök változásainak követése, beépítése és naprakészségének biztosítása. Az eszközök napi monitoringja.
  - c. Audiovizuális, kép hang, audióállományok feltöltése nyilvános galériákba. (*Youtube, Indafoto stb.*) – Rendezvényeink dokumentálása, az azokon készített fotók, videók, egyéb digitális tartalmak webre konvertálása, feltöltése.
6. Az Intranet gondozása, igény szerinti fejlesztése és naprakészségének biztosítása.
7. Régi tematikus szolgáltatások informatikai felügyelete, javítása.

7.2. Elektronikus dokumentumküldés

Dokumentumküldés	2020. évi tény	2021. évi tény
E-könyvek (db)	15	17
Folyóiratcikkek (db)	1.601	1.802
Részdokumentumok (db)	32.415	34.463

8. Szolgáltatások fogyatékkal élők számára

Honlapunkon részletes tájékoztató olvasható a könyvtár akadálymentesítéséről, ahol a látássérültek számára hangzóanyag mutatja a könyvtár épületét.

Elérhetősége: <http://www.oszk.hu/akadalymentesites>

Az OSZK esetében a fogyatékkal élők számára a könyvtár használata teljes mértékben ingyenes. Továbbá egy kísérő iratkozhat be térítésmentesen a könyvtárba (vakok és gyengénlátók, mozgássérültek, siketek és nagyothallók).

Szolgáltatások száma	2020. évi tény	2021. évi tény
Fogyatékossgal élők könyvtárhasználatát segítő IKT eszközök száma	1 vakolvasó	1 vakolvasó
Fogyatékossgal élők számára akadálymentes szolgáltatások száma	13	13

Mozgássérült látogatók számára:

- A könyvtár épülete a Palota út felől kialakított rámpán közelíthető meg. A Hauszmann program részeként megvalósuló akadálymentes lift építésével kapcsolatban az eredeti rámpát áthelyezték, és emelkedési szögét módosították, de a meredekebb rámpa is alkalmas a rászorulóknak közlekedésére. Az Oroszlános udvarban, a főbejáratnál is kialakítottunk rámpát.
- A főbejáratnál található ruhatárban 1 db kerekesszék áll rendelkezésre.
- Az olvasótermet lifttel lehet megközelíteni.
- Az épületben két akadálymentes mosdó van: egy a főbejárat szintjén, egy pedig a VII. emeleten, a törzsgyűjteményi olvasóterem közelében.

Hallássérült látogatók számára:

- A hallókészülékek hatékonyságát javító indukciós hurok működik a főbejáratnál a beiratkozó pultnál, a VII. emeleten a központi tájékoztató pultnál és a törzsgyűjteményi olvasótermekhez tartozó Könyvkiadó állomáson.

Látássérült látogatók számára:

- Az épületben több lift is működik. A főbejárattól balra található lift hangos segédlettel van ellátva. Ez a főbejárat és a VIII. emelet között jár, az alsóbb irodai szinteket nem érinti, így elkerülhető az esetleges eltévedés.
- A VII. emeleti Katalógustérben használható egy felolvasóprogrammal (JAWS) ellátott számítógép.
- A Magyar Elektronikus Könyvtár akadálymentes változata: <http://vmek.oszk.hu/>
- A Magyar Elektronikus Könyvtár és a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének együttműködése révén számos hangoskönyv érhető el szabadon a szolgáltatás honlapjáról, illetve számos felolvasható mű is megtalálható. A honlap elérhetősége: <http://mek.oszk.hu/keresések/keresesf.phtml?formatum=MP3>
- Együttműködési megállapodásunk van a Vakok és Gyengénlátók Szövetségével, mely alapján az általunk számukra rendelkezésre bocsátott, csak Braille-írással megjelent Vakok Világa c. folyóiratot begépelik latin betűs karakterekkel, ezáltal digitálisan elérhetővé teszik, ez a munka jelenleg is zajlik.

Eszköz – Szoftver – Építészeti megoldás	Meny- nyiség	Helyszín
Rámpa*	2	Palota út, Oroszlános udvar
Kerekes- szék	1	Főbejárat, ruhatár
Akadály- mentes mosdó*	2	5. és a 7. emelet
Indukciós hurok	3	Beiratkozó pult (5. emelet); Könyvkiadó állomás; Központi tájé- koztatás (7. emelet)
Hangoslift	1	Főbejárat, előcsarnok: baloldali lift
Felolvasó program- mal ellátott számítógép	1	Katalógustér
MEK aka- dálymentes változat	honlap	http://vmek.oszk.hu
MEK han- gосköny- vek	391	<a href="https://vmek.oszk.hu/html/vgi/vkereses/kere-
sesuj2.phtml?minta=mp3&tip=format">https://vmek.oszk.hu/html/vgi/vkereses/kere- sesuj2.phtml?minta=mp3&tip=format

* Az OSZK környezetében most is zajló építkezések miatt korlátozottan elérhetők.

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1563 rendelete és 2017/1564 irányelvének átültető jogszabályai (2018. év LVI. törvény a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény módosításáról, 198/2018. (X. 25.) Korm. rendelet az olvasási képességet érintő fogyaté-
kossággal élő kedvezményezett személyek javára végezhető szabad felhasználás részletes szabályairól) kapcsán az intézményre vonatkozó feladatok végrehajtásához kapcsoló-
dóan cselekvési terv készült, amely kitér az alábbi kérdéskörökre:

- a kedvezményezettek azonosítása (hozzáférés-kezelés) során fellépő kérdések;
- technikai megvalósítás részletei (a Magyarországon letelepedett jogosított szerve-
zetek nyilvántartása; a jogosított szervezetek nyilvántartásának rendelkezésre bo-
csátása minden év április 30-ig az Európai Bizottság számára; nyilvántartás veze-
tése a jogosított szervezetek által előállított hozzáférhető formátumú művekről és
más kapcsolódó jogi teljesítményekről legalább egy olyan jogosított szervezet
megjelölésével, amely ilyen példánnyal rendelkezik).

A Könyvtári Intézet honlapján bejelentő felület készült mind a jogosított szervezetek,
mind a hozzáférhető formátumú művek műbejelentései számára. Elérhetősége:

[https://ki.oszk.hu/informacioszolgalatas/1982018-x-25-korm-rendelet-jogosított-
szervezetek-jelentkezese](https://ki.oszk.hu/informacioszolgalatas/1982018-x-25-korm-rendelet-jogosított-
szervezetek-jelentkezese)

9. Könyvtári programok, közösségi kezdeményezések

9.1. Használóképzések

Használóképzések	2020. évi tény	2021. évi tény
Összes használói képzés száma	3	1
Összes használói képzésen részvevők száma	36	38
Csoportok száma	3	1

A járványhelyzetre való tekintettel a használói képzést egy alkalommal tartottunk szeptemberben, amikor az OSZK és a Könyvtárudományi Szakkönyvtár bemutatására került sor.

9.2. Rendezvények

A járvány helyzet miatt az év első felében online programokat kínáltunk látogatóinknak előadások és bemutatók formájában, valamint igyekeztünk az online közösségi terekben minél nagyobb aktivitásra ösztönözni olvasóinkat. A nyár végétől pedig a megfelelő intézkedéseket betartva már személyesen is fogadtuk vendégeinket kiállításmegnyitókön, könyvbemutatón, nyílt napokon és ismeretterjesztő programokon (lásd a következő pontokban részletesebben).

Rendezvények	2020. évi tény	2021. évi tény
Konferenciák száma	2 (online)	10
Konferenciákon résztvevők száma	0	326
Időszaki kiállítások száma	6	2
Időszaki kiállítások látogatóinak száma	854	193
Könyvbemutatók száma	1 (saját kiadvány bemutatása OSZK-ban)	1
Könyvbemutatók látogatóinak száma	115	47
Zenei rendezvények száma	0	0
Zenei rendezvények látogatóinak száma	0	0
Egyéb programok száma	7	17
Egyéb programokon résztvevők száma	327	765
Összes rendezvény száma (db)	16	20
Összes rendezvényen résztvevők száma (fő)	1.296	1.138

9.3. Kiemelt rendezvények bemutatása, szakmai konferenciák

Emlékévek

Benyovszky-emlékév

A világhírű utazó, Benyovszky Móric halálának 280. évfordulójáról a nemzeti könyvtár tudományos előadással emlékezett meg. Az évforduló alkalmából a Magyar Nemzeti Múzeumban 2021. szeptember 20-án tudományos konferenciára került sor, ahol a szakmai előadások második szekciójában a Kutatási és Különgyűjteményi Főosztály vezetője *Benyovszky a nemzeti könyvtár különgyűjteményeiben* címmel tartott előadást.

Évfordulók

A pandémiás helyzetben az évfordulókról a Facebook és Instagram oldalunkon emlékeztünk meg.

1. Takáts Gyula születésének 100. Évfordulója
2. Kertész Imre halálának 5. évfordulója

További kiállítások

A nemzeti könyvtár 2021-ben több időszaki kiállítást és minitárlatot rendezett. (Az egyes rendezvényekhez, pl. Kutatók Éjszakájához, augusztus 20-hoz kapcsolódó eseti dokumentum-kiállításokat külön, az adott rendezvénytől tüntetjük fel.)

Mesél az utca – Faragó Géza plakátjai a Várkert Bazár déli panorámateraszán (2021. március 2. – június 30.)

Mesél az utca címen ingyenesen megtekinthető szabadtéri kiállítás nyílt Faragó Géza (1877–1928) festő, karikaturista, jelmez- és díszlettervezőnek a nemzeti könyvtár Térkép-, Plakát- és Kisnyomtatványtárának gyűjteményében őrzött plakátjaiból.

A Duna összeköt – virtuális kiállítás

A múlt dokumentumainak segítségével a Dunához fűződő történelmi gyűjteményeket bemutató virtuális kiállítás nyílt az Europeana, az Osztrák Nemzeti Könyvtár és az Európai Nemzeti Könyvtárak Konferenciája (CENL) szervezésében. A kiállítás a Dunát határként és összekötő kapocsként, a művészi vágyódás tereként és közlekedési útvonalként egyaránt bemutatja, de mindemellett természetesen szó esik a hozzá kapcsolódó katasztrófákról, a védelemre szoruló természeti területekről és a folyó nyújtotta szórakozási lehetőségekről is.

ARRABONA·JAURINUM·GIAVARINO·RAAB·GYŐR. Egy város emlékezete metszeteken és képeken (2021. augusztus 20. – 2022. január 6.)

A Győri Egyházmegyével közösen rendezett kiállítást az Országos Széchényi Könyvtár az egyházmegye alapításának 1020. és Győr várossá válásának 750. évfordulója alkalmából. A kiállítás a kettős évforduló kapcsán a pusztulás – újjáépülés – átalakulás hármas tematika mentén mutatta be mindenekelőtt Győrt, a városi, az egyházi és a mindennapi életet,

a fontosabb történelmi eseményeket, a különböző építkezéseket, valamint a szerzetesrendek megtelepedését és működését több mint három évszázad metszetein, térképein és alaprajzain keresztül, műtárgyakkal kiegészülve.

Utazgassunk hazánk földjén! Grafikai plakátok Zircen – kiállítás (2021. augusztus 20. – 2022. január 16.)

Térbeli és időbeli kirándulásra invitálta látogatóit a nemzeti könyvtár anyagából válogatott idegenforgalmiplakát-kiállítás. Az 1920–30-as évekből származó plakátok az ország különféle régióiba, városlátogatásokra, akkoriban népszerűvé váló strandokra, valamint a hajós és vonatos utazásokra hívták a közönséget.

Boldog Vladimir Ghika (2021. szeptember 7–25.)

A Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus, a Bukaresti Római Katolikus Érsekség, a Budapesti Román Kulturális Intézet és az Országos Széchényi Könyvtár együttműködésében valósult meg a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus előtt tisztelegő, boldog Vladimir Ghika vértanú képzőművészeti alkotásaiból rendezett kiállítás. A vértanúságot szenvedett, 2013-ban boldoggá avatott Ghika ereklyéje a világkongresszus Missziós keresztjén is helyet kapott. A tárlaton tollrajzai, rézkarcai, könyvillusztrációi, ex libris-tervei közül láthatott válogatást a közönség.

Színről színre – virtuális kiállítás

A vidéki színháztörténet 1854 és 1945 közötti korszakát mutatja be a Petőfi Irodalmi Múzeum – Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet legújabb virtuális kiállítása, amelyhez a PIM – OSZMI és az OSZK munkatársai több mint 130 tételt válogattak az OSZK Színháztörténeti és Zeneműtára színháztörténeti gyűjteményének színlapjai, kéziratjai, színházépületeket ábrázoló képeslapjai, illetve a legnagyobb számban topográfiai és színházi fényképei közül.

A Sámson és Delila Budapesten – minikiállítás a Színháztörténeti és Zeneműtár olvasótermében (2021. október 22. – 2021. december 17.)

A főként a Színháztörténeti és Zeneműtárban őrzött jelmez- és díszlettervek, fényképek, beírt magyar szöveget tartalmazó kották és librettók segítségével felidéztek a száz évvel ezelőtt elhunyt Camille Saint-Saëns operájának korai magyar fogadtatását.

Európa ege alatt. Szemelvények a 16–19. századi magyarságból, kamarakiállítás (2021. október 26. – november 26.)

A nemzeti könyvtár a Régi Nyomtatványok Tárának anyagából rendezett kamarakiállítást abból az alkalomból, hogy Magyarország tölti be az Európa Tanács elnöki tisztjét. A kiállításon gróf Apponyi Sándor Hungarica-gyűjteményéből válogatott útleírások segítségével nyugat-európai utazók nyomán járhatták be a látogatók a kora újkori Magyar Királyság vidékeit.

Műtárgykölcsönzések 2021-ben

Megnyílt kiállítások:

- Legfőbb Ügyészség: Ügyészségtörténet 150
- Magyar Mezőgazdasági Múzeum: 125 éves a Magyar Mezőgazdasági Múzeum. Művészi ábrázolások a Vajdahunyadvárról
- Ferenczy Múzeum: Bródy Vera és barátai
- Magyar Nemzeti Múzeum: Pálosok
- Magyar Nemzeti Múzeum: Szenvedő szerkezet vándorkiállítás
- Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum: Fiume
- Magyar Nemzeti Múzeum: állandó kiállításban törzsgyűjteményi dokumentumok
- Magyar Kárpitművészek Egyesülete: A Magyar Kárpitművészek Egyesületének jubileumi kiállítása
- Hegyvidéki Helytörténeti Gyűjtemény: Turul szimbólum
- Magyar Nemzeti Múzeum: Schunda Vencel díszalbum restaurálása és kiállítása
- Magyar Nemzeti Múzeum: Wittelsbachok. III. Lajos halálának 100. évfordulója
- Magyar Nemzeti Múzeum: Ars et virtus. Magyarország – Horvátország. 800 év közös kulturális öröksége
- BTM Vármúzeum: Úti cél: Remény. A Nemzetközi Gyermekvonat akció a két világháború között
- BTM Kiscelli Múzeum: Show Business Pest-Budán (2021-ben érkezett a kérés, 2022. februárban lesz a megnyitó)

Közös kiállítás

OSZK – Győri Egyházmegye közös kiállítása (OSZK saját anyag és kölcsönzött tételek a Magyar Nemzeti Levéltár és a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményéből)

Nemzetközi műtárgykölcsönzés

Intézményünk Térkép-, Plakát-, és Kisnyomtatványtára három térképet kölcsönzött a norvégiai Magyar Nagykövetség közreműködésével a 2021 novemberében az oslói Bygdøy Allé Galériában megrendezett térképtörténeti kiállítására. A tárlat Európa, Skandinávia és Közép-Európa térképeit mutatta be a XII. századtól a XX. századig. Norvégiából Pål Sagen, Magyarországról pedig Kalmár Péter szakértők tartottak előadást a térképészet fejlődéséről.

Szakmai konferenciák

A 2021. évre tervezett konferenciák egy részére a járvány miatt a virtuális térben került sor.

Győztesek konferenciája – online (2021. január 28.)

Az Emberi Erőforrások minisztériuma 2020-ban pályázatot hirdetett a Minősített Könyvtári cím és Könyvtári Minőségi Díj elnyerésére. A Könyvtári Intézet Könyvtári Minőségfejlesztési Osztálya online rendezvény keretein belül hirdette ki a győztes intézményeket. A tíz nyertes könyvtár közül négy osztotta meg a hallgatókkal pályamunkájának egy-egy kiemelt témáját.

Szakkönyvtári seregszemle 2021 – videókonferencia (2021. március 31.)

A Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Társadalomtudományi Szekciója és az Országos Széchényi Könyvtár szervezésében került sor a szakkönyvtárügy aktuális kérdéseit megvitató, az egyes szakkönyvtárak, szakkönyvtártípusok helyzetét, eredményeit bemutató rendezvényre.

Felelős gazdasági, ügyviteli döntések – könyvtári támogatással; videókonferencia és workshop (2021. június 9.)

Az Országos Széchényi Könyvtár és a Magyar Információbrókerek Egyesülete konferenciája holland példákon keresztül nyújtott betekintést abba, hogy a könyvtár hogyan nyújt gazdasági témájú információszolgáltatást a felhasználók számára. A rendezvényen bemutattak egy hazai, ingyenes, nem könyvtári „cikkadatbázist” is.

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete 52. Vándorgyűlése – online (2021. június 8–9.)

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) és a Pest Megyei Szervezet partnerségével *Nemzedékek szolgálatában: 2020–2021. Kihívás, kreativitás, könyvtár* címmel rendezte meg 2021. évi vándorgyűlését. A főosztály munkatársai közül előadást tartott Bessenyei Ágnes és Illyés Boglárka.

Born Digital (2021. november 5.)

A Petőfi Irodalmi Múzeum és az Országos Széchényi Könyvtár A magyar tudomány ünnepe alkalmából born digital tematikájú műhelykonferenciát rendezett, amely egyedülálló módon először foglalkozott Magyarországon a born digital archiválás átfogó kérdéseivel.

Online szakmai tapasztalatcsere (2021. november 17–18.)

A 2019. szeptember 15-én zárult *Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás* projekt fenntartási időszakában az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtári Intézete online szakmai tapasztalatcserét szervezett a jelenleg is futó *Helyi identitás és kohézió erősítése* elnevezésű pályázatok kedvezményezettjei számára. Az online konferencia központi témájaként a könyvtárak helyi kulturális közösségfejlesztő szerepét jelölték meg.

Bécsi corvinák (2021. november 18–19.)

Országos Széchényi Könyvtár, az Österreichische Nationalbibliothek és a bécsi Collegium Hungaricum közös szervezésében osztrák–magyar kutatói találkozót rendeztek Bécsben. A konferencia az OSZK és az ÖNB közös projektjének, az Ausztriában őrzött corvinák feldolgozásának egyik jelentős állomása volt. A workshop másnapján az Österreichische Nationalbibliothek Kézirattárának olvasótermében a találkozó résztvevői megtekintették azokat a kódexeket, amelyekről az előadásokban is szó esett.

404 Not Found – Ki őrzi meg az internetet? – online (2021. november 23–24.)

2021-ben ötödik alkalommal rendezte meg a nemzeti könyvtár az internetes tartalmak archiválásával foglalkozó éves rendezvényét. Az első (angol nyelvű) konferencianapon a környező országok nemzeti webarchívumainak munkatársai mutatták be a náluk zajló munkát és gyűjteményeiket, majd pedig az együttműködési lehetőségeket vitatták meg. Másnap magyar nyelvű előadások hangoztak el a digitális megőrzésről, az OSZK-ban zajló webarchiválásról, a hazai könyvtárakkal formálódó együttműködésekről, a webhelyek RDA-alapú metaadatolásának megtervezéséről, valamint a nemzetközi WARCNET-projektről. Ezt követően digitális bölcsészeti műhelyek mutatták be a born-digital anyagok megőrzésével és kutatásával kapcsolatos tevékenységüket.

EGY MÁSIK EU/RÓPA – workshop (2021. november 25.)

A *The Other Europe*, azaz *A másik Európa* című hatrészes dokumentumfilm-sorozat a brit Channel Four televízió számára készült 1987 és 1988 között, és a kelet-közép-európai országok helyzetét volt hivatott bemutatni az akkori, főleg ellenzéki értelmiségiekkel készült interjúk alapján. A film alapjául szolgáló összes fennmaradt vágatlan interjút egy két és fél éve indított nemzetközi program keretében digitalizálták. Jelenleg öt ország (köztük a magyar nemzeti könyvtár) munkatársai dolgozzák fel a nyersanyagot, hogy azok a következő év elejére már szabadon és széles körben elérhetővé váljanak egy erre a célra létrehozott honlapon. A projekt keretében a nemzeti könyvtár *Egy másik Európa* címmel workshopot rendezett, amelyen bemutatták, hogy a projekt során létrejött interjúk, a digitalizált vagy digitálisan publikált tartalom milyen lehetőséget biztosít a további kutatások és az oktatás, ismeretterjesztés számára.

Generative Dimensions (Generatív dimeziók) (2021. november 25–27.)

A Debreceni Egyetem Informatikai Kara (NFT DEB) konferenciát és hozzá kapcsolódó hackathon-versenyt rendezett Debrecenben. A rendezvényhez szervezőként a Méliusz Juhász Péter Könyvtár mellett az OSZK is csatlakozott. A konferencia a blokklánc-technológiák és a mesterséges neurális hálózatok legújabb fejlesztéseit vizsgálta a háromnapos esemény során, mindezek innovatív művészeti alkalmazására összpontosítva.

Országos rendezvények, intézményi nyílt napok, szakmai kitelepülések

A magyar kultúra napja (2021. január 22.)

Az OSZK minden évben nyílt nap keretében, számos programmal ünnepli a magyar kultúra napját. 2021-ben a nemzeti könyvtár online ünnepelt és látogatóit közösségi felületein várta. A *Himnusz* kéziratának a nemzeti könyvtár gyűjteményéig vezető kalandos útjáról és nemzeti imánkkal kapcsolatos további érdekességekről olvashattak az érdeklődők az ünnepi blogbejegyzésben. Az ünnepi napot nemcsak blogbejegyzés kezdte, hanem az is zárta, ezúttal az előző évi Széchényi-emlékérmes munkatárs, Elbe István tollából. A nap többi programja is kapcsolódott a gyűjteményekhez, így például az 1925. január 22-én a *Ma Este* című hetilapban megjelent első magyar keresztretjvény kapcsán a könyvtár keresztretjvényvel várta a játékos kedvű olvasókat. Az év elején elhunyt, Jászai Mari-díjas magyar báb- és díszlettervezőre, Bródy Verára emlékezve a művész munkásságáról szó

rövid összeállítást tett közzé a könyvtár. A tíz évvel korábban, 2011. január 22-én megnyílt szombathelyi Weöres Sándor Színház Madách Imre *Az ember tragédiája* című drámájának előadásával nyitotta meg kapuit. Az évforduló apropóján a *Tragédia* néhány (pár évtizeddel korábban, 1926-ban, Baja Benedek díszlettervező keze munkája nyomán született) színpadképtervét mutatta be a könyvtár. Végül a Történeti Fénykép- és Videotárban őrzött interjú részletével emlékeztünk a 100 éve született Mészöly Miklósrá.

Az ünnephez kapcsolódóan, a magyar kultúra napja tiszteletére az Állományvédelmi és Restauráló Osztály a Digitalizáló Osztállyal együttműködve elkészítette Kölcsey Ferenc *Hymnus, a' Magyar nép zivataros századaiból* című verse kéziratának hű másolatát.

Emlékhelyek napja (2021. június 20.)

2021-ben a nemzeti könyvtár is csatlakozott az országos programsorozathoz, amely során rövid videóknak mutatta be a Történeti Fénykép- és Videotár új kutatótermét és gyűjteményének néhány darabját (a *Fotótér* tartalomszolgáltatást, a diafilmgyűjteményt, adott ízelítőt a panorámaképekből, fényképalbumaiból, századfordulós sztereóképeiből és jelenkori gyűjteményéből). A rendezvény végén online beszélgetésre is sor került a gyűjtemény munkatársaival.

Kulturális Örökség Napjai (2021. szeptember 18.)

Az országos programhoz 2021-ben valós térben megrendezett programokkal csatlakozott a nemzeti könyvtár. Az épületséták keretében a látogatók megismerhették az épület történetét, felfedezhették olyan részeit is, amelyek őriznek még egy-egy kis darabot az eredeti királyi palotából, emellett betekintheztek a könyvtár nyilvánosságtól elzárt területeire is. A könyvtár 7. szintjén látható Shakespeare-ház történetét Kossuth Lajos születésnapjához közelítve elevenítette fel az emlékhely kutatója, míg kolléganőnk *Dante kertjei* címmel a Dante halálának 700. évfordulójához kapcsolódva rendezett minitárlatban tartott vezetést. A nap folyamán *A nemzet könyvtára, a szolgálat műhelye* című állandó kiállításban is tartott vezetést a könyvtár munkatársa. A nemzeti könyvtár fenntartásába tartozó zirci Ciszterci Műemlékkönyvtárban a látogatók az időszakos kiállítás mellett a felújított tereket is megtekinthették.

Kutatók Éjszakája (2021. szeptember 24.)

Az Európa-szerte megrendezett *Kutatók Éjszakája* hagyományosan minden év szeptember utolsó péntekén (és 2018 óta szombaton is) várja a tudomány iránt érdeklődőket. 2021-ben a nemzeti könyvtár tudományos előadásokkal készült az érdeklődők fogadására. Perger Péter a 360 éves *Várad* Bibliáról beszélt, Hende Fanni egy ismeretlen eredetű kódextöredék történetéről, Korondi Ágnes a nemzeti könyvtár gyűjteményében található magyar nyelvű töredékekről, Orsós Julianna egy 15. század végi könyvlistáról, Zsupán Edina egy királyi kódex történetéről, Bárány Zsófia és Klestenitz Tibor sajtótörténeti töredékekről. Az előadások témáit adó ritkaságok minitárlat keretében megtekinthetők voltak. Tóth Zsuzsanna a *Pray-kódex* díszmásolat-készítéséről, annak kötetstörténeti háttéréről beszélt. A könyvtár új kutatóterét, a Kápolnateret is megismerhették a látogatók, vala-

mint előadást hallhattak az oral historyról, a Zeneműtár olvasótermében pedig Illyés Boglárka Saint-Saëns *Sámson és Delila* című operájának magyar vonatkozásairól és fogadtatásáról tartott minikiállításal egybekötött, zenés előadást.

Alapítási ünnep (2021. november 25.)

A nemzeti könyvtár alapítási ünnepén került sor az OSZK tudományos jövőképeinek ismertetésére, amelynek keretében a nemzeti könyvtár tudományos és szakmai együttműködéseiről, a tudományos kutatás és könyvkiadás főbb irányvonalairól és terveiről, valamint a könyvtár kutatásszervezési területének szervezeti átalakításáról is szó esett. Négy rövid bemutató előadásra is sor került, amely részben már meglévő projekteket, részben tervezett együttműködéseket ismertetett.

A rendezvény végén került sor a Széchényi Ferenc-émlékérem átadására. A 2020. évi járványhelyzet miatt az akkori díjazott, Elbe István elismerésének ünnepélyes átadására is ekkor került sor. 2021-ben dr. Farkas Gábor Farkas, a Muzeális Könyvtári Dokumentumok Nyilvántartásáért felelős iroda vezetője kapta az elismerést.

A hagyományosan az alapítási ünnepen kiosztott törzsgárdajutalmak átadására és egy első alkalommal megrendezett ünnepi koncertre is sor került az ünnephez kapcsolódva.

Egyéb programok, rendezvények

A világjárvány miatt bevezetett korlátozások és zárások miatt valós térben 2021-ben is csak egy része valósulhatott meg a tervezett programoknak. Amikor lehetőség nyílt rá, a nemzeti könyvtár – akár korlátozott látogatószám mellett – megvalósította tervezett rendezvényeit, máskor pedig online felületein nyújtott magas színvonalú programokat látogatóinak.

Programok:

2021. március 15. „...édes szájjal kurjant az ifjú Szabadság” – online válogatás a nemzeti ünnep tiszteletére

2021. június 26. a nemzeti könyvtár online előadások, virtuális séták keretében mutatott be néhányat a könyvtár ritka és érdekes műkincseiből *Kincsek esti fényben* címmel, mivel a járványhelyzet miatt a Múzeumok Éjszakájához 2021-ben nem tudtunk csatlakozni. Perger Péter könyvtörténeti kutató előadása a 360 éves *Várad* *Biblia* kalandos történetét ismertette, Zsupán Edina kurátor Mátyás corvinái közé invitálta a látogatókat virtuális kiállításvezetésre. Visy Beatrix *Az vagy, amit megeszel* címmel a legrégebbi magyar szakácskönyvet, Tótfalusi Kis Miklós *Szakácmesterségek könyvecskéjét* mutatta be, míg Kádár Krisztina *A hajfürttől a pecsétnyomóig* címmel egy 2. világháborús emigráns, Marianne Szasz-Burgos hagyatékát ismertette

2021. augusztus 20. „Első király volt ő e hon felett! S utolsó lesz, kit népe elfeled” – A nemzeti könyvtár augusztus 20-i programjai (épülettörténeti és raktári séták, minitárlat, kvízzjáték)

2021. október 4-én szakmai nap keretében fiatal könyvtárosokat látott vendégül a nemzeti könyvtár. A „Könyvtár, ami összeköt” – Kárpát-medencei fiatal magyar könyvtárosok

együttműködése ösztöndíj keretében ifjú könyvtárosok csoportját fogadta a nemzeti könyvtár és nyújtott nekik betekintést az ott folyó sokrétű munkába.

2021. október 8-án a lengyeli Apponyi-kastélyban rendezték meg a Kapos-hegyháti Natúrpark Tájegységi Értéktár Bizottság ülését és az azt követő szakmai találkozót. A rendezvény kiemelt témája a Kapos-hegyháti Natúrpark Apponyi családhoz kötődő kulturális és épített öröksége volt. A rendezvényen az Országos Széchényi Könyvtár osztályvezetője és tudományos munkatársa, Farkas Gábor Farkas tartott előadást gróf Apponyi Sándor könyvgyűjteményéről.

2021. november 18-án az Aquinói Szent Tamás Ökumenikus Közéleti Akadémia 2021/2022-es tanévének hallgatói egész napos látogatáson vettek részt a nemzeti könyvtárban. Az akadémia diákjai tíz hónapos képzést kapnak, amelynek egyik része az irodalmi és művelődéstörténeti modul. Ennek keretében látogattak a nemzeti könyvtárba a hallgatók.

Tudományos előadássorozat:

2021-ben *Kalandok a raktárban* címmel tudományos előadássorozatot tartott a nemzeti könyvtár, online formában. Az egyes előadások:

2021. február 11.: „ezer idegen arccal alszom” – *Ady és a fénykép, portrék és önreprezentáció*

2021. március 4.: „Van egy képem Bálintról” – *A fénykép szerepe Mészöly Miklós Az atléta halála című regényében*

2021. március 24.: *Fél kézirat, fél siker?* – *Nyomozás Babits Mihály Az európai irodalom történetének kézirata után*

2021. április 21.: „Az vagy, amit megeszel” – *A legrégebbi magyar szakácskönyv: Tótfalusi Kis Miklós: Szakácsmesterségek könyvecskéje*

2021. május 5.: *Emlékezet, amnézia, fénykép a közép-európaiság gondolatának kontextusában* (Mészöly, Lengyel Péter, Nádas Péter)

2021. június 2.: *Rajzolj verset!* - *Szenci Molnár Albert mágikus betűnégyzetéről és a képekről a kezdetektől napjainkig*

2021. június 16.: „Gyere Úristen, nézd meg, itt vagyok” – *megszólítás, Istenkép(zet)ek a 20. századi istenes költészetben*

10. Partnerség

10.1. Hazai szervezetekkel

A könyvtárral írásos együttműködést kötő partnerek száma	2020. évi tény	2021. évi tény
Felsőoktatási intézmények	-	-
Középfokú oktatási intézmények	-	-
Civil szervezetek	2	4
Határon túli könyvtárak	-	2
Vállalkozók	10	3
Egyéb oktatási intézmények	-	-
Egyéb	8	8
Összesen	20	17

10.2. Nemzetközi együttműködések

Mely nemzetközi szervezetekben vesz részt a könyvtár?

- 1800-luvun tutkimuksen verkosto
- AIBM (Zenei Könyvtárak Nemzetközi Szövetsége) Magyar Nemzeti Csoportja
- ASIS&T European Chapter
- BIFRAME Initiative Organizer Group
- CDNL (Conference of Directors of National Libraries)
- CENL (Conference of European National Libraries)
- CERL (Consortium of European Research Libraries)
- DARIAH
- European RDA Interest Group (EURIG)
- IADA (International Association of Book and Paper Conservators)
- ICOM Magyarország (International Council of Museums)
- IFLA (International Federation of Library Associations)
- IFTR / FIRT (Nemzetközi Színháztudományi Társaság),
- IIPC (International Internet Preservation Consortium)
- International ISBN Agency
- International ISMN Agency
- Internationale Gutenberg Gesellschaft in Mainz
- ISO/TC 46 SC4 albizottság (Technical interoperability)
- ISO/TC 46 SC8 albizottság (Quality – Statistics and performance evaluation)
- ISSN International Centre
- LIBER (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche – Association of European Research Libraries)
- Nemzetközi Magyarástudományi Társaság
- OCLC (Online Computer Library Center)
- Photoconsortium
- QQML (Qualitative and Quantitative Methods in Libraries)
- READ-COOP SCE
- RSC Technical WG
- TeaTS (Finn Színháztudományi Társaság)
- TEI Consortium (Text Encoding Initiative)
- UDC Consortium (Universal Decimal Classification)

Nemzetközi együttműködések (nem pályázatos) bemutatása

- A bécsi corvinák komplex feldolgozása – az Österreichische Nationalbibliothek, az Österreichische Akademie der Wissenschaften és az OSZK közös programja
- EODOPEN „eBooks-On-Demand-Network Opening Publications for European Netizens” projekt (2019–2024)
- Északi-sarki Világarchívum (Arctic World Archive, AWA): a Spitzbergákon őrzött trezorba kerültek az Országos Széchényi Könyvtár kiemelt értéket képviselő dokumentumainak különleges eljárással filmszalagra rögzített digitális másolatai
- FOLIO The Future of Libraries is Open, nemzetközi nyílt forráskódú fejlesztés terméktanácsa
- Fragmentarium Fellowship 2020, Svájc (A járvány miatt átcsúszott a projekt lezárása 2021-re)

- IIPC (Együttműködés a webarchiválás területén)
- Internet Archive (Az archivált magyar webtartalom kereshetővé tétele)
- JLU Gießen Oberseminar: Werkstattberichte aus laufenden Forschungsarbeiten in der Mediävistik 2021. november 15. – 2022. február 14.
- RESHARE könyvtárközi kölcsönzés nemzetközi projekt
- Tower of Bible Project (több éves a középkori anyanyelvű bibliafordítások kutatásával foglalkozó nemzetközi projekt francia, román, cseh, lengyel, angol, olasz stb. kutatók részvételével)
- Török Köztársasági Elnöki Nemzeti Könyvtárával együttműködés a kurrens és retrospektív kiadvány- és egyéb dokumentumcsere, a tapasztalatcsere és tudományos tudásmegosztás, a közös projektek tervezése és megvalósítása, a szakembercsere, a hagyományos (fizikai) és virtuális kiállítások rendezése, a közös konferenciák és továbbképzések szervezése és az információs technológiák területén
- WarcNet projekt
- Zágrábi Nemzeti és Egyetemi Könyvtár: együttműködés a két ország kulturális és szellemi örökségének megőrzése, feldolgozása és elérhetővé tétele biztosításában

Mely nemzetközi konferenciákon adtak elő a könyvtár munkatársai?

Konferencia (név, idő, helyszín, előadás címe)	Név
<i>Mellearn 17. Nemzeti és nemzetközi lifelong learning konferencia, 2021. május 6., Pécs, online; A könyvtári szolgáltatások fejlődése a világvárvány idején (Nagy Andorral)</i>	Békésiné Bognár Noémi Erika
<i>Webinar on the implementation of the new European Directive on copyright in the digital single market, 2021. szeptember 28., online; Implementation of DSM Directive in Hungary (Finding True Love?)</i> <i>EODOPEN 5th Project meeting, 2021. november 30., online; Rights clearance documentation tool</i> <i>EODOPEN 5th Project meeting, 2021. november 30., online; Working group 6 - Report</i>	Dancs Szabolcs
<i>„404 Not Found – Ki őrzi meg az internetet?” online videokonferencia és workshop, 2021. november 23., online; From seed to blossom - The Hungarian web archiving project</i>	Drótos László
<i>European Cultural Heritage Workshop, 2021. október. 15, OSZK; Metadata Enrichment in Cultural Heritage</i>	Füri Katalin, DLA
<i>IMPACT AND INFLUENCE, 1-2 Cultural Innovations during the COVID-19 Virtual Conference, 2021. december 01., online; The Impact of COVID 19 on Culture</i>	Gerencsér Judit
<i>National Bibliographies Curation and Research workshop, 2021.szeptember 30.; RDA-based cataloguing plans and semantic metadata enrichment options of the web archive</i>	Ilácsa Szabina

<i>collection of National Széchényi Library (Németh Mártonnal)</i>	
<i>Saint-Saëns, d'un siècle à l'autre. Héritage - Réception – Interprétation, 2021. október 8.. BnF, Párizs; Camille Saint-Saëns et sa réception en Hongrie de 1876 à 1918</i>	Illyés Boglárka
<i>Eucharistischer Weltkongress in Budapest vor dem Zweiten Weltkrieg, Österreichisch-Ungarische Wissenschaftliche Konferenz, 2021. szeptember 4., Bécs, Collegium Pázmánianum; Der Eucharistische Weltkongress im Spiegel der ungarischen Presse</i>	Klestenitz Tibor, PhD
<i>Late Medieval and Early Modern Prayer Culture International Workshop, 2021. április 22–23., University of Fribourg, online; Vernacular Translations of the Hours of the Virgin and the Festetics Codex</i>	
<i>Nordic manuscript fragments and medieval literary history workshop, 2021. november 18–19., Odense, Dél-Dániai Egyetem és Koppenhága; Fragments for Grand Narratives: Vernacular Manuscript Fragments in East Central European Literary History(ies)</i>	Korondi Ágnes, PhD
<i>Dublin Core Metadata Initiative (DCMI), 2021. október 5., online konferencia; Hungarian National Library Platform Data Model: Quintuplet, MARC21, BIBFRAME and Dublin Core</i>	Lendvay Miklós
<i>European Dialogues, 2021.május 11–12. online workshop; Egy másik Európa magyar dokumentumai, feldolgozási jó gyakorlatok</i>	Lillin Beatrice
<i>BOBCATSSS 2021 – Digital Transformation, 2021. január 21–22., Porto, Portugália, online; Research in the Digital Transformation of the Library System</i>	
<i>Mellearn 17. Nemzeti és nemzetközi lifelong learning konferencia, 2021. május 6., Pécs, online; A könyvtári szolgáltatások fejlődése a világvárvány idején (Békésiné Bognár Noémi Erikával)</i>	Nagy Andor
<i>V4 Impact and Influence, 2021. december 2., Budapest, online; Successful Initiatives</i>	
<i>Mini Information Conference, 2021. április 24., online; Hungarian web archiving project in an international context: An overview about a Phd thesis</i>	
<i>Information Science Research During COVID-19 & Post-Pandemic Opportunities AI Information Science Trends 2021 ASIS&T European Chapter, 2021. június 16., online; Establish a COVID-19 Web Archiving Collection at the National Széchényi Library</i>	Németh Márton, PhD

<p>A Lengyel Állami Levéltár konferenciája és workshopja a webarchiválásról, 2021. november 16., Varsó, Hotel Hilton; <i>Brief Introduction to the Hungarian Web Archive</i></p>	
<p><i>Fachbereich für Frühneuzeitliche Geschichte der Karl Franzens Universität</i>, 2021. június 24. Graz; <i>Schutzbrieife und Schutzherrschaft im spätmittelalterlichen Ungarn (1450–1550)</i></p> <p><i>Werkstattberichte aus laufenden Forschungsarbeiten in der Mediävistik</i>, 2021. november 29.; <i>Wer waren die Theologistas? – Bemerkungen zu der Begriffsinterpretation in der causa Reuchlini (1509–1521)</i></p>	<p>Orsós Julianna</p>
<p><i>Supporting the cultural heritage collections' copyright status</i>, 2021. október 26.; <i>EODOPEN Project, Working Group Meeting</i></p> <p><i>Valóságos könyvtár - könyvtári valóság - Könyvtár- és információtudományi konferencia</i>, Budapest, 2021. november 23--24. Budapest, ELTE KITI; <i>Make it available - EODOPEN, a project according to user needs</i></p>	<p>Ráczné Radó Rita</p>
<p><i>Értelmiségi karriertörténetek, kapcsolatháló, írócsoportosulások 4.</i>, 2021. június 16–18., Nagyvárad; <i>Agyich István kapcsolathálója az alkotói pálya fényében</i></p>	<p>Rédey-Keresztény János Gergely</p>
<p><i>Tér / idő – A színház térkérdéseinek színháztörténeti elemzése (tipizálása)</i>, 2021. március 19–21., Kolozsvár, online; <i>A színház közös tere – a közös tér színháza: Space / Time – Analysis of Theatrical Space from the Viewpoint of Historiography</i></p> <p><i>Válság, változás, perspektívák</i>, 2021. április 16–17., Csík-szereda, Sapientia, online; <i>Organikus változások vagy válságmenedzselés – színház és dráma a környezeti, társadalmi és politikai krízis idején</i></p> <p><i>TeaTS:in kevätpäivät</i>, 2021. április 22., online; <i>A covid-színház Magyarországon</i></p> <p><i>IFTR / FIRT Congress</i>, 2021. július 12–16. Galway, online; <i>Isolation and/or participation? Possibilities after pandemic in fields of inclusive theatre – connections of performers and audiences</i> című előadás és szekcióelnöki feladatok</p> <p><i>DRAAMA 2021</i> színházi fesztivál, 2021. szeptember 7–12., Tartu; <i>Beszámoló a Magyarországon készülő kortárs észt drámakötet kiadásának előkészületeiről</i></p> <p><i>Latvian Drama Showcase</i>, 2021. november 5., online; szakmai kerekasztal-beszélgetés</p>	<p>Sirató Ildikó, PhD</p>

<i>TeaTS:in Syyspäivät, 2021. december 17., online, Teatteri ja teatterialan opetus politiikan käsissä</i>	
2021. május 8. online konferencia Budapest–Modena: <i>Dal fiumaccio Canissa al Tevere. Le relazioni sull'assedio di Kanizsa scritte da Ercole Torbidi al cardinale Alessandro d'Este (1601), Dal Po al Danubio. Az Este-udvar és Magyarország kapcsolatának évszázadai</i>	Szovák Márton
<i>Wiener Corvinen. Österreichisch-Ungarischer Workshop, 2021. november 18–19., Bécs, Collegium Hungaricum; Zur Vervollständigung des lateinischen Korpus' von Plutarchs Vitae parallelae um die Mitte des 15. Jhs.: die Wiener Plutarch-Corvine (ÖNB, Cod. 23)</i>	Zsupán Edina, PhD

Mikes-program

Könyvtári rendszerben hasznosult dokumentumok száma	2020. évi tény	2021. évi tény
Könyv, zenemű és periodikaszám	14.096	10.472
Egyéb dokumentum	n.a.	6.251

Különböző dokumentumtípusok szétválogatása (tipizálás), továbbítása a Táraknak	36 m3
Könyvek és időszaki kiadványok hasonlítása az OSZK online katalógusában	38.830 db
Dokumentumok kiajánló listán való közzététele (könyv, időszaki kiadványok részegységei, zenemű)	40.934 db
A kiajánlott és rendelkezésre álló dokumentumok elosztása	10.335 db
Az OSZK online katalógusában nem szereplő vagy hiányos állományadatokkal feltöltött rekordokhoz tartozó tételek (könyv, időszaki kiadvány) további hasonlítása, gyarapítási döntések meghozatala	1.441 db
A Program képvisellete, népszerűsítése kiállítások, előadások, publikációk révén	3 alkalom

A Mikes Kelemen Program 8. szakaszában 24 (20 tengerentúli és 4 európai) adományozótól 15 köbméternyi dokumentum érkezett. Az OSZK állományába került és a Magyar Nemzeti Levéltárnak, illetve más országos feladatkörű közgyűjteménynek átadott dokumentumokon felül 2021-ben 41 ezer tételt ajánlottunk fel hazai és határon túli intézményeknek. 13.740 kérés érkezett, ebből 10.335-öt tudtunk teljesíteni. Közvetlen válogatással 416 kötet talált gazdára. 25 intézmény az év során egy vagy több alkalommal házhozszállítást is igénybe vett, csomagszállítási szolgáltatással 263 csomagot juttattunk el hozzájuk.

11. Tudományos kutatás

Tudományos kutatás	2020. évi tény	2021. évi tény
Kutatómunka éves időalapja (kutatónap/év)	2.166	-
Tudományos kutatások száma (a folyamatban lévő és a lezárt kutatások külön feltüntetve) (db)	86	23 (folyamatban) + 4 (lezárt)
A könyvtár szakemberei által készített, nyomtatott vagy elektronikus formában megjelent publikációk száma	612	241
Idegen nyelvű publikációk száma	25	19
Nemzetiségi nyelvű kiadványok, publikációk száma	5	0
A könyvtár által kiadott kiadványok száma	17	11
A könyvtár szakemberei által tartott előadások száma	80	140
A könyvtár szakemberei által elvégzett szakértői tevékenységek száma	45	251
A könyvtár szakemberei konferencián való részvételének száma	115	385
A képzésben, továbbképzésen részt vett dolgozók száma	54	64

Tudományos kutatással kapcsolatos egyéb adatok	2020. évi tény	2021. évi tény
Tudományos munkatársak száma (részben tudományos munkát is ellátó munkatársak, illetve minősített kutatók összességében – fő)	56	63
Tudományos fokozattal rendelkező munkatársak száma (fő)	41	34
Tárgyévben megszerzendő tudományos fokozatok (PhD) száma (db)	2	2
A tudományos kutatást is végző munkatársak számára engedélyezett kutatónapok száma (átlag heti 8 órával számolva) (nap/fő)	39	-

Nemzetközi tudományos programok száma, amelyben a munkatársak részt vesznek	18	9 program/16 fő
Felsőoktatásban oktatóként résztvevő munkatársak száma (fő)	13	14
Felnőttképzésben oktatóként résztvevő munkatársak száma (fő)	8	18

11.1. Tudományos kutatás, kutatásszervezés az OSZK-ban 2021 folyamán

A nemzeti könyvtárban tudományos kutatás 2021-ben az adott szervezeti egységek és kutatócsoportok keretein belül, a munkatársak alapfeladataiban meghatározott módon valósult meg. Az előző évek gyakorlatától eltérően 2021-ben a nemzeti könyvtárban nem volt lehetőség a munkatársak egyéni vagy csoportos kutatásaira kutatónap igénylésére: az intézmény kutatási stratégiája és kutatónap szabályzata megújítása folyamatban van, a megújult szabályozás szerinti kutatástámogatásra várhatóan 2022-től kezdve nyílik ismét lehetőség.

A korábbi gyakorlattól eltérően felsőoktatási intézményi oktatásra, illetve tudományos fokozat megszerzésére irányuló képzésre fordítható munkaidő-kedvezményt célzottan oktatásra, illetve tanulmányokra lehetett igényelni (ezek a tevékenységek korábban a kutatónap terhére valósultak meg).

2021-ben 2 fő szerzett tudományos fokozatot (PhD): Szvorényi Róbert 2021. június 21-én a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar Történelemtudományi Doktori Iskolájába benyújtott, *Jacobinus János élete és életműve, a Brevis enarratio historiográfiai és történeti háttere, valamint szövegének utóélete* című disszertációját, Németh Márton pedig 2021. október 15-én a Debreceni Egyetem Informatikai Tudományok Doktori Iskolában *A webarchiválás elméletének és gyakorlatának alapelemei. A szervezett keretek között zajló webarchiválás kezdetei Magyarországon* című értekezését védte meg sikeresen.

A tudományos fokozattal rendelkező munkatársak közül két PhD-fokozattal bíró munkatárs elhagyta az intézményt. Két új, PhD-fokozatú munkatárs került az OSZK-ba. 2021 végén főállású OSZK-munkatársként egy fő akadémiai doktor, harminc PhD- és három DLA-fokozattal rendelkező munkatárs dolgozott az intézményben. Rajtuk kívül fizetés nélküli szabadságon, gyesen vagy gyeden négy PhD-s munkatárs volt, kutatócsoportban (nem OSZK-állományban) két akadémikus, három akadémiai doktor és három PhD-munkatárs dolgozott.

A könyvtár munkatársai számos hazai tudományos és szakmai bizottságban, grémiumban vesznek részt és vállalnak vezető funkciót, amint tudományos és szakfolyóiratok szerkesztőségben is többen tevékenykednek. A teljesség igénye nélkül: Bocsik Yvette Társulat Alapítvány, Finnugor Társaság, Kisgrafika Barátok Köre, Könyvtári Akkreditációs Bizottság, Közi Horváth József Népfőiskola Egyháztörténeti Munkabizottsága, Kulturális Javak Bizottsága, Magyar-Észk Társaság, Magyar-Finn Társaság, Magyar Irodalomtörténeti Társaság, Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Magyar Olvasástársaság, Magyar Papír- és Víz-

jelkutatók Társasága, Magyar Parlamentarizmustörténeti Munkacsoport, Magyar Patrisztikai Társaság, Magyar Szabványügyi Testület, Magyar Táncstudományi Társaság, Magyar 18. Század Kutató Társaság, MTA BTK Mohács 1526–2026, MTA Klasszika-filológiai Tudományos Bizottság, MTA Könyvtörténeti Munkabizottság, MTA Közép- és Neolatin Munkabizottság, MTA Sajtótörténeti Munkabizottság, MTA Színház- és Filmtudományi Állandó Bizottság, MTA Táncstudományi Munkabizottság, Országos Könyvtári Szabványosítási Bizottság, Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület Restaurátor Szakosztálya, Reguly Társaság.

A könyvtár munkatársai több tudományos és könyvtárszakmai projektben is részt vettek, a teljesség igénye nélkül érdemes néhány példát említeni (a nemzetközi projekteket lásd a vonatkozó részeknél): a Habsburg Ottó Alapítvány régikönyves állományának felmérése, katalogizálása; „*Látjátok feleim...*” című film elkészítése; társult kutatóként részvétel a Lendület Nyugat-magyarországi irodalom 1770–1820 Kutatócsoport, illetve a Lendület Hosszú Reformáció Kelet Európában 1500–1800 Kutatócsoport munkájában; az Eötvös József levelezésének kiadására létrejött projekt; az ELTE – Szapáry Gyula Kutatócsoport; Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia, kutatás-fejlesztési pilotprojekt, két OTKA-pályázat, három Klebelsberg-ösztöndíj.

A könyvtár munkatársai 2021-ben is több szakmai és tudományos elismerésben részesültek.

Somorjai Olga, az Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti és Zeneműtárának nyugalmazott könyvtárosa „a színház-, illetve művészettörténet, valamint a gyűjteménykezelés területén végzett több évtizedes, példaértékű munkája elismeréseként” a Magyar Ezüst Érdemkereszt polgári tagozata kitüntetését vehette át.

A Széchényi Ferenc-emlékérem 2021. évi díjazottja Farkas Gábor Farkas volt. A könyvtár alapítása ünnepén, november 25-én évente átadott elismerést egy-egy aktív szolgálatban álló dolgozó kaphatja meg. A díj adományozásának feltétele a könyvtárban életpálya jelleggel eltöltött hosszú szolgálati idő, kimagasló munkateljesítmény vagy jelentős tudományos tevékenység.

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete-emlékérmét dr. Amberg Eszter, a jogi és stratégiai főigazgató-helyettes, Az év fiatal könyvtárosa díjat 2021-ben a Könyvtári Intézet munkatársa, Békésiné Bognár Noémi Erika kapta.

Fekete Péter, az Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) kultúráért felelős államtitkára elismerését fejezte ki a könyvtár munkatársainak az öszentsége Ferenc pápa számára készített ajándékért, a *Pray-kódex* díszmásolatának elkészítéséért.

11.2. Klebelsberg Kuno-ösztöndíj

A Klebelsberg-ösztöndíjak magyar vonatkozású külföldi hagyatékok feltárására irányulnak. Az ösztöndíjak pályáztatását, odaítélését és szakmai értékelését három kiemelt nemzeti intézmény végzi, a Magyar Nemzeti Levéltár, az OSZK és a Magyar Nemzeti Múzeum, mellettük a Bölcsészettudományi Kutatóközpont delegál tagot a grémiumba, a szervező Külügyminisztérium munkatársai mellett. Az OSZK a többi intézményhez hasonlóan végzi a pályázati űrlapok kezelését, a hungarikaigazolások kiadását. További feladatot jelent a pályázati anyagok táblázatos vezetése, szöveges összefoglalóinak elkészítése, a pályázati anyagok véleményezése a bizottsági ülésekre, a pályázati szakasz végén pedig a megvalósított kutatások év végi beszámolóinak összegzése, összefoglalók készítése és értékelése.

A 2020. évi nyertes és felhasznált pályázatok beszámolóinak elbírálására a járványhelyzet miatt – két fordulóban – online került sor, míg a 2021. évre benyújtott pályázatok elbírálására és az ösztöndíjak megítélésére – online megtartott ülésen – 2021. március 2-án. 2021-re összesen 32 pályázat nyert, közülük három fő jelenleg is az OSZK munkatársa. A 2021-ben felhasznált pályázatok beszámolóit a pályázók folyamatosan küldik, közülük azokat, amelyeket a következő évi pályázat előfeltételeiként 2021-ben le kellett adni, a bizottság online elbírálta. A 2022. évre beadott pályázatok véleményezésére és odaítélésére 2021. december 7-én került sor.

11. 3. Egyéb intézményi együttműködések

A nemzeti könyvtár hosszú, közép és rövid távú tudományos és szakmai együttműködések közt hazai és nemzetközi szinten egyaránt. Az intézményi együttműködések között keretszerződés vagy tagság alapján szabályozott állandó jellegű (határozatlan idejű), illetve határozott idejű és/ vagy eseti együttműködések is szerepelnek. Az együttműködések tematikájának széles köre jól tükrözi a könyvtár tudományos és kutatási tevékenységét és nem korlátozódik egyetlen tudományterületre. Az együttműködő partnerek között kutatóintézetek, akadémiai, felsőoktatási, egyházi és partnerintézmények egyaránt szerepelnek. A határozott és határozatlan idejű szerződések közül több is 2021-ben lett aláírva.

Határozatlan idejű már megkötött vagy előkészített együttműködés:

A CERL-Európai Kutatókönyvtárak Konzorciumában Magyarországot csoportos tagság keretében az OSZK, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára és az Egyházi Könyvtárak Egyesülése, az EKE képviseli.

A Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézete 2019-ben megállapodást kötött az OSZK-val mint kutatóintézettel közös céljaik megvalósítása érdekében, mely a könyvkiadástól a tematikus nagykiállításokig és a közös konferenciákig számos területre kiterjed.

Az OSZK és a Bölcsészettudományi Kutatóközpont – illetve annak jogelődjei – között több évtizedre nyúlik vissza az együttműködés, és a két fél egymást hosszú távú stratégiai partnernek tekinti. Az együttműködés célja a két intézményben folyó tudományos kutatás, valamint könyv- és folyóirat-kiadási tevékenység segítése és összehangolása.

A Magyar Zene Háza és a nemzeti könyvtár határozatlan idejű együttműködési megállapodást kötött, hogy közös céljaik megvalósítása érdekében workshopok, konferenciák szervezésével és gyűjteményi anyagaik egymás rendelkezésére bocsátásával együttműködjenek.

Az OSZK és az MTA KIK határozatlan idejű keretszerződést kötött, hogy saját kiadású könyveikből egymásnak kölcsönösen és térítésmentesen példányokat juttassanak.

Szintén keretmegállapodás szabályozza az Iparművészeti Múzeummal a két intézmény vagyonkezelésében és őrzésében lévő műtárgyak fotóinak kölcsönös felhasználását.

A fényképészet és a művelődéstörténet területét érinti a nemzeti könyvtár határozatlan idejű szerződés keretében való csatlakozása a Kézai Simon Programhoz, amely az analóg technológiával fotókon rögzített emlékek és családi történetek gyűjtését és megőrzését célozza.

A kutatásszervezési munkát támogatja a nemzeti könyvtár és az MTA KIK határozatlan idejű együttműködése, amely az MTMT-szolgáltatások biztosítására jött létre.

Határozott idejű és/ vagy eseti együttműködések (megkötött, folyamatban lévő és megújítandó együttműködések)

A nemzeti könyvtár feladatkörébe tartozik a magyar retrospektív nemzeti bibliográfia (XV–XVIII. század) összeállítása. A modern tudományosság kritériumai alapján elengedhetetlen, hogy a hungarikumok leírása autopszia alapján történjen. Több szomszédos ország könyvtárával volt olyan együttműködés, amely ezt a munkát támogatta (kölcsonöségi és viszonyossági alapon), és lehetőséget biztosított a rendszeres szakmai konzultációra, és az eredmények egymás tudományos konferenciáin való bemutatására is. A Cseh Nemzeti Könyvtárral a szerződés 2020 decemberében, a Szlovák Nemzeti Könyvtárral 2019 decemberében járt le, és bár a világjárvány a kutatásokat visszavetette, visszahúzóda után mindenképpen fontos lenne a két szerződés megújítása és az együttműködések további intézményekkel való kibővítése.

A magyar és a szlovák nemzeti könyvtár 2017-ben felvetette egy együttműködés lehetőségét az Apponyi-projekt megvalósítására. Az együttműködés kidolgozása folyamatban van.

A Cseh Nemzeti Könyvtárral tervezett együttműködés (Kubelikova-Szell Library „virtual reconstruction”) 2019-ben megerősítést nyert, a járvány miatt nem került sor nyomtatványok közös katalógusa leírására.

Az Ostravai Egyetem és OSZK közötti együttműködés (keretszerződés) véglegesítése folyamatban van.

Az Osztrák Nemzeti Könyvtárral folyamatban van a Bécsben őrzött corvinák kutatását és az eredmények közös kiadását célzó együttműködési megállapodás véglegesítése.

2019 augusztusában a bécsi Collegium Hungaricum és OSZK közötti tudományos együttműködés lehetősége vetődött fel, elsődlegesen évfordulókhoz kapcsolódó OSZK-s kiadványok és kisebb tárlatok bécsi bemutatására.

A nemzeti könyvtár a Támogatott Kutatócsoportok Irodája szervezeti keretében működő MTA–PPKE Barokk Irodalom és Lelkiség Kutatócsoporttal határozott idejű együttműködést kötött, hogy a kutatási eredményeiket egymás között megosszák.

Az MTA KIK és a nemzeti könyvtár együttműködés keretében digitalizálja és katalogizálja a Szántai Lajos-gyűjteménybe tartozó térképeket.

A nemzeti könyvtár együttműködési megállapodást kötött a Magyar Pálos Rend Első Remete Szent Pál Rendjével céljaik egymást támogató megvalósítása érdekében.

A nemzeti könyvtár határozott idejű keretszerződést kötött a Várkapitánysággal a Várkert Bazárban különböző tematikájú kiállítások létrehozására.

Az OSZK számos kiadványát társkiadásban jelenti meg. Együttműködő partnerei (a teljesség igénye nélkül): Gondolat, Argumentum, Magyar Napló, Akadémiai kiadók, a Győri Egyházmegye, az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár, a Kovászna Megyei Művelődési Központ, az Erdélyi Múzeum-Egyesület, a Bölcsészettudományi Kutatóközpont, a Petőfi Irodalmi Múzeum stb.

11.4. MTMT

2020-ban megtörtént az OSZK MTMT-adatbázishoz való csatlakozása és megkezdődött az intézményi adminisztrátorok kiválasztása és képzése. Azóta a korábban kutatónappal rendelkező munkatársak regisztráltak a felületen, a publikációk feltöltése és affiliáció megkezdődött és 2021-ben folytatódott.

11.5. A 2021-re benyújtott, intézményileg elfogadott főbb kutatási projektek eredményei

Nem voltak 2021-re benyújtott, intézményileg elfogadott kutatások.

11.6. Könyvkiadási tevékenység 2021: kiadványok, alhonlap, díjak, MKKE-tagság

Az OSZK, hagyományos nemzeti könyvtári feladataira építve, könyvkiadási tevékenységet is folytat, amely egyfelől gyűjteményei megismertetését, másrészt munkatársai tudományos eredményeinek közzétételét szolgálja.

2021-ben a megelőző évekénél kevesebb számú, ám színvonalában az előzőekben megjelentekhez méltó igényességgel készült kötetet (és lapszámot) jelentetett meg. A nyomdából kikerült kötetek mellett több kiadvány nyomdakész állapotban van. A kiadványok műfaji és tematikai sokszínűsége jól tükrözi a nemzeti könyvtár munkatársainak magas szintű és sokrétű tudományos munkáját és szakértelmét, a tervezett reprint- és faksimile-kiadások pedig ízelítőt adnak a gyűjtemény gazdag anyagából.

A könyvkiadási feladatok gyakorlati teendőit, részfeladatait a 2021. november 30-ig a Kutatási és Különgyűjteményi Főosztályon működő Kutatásszervezési Osztály munkatársai látták el: kiadványszerkesztés, fordítás, olvasószerkesztés, korrektúra, tördelés, grafikai tervezés, a szerzőkkel, társkiadókkal valamint a nyomdával való napi kapcsolattartás (áránlatkérés, megrendelés, stb.), bizományos és terjesztési feladatok. A munkatársak ezenkívül folyamatosan aktualizálták a kétnyelvű kiadványi honlap tartalmát, igyekeztek a PR-munkában is részt venni és működtették a könyves- és ajándékboltot is (rendelések biztosítása, kiadványok átadása, heti elszámolás, tájékoztatás, stb.). A munkatársak intézték a bizományos kiadványok és tárgyak bevételét, kiadását, a havi elszámolást, vezették a készletnyilvántartást és ők írták a könyves hirdetések szövegét is.

Az OSZK 2017 óta a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése(MKKE) tagja. A MKKE minden évben meghirdeti az előző esztendőben megjelent könyvek országos versenyét, amelynek ünnepélyes díjátadójára az Ünnepi Könyvhéten kerül sor. A nemzeti könyvtár a korábbi gyakorlatának megfelelően 2021-ben is több könyvvel nevezett a versenyen (több kategóriában), de ebben az esztendőben nem kapott elismerést.

11.7. Könyvbemutatók

OSZK könyvkiadás 2021 – Megjelent kiadványok

Tanulmánykötetek, forrásközlések, alkalmi kiadványok

- Édes Imrém! Lelkem, Márikóm! Gróf Mikó Imre és felesége, Rhédey Mária grófnő leveleskönyve 1848–1849-ből, sajtó alá rendezte: Liphay Endre és Somogyi Gréta, OSZK – Kovászna Megyei Múvelődési Központ – Erdélyi Múzeum-Egyesület Bp. – Sepsiszentgyörgy – Kolozsvár, 2021, 344 p.
- „Eritis mihi testes” Az 1938-as budapesti Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus hangfelvételei, szerkesztette: Szabó Ferenc János, OSZK, Bp., 2021, 120 p.
- ARRABONA – JAURINUM – GIAVARINO – RAAB – GYŐR – Egy város emlékezete metszeteken és képeken, szerkesztette: Fazekas István, OSZK – Győri Egyházmegye, Bp. – Győr, 2021, 152 p.
- Az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár, az Érseki Simor Könyvtár és a Városi Könyvtár kódexei, szerk.: Madas Edit, Országos Széchényi Könyvtár–Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár–Akadémiai Kiadó, Budapest–Esztergom, 2021
- Nebojszki László, Közép-bácskai települések néprajzi-helyrajzi leírása 1859–60-ból, Argumentum–OSZK, Budapest, 2021
- 460 éves a debreceni nyomdászat, OSZK– TTRE Közgyűjteményei, [Budapest]–[Debrecen], 2021

Folyóiratok, periodikák

- Irodalmi Magazin 2021/1. Németh László
Irodalmi Magazin 2021/2. Csukás István
Irodalmi Magazin 2021/3. Pilinszky János
Irodalmi Magazin 2021/4. Mészöly Miklós
- Magyar Könyvszemle 2021/1–2
- Könyv, könyvtár, könyvtáros 2021/1–8
- Könyvtári figyelő 2021/1–4

A Könyvtári Intézet kiadványai:

- Juhász Réka, *Tervezzünk stratégiát!* [elektronikus kiadvány], Bp., Könyvtári Intézet, 2021, 138 p.
- Dr. Somosi Mariann, *Minőségmenedzsment általános ismeretek* [elektronikus kiadvány] Bp., Könyvtári Intézet, 2021, 44 p.

Könyves fesztiválok, kitelepülések

A nemzeti könyvtár – könyvkiadási tevékenységéhez kapcsolódva – hagyományosan több szakmai (könyves) kitelepülésen részt vesz minden évben.

Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál

A rendszerint április végén megrendezett rangos esemény 2021-ben a járványhelyzet miatt elmaradt.

Ünnepi Könyvhét

A hagyományosan júniusban megrendezett könyves seregszemplét 2021-ben szeptember első napjaiban szervezték meg. A nemzeti könyvtár önálló standdal és több friss kiadvánnyal vett részt a rangos könyves eseményen.

Könyvbemutatók

2021-ben a járványhelyzet miatt csak néhány rendezvényre került sor.

2021. október 7-én az Apponyi-gyűjteményhez kötődő, illetve jelentős részben abból merítő három kötet bemutatójára került sor a nemzeti könyvtárban, ahol a két szerző, Andrew Alchin és Szalai Béla mellett Monok István és Fodor Pál működött közre. A három bemutatott kötet: Andrew Alchin, „*Bvda, Ofen, Pesto, Buda, Pest*”: *the earliest views of Budapest. 15th and 16th century woodcuts, copperplates and paintings depicting Buda, Pest and Óbuda*, [Szombathely], Yellow Design Ltd., 2019 // Szalai Béla, *A tizenöt éves háború metszeteken*, Bp., MTA KIK, 2021 és Szalai Béla, *Így tudták, így hitték, így képzelték. A magyar történelem kortárs metszeteken 1514–1592*, Bp., MTA KIK, 2021.

2021. november 20-án Győrben, a 20. Győri Könyvszalon keretében került sor a Győri Egyházmegye és az OSZK közösen megrendezett kiállításának anyagából, szakmai tanulmányokkal kiegészített kiadvány (*ARRABONA·JAURINUM·GIAVARINO·RAAB·GYŐR – Egy város emlékezete metszeteken és képeken*) bemutatójára. A beszélgetésen a kötet szerkesztője (egyben a kiállítás kurátora), Fazekas István történész, valamint két szerző, Perger Gyula és Samu Botond Gergő vett részt.

12. Kommunikációs és marketing tevékenység (stratégiai irányai, arculat, eszközök)

Kommunikáció	2020. évi tény	2021. évi tény
Kommunikációs költségek (Ft)	n.a.	n.a.
TV megjelenés (fizetett hirdetések nélkül)	58	53
Rádió megjelenés (fizetett hirdetések nélkül)	121	85
Írott sajtó megjelenés (fizetett hirdetések nélkül)	281	207
Online hírek	113	130
Közösségi médiában megjelenő hírek	6.401	5.447
Hírlevelek	45	47
Fizetett hirdetések száma (médiától függetlenül, becsült érték)	0	0
Egyéb:....	1	2*

* Petőfi Kulturális Ügynökség által szervezett rendhagyó irodalomóra

A tárgyévben megtörtént a kommunikációs tevékenység újragondolása, amelyet az intézményen belül végzett – több szempontú – vizsgálat előzött meg.

Felmérés készült egy kommunikációs kataszter kidolgozására, az egyes szervezeti egységekben dolgozó, a tájékoztató munkába bevonható munkatársak kijelölésére, a közösségi médiafelületekkel kapcsolatos fogyasztási szokások feltérképezésére, az online felületek jobb kihasználására, és a célközönség meghatározására.

Javaslatok készültek a kommunikációs tevékenység megújítására. A cél: összegző és értékelő sajtótájékoztatók rendszerének kialakítása, a szakmai részterületek ismertségének növelése érdekében háttérbeszélgetések szervezése, mind az írott, mind az elektronikus sajtóban interjúk kezdeményezése, több online és videó, imázsfilm és tájékoztató kisfilmek, mood-fotók készítése és közzététele, részvétel könyvtárszakmai reklámfilmek összeállításában, az OSZK szerteágazó, különleges értéket képviselő tevékenységét bemutató témák rendszeres kiajánlása, ismeretmegosztás a meghatározó médiumokkal. A javaslatok javarésze meg is valósult.

Tárgyidőszakban elkészült az OSZK 2021-2023 közötti időszakra vonatkozó Kommunikációs Stratégiájának, valamint az OSZK Kommunikációs Szabályzatának tervezete. Előkészületben van továbbá a nemzeti könyvtár Marketing Stratégiája és Marketing Terve is.

12.1. Csoportvezetések

Az intézményi csoportlátogatások drasztikus csökkenésének egyértelmű oka a Covid járvány miatti zárás volt. 2021. második félévében is csak töredéke valósulhatott meg a tervezett látogatásoknak.

2021. augusztus 20. péntek – NYÍLT NAP - **150 fő** érdeklődő vett részt a különböző vezetett sétákon.

- Augusztus 20-án a Budavári Palotában a Szent Istvánra vonatkozó programokkal: minitárlattal (Szent István és a könyvtár kapcsolódásáról), épület- és raktártúrákkal, kvízzjátékkal, illetve kedvezményes könyvvásárlási lehetőséggel vártuk a látogatókat.

<https://www.oszk.hu/rendezvenyek/nemzeti-konyvtar-augusztus-20-programok>

2021. szeptember 18. szombat – KÖN – NYÍLT NAP - **176 fő** érdeklődő vett részt a különböző vezetett sétákon.

- A könyvtárba látogatók megismerhették az épület izgalmas történetét, felfedezhették olyan részeit is, amelyek őriznek még egy-egy kis darabot az eredeti királyi palotából, emellett betekintheztek a könyvtár nyilvánosságtól elzárt területeire, hiszen többek között az V., VI. és VIII. emeleti erkélyeket is megnyitottuk, valamint raktárunkba is elkalauzoltuk vendégeinket.

<https://www.oszk.hu/rendezvenyek/szeptember-18-kulturalis-orokseg-napjai>

2021. szeptember 27. hétfő - ELTE csoportok. Össz: **38 fő**
OSZK vezetés és KSZK-ban könyvtárismertetés.

2021. október 4. hétfő - „Könyvtár, ami összeköt”: **17 fő**

– Kárpát-medencei fiatal magyar könyvtárosok csoportját fogadta a nemzeti könyvtár.

2021. október 20. szerda Tudomány-Kaptár Alapítvány, épületséta: **10 fő**
Csoportvezetésekben résztvevők összlétszáma: 391 fő

12.2. Múzeumpedagógia

A járvány miatt 2020. tavaszától elmaradtak a múzeumpedagógiai foglalkozásokra már jelentkezettek látogatásai, 2021-ben pedig egyetlen foglalkozásra sem kerülhetett sor.

13. Minőségmenedzsment

13.1. Minőségmenedzsment eszközei (módszerei, megállapítások)

2021. év során az intézmény több szervezeti egysége is igyekezett a Stratégiai és Folyamatszabályozási Osztály segítségét kérni számos munkafolyamat tisztázásában, elsősorban ahol felmerültek szembeszökő problémák. Ezen együttműködések hasznosak és hatékonyak voltak – noha nem mindegyiket sikerült lezárni: minden esetben többszöri, ismétlődő megbeszélés volt szükséges a munkafolyamat feltérképezéséhez, a javítandó területek pontos meghatározásához.

Az Osztály munkatársa a jogi és stratégiai főigazgató-helyettes irányításával és koordinálásával az alábbi folyamatszabályozási feladatokat végezte:

- Folytatódott a beléptetés/kilépés folyamatának tisztázása, egységesítése, valamint
- a MEK-be bekerülő anyagok kezelési folyamatának vizsgálata (különös tekintettel a jogtisztázásra),
- lezajlott az e-periodika beérkezési, kezelési folyamatának felülvizsgálata együttműködésben a Humántudományi Bibliográfiai Koordinációs Iroda vezetőjével,
- megtörtént az intézményi külső-belső kommunikáció folyamatának feltérképezése, interjú a Főigazgatói Kabinet vezetőjével és a kommunikációval foglalkozó munkatárssal, valamint
- a könyvtárközi kérés és kölcsönzés munkafolyamatának felülvizsgálata, folyamat-ábra-készítés az Olvasószolgálati és Tájékoztatási Osztály vezetőjével.

2021 évben is az Osztály munkatársa aktívan részt vett a Kockázatkezelési Bizottság munkájában, elsősorban az emlékeztetők elkészítésében, valamint a 2020-ban jóváhagyott kockázatkezelési intézkedési terv nyomon követésében, a határidők figyelésében.

13.2. Használói elégedettség mérések

Használói elégedettségmérések	2020. évi tény	2021. évi tény
A használói elégedettségmérések száma	0	0
A használói elégedettségmérések során a válaszadó használók száma	0	0

Az intézményben 2017-ben volt felhasználói elégedettségmérés. Az **új vezetés elkötelezett a könyvtár minőségirányítási tevékenységének újjáélesztése mellett**, és ennek

részeként – a partnerközpontúság jegyében – a használói elégedettség mérések **két-évente** történő ciklikus bevezetése mellett, hiszen a mérési eredményeket a szolgáltatási folyamatok működtetésébe be tudjuk építeni.

14. A nemzeti könyvtár innovációi, jogyakorlatai az olvasókért a pandémia idején

14.1. Bekapcsolódás a fake news elleni küzdelembe megalapozott és hiteles kutatásokkal, elemzésekkel, válogatásokkal, összefoglalókkal, határon túli riportokkal

- 2021. február 9.: A könyvtárak és a világvárvány hullámai: Gyorsjelentést készítettünk a magyarországi és a határon túli könyvtárak szolgáltatásairól
- 2021. június 8.: Országos felmérést készítettünk (KEO) a hazai könyvtárak újrainvitási terveiről. <https://ki.oszk.hu/hir/kutatasi-es-elemzo-osztaly/pandemia-utan-velunk-marado-uj-tipusu-konyvtari-szolgaltatasok-az>
- A Könyvtári Intézet honlapján kétheti rendszerességgel frissítettük azt a nemzetközi helyzetképet, amely számos országból gyűjtötte a tapasztalatokat, ötleteket a könyvtárak által a járvány okozta korlátozások ideje alatt nyújtott új szolgáltatási formákról. 2021-ben a következő országokról jelentettünk meg új információkat : Amerikai Egyesült Államok, Ausztria, Belgium, Cseh Köztársaság, Finnország, Észtország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Horvátország, Japán, Kanada, Lengyelország, Luxemburg, Nagy-Britannia, Németország, Olaszország, Svájc, Szerbia, Szlovákia.
Koronavírus és a könyvtárak, 2020 őszétől 2021. június közepéig
<https://ki.oszk.hu/node/9835>
- 2021. január 21–22.: Nagy Andor: Research in the Digital Transformation of the Library System, BOBCATSSS Nemzetközi Könyvtáros Konferencia (Porto, Portugália [Zoom]).
- 2021. március 31.: Nagy Andor: A koronavírus és a szakkönyvtárak: egy felmérés eredményei, Szakkönyvtári seregszemle (Budapest [Microsoft Teams])
- 2021. április 8. Békésiné Bognár Noémi Erika, Nagy Andor: A könyvtári szolgáltatások átalakulása és fejlesztése a pandémia idején. Networkshop szakmai konferencia (Budapest, Magyarország [Webex])
- 2021. május 6.: Békésiné Bognár Noémi Erika, Nagy Andor: A könyvtári szolgáltatások fejlődése a világvárvány idején, Mellearn 17. Nemzeti és nemzetközi lifelong learning konferencia (Pécs [Microsoft Teams])
- 2021. július 9.: Nagy Andor: Átalakuló könyvtári szolgáltatások a lezárás és az újrainvitás idején, Vándorgyűlés (Budapest [Microsoft Teams]).

14.2. Szakmai konferencia

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) *Nemzedékek szolgálatában: 2020–2021: kihívás, kreativitás, könyvtár* címmel, 2021. július 8–9-én, az online térben rendezte meg 52. vándorgyűlését Budapesten, az OSZK és az MKE Pest Megyei Szervezete partnerségével. Az MKE 52. Vándorgyűlésén a külföldi vendégekkel és a határon túli magyar kollégákkal együtt **közel hétszáz szakember** vett részt a szakma minden területéről. A rendezvényen

közel száz szakmai előadással, workshoppal vártuk a résztvevőket a legaktuálisabb és legfontosabb könyvtárszakmai kérdéskörökben, mint pl.

- *Külföldi könyvtári körkép a Covid után*: Az egyes országok könyvtáros egyesületei, nagy könyvtárának vezetői számoltak be röviden arról, hogy hogyan igyekeztek a könyvtárak, könyvtárosok és könyvtáros egyesületek innovatív módon, pl. új szolgáltatások bevezetésével szolgálni a felhasználók igényeit a pandémia alatt és most a nyitás idején.
- *Határon túli körkép*: A szekcióülés segítségével egy körképet adtunk a Kárpát-medencei könyvtárak sokrétű gyakorlatáról a pandémiás időszakban.
- *Megyei könyvtári körkép*: Megyei villámkapcsolásokkal jelentkeztünk, bemutató az elmúlt egy év újtásait, új fejleményeit, a megyékben kialakult együttműködések és az ott kialakult példaértékű kezdeményezéseket. A szekció keretein belül a megyei hatókörű városi könyvtárak vezetőivel beszélgettünk.

14.3. A pandémiával összefüggésben tudományos folyóiratban, kötetben publikálás

- Békésiné Bognár Noémi Erika, Nagy Andor, Vastagh Zoltán: Innováció vagy kényszerújítás?: Digitalizálódó szolgáltatáskínálat a koronavírus-világjárvány idején. In: Könyvtári Figyelő. 2021. (67. évf.) 3. sz. 353-376. p.
- Nagy Andor, Kiszl Péter: Personal digital legacy preservation by libraries. In: Journal of Librarianship and Information Science. 2021. (53. évf.) 3. sz. 382-397. p.
- Békésiné Bognár Noémi Erika, Nagy Andor: A könyvtári szolgáltatások átalakulása és fejlesztése a pandémia idején. In: Tick József, Kokas Károly, Holl András [szerk.]: Online térben az online térért: Networkshop 30: országos online konferencia. 2021. 169-178. p. URL: <https://doi.org/10.31915/NWS.2021.17>
- Nagy Andor: Személyes digitális hagyatékok megőrzése. In: Kiszl Péter, Boda Gáborné Köntis Nelli [szerk.]: Valóságos könyvtár – könyvtári valóság : Könyvtár- és információtudományi tanulmányok 2020. 2021. 393-402. p.

14.4. Szolgáltatásfejlesztés az online tér lehetőségeinek kihasználására

- A KEO K2 programsorozat keretében 2021. június 17-én „Felhasználói élmény a digitális könyvtári térben” címmel előadás és konzultáció.

14.5. Jó gyakorlatok közzététele publikációk formájában

- Békésiné Bognár Noémi Erika: Tanulás, találkozás, élmény a könyvtárban. Útmutató a könyvtári programok szervezéséhez. Díjnyertes pályamunka Az év fiatal könyvtárosa díj pályázathoz. URL: https://mke.info.hu/wp-content/uploads/2021/12/BBNE_Tanulas-talalkozas-elmany-a-konyvtarban_Bekesine.pdf
- Békésiné Bognár Noémi Erika, Nagy Andor, Vastagh Zoltán et al.: A könyvtárak és a világjárvány hullámai: gyorsjelentés a magyarországi és a határon túli könyvtárak szolgáltatásairól. URL: https://ki.oszk.hu/sites/default/files/hirfajlok/a_konyvtarak_es_a_vilagjarvany_hullamai.pdf
- Békésiné Bognár Noémi Erika, Nagy Andor: Könyvtárak a pandémia idején. In: Községek és szervezetek konferencia: Konferencia absztraktfüzet. ISBN: 978-963-429-831-1. 2021. p. 19.

- Nagy Andor: Research in the Digital Transformation of the Library System. In: BOBCATSSS 2021 - Digital Transformation: Books of Abstracts. 2021. 60. p. ISBN: 978-972-98646-2-9. URL: <https://bobcatsss2021.sciencesconf.org/data/pages/AbstractsBookBobcatsss2021v15Final.pdf>
- Nagy Andor: A könyvtári rendszer digitális átalakulása folyamatának vizsgálata. In: Intézményi ÚNKP konferencia 2021. augusztus 31.: Absztraktfüzet. 2021. 155. p. URL: https://www.elte.hu/dstore/document/6844/Absztraktf%C3%BCzet_2021.pdf
- Békésiné Bognár Noémi Erika, Nagy Andor: A könyvtári szolgáltatások fejlődése a világjárvány idején. LLL 4.0 Hogyan alakítja át a digitalizáció az LLL stratégiákat? 17. MELLearn Lifelong Learning Konferencia Absztrakt kötet. ISBN: 978-963-429-696-6. 37. p.
- Nagy Andor: Research in the digital transformation of the library system. In: Ana, Lúcia Terra; Milena, Carvalho; Tania, Todorova; María, Carmen Rodríguez López (szerk.): Proceedings of the XXIX BOBCATSSS symposium. 2021. 10-20. p.

14.6. Nemzetközi kitekintés, referálás, jó gyakorlatok beemelése a szakmai közéletbe

- Békésiné Bognár Noémi Erika: A könyvtári e-learning források népszerűsítése: egy országos hatókörű felmérés eredményei és javaslatai. In: Könyvtári Figyelő, 2021. (67. évf.) 1. sz.
- Békésiné Bognár Noémi Erika: A közkönyvtári rendezvények értékelése kombinált módszerekkel. In: Könyvtári Figyelő, 2021. (67. évf.) 4. sz.
- Vastagh Zoltán: Könyvtárhasználat, könyvtári foglalkozások, és hallgatói sikerek különböző tudományterületeken: egy többszintű modellezés. In: Könyvtári Figyelő, 2021. (67. évf.) 2. sz.
- Vastagh Zoltán: A társadalmi nyilvánosság és Habermas: gondolatok a közkönyvtárak kutatásának elméleti megközelítéseiről. In: Könyvtári Figyelő, 2021. (67. évf.) 4. sz.
- Nagy Andor: Új könyvtár- és információtudományi vonatkozású találmányok Európából és az USA-ból. In: Valóságos könyvtár – könyvtári valóság V.: Konferenciaprogram az előadások tartalmi összefoglalóival. ISBN: 978-963-489-412-4. 2021. 35-36. p. URL: <https://doi.org/10.21862/vkkv5>

14.7. Oktatás, képzés pandémiás helyzethez igazítása, hazai és határon túli ellátás

- A hagyományos jelenléti képzési formát – ha a képzés metodikája ezt lehetővé tette – valós idejű online vagy blended formára váltottuk. A segédkönyvtáros képzés szinte teljes tavaszi félévét online tartottuk, az összesen 30 továbbképző tanfolyami alkalom közül pedig 18 volt olyan, amelyet teljes egészében online formában szerveztünk meg, 2 további alkalommal pedig a blended formát választottuk.
- Határon túli továbbképzéseink közül a sepsiszentgyörgyi Bod Péter Megyei Könyvtár munkatársai számára tartott két és fél napos online képzés témája is a járványügy hatásaival foglalkozott „A pandémia okozta szervezeti változások kezelésétől a szolgáltatásfejlesztés lehetőségéig” címmel.

14.8. Digitális tartalmak – házhoz vinni a könyvtárat

A munkatársak **több tematikus tartalomszolgáltatást** indítottak útjára 2021-ben. Ezekben az adatbázisokban a kutatók téma, cím, szerző, korszak stb. szerint könnyen kereshetnek dokumentumok, böngészhetnek érdekességek után és megismerhetik a könyvtár gyűjteményének egyes részeit. A megindított adatbázisok anyagát a könyvtár folyamatosan bővíti.

Hangtár – a magyar kultúra napján, 2021. január 22-én a nemzeti könyvtár elindította a Hangtár nevet viselő új szolgáltatását, amelynek köszönhetően több mint 150 órányi több műfajt – operett, filmdal, tánczene – magába foglaló hanganyag vált elérhetővé a nagyközönség számára.

COPIA – új digitális adatbázissal bővült az OSZK repertoárja. 2021 augusztusától a nemzeti könyvtár Kézirattárának közkinccsé vált becses darabjaiba nyerhet bepillantást a nagyjérdemű.

14.9. Nemzetközi együttműködések fokozása a bezárkózás ellensúlyozására

2021 őszén intézményünk háromoldalú együttműködési megállapodást írt alá a Zágrábi Nemzeti és Egyetemi Könyvtárral, valamint az Országos Idegennyelvű Könyvtárral. Az együttműködés magában foglalja a fizikai és digitális dokumentumcserét, közös szakmai és ismeretterjesztő programok szervezését, az információs és az irodalomtudományi területeken való szakembercserét.

Az év folyamán számos lépést tettünk és kezdeményezést indítottunk annak érdekében, hogy a külföldi könyvtárszakmai partnerintézményekkel erősítsük a nemzetközi könyvtárszakmai kooperációt, illetve életre hívjuk és meghosszabbítsunk nemzetközi együttműködési megállapodásokat:

- Cseh Nemzeti Könyvtárral és a Szlovák Nemzeti Könyvtárral napirendre tűztük a kutatócsere-megállapodás meghosszabbítását,
- elindítottuk a kolozsvári „Lucian Blaga” Egyetemi Könyvtárral és az Azerbajdzsáni Nemzeti Könyvtárral való együttműködés megújítását, illetve a Mongol és Thaiföldi Nemzeti Könyvtárral a szakmai együttműködés kereteinek meghatározását.

2021. november 11-én, a Törökországban tartózkodó miniszterelnöki delegáció tagjaként Rózsa Dávid, az OSZK főigazgatója együttműködési megállapodást írt alá a Török Köztársasági Elnöki Nemzeti Könyvtár vezetőjével Ayhan Tuğluval, amelynek célja többek között a két ország közötti tudományos tudásmegosztás; együttműködés az információs technológiák és a könyvtári tevékenységek bevezetésében és fejlesztésében, a két ország kulturális örökségének digitalizálásában; a kurrens és retrospektív kiadványok és egyéb dokumentumok cseréje, könyvtárszakmai tapasztalat- és szakembercseréje.

Nagyköveti látogatások

2021 júniusában Kőrössy Katalin felkészülő perui nagykövet asszony tett látogatást intézményünkben. Az együttműködési lehetőségekről való főigazgatói egyeztetés után ellátogatott az OSZK különgyűjteményeibe, ahol intézményünk munkatársai perui vonatkozású régi nyomtatványokat és térképeket mutattak be neki.

2021 júliusában Medvigy István, a Szöuli Magyar Intézet leendő igazgatója tett látogatást az OSZK vezetőinél, Rózsa Dávid főigazgatónál és Gerencsér Judit általános főigazgató-helyettesnél, akikkel az együttműködési lehetőségek vonatkozásában tárgyalt. Novemberben megkeresés érkezett részéről az OSZK és a Szöuli Magyar Intézet közös szervezésében létrejövő, az OSZK digitalizált anyagaiból készülő kiállítási lehetőségek megbeszéléséről; a továbbiakban erről Oláh Krisztina, Kutatási és Különgyűjteményi Főosztálya vezetője egyeztet.

2021 novemberében ünnepélyes keretek között átadásra került a Török Kulturális és Turisztikai Minisztérium könyvadománya az Országos Széchényi Könyvtár „török sarka” számára. Az eseményre török részről többek között Ahmet Akif Oktay nagykövet és a Turkish Airlines magyarországi képviselőjének igazgatója látogatott el a nemzeti könyvtárba.

2021 decemberében Hamid Rezi Nafez Arefi, az Iráni Iszlám Köztársaság nagykövete tett látogatást intézményünkben. A nagyköveti delegációt Rózsa Dávid főigazgató és Gerencsér Judit általános főigazgató-helyettes fogadta. A főigazgatói találkozót követően, a vendégek perzsa vonatkozású kéziratokat és térképeket tekinthettek meg a különgyűjtemények munkatársainak közreműködésével.

Szakmai látogatás

Antonia Arahova, a Görög Nemzeti Könyvtár korábbi főigazgatója, a Görög Oktatási Minisztérium Könyvtári tanácsának elnöke, az IFLA 2023 és 2025 közötti elnöki ciklusára megválasztott vezetője 2021 októberében látogatott Budapestre. Az október 7-i, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán tartott előadásán ismertette jövőbeli terveit a magyar közönséggel, 8-án pedig az OSZK vezetőivel találkozott, majd megtekintette intézményünket.

Az OSZK vezetőinek norvégiai útja

A Spitzbergákon őrzött trezorba kerültek az OSZK kiemelt értéket képviselő dokumentumainak különleges eljárással filmszalagra rögzített digitális másolatai. A nemzeti bibliotéka együttműködő partnere, az Északi-sarki Világarchívum (Arctic World Archive, AWA) egyedülálló módon vállalja a digitális adatok hálózaton kívüli megőrzését a Föld legészakibb, ezer főnél népesebb városában, Longyearbyenben kiépített tárolójában. A norvég Piql cég által előállított mikrofilmtekercseket Sándorfi Eszter oslói magyar nagykövet, Rózsa Dávid, az OSZK főigazgatója és Gerencsér Judit, az OSZK

Norvégiai útjuk során az OSZK vezetői három jelentős könyvtárban tettek látogatást: a Norvég Nemzeti Könyvtárban Aslak Sira Myhre könyvtárigazgató, a Deichman Bjørnvika Könyvtárban Knut Skansen igazgató, a Longyearbyeni Közkönyvtárban pedig Lars Holt igazgató fogadta és vezette őket körbe. A norvégiai látogatás megszervezésében Sándorfi Eszter nagykövet asszony és a nagykövetség munkatársai nyújtottak segítséget.

14.10. Könyvtárak és olvasók: összetartozunk – a nemzeti könyvtár és az országos könyvtárszakmai szervezetek oltásregisztrációs felhívása

Magyarország nemzeti könyvtára és a hazai könyvtárakat, könyvtárosokat, információs szakembereket tömörítő országos könyvtárszakmai szervezetek 2021. februárban felhívást tettek közzé, amelyben a járvány elleni védekezés döntő szakaszában, és a tömeges oltások megindulásával, annak érdekében, hogy az országos átoltottság aránya elérje a szükséges mértéket, az Olvasókat oltakozásra ösztönözték.

III. Gyűjteményszervezés, gyűjteménymegőrzés

1. Gyűjteményfejlesztés

1.1 Az állománygyarapítással kapcsolatos adatok bemutatása

1.1.1 A kötelezpéldányok kezelése

Hazai kiadású könyv, hangoskönyv, CD-ROM, DVD-ROM	71.715	93.806
Külföldi kiadású könyv (NKA támogatott, bér munkából származó)	3.162	2.668
Időszaki kiadvány (részegység)	193.242	191.160
Tankönyv, jegyzet, füzetes kisnyomtatvány (csoportos anyag)	13.392	18.240
Audiovizuális dokumentum (film) - DVD	110	36
Audiovizuális dokumentum (film) - BRD	43	4
Aprónyomtatvány, egyéb kisnyomtatvány (láda)	27,5	9,5
Plakát	2.104	1.059
Zenemű (kotta)	720	1.466
Zenemű (hangfelvétel, CD)	411	632
Kartográfiai dokumentum	352	961

A beérkezett kötelezpéldányok fogadása és feldolgozása a hullámzó pandémiás időszak ellenére folyamatos volt. A távmunkában eltöltött munkaidő az év első felére esett, kevesebb volt mind a 2020-as évben és kevesebb munkatársat is érintett.

Statisztikai táblázat a távmunkában elvégzett olyan feladatokról, amelyek a normál osztálystatisztikában eddig nem jelentkeztek:

Feladatok	mennyiség	mértékegység
Ellenőrzött (módosított, kiegészített) kiadói rekordok száma az ISBN/ISMN adatbázisban	315	rekord
Ellenőrzött (módosított, kiegészített) kiadványrekordok száma az ISBN/ISMN adatbázisban	566	rekord
Rekordazonosítók (Amicus) rögzítése a kötelezpéldány-nyilvántartásban	3.924	tétel
<i>Új Könyvek</i> című kiadvány alapján behasonlított kiadványok száma, kötelezpéldány-hiányok kiszűrése	8.693	cím

Egyéb feladatok:

1) Kötelezpéldányok reklamálása

- A be nem szolgáltatott kötelezpéldányok **reklamálása** (együttműködve a Gyarapítási és Állomány-nyilvántartó Osztállyal)

- A hibás kiadványokkal, illetve a hiányosan vagy nem a kellő példányszámban beküldött kiadványokkal, továbbá a duplán beküldött kiadványokkal kapcsolatos ügyintézés

2020 tény: reklamáció 4381 féle mű **17.151** példányban (Ebből online kiadvány 637 mű), duplum 360 mű 2068 példányban, hibás 29 mű 65 példányban

2021 tény: reklamáció 4013 féle mű **15.513** példányban (Ebből online kiadvány 790 mű), duplum 519 mű 2775 példányban, hibás 15 mű 22 példányban

- 2) Pályázati igazolások kiadása, azon pályázók részére, akik az általuk kiadott kiadványok kötelezpéldányait beszolgáltatták). Az igazolások kiadásának menete: hasonlítás, a hiányzó kiadványok bekérése, az igazolások kiállítása.

2020 tény: 554

2021 tény: 406

1.1.2 Az OSZK gyűjteményének fejlesztése

Törzsgyűjtemény

Gyűjteményfejlesztés	2020. évi tény	2021. évi tény
Gyarapodás (elektronikus és nyomtatott kiadványok) (db)	27.170 (csak nyomtatott könyv)	128.629
Ebből időszaki kiadvány (elektronikus és nyomtatott kiadványok)	16.925 (cím)	86.418
Ebből elektronikus (CD/DVD/online kiadvány)	4.349 (csak könyv)	8.676
Kötelezpéldány (elektronikus, nyomtatott könyv és időszaki kiadvány) (db)	32.905 (csak könyv)	101.373
Ebből elektronikus (CD/DVD/ online kiadvány) (db)	4.349 (csak könyv)	8.666
Gyarapításra tervezett összeg (Ft)	4.894.199	13.006.167*

* Cserepartnerek részére történő vásárlás összege nélkül, ODR-kerettel (1.400.000 Ft) együtt.

A Gyarapítási és Állomány-nyilvántartó Osztály állomány-nyilvántartási tevékenysége:

Kötelezpéldányként érkező, a törzsgyűjtemény gyűjtőkörébe tartozó dokumentumok átvétele, hasonlítása, tipizálása (db)	36.074
Ajándék, vétel, csere útján beszerzett kötelezpéldány-hiányok indítása köteles soron (db)	643
Kötelezpéldányként érkező könyvek rendelési tételeinek készítése, példányadat rögzítése, felszerelése (db)	29.363
Elektronikus dokumentumok (könyvek) állományba vétele, példányadat rögzítése (db)	5.676
Kurrens hazai többpéldányok (könyvek) állományba vétele, felszerelése és kihelyezése, átirányítása (db)	410
Új kurrens és külföldi többpéldányok (könyvek) állományba vétele, felszerelése és kihelyezése (db)	1.610

1952 után megjelent köteles hiánypótlás (db)	292
EV példányok (elektronikus változat kiváltására szolgáló nyomtatott kötelesepéldányok) jelzetelése, felszerelése, példányrekordok rögzítése (db)	4.192

A kötelesepéldányok szolgáltatásáról szóló 717/2020. (XII. 30.) Korm. rendelet hatályba lépésével 2021. január 1-jétől az Állomány-nyilvántartó Csoport új feladata a nyomtatott kiadvánnyal megegyező elektronikus változat kiváltására szolgáló további egy nyomtatott példány átvétele a KKO-tól, az átvett példányok nyilvántartásba vétele (EV jelzettel való ellátása), példányrekordjainak létrehozása az IKR-ben, illetve rendszeres, heti átadása a Raktári Osztálynak. A kifejezetten csak az EV jelzetű példányok pecsételéseire szolgáló bélyegzők elkészülte után júliusban kezdtük el a felgyülemlett anyag feldolgozását. Kialakításra került az EV jelzetadás, címkézés, felszerelés és nyilvántartás menete, erről belső használatra szabályzatot is készült. 2021 júliusától év végéig az Osztály felszámolta a restanciát, összesen 4.192 példányt dolgozott fel az EV jelzetsoron (lásd a fenti táblázat utolsó sorát).

2021 június végéig részleges távmunkavégzés keretében az alábbi – állomány-nyilvántartás körébe tartozó – feladatokat látta el az Osztály:

- elektronikus dokumentumok érkeztetése a teljes restancia felszámolásával (3.400 példány),
- raktári helyrajzi naplók példányadatainak rögzítése és javítása (1.757 példány),
- példányadat-bevitel ellenőrzése az IKR-ben (6.150 jelzet),
- kurrens és retrospektív gyarapítás keretében az állományból hiányzó hungarikumok felkutatása, fölőspéldány- és ajánló jegyzékek hasonlítása, dezideráta adatbázis építése, ajánló jegyzékek készítése a külföldi cserepartnerek részére.

A távmunka ideje alatt az Állomány-nyilvántartó Csoport ügyeletet ellátó munkatársai gondoskodtak a kötelesepéldányok KKO-tól történő átvételéről, hasonlításáról és tipizálásáról, állomány-nyilvántartásba vételéről, biztosítva a feldolgozó futószalag folyamatos működését, egyúttal csökkentették a felhalmozódott csoportos anyag mennyiségét is.

A Gyarapítási és Állomány-nyilvántartó Osztály gyarapítási tevékenysége:

Kurrens és inkurrens gyarapítás céljából 264 fölőspéldány-jegyzéket hasonlítása, ezekből összesen 634 db könyv és időszak kiadvány került bekérésre.

Köteles hiánypótlásként érkezett kiadványokra összesen 643 saját lajstromszám került kiosztásra az alábbi bontásban:

- ajándék: 323 mű, 254 példány,
- fölőspéldány: 128 mű, 154 példány,
- Mikes Kelemen Program keretében érkezett: 259 mű,
- téves hasonlítások módosítása 9 mű,
- vétel: 6 mű.

A külföldi kurrens gyarapodás egyik fő forrása továbbra is a külföldi partnerektől kapott ajándék, elsősorban nemzeti, akadémiai, egyetemi és egyéb oktatási intézmények könyvtáraitól, határon túli kulturális intézményektől, valamint közvetlenül a szerzőktől, kiadóktól és szerkesztőségektől, illetve a beszolgáltatott bér munka. A szláv, angol és újlatin nyelvterületekről, valamint a Távol-Keletről 1.150 db, a német, skandináv és holland nyelvterületről pedig 500 db kiadványt kaptunk ajándékba. A frissen beszerzett, idegen nyelvű, tudományos értékkel bíró, nívós szakirodalom jelentős része szabadpolcra került. A román nyelvterületen 2020-ra kialakult restanciát 3.244 tétel hasonlításával és 2.989 tétel cserealapba történő jegyzékelésével sikerült teljesen felszámolni. Az év során több alkalommal érkezett nagyobb mennyiségű ajándék Erdélyből és Kárpátaljáról (Erdélyi Múzeum Egyesület: 243 tétel; beregszászi II. Rákóczi Ferenc Főiskola: 114 tétel; Bolyai Társaság 59 tétel). A Kriterion könyvkiadótól sikerült három évre (2018-2020) visszamenőleg beszerezni a hiányokat (41 tétel). További jelentős gyarapodási forrás volt Bartos István 2.800 kötetes nagyváradi hagyatéka (a 2016-ban OSZK-ba került hagyatékból az időszaki kiadványok feldolgozása jelentős részben már megtörtént, de a könyvanyag feldolgozása csak 2021-ben kezdődött el).

Az év második felében 263 darab külföldön megjelent hungarikumot vásároltunk 3.284.964 forint összértékben (ebből 82 darabot 842.411 forintért az ODR keret terhére).

Inkurrens periodika-gyarapítás területén 15.625 címet hasonlított, és összesen 484 kötetet, valamint 9.172 szórványszámot indított az Osztály nyilvántartásba vételre és feldolgozásra. A Belföldi Csoport munkatársai az intézmény képviselőjében a tavaszi/nyári és őszi/téli aukciós időszakban 43 hazai terem- és online árverésen vettek részt személyesen vagy telefonos, illetve online licitálással. A hazai aukciós katalógusok anyagából 18.589 tételt néztek át. A 304 megvásárolni kívánt tételből végül 156 tételre tudtak sikeresen licitálni, részben az év második felétől rendelkezésünkre álló pénzügyi forrásoknak is köszönhetően. A különgyűjtemények számára az Osztály 22 vásárlást intézett. Összesen 66 kurrens és inkurrens vételes számlát kezelt.

Az év során 7 fogyatéki jegyzéken összesen 2.265 db kiadványt (könyv: 758 db, időszaki kiadvány: 1.507 kötet és szórvány) apasztott az állományból.

A Gyarapítási és Állomány-nyilvántartó Osztály jogszabályban előírt szakértői tevékenységének ellátása:

- Az OSZK törzsgyűjteményéből kiállításokra kölcsönzött dokumentumok biztosítási értékének (7 kiállítás, 21 dokumentum) megállapítása.
- Szentkirályi Zoltán építészettörténész hagyatékának értékbecslése a Magyar Művészeti Akadémia Műemlékvédelmi Dokumentációs Központ felkérésére.
- Közreműködés a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozóiroda felkérésére egy Ausztriában lefoglalt illusztrált kézirat eredetének azonosításában.
- Védett nyilvánítási ügyekben együttműködés a Kutatási és Különgyűjteményi Főosztállyal, szakmai támogatás nyújtása a folyamatban lévő védési ügyek áttekintéséhez.
- Közreműködés a felszámolás alatt lévő Széchényi Kereskedelmi Bank Széchényi-gyűjteményének értékbecslésében, védett nyilvánításában, illetve az elővásárlási jog gyakorlásáról szóló lemondó nyilatkozat megtétele ügyében.
- Állásfoglalás adása a Miniszterelnökség Műtárgyfelügyeleti Hatósági Főosztályának biztonsági másolatkészítésre vonatkozó megkeresésére.

A Gyarapítási és Állomány-nyilvántartó Osztály gyarapítási tevékenysége a Régi Fóti úti tárolóraktár kiürítésében:

Az év második felében a heti munkaidő 40%-ában a Régi Fóti úti tárolóraktárban lévő, még állományba nem vett dokumentumok válogatásával, hasonlításával és selejtezésével foglalkozott az Osztály. Fokozott munkatempóval felszámolta az elmúlt években felgyülemlett feldolgozásra váró hagyatékokat és ajándékokat, átvett nyomdai remittendát, főléspéldányként bekért, de végül állományba nem vett dokumentumokat. Előrendezte, hasonlított és további feldolgozásra vagy megsemmisítésre válogatott 300 pfm állványon, dobozokban és ládákban álló könyvanyagot, köztük 90 ládányi és 30 doboznyi Mikes Kelemen Program révén érkezett és hasonlításra váró restanciát. Ezen kívül szintén 300 pfm, részben állványokon, részben dobozokban álló időszaki kiadványt válogatott át selejtezés szempontjából. Gyorsított ütemben ajánlott ki rendszeresen igénylő partnereinknek az OSZK állományából kivont, fogyatéki jegyzékre vett anyagot, melyből összesen 1.140 könyvet és 30 kötet, illetve 100 szórványszám időszaki kiadványt adott át a könyvtári rendszeren belüli hasznosításra. Emeleti raktárhelyiségünkben 2021 szeptemberéig kézi anyagmozgatással 4.100 kg papírhulladékot mozgatott meg, szállított a földszintre megsemmisítésre történő elszállításra, ezt követően az év végéig további 6.400 kg-ot.

Az osztály a Régi Fóti úti tárolóraktárban tárolt állományi anyag selejtezését is elvégezte. A Periodikafeldolgozó Osztállyal együttműködve címenként és kötetenként döntött a H 19, 20 és 25 ezres raktári jelzettartományba tartozó, rossz állapotú időszaki kiadványok apasztásáról. A döntés előkészítése során az online katalógus és a raktári nyilvántartás alapján jegyzéket készített. A nem megmenthető, rossz állapotú és gyűjtőkörbe nem illeszkedő időszaki kiadványok selejtezéséről autopszia révén döntött.

Különgyűjtemények

Gyűjteményfejlesztés	2020. évi tény	2021. évi tény
Gyarapodás (db)	48.890	45.292
Ebből időszaki kiadvány	-	-
Ebből CD/DVD/elektronikus dokumentum	1.475	877
Kötelezpéldány (db)	4.400	4.759
Ebből elektronikus (db)	280	197
diafilm (db)		10
műtárgy (fotó)		6
Gyarapításra tervezett összeg (Ft)	n.a.	n.a.

1.2 Gyűjteményfeltárás

1.2.1 Feldolgozás, állományfeltárás, a munkafolyamat szakmai mutatói

Gyűjteményfeltárás	2020. évi tény	2021. évi tény
Épített elektronikus katalógusokban/adatbázisokban rögzített rekordok száma		
törzsgyűjtemény:	21.491	26.008
különgyűjtemények:	44.280	44.883
Magyarországi Közös Katalógusba (MOKKA) betöltött tételek száma		
törzsgyűjtemény	73.233	69.959
különgyűjtemények	n.a.	n.a.
Feldolgozás időtartama (egy dokumentum feldolgozásának átlagos időtartama órában kifejezve)		
törzsgyűjtemény – kurrens könyvek:	0,4 óra/tétel	0,4 óra/tétel
törzsgyűjtemény – régi könyvek:	0,8 óra/tétel	0,8 óra/tétel
különgyűjtemények:	0,75 óra/tétel	0,75 óra/tétel
Beérkező új dokumentumok olvasók számára történő hozzáférhetővé válásának időtartama		
törzsgyűjtemény:	20-30 munkanap	20-30 munkanap
különgyűjtemények:	30 nap	30 nap
A gyűjtemény elektronikus feldolgozottsága (az elektronikus katalógusban feltárt dokumentumok száma a gyűjtemény egészének %-ában)		
törzsgyűjtemény:	n.a.	n.a.
különgyűjtemények:	n.a.	n.a.

1.2.2 Kurrens feldolgozás (könyvek)

A távmunka időszakában kisebb feldolgozási restancia halmozódott fel a hazai nyomtatott könyvek futószalagjain, de ebben az időszakban is folyamatos volt az elektronikus könyvek feldolgozása és az adatbázis tervszerű gondozása, adatgazdagítása (névindextételek ellenőrzése, javítása, utalótételek készítése, bibliográfiai tételek kiegészítése tartalmi feltáró elemekkel a cédulakatalógusból bekerült rekordok esetében). A távmunka utáni időszakban megkezdtük a restancia felszámolását. A külföldi könyveket feldolgozó futószalagra a gyarapításra fordítható összeg jelentős növekedése miatt a korábbiakhoz képest több dokumentum érkezett, ennek feldolgozásában a hazai könyveket katalogizáló kollégák is részt vettek.

Hazai kurrens könyvek feldolgozása	2020. évi tény	2021. évi tény
Hazai kurrens könyvek bibliográfiai szintű, teljes, autopszián alapuló formai feltárása	16.814 mű 17.114 tétel (ebből e-könyv: 4.219 mű/ 4.228 tétel)	20.161 mű 20.602 tétel (ebből e-könyv: 4.064 mű/ 4.102 tétel)
Hazai kurrens könyvek bibliográfiai szintű, teljes, autopszián alapuló tartalmi feltárása (ETO szerint és tárgyszavazás)	11.592 mű 11.706 tétel	13.331 mű 13.512 tétel
Új indulású sorozatok, címváltozások	158 tétel	157 tétel
MNB WWW Könyvek Bibliográfiája szerkesztése, előállítás	13.132 tétel	13.896 tétel

Külföldi könyvek feldolgozása	2020. évi tény	2021. évi tény
Külföldi kurrens könyvek teljes, autopszián alapuló formai feltárása	506 mű 512 tétel	811 mű 822 tétel
Külföldi kurrens könyvek teljes, autopszián alapuló tartalmi feltárása	543 mű 543 tétel	912 mű 923 tétel

1.2.3 Retrospektív feldolgozás (könyvek)

2021-ben a Retrospektív Feldolgozó Osztály a még elektronikusan feltáratlan állományrészek feldolgozását tovább folytatta.

A távmunkavégzés keretében a formai és tartalmi feltárók, valamint az állomány- és példányadatokat rögzítő kollégák az OSZK online katalógusának adatbázisát gondozták. A formai feltárók **5.906** névindextételt ellenőriztek, **1.201** besorolási- és **616** utalótételt hoztak létre. A tartalmi feltárók **3.291** bibliográfiai tételt láttak el ETO-jelzettel valamint **3.087** bibliográfiai tételhez írtak tárgyszót. Az állomány- és példányadatokat rögzítő munkatársak a helyrajzi naplók állományadatait vetették egybe az OSZK integrált könyvtári rendszerének példányadataival. Ennek során **26.729** raktári jelzetet ellenőriztek, **7.653** esetben hoztak létre vagy módosítottak példányrekordot, illetve **2.495** esetben egészítették ki a rekordot a példányra vonatkozó megjegyzésekkel.

2021-ben megkezdődött Kossuth Lajos torinói könyvtárának autopszián alapuló feldolgozása. Eddig hozzávetőleg a gyűjtemény fele került feldolgozásra, ami **1.324** tételt eredményezett. A Kossuth-könyvtár feldolgozása során nemcsak a szokásos bibliográfiai feltárással kerül sor, a tulajdonosi és ajándékozási bejegyzések számbavétele mellett az Állományvédelmi és Restauráló Osztállyal is együttműködve megtörténik a kötetek tisztítása és javítása, illetve kötéstörténeti szempontból vizsgálják a könyveket.

Az év második felében lezárult a **Historia Austriae** szak teljeskörű feldolgozása, ami a tárgyévben **346** tételt jelent.

Továbbá megkezdődött Széchényi Ferenc alapkönyvtárába tartozó, azon köteteknek a feldolgozása, amelyeknek leírása korábban nem autopsziával készült el, így a bibliográfiai tételek nem tartalmaznak adatot a Széchényi-provenienciáról (**64** tétel).

A retrospektív gyarapítás által szerzeményezett dokumentumok feldolgozása tovább folytatódott, így **603** mű formai és tartalmi feltárása történt meg.

Retrospektív feldolgozás munkafolyamatai	2020. évi tény	2021. évi tény
A retrospektív konverzió által nem érintett, jelenleg elektronikusan feltáratlan dokumentumok hasonlítása	2.237 darab	3.214 darab
A retrospektív konverzió által nem érintett, jelenleg elektronikusan feltáratlan, MNB gyűjtőkörbe tartozó könyvek (az ún. müncheni és más egyéb jelzettartományba tartozó állományrész) bibliográfiai szintű, teljes, autopszián alapuló formai és tartalmi feltárása	2.128 mű 2.190 tétel	1.212 mű 1.439 tétel
Az OSZK integrált könyvtári rendszerének tartalmi gondozása, az indexek karbantartása	8.688 tétel	8.316 tétel
A retrospektív konverzió által nem érintett, jelenleg elektronikusan feltáratlan dokumentumok müncheni (esetenként más) jelzetről való átjelzetelése (ugrószámok numerus currentis jelzetadás). Az állományadatok, példányadatok létrehozása, rögzítése.	2.123 mű 2.449 példány	2.764 mű 3.142 példány
A magyar és hungarus személyekről besorolási tétel készítése	986 tétel	198 tétel
A retrospektív konverzió által nem érintett, jelenleg elektronikusan feltáratlan, nem MNB gyűjtőkörbe tartozó könyvek (müncheni és más egyéb jelzettartományba tartozó állományrész) autopszián alapuló formai és tartalmi feltárása	407 mű 543 tétel	1.918 mű 2.252 tétel
Kossuth Lajos torinói könyvtárának autopszián alapuló formai és tartalmi feltárása	–	1.112 mű 1.324 tétel
Széchenyi Ferenc alapkönyvtárának autopszián alapuló formai és tartalmi feltárása	–	52 mű 64 tétel
A retrospektív gyarapítás eredményeként a törzsgyűjteménybe kerülő 1952 előtti hazai és 1945 előtti külföldi, könyvként feldolgozandó dokumentumok formai és tartalmi feltárása	524 mű 649 tétel	603 mű 635 tétel

A könyvtár törzsgyűjteményébe került fontosabb magángyűjtemények rekonstrukciója, ezzel összefüggésben új tulajdonosi jegyek azonosítása és azok bibliográfiai rekordokban történő rögzítése	116 darab	245 darab
---	-----------	-----------

1.2.4 Időszaki kiadványok kurrens és retrospektív feldolgoása

- Időszaki kiadványok **éves gyarapodása**
tervszám: 54.000 részegység ; tényszám: **86.418** részegység, ebből külföldi **5.101** részegység
- Az **új indulású időszaki kiadványok** feldolgoása előre nehezen tervezhető, függ a megjelenések számától. Minden újonnan beérkező időszaki kiadvány autopszián alapuló formai és tartalmi feltárása megtörtént.
tervszám: 395 tétel ; tényszám: **844** tétel
- Az online katalógusban a **hazai kiadványok aktualizálása** részegységenként történik, a külföldi kiadványok esetében az évi első számok alapján.
tervszám: 2.000 tétel ; tényszám: **1.330** tétel, ebből külföldi **18** tétel
- **MNB tételek szerkesztése** (MNB WWW ÚP 31. évf. 2021. 1-4. sz.): Az MNB ÚP füzetek anyagának összeállítása, az automatikus kiadvány előállítás felügyelése.
tervszám: 250 tétel ; tényszám: **355** tétel
- **NPA** – új bibliográfiai rekordok készítése (B2 nézet), bibliográfiai tételek átvétele az OSZK nézetből
tervszám 150 tétel ; tényszám: **554** tétel
NPA – bibliográfiai rekordok módosítása
tervszám: 2.000 tétel ; tényszám **1.490** tétel
- Kurrens időszaki kiadványok átmeneti tároló raktárának forgalma
Olvasótermi kérések kiszolgálása
tervszám: 1.000 db ; tényszám: **706** db
Szolgálati kérések kiszolgálása
tervszám: 700 db ; tényszám: **905** db
- Időszaki kiadványok hiányzó számainak pótlása:
tervszám: 100/600 cím/részegység
tényszám: **112/512** cím/részegység
- Időszaki kiadványok **kollacionálása**, kötészetre irányítás: részegységek ellenőrzése, sorba rendezése, kötészeti egységek összeállítása. Hiányok, csonkaságok megállapítása, adatfelvétel az Időszaki kiadványok Nyilvántartó Adatbázisában. Kötetkísérők megírása (kurrens, inkurrens, rekatalogizált, csoportos)
tervszám: 5.500 kötet ; tényszám: **11.794** kötet

Kiemelt feladata volt az osztálynak 2021-ben az elektronikus időszak kiadványok feldolgozási szabályzatának létrehozása, a feldolgozás beindítása az integrált könyvtári rendszerben, valamint archiválása az OSZK DK-ban.

1.2.5 Analitikus feldolgozás (HUMANUS adatbázis)

A Humántudományi Bibliográfiai Koordinációs Iroda folyamatosan végzett, alapvető feladatai, amiket a 2021-es évben is folytatott:

Időszaki kiadványok cikkeinek formai és tartalmi feltárása:

- a HUMANUS-gyűjtőköréhez tartozó újonnan megjelenő időszak kiadványok azonosítása, rekordszintű nyilvántartása a Magyar Nemzeti Bibliográfia Új Periodikumok, online kiadvány alapján, összesen 54 új, gyűjtőkörbe tartozó folyóiratot azonosítottunk;
- analitikus feldolgozásuknak a koordinálása, témakör alapján partnerintézményeknek javaslatával a feldolgozásra;
- az időszak kiadványok HUMANUS-rekordjainak gondozása;
- NEKTÁR-ban észlelt hiba, hiány észlelése esetén visszajelzés a Periodika Feldolgozó Osztálynak;
- EPA-ban észlelt hiba, hiány észlelése esetén visszajelzés az EPA feldolgozó munkatársainak;
- a HBKI által feldolgozott időszak kiadványok újonnan megjelenő részegységeinek naprakész formai és tartalmi feltárása;

Tanulmánykötetben megjelenő részdokumentumok formai és tartalmi feltárása:

- az OSZK törzsgyűjteményébe tartozó, állományba vett könyvei közül a HUMANUS gyűjtőköréhez tartozó tanulmánykötetek azonosítása, feldolgozandó tanulmánykötetek nyilvántartása;
- a forrásdokumentumok rekordjainak átvétele, lehetőleg a NEKTÁR-ból;
- az OSZK szakkönyvtári feladatai alapján irodalom- és történelemtudományi tanulmánykötetek analitikus szintű formai és tartalmi feldolgozása;

Az osztály egyéb eseményei:

- Az osztály létszáma 2021.12.31-én 3 fő volt.
- Elindult a HUMANUS gyűjtőköréhez tartozó kizárólag online megjelenő tudományos szakfolyóiratok feldolgozása.
- A pandémiás időszakban, 2021. 03.08-tól 2021.05.28-ig főigazgatói utasítás alapján egy fő teljes mértékben otthonról végezte a munkát, a másik HBKI munkatárs kérvényezte a munkahelyi munkavégzés lehetőségét. Az osztályvezető ebben az időszakban szintén javarészt otthonról dolgozott. A távmunka során nagyobb hangsúlyt fektettünk az online, EPA-ban is elérhető folyóiratok feldolgozására, valamint kiviteli engedéllyel a fizikai példányok otthoni feldolgozása is tudott működni.
- A feldolgozás továbbra is a Bodza keretrendszerben történik, melynek fejlesztése, karbantartása szünetel, ezért magas kockázati tényezőt jelent. Nagymértékben alapozunk a jövőben az OKP rendszerre. A beköltözéshez szükséges adatkonszolidáció előkészítése megkezdődött. Az év során egyszer kellett újraindítani az adatbázis szervereit, ez egy napos kiesést jelentett a munkában.
- Az OKP Katalógizáló modul fejlesztésében is aktívan részt vesz az osztály a Gyűjtemény-megőrzési Főosztállyal együttműködve.
- Felmérésre kerültek az osztály munkafolyamatai, valamint elkészült egy, a konzorciumi partnerekkel is megosztható feldolgozó segédlet.

- Az elkészült rekordokat napi szinten ellenőrizzük és az észlelt hibákat javítjuk, illetve az automatizáltan javítandó hibákat feljegyezzük. A konzorciumi partnerekkel a típushibákról értekezünk.
- Újraélesztettük a HUMANUS levelezőlistát.
- Megtörtént a kapcsolatfelvétel az aktív konzorciumi partnerekkel: Országos Idegennyelvi Könyvtár, ELTE BTK Könyvtárai, Evangélikus Országos Könyvtár.
- Nagyobb hangsúlyt fektettünk a 2021-es évben a tanulmánykötetek feldolgozására, így a 2021-es munkatervben beirányzott 1000 darabos tervszámot sikerült jóval felülmúlni, úgy, hogy mindemellett az időszaki kiadványok cikkeinek feldolgozását is sikerült naprakészen tartani.

Számszerű eredmények:

részdokumentumok	2021. Konzorciumi tagok által feldolgozott dokumentum	2021. HBKI által feldolgozott dokumentum	2021. évi összes feldolgozott dokumentum
időszaki kiadványban megjelenő részdokumentumok	7.980	6.848	14.828
tanulmánykötetben megjelenő részdokumentumok	182	5.945	6.127

1.3 Kurrens Magyar Nemzeti Bibliográfia

- Könyvek

Az év során folyamatosan, a kötelezpéldányok beküldési ütemének megfelelően érkeztek a Kurrens Feldolgozó Osztályra a feldolgozandó nyomtatott és elektronikus könyvek. A feldolgozást követően kijelölték az osztály munkatársai a Magyar Nemzeti Bibliográfia Könyvek Bibliográfiája füzetébe kerülő tételeket, elvégezték a szerkesztési feladatokat (korrektúra, javítások). Az **MNB KB WWW 76. évf. 1-24.** elektronikus füzetéi összesen **13.896 tételt** tartalmaznak.

(Változás%-ban az előző évhez képest: +6%)

- Időszaki kiadványok

Az év során folyamatosan, a kötelezpéldányok beküldési ütemének megfelelően érkeztek a Periodika-feldolgozó Osztályra az új indulású feldolgozandó nyomtatott és elektronikus időszaki kiadványok. A feldolgozást követően kijelölték az osztály munkatársai a Magyar Nemzeti Bibliográfia Új Periodikumok Bibliográfiája füzetébe kerülő tételeket, elvégezték a szerkesztési feladatokat (korrektúra, javítások). Az **MNB WWW ÚP 31. évf. 2021. 1-4. sz.** elektronikus füzetéi összesen **355 tételt** tartalmaznak.

(Változás%-ban az előző évhez képest: +35%)

- A kurrens nemzeti bibliográfia további ágazatai (Kartográfiai dokumentumok; Zeneművek: Kották; Zeneművek: hangfelvételek) 2017 óta szünetelnek.

1.4 Nemzetközi csere

A távmunkavégzés időszakában folyamatos volt a hungarikumok felkutatása, ajánlójegyzékek készítése, a dezideráta adatbázis építése. Az év során **299** partnerrel volt kapcsolata a Gyarapítási és Állomány-nyilvántartó Osztálynak. A partnerek részére 372 db (2020-ban 2.181 db) dokumentum került elküldésre (a járványhelyzet miatt hónapokig szünetelt a csomagküldés). Az Osztály cserekészletének kezelése és nyilvántartása folyamatos (**1.901** cím). A cserepartnerek részére kötelezpéldányként érkezett duplumokat, kiadóktól ajándékba kapott kiadványokat küld az Osztály, illetve vásárlás útján szerezi be a partnerek egyedi kívánságait (összesen 66 kiadványt **533.643 forintért**). A román nyelvterületen elhalt kapcsolatainkat alapjairól kezdtük újjáépíteni, 2021-ben 52 cserepartnerrel sikerült valamilyen szinten kapcsolatot teremteni, ezen kívül sikerült 78 olyan magánszemélyt vagy civil egyesület vezetőjét azonosítani, akikkel korábban cserepartneri kapcsolatban álltunk. Különösen jó kapcsolat alakult ki a Székelykeresztúri Városi könyvtár vezetőjével, aki „külsős” hungarika-gyarapítóként előválogatást és hasonlítás munkát végzett az OSZK számára. 7 doboznyi kiadványt, összesen 380 állományunkból hiányzó tételt (könyvet, időszaki kiadványt és egyéb dokumentumot) juttatott el a könyvtár részére **590.400** forint összértékben.

1.5 ISBN-/ISMN-/ISSN-szolgáltatás

1.5.1 ISBN/ISMN

- Kiadói nyilvántartás vezetése, kiadói azonosítók kiutalása (ISBN, ISMN)
2020 tény: 447 új könyvkiadói azonosító + 9 új zeneműkiadói azonosító
2021 tény: 395 új könyvkiadói azonosító + 6 új zeneműkiadói azonosító
- Előzetes ISBN/ISMN kiutalása a megjelenés előtt álló kiadványokra (különböző hordozón megjelent kiadványok), előzetes rekordok létrehozása
2020 tény: 22.180 ISBN (ebből online 7129 ISBN) + 344 ISMN (ebből online ISMN 119)
2021 tény: 24.772 ISBN (ebből online 7528 ISBN) + 366 ISMN (ebből online ISMN 127)
- ISBN/ISMN-ellenőrzés: a beérkezett dokumentumok (kötelezpéldányok, vásárolt vagy ajándékpéldányok) alapján az ISBN/ISMN-azonosítók felhasználásának ellenőrzése, előzetes rekordok jóváhagyása, módosítása
2020 tény: 21.109 ISBN (ebből online 4421 ISBN) + 189 ISMN
2021 tény: 24.964 ISBN (ebből online 6778 ISBN) + 340 ISMN
- Kapcsolattartás az ISBN, illetve ISMN nemzetközi ügynökséggel, adatszolgáltatás, az éves tagdíjjal kapcsolatos ügyintézés. Programok, fejlesztések, irányelvek követése.

A Nemzetközi ISBN Ügynökség számára rendben kiküldésre kerültek PIID rekordok 2021-ben is. Szintén megküldésre került a Nemzetközi Ügynökségek részére az évente szokásos – ISBN és ISMN-szám felhasználási statisztikai adatokat tartalmazó – jelentés. A Covid-19 világméretű járvány 2021-ben változatlanul hatással volt az ISBN és az ISMN Nemzetközi Ügynökség munkafolyamataira, így 2021-ben is virtuális konferenciát szerveztek a tagországok részvételével. Az online konferencia szeptember 22-én és 23-án zajlott. A formális témák megbeszélése mellett (pénzügyi jelentés, éves tagdíj, könyvvizsgálói jelentés stb.) az idei konferencia aktuális témái között szerepeltek a következők: megtörtént a

Nemzetközi ISBN Ügynökség weboldalának, valamint a Kiadók Globális Regiszterét tartalmazó weboldalnak a frissítése; bemutatásra kerültek a nigériai és a fülöp-szigeteki ISBN ügynökségek; előadások hangzottak el az ISBN számok használatának feltételeiről a francia, amerikai, valamint az új-zélandi ISBN ügynökségek kollégáitól.

1.5.2 ISSN

- ISSN-azonosítók kiutalása, új rekord létrehozása *nyomtatott időszaki kiadvány* esetében (periodikum, cserelapos kiadvány, sorozat) a Virtua adatbázisban.
2020 tény: 243
2021 tény: 335
- ISSN-kezelés *távoli hozzáférésű időszaki kiadványok* esetében; új rekord létrehozása a Virtua adatbázisban
2020 tény: 116
2021 tény: 129
- ISSN kérés elutasítása / nemleges ISSN minősítés nyomtatott és távoli hozzáférésű időszaki kiadványok esetében. (Problémakatalógus vezetése.)
2020 tény: 333
2021 tény: 238
- Feldolgozás a Virtua adatbázisban: előzetes ISSN-azonosítók rögzítése, a kiadványok (kötelempéldány, OSZK állomány, online közzététel) alapján az előzetes leírások véglegesítése, és új ISSN-ek rögzítése, kapcsolódó rekordok aktualizálása, és módosítások elvégzése az adatbázisban.
2020 tény: 1.022
2021 tény: 1.182

- Kapcsolattartás, szabványosítás, projektrésztétel, konferenciárésztétel
Részvétel az ISSN szabvány hatodik kiadásának (**ISO 3297:2020**) honosításában a fordítás előterjesztőjeként, majd az eredeti kiadáshoz fűzött szerkesztőségi felülvizsgálat véleményezése, kiegészítése (**ISO/TC 46/SC 9 N 1261**).

Részvétel az **ISSN Plus Projektben**: az ISSN nemzetközi hálózat fejlesztés alatt álló adatbáziskezelő rendszerének tesztelése a párizsi ISSN Nemzetközi Központ irányításával.

Az ISSN Nemzeti Központok Igazgatóinak 46. Ülése, 2021. november 17-18-19. Virtuális konferencia Zoom alkalmazással. Az ülésen, melynek célja a hálózat központjainak összehangolt működése és elméleti-gyakorlati fejlesztésének segítése, a Magyar ISSN Nemzetközi Központ vezetője vett részt. A lezáráskor született határozatokat 43 ISSN nemzeti központ hagyta jóvá. A legfontosabb, a napi munkát befolyásoló változás a ROAD (Directory of Open Access Scholarly Resources) adatbázisba történő felvétel kritériumainak tisztázása az egységes kezelés érdekében. A következő konferencia rendezését Egyiptom ISSN központja vállalta az őt befogadó ENSTINET támogatásával, várhatóan 2022 novemberében.

1.5.3 Könyvkiadási statisztika

2020-tól a kiadványstatisztikai adatfelvételt már nem csak az OSZK végzi, hanem a KSH Könyvtár is, az általa elvitt kötelempéldányok alapján. Az adatfelvétel már nem az OSAP

program keretében valósul meg, hanem excel alapú nyilvántartás segítségével. Az OSZK csak azokról a kiadványokról veszi fel a statisztikai adatokat, amelyekből a KSH nem részesül (pl. középfokú tankönyvek, utánnnyomások). Az adatok továbbításra kerültek excel formátumban a KSH Könyvtár részére:

2020 tény: 3.803

2021 tény: 4.605

2. Állományvédelem, restaurálás (feladatok, általános helyzetkép rövid ismertetése)

Állományvédelem	2020. évi tény	2021. évi tény
Tárgyévben fertőtlenítés, kötés, javítás, restaurálás, savtalanítás vagy egyéb aktív állományvédelmi intézkedésben részesült dokumentumok száma	7.122	16.621
Az állományvédelmi célból digitalizált és a konvertált dokumentumok száma	4.526	12.843
Biztonsági jellel ellátott dokumentumok száma	12.226	10.564
A könyvtári dokumentumok állagának védelmét szolgáló gépek száma	4	4

Az OSZK informatikai infrastruktúra fejlesztéséért létrehozott projekt egyik céljaként létrejövő Állományvédelmi Digitalizáló Központ, az Állományvédelmi és Restauráló osztály feladatait is jelentős mértékben átstrukturálja.

A projektben megvalósult részeredmények:

- a nagy állományvédelmi eszközök beüzemelése, a kollégák betanítása, képzése 2020 év elején megtörtént
- az nagy állományvédelmi eszköz (savtalanító gép) elhelyezését célzó építészeti beruházások és a tesztüzem befejeződtek
- a digitalizálást támogató keretrendszer (DTK) – ezen belül az állományvédelmi rész – fejlesztése befejeződött

A Régi Fóti úti raktár költözése előre nem látható, előre nem tervezett feladatként jelentkezett:

- A helyszínen raktározott állomány állapotfelmérése, a tisztítási folyamat és a költözés tervezése, előkészítése

Állandó feladatok

A **nemzeti könyvtári állomány védelme**, a sérült dokumentumok **restaurálása**, javítása, **kötése**:

- A könyvtári állomány preventív és helyreállító védelme
- A könyvtár dokumentumainak restaurálása, konzerválása
- A szabadpolcos kötetek kötése

- Az állomány védelmét szolgáló tárolóeszközök készítése
- A teljes kurrens muzeális sorok savmentes hullámkarton dobozba, illetve savmentes tékába való helyezése
- Kötészeti munkák végzése, állományvédelmi kötések, reprezentációs anyagok készítése
- A dokumentumok felmérése és előkészítése digitalizálásra
- A dokumentumok előkészítése kiállításokra
- Aktív részvétel a kiállítások állományvédelmi szempontú kivitelezésében
- A könyvtár kiállításra kölcsönzött dokumentumainak állapotleírása, kiállítási feltételeinek megadása, kuríri tevékenység
- Állapot felmérések elvégzése, szakvélemény készítése
- Állományvédelmi tanácsadás az OSZK gyűjteményei és magyar könyvtárak számára
- Lehetőség biztosítása bel- és külföldi restaurátoroknak és könyvkötőknek műhelyeinkben szakmai gyakorlat végzésére
- A munkatársak szakmai továbbképzésének támogatása, részvételük biztosítása szakmai előadásokon, konferenciákon, nyelvi képzéseken.
- Kutatói tevékenység

2021-ben elvégzett feladatok

1. Az osztály továbbra is magas színvonalon látja el az OSZK gyűjteményeinek védelmét szolgáló állományvédelmi feladatait. Emellett 2020-ban országos szinten is elismert restaurálási munkákat végzett külső intézmények számára:
  - A Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete részére 4 kötet és 25 tervrajz restaurálását végeztük el, amely feladat még a 2020-as évben megkezdődött.
  - A MTM 2 db kötet restaurálását végeztük, amely feladat még a 2020-as évben megkezdődött.
  - Az MTA Könyvtár Keleti gyűjteménye részére térítésmentes restaurálásra nálunk lévő kötetek restaurálása.
  - A Czestochowa Pálos kódex restaurálása megkezdődött. A feladat határideje 2022. június 30.
2. 2021-ban 1 500 órát fordítottunk az OSZK-ban megrendezendő nagy és kisebb kiállítások létrehozására (Ghika, Európa ege alatt, Győr 750 kiállítás), az installáció elkészítésére, a kihelyezendő tárgyak szakszerű elrendezésére, valamint az OSZK anyagának kölcsönzésre való felkészítésére, az állapotleírások és kiállítási feltételek megadására, a kiállításra kölcsönzött dokumentumok javítására.
3. Folytatódott a Plakát- és Kisnyomtatványtár plakátjainak és kisnyomtatványainak restaurálása, digitalizálásra való előkészítése.
4. A periodika gyűjtemény retrospektív feldolgozása során az állapotfelmérés folyamatos. Az adatokat, eredményeket adatbázisba rögzítjük.
5. Folytatódott az ósnyomtatványok állapot és kötéstechnikai felmérése, leírása. Tervezzük a pontosított és rövidített kötésleírások elérhetőségét az elektronikus katalógusban.
6. Távmunkában folytattuk az 1995-ben az OSZK gondozásában megjelent Ötnyelvű restaurálási szótár átdolgozását, frissítését, új szakszavakkal való bővítését.
7. Távmunkában feldolgoztuk a restaurálás belföldi és külföldi szakmai folyóiratait: bibliográfiai leírás, kulcsszavak generálása, adatbázisban való rögzítése.

8. Folyamatos az aktuális nemzetközi szakcikk, publikációk gyűjtése és fordítása: könyvtárak, levéltárak költöztetése, digitalizálási programok, restaurálási módszertan témakörében.
9. Távmunkában folytattuk Szirmai: Archeology of Bookbinding kötéstörténeti szempontból fontos alapmű fordítását.
10. Távmunkában könyvtámaszok és segédeszközök készítése a Kuk és DIO részére
11. Részvétel a 2 db Pray-kódex díszmásolat elkészítésében és a „látjátok feleim...” című dokumentumfilm készítésében.
12. Megtörtént a C900 tömeges savtalanító berendezés tesztelése és a tömeges savtalanítási folyamat kidolgozása
13. Elkezdődött a munkatársak állományvédelmi oktatása.
14. Folytatódott a papír- és könyvrestaurátor tanfolyam előkészítése: akkreditálás, tananyag összeállítása
15. Médiamegkeresések kapcsán riport előkészítése és lebonyolítása: BCOOL magazin,
16. Állományvédelmi felmérés a Régi Fóti Úti raktárban
17. Minisztériumi, a KSZK állományát érintő állományvédelmi pályázat előkészítése, lebonyolítása
18. Az EV kötetek digitalizálást megelőző tesztüzem.
19. Konferenciákon, továbbképzéseken való részvétel: Papír Múzeum-konferencia, KI-Angol nyelvtanfolyam, MNM Apache konferencia, MKE diplomabemutató konferencia, CERL - Textiles in Libraries: Context & Conservation series online, CERL seminar on Provenance in Book History online, Kutatók Éjszakája
20. Felmérő adatlap kidolgozása, tesztelése az állományvédelmi szempontú digitalizálás előkészítéséhez. A digitalizálást megelőző állományvédelmi felmérés munkafolyamatának kidolgozás és összehangolása a DIO munkafolyamataival.

3. Raktározás (feladatok, általános helyzetkép rövid ismertetése)

Állandó feladatok

Törzsgyűjteményi raktározás

A Raktári Osztály a törzsgyűjtemény gyarapodásaként heti rendszerességgel átveszi a könyveket a Gyarapítási és Állomány-nyilvántartó Osztálytól, továbbá a raktári egységekbe képzett időszakos kiadványokat az Állományvédelmi és Restauráló Osztálytól.

Periodikumok átvétele során a kötetekről példánynyilvántartást vezet az IDA-ban, retrospektív könyvgyarapodáskor a példányok számát és elhelyezését a helyrajzi naplókban rögzíti. A raktári hírlapnyilvántartás adatait szükség szerint aktualizálja, az adott kiadvány online adatbázisban elérhetőségét feltünteti a kartotékklapon.

Az Állományvédelmi szabályzat előírásainak betartásával gazdálkodik a belső és külső raktári terekkel; biztosítja a törzsgyűjteményi dokumentumok raktári férőhelyét.

Az olvasószolgálati és belső használói rendszerben forgalmazza a prézens állományt és gondoskodik a muzeális példányok biztonságos megőrzéséről.

A könyvborítók szkennelését heti rendszerességgel elvégzi, a fájlokat szerverre feltölti, a borítókat rendezi, kiszolgálásra alkalmassá teszi.

Folyamatosan karbantartja a dobozban tárolt archivális időszak kiadványokat. A megszűnt és nem feltöltött dobozokat kísérővel ellátva tékára cseréli és az IDA-ban regisztrálja.

Különgyűjteményi raktározás

A Színháztörténeti és Zeneműtár forgalmazási feladatainak ellátása során az előkészítésben kért dokumentumok raktári kiszedését és visszaosztását elvégzi.

A gyűjtemények raktározásáért felel, gazdálkodik a raktári területtel; a különféle dokumentumtípusok gyarapodásához szükséges raktári helyet egyes állományrészek áthelyezésével és rendezésével biztosítja.

A raktári rendet folyamatos revízióval fenntartja, az állomány állapotát figyelemmel kíséri, gondoskodik biztonságos megőrzéséről.

A dokumentumok feldolgozása előtt formai előkészítést végez, majd azokat tárolási eszközbe helyezi.

Kiemelt feladatok:

A Raktári Osztály munkatársai 2021-ben összesen **2.389 pfm** dokumentum kézi anyagmozgatását végezték el a törzs- és különgyűjteményi gyarapodás helyigényének biztosítása érdekében.

Munkaterv szerinti kiemelt feladatok:

1. Rezerv raktári kihelyezések bevezetése az Amicusba:
A törzsgyűjteményi állományból a Rezerv raktárba kihelyezett dokumentumok példányadatainak felülvizsgálata, megfelelő példányadatokkal ellátása, valamint az új kihelyezési kódok regisztrálása az Amicus-rekordokban. A kötetekben a jelzet javítása a kihelyezési kódokkal.
3116 db
A munka végzése folyamatban van 2022-ben is.
2. Példánynyilvántartás (retrospektív könyv):
Retrospektív könyvgyarapodás esetében az Amicusban már regisztrált példányok lezárása a helyrajzi naplóknak.
2163 db
A munka végzése folyamatban van 2022-ben is.
3. Kegyeleti gyűjtemény kiszolgálása:
A Rezerv raktárban található Kossuth Lajos könyvhagyaték egyeztetett szállítása a Retrospektív Feldolgozó Osztálynak.
1608 db
A munka végzése folyamatban van 2022-ben is.

4. A HA jelzettartomány rendezése a folyamatos gyarapodás helyigényének biztosítására a következő 3 évre. A megszűnt kiadványok raktári polcokon történő lezárása. Együttműködés a Periodika-feldolgozó Osztállyal.
750 pfm

A munka végzése folyamatban van 2022-ben is.

5. Az MHB jelzettartomány rendezése a folyamatos gyarapodás helyigényének biztosítására a következő 2 évre. A megszűnt kiadványok raktári polcokon történő lezárása. Együttműködés a Periodika-feldolgozó Osztállyal.
1550 pfm

A munka végzése folyamatban van 2022-ben is.

Csoportosan nyilvántartott kiadványok szállítása:

6. A CsC, CsD és CsE jelzetű időszak kiadványok ütemezett idejű elszállítása külső raktárba és polcra helyezése.
219 pfm

Az előzetes tervben nem szereplő feladat megvalósult.

7. A kötelezpéldányok archivális és nyomtatott változattal megegyező elektronikus példányainak elhelyezése. A Maglódi úti raktárban a két állományrész polcra telepítése.

A munka végzése folyamatban van 2022-ben is.

298 pfm

8. A kötelezpéldány gyarapodás helyigényének biztosítása érdekében részben átvett Északi toronyraktár 5. szinten polcozási munkák az új az állomány fogadására.

A munka végzése folyamatban van 2022-ben is.

Munkatervben nem szereplő feladatok:

1. Az MB, MC és MD jelzetű dokumentumok polcrendjének ellenőrzése és helyszíni revíziója.
750 pfm

A munka végzése folyamatban van 2022-ben is.

2. A CsB jelzetű időszak kiadványok elszállítása bérelt raktárba és polcra helyezése.
105 pfm

Az előzetes tervben nem szereplő feladat megvalósult.

3. A Zeneműtár állományába tartozó nyomtatott kották elszállítása bérelt raktárba és polcra helyezése.

130 pfm

Az előzetes tervben nem szereplő feladat megvalósult.

4. Zeneműtári gyűjteményi hanglemezek szállítása a Digitalizáló Osztálynak.
2500 db

Az előzetes tervben nem szereplő feladat megvalósult.

5. A Régi Fóti úti raktárból bérelt raktárba áttelepítésre kerülő törzsgyűjteményi állományrész tisztításának és költöztetésének felügyelete.
A munka végzése folyamatban van 2022-ben is.

4. Digitalizálás (feladatok, általános helyzetkép rövid ismertetése)

Az OSZK digitalizálási stratégiájának megvalósítása a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia, a fejlesztés alatt álló Országos Könyvtári Digitalizálási Stratégia és az OSZK informatikai fejlesztéséről, infrastruktúrájának megújításáról szóló 1605/2016. (XI. 8.) Korm. határozat alapján történik. A Korm. határozat alapján biztosított forrás lehetőséget teremtett a digitalizálási infrastruktúra kiépítésére és a hosszabb távú digitalizálási stratégia megvalósítására. A Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia végrehajtásának forrásai biztosítják az abban megfogalmazott célok megvalósítását az OSZK 2017-ben kiadott digitalizációs stratégiája elsősorban a „digitalizálás” fogalmának legszűkebb értelmezésére épít. Ennek megfelelően azon műveletekre és folyamatokra vonatkozik, amelyek az analóg dokumentumok digitalizálását előkészítő feladatokat, magát a digitalizálást és a digitálismásolat-objektumok utómunkálatait tartalmazza. Ugyanakkor a stratégia elfogadásával és alkalmazásával párhuzamosan számos jelentős projekt elindítására és lezárására (Országos Könyvtári Rendszer, Országos Könyvtári Platform, Névtér stb.) került sor az OSZK-ban, amelyek megteremthetik a digitális átalakulás szélesebb lehetőségeit.

A Kormány által a 1404/2017. (VI.28.) Korm. határozattal elfogadott Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia átfogó célja, hogy a közgyűjtemények tartalomszolgáltatása szolgáltatásorientált szemléletet tükrözzön: a felhasználói igények ismeretéből kiindulva határozza meg a szolgáltatott tartalmat és annak felhasználhatóságát úgy tervezzék meg, hogy az valóban segítse a potenciális felhasználót speciális céljai elérésében, legyenek ezek rekreációs, oktatási, vagy gazdasági alkalmazási típusúak.

Az OSZK célja, hogy a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégiának megfelelően a felhasználó központú, szolgáltatásorientált szemlélet is megjelenjen az OSZK digitalizálási stratégiájában, ne kizárólag az analóg dokumentumok digitalizálására korlátozódjon.

Milyen digitalizáló eszközökkel rendelkezik?

Eszköz neve, típusa	Darabszám
Zeutschel OS 12000	2
Zeutschel OS 12000g	1
Zeutschel OS 12002	2
Zeutschel OS 12002v	1
Zeutschel OS 14000 A0	2
Zeutschel OS 14000 A1	2
Zeutschel ScanStudio	1
Zeutschel OM1600	1
Zeutschel OM1700	1
Zeutschel Delta	10
AvisonFB 6280 E A3	4
Avison FB5000 A3	1
Quidenus Robotic BookScan 4.0 automata	3
Kirtas KABIS III	1
Panasonic KV-S8127	1

Epson GT 15000	1
Plustech OpticBook A300	2
Plustech OpticBook 4800 A4	3
Rowe Scan 850i 55" HA-20	1
Hasselblad Flextight X5	1
Epson GT20000	1
Epson GT 15000	1
Epson Perfection V39	3
Epson Expression 11000XL	1
Epson Expression 120000XL	11
Minolta MS 7000	3
HP Scanjet 4C	1

Zeneműtár

Eszköz neve, típusa	Darabszám
Lemezjátszó: AUDIO-TECHNIKA AT_LP 120-USB	1
Hangkártya: NATIVE INSTRUMENTS KOMPLETE AUDIO 6	1
Software: SOUNDFORGE 13 PRO ZT	1

Történeti Fotó- és Videótár

Eszköz neve, típusa	Darabszám
Flextight x5 scanner	1
Canon EOS M50	1
Epson Expression 10000 XL	1
Epson Expression 11000 XL	1
Epson Expression 12000 XL	1
Epson Perfection V600 Photo	1
HP Scanjet G4050	1
kazettás magnó, AIWA R450	1
Hangfal, Fostex 6301	1
Monitor HP1740	1
szünetmentes tápegység APC	1
Monitor Samsung 723N	1
Monitor DELL U2412M	1
BETA magnó SONY PVW 2800 SP	1
Számítógép DELL Vostro Desktop 3000	1
video monitor Sony PVM-1442QM	2
Leader Waveform	1
VHS magnó, Panasonic NV-SJ407	5
VHS magnó Panasonic NV-SJ207	3
DVD felvevő Panasonic DMR-EH49	1

DVD lejátszó Panasonic DVD-S29E-S	1
Televízió Samsung CK-3373Z5X	2
DVD lejátszó Panasonic DVD-S33	1
DVD felvevő és lejátszó Panasonic DMR-EH57EP-K	1
VHS videomagnó Panasonic NV-SJ222E	1
videofelvételhez tartozékok (mikrofonok, statívok, kiegészítők)	1

Hol teszik közzé a digitalizált állományt?

A Digitalizáló Osztály által elkészített digitális másolatokat a könyvtár elektronikus szolgáltatási rendszerében, illetve aggregátor rendszerekben tesszük közzé:

- Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK) - szabadon szolgáltatatható közkeincsek,
- OSZK DK - jogvédett tartalmak dedikált hálózaton,
- Pannon Digitális Egyesített Archívum - szabadon szolgáltatatható közkeincsek,
- ELDORADO - közkeincsek, árva-művek, jogvédett tartalmak zárt hálózaton,
- Hungaricana - közkeincsek,
- Europeana - közkeincsek.

Milyen online szolgáltatások vannak?

Az online szolgáltatásokról jelen dokumentum II. fejezetének 7. pontjában adunk információt.

Milyen célok alapján digitalizál? (%)

Digitalizáló Osztály:

Cél	Arányszám (%)
Szolgáltatás	30
Állományvédelem	50
Elektronikus dokumentumküldés	10
Reprográfia	5
Egyéb	5

Különgyűjtemények:

Cél	Arányszám (%)
Szolgáltatás	45
Állományvédelem	40
Elektronikus dokumentumküldés	5
Reprográfia	10
Egyéb	0

Digitalizálási tevékenység	2020. évi tény	2021. évi tény
Digitális objektumok száma	699.931	1.345.456
Teljes dokumentumok száma	4.526	12.843
Könyv	542	5.206
Folyóirat	484	843
Hanganyag	4.970	6.495
Audiovizuális dokumentum	572	330
Képi dokumentum	10.400	5.954
Egyéb	1.364	5.896
Összesen*		
Online elérhető (MEK-be került)	n.a.	n.a.
Online elérhető (tári anyag)	15.152	21.747
Helyben használatra elérhető (tári anyag)	15.152	21.747

* A táblázat adatait összeadni a különböző mérőszámok alapján nem lehetséges.

A Digitalizáló Központ létrejöttével összefüggő feladatok:

1. Új digitalizáló eszközök integrálása a rendszerbe.
2. Tanfolyamok és képzések szervezése és lebonyolítása – új folyamatok, új eszközök, az új és a régi kollégák részére.
3. Állományvédelmi folyamat integrálása a digitalizálással.
4. A Digitalizáló Központ üzemének integrálása a könyvtár szervezetébe.
5. A digitalizálási és reprográfiai folyamatok és szolgáltatások megújítása, folyamatok szabályozása.
6. A Digitalizáló Központ üzemszerű működésének kialakítása.

5. Webarchiválás

5.1 Személyi és munkafeltételek

A 2020 júniusában létrehozott három fős Webarchiválási Osztály létszáma az elmúlt évben is változatlan maradt, ami főként a nyilvános gyűjtemény bővítésénél, a metaadatoknál és a minőségbiztosításnál jelent emberi erőforrás hiányt, továbbá az osztályvezetői feladatok ellátása terén. Ez a helyzet a 2021-re kitűzött célok megvalósítását is hátráltatta, mert azok megfogalmazásakor már a két új munkatársra is számítottunk. Az év folyamán a Digitálistartalom-fejlesztési és -szolgáltatási Osztály EPA munkacsoportjából egy rész-munkaidős kolléga időnként a webarchívumba is besegített a címlisták és az oldalképek

ellenőrzésében. Az archívum napi szintű rendszergazdai teendőit és kisebb szoftverfejlesztési feladatokat a Vitéz Bt. külső vállalkozóként végezte. A járványhelyzet miatt a webarchívummal kapcsolatos munkálatok egy része távmunkában zajlott. Online zajlottak az egyeztetések a potenciális partnerintézmények munkatársaival, akárcsak a szakmai rendezvények és a tanfolyamok.

5.2 Informatikai infrastruktúra

A megnövekedett archiválási feladatok miatt 2021 augusztusában szükségessé vált a meglévő három mellé egy újabb virtuális szerver beállítása a KIFÜ által biztosított felhőben, melyen kizárólag a Heritrix aratószoftver fut, hogy ne lassítsa az egyéb munkafolyamatokat. Több hónapos munkával októberre sikerült leindexelni és kereshetővé tenni a nem nyilvános archívumban levő közel 1 milliárd fájl teljes szövegét. Ennek a jelenleg még zárt archívumnak elkészítettük és tesztelttük a szolgáltatási felületét. Az OSZK olvasói és dolgozói egy védett terminálszerveren át tudnak hozzáférni ehhez a gyűjteményrészhez, a szolgáltatás a tesztelés végeztével lesz meghirdetve. Az év során a már üzemszerűen használtak mellett tucatnyi további archiváló szoftvert teszteltünk Windows és virtuális gépen futó Linux alatt, melyek speciális részfeladatokra használhatók. Telepítettük továbbá a Web Curator Tool keretrendszer új, 3.0-ás változatát, de technikai problémákba ütköztünk és ez szintén nehezíti a nyilvános archívum bővítését.

5.3 Archiválási munkák

A webarchívum nyilvános gyűjteménye az év során több mint 80 webhellyel bővült, főként állami vagy önkormányzati támogatással működő intézmények honlapjaival, amelyek szolgáltatásához 2021 januárjától már nem kell egyedi szerződéseket kötni, a Kormány 626/2020. (XII. 22.) számú rendelete 6. § (3) pontja alapján. Azoknál a webhelyeknél, amelyek nem esnek ebbe a kategóriába és a korábban kötött szerződések 2021 végéig szóltak, elkezdtük ezek megújítását határozatlan időtartamra.

Az OSZK saját online tartalomszolgáltatásai közül 46 újabbat mentettünk le és 85 tétellel gyarapodott a szintén nyilvános Rákóczi archívum is, ennek fele webes tartalom, a másik része pedig digitális könyv.

A gyűjtemény nem publikus részét tartalmazó szerveren a 2020. évi 50-hez képest tavaly 63 nagy aratást futtattunk és az előző évi 236,6 millió helyett 2021-ben 359,9 millió URL címről töltöttünk le fájlokat, amiből 171,1 millió volt a korábban még nem mentett vagy időközben megváltozott.

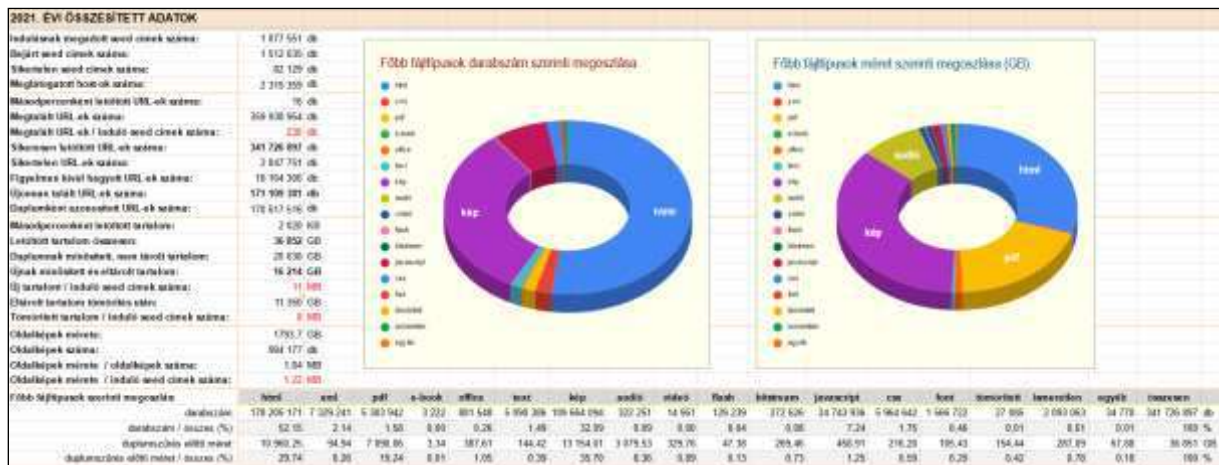
Három új tematikus gyűjteményt alakítottunk ki (idegenforgalom, történelem, természet- és műszaki tudományok), így összességében több mint 44 ezer, témák szerint összeválogatott webcímünk van (ez 2020 végén 35,2 ezer volt).

Az elektronikus periodikák weboldalait nyilvántartó címlistánk már 6405 tételből áll, ebből kb. 1200 db a tavalyi felvétel.

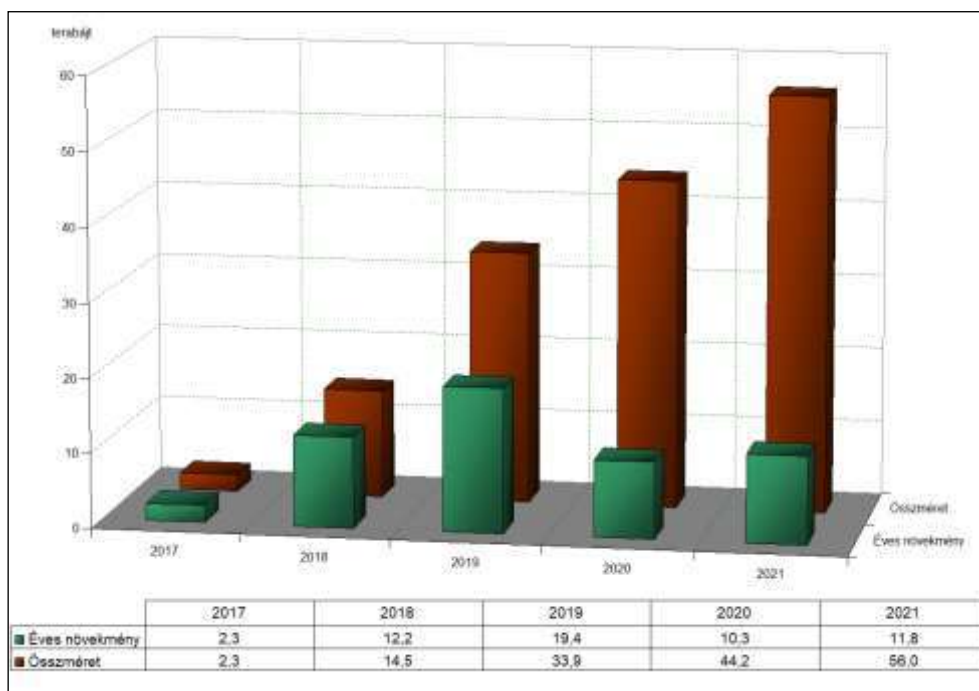
A koronavírus járvány híreinek 2020 eleje óta futó gyűjtése mellett 4 további eseményalapú archiválást indítottunk (Nyári Olimpia, Labdarúgó EB, Eucharisztikus Kongresszus, Országgyűlési választás). Napi szinten mentettük továbbá 18 hírportál címlapját és az arról elérhető híreket.

A közösségi médiából jelenleg 2485 Facebook és 745 Instagram oldalról, valamint 1.003 Twitter csatornáról van alkalmi mentésünk. Webtér szintű aratást a kormányrendelet előírása szerint két alkalommal, júliusban és december végén csináltunk, közel 450 ezer

domén és aldomén címről indítva a Heritrix szoftvert, amely 3,1, illetve 2,4 terabájtnyi új webtartalmat archivált. Mindent egybe véve a zárt archívum mérete több mint 12 terabájttal nőtt 2021-ben. Az aratások során oldalképek is készülnek a webhelyek kezdőlapjáról. Ilyenből közel 1 millió jött létre tavaly, 1,8 terabájt össz méretben.

A 2021-ben végzett negyedéves tömeges aratások összesített adatai

Az archívum nem nyilvános részének mérete és éves növekedése

5.4 Tudományos és oktatási tevékenység

November 23-24-én ötödik alkalommal szerveztük meg a „404 Not Found – Ki őrzi meg az internetet?” című konferenciát és workshopot, az előzőhöz hasonlóan Teams-en, de ezúttal két napra bontva. Az elsőn a környező országok webarchívumai mutatkoztak be, a másodikon pedig magyar előadások hangzottak el. A saját rendezvényünkön kívül 4 hazai

és 10 külföldi (többségében online) szakmai eseményen vettünk részt, 7 magyar és 4 angol nyelvű előadást tartottunk, 5 tanulmányt publikáltunk hazai szaklapokban és 1-et pedig egy angol nyelvű szlovákiai folyóiratban, és további cikkek vannak megjelenés alatt. Írtunk egy fejezetet a webarchiválás módszertanáról a Fehér könyv 2. kiadásába. Németh Márton október 15-én „summa cum laude” minősítéssel védte meg „A webarchiválás elméletének és gyakorlatának alapelemei” című PhD dolgozatát.

A nyár folyamán 217 új tétellel bővítettük a webarchívum honlapján található szakirodalmi bibliográfiát és 136 szócikkkel a wikit, továbbá áprilistól havi hírösszefoglalókat küldünk a MIA-L szakmai levelezőlistára.

Tavasszal és ősszel két-két alkalommal tartottuk meg „Az internet archiválása mint közgyűjteményi feladat” című négy napos továbbképző tanfolyamunkat, a pandémia miatt online formában. A távoktatás előnye, hogy így többen tudtak rajta részt venni, hátránya viszont, hogy a gyakorlati feladatok közös megoldására nem volt mód.

Az ELTE „Információforrások 2.” kurzusán pedig egy bevezető jellegű vendégelőadást tartottunk a témáról, továbbá egy hallgatójuk nálunk végezte el a szakmai gyakorlatát.

5.5 Hazai és nemzetközi együttműködések

Májustól elkezdtek felvenni a kapcsolatot a megyei könyvtárakkal, hogy bevonjuk őket bizonyos munkafázisokba, segítve ezzel egyrészt a nemzeti szintű webarchívum építését, másrészt pedig a helyi digitális gyűjtemények webtartalmakkal való kibővítését. A megkeresésre pozitívan reagáló intézmények közül augusztus óta már 11-gyel beszéltünk legalább egy alkalommal és egyeztettük az együttműködés részleteit, 9 megyénél pedig már le is válogattunk egy-egy címlistát, ami a leendő regionális gyűjtemény kiindulópontja lehet. Az együttműködési megállapodások szakmai előkészítése megtörtént.

Ugyancsak egy közös projektet előkészítő jellegű megbeszélések voltak az ELTE Digitális Bölcsészeti Tanszék munkatársaival a webarchívum kutatási célú hasznosításáról.

Nemzetközi téren aktívan részt vettünk az IIPC szervezet munkájában és webináriumain, valamint a WarcNet kutatási projektben.

A „404 Not Found” konferencián kezdeményeztük a közép-európai együttműködést „Central European Web Archives” néven. Ennek a projektnek a részletes kidolgozása és koordinálása 2022 egyik kiemelt feladata lesz.

December végén aláírásra került a szerződés az OSZK és az Internet Archive között, amelynek keretében az amerikai archívum kialakít egy keresőfelületet a náluk található magyar webtartalomhoz, valamint átadja a .hu domének listáját.

IV. A különgyűjtemények beszámolója

2021 végén több szervezeti változás érintette a Kutatási és Különgyűjteményi Főosztályt: év végén új kutatócsoport alakult (Kulcsár Péter Historiográfiai Kutatócsoport), illetve a kutatásszervezésért és a tudományos rendezvények, kiállítások szervezéséért, valamint a könyvkiadásért felelős Kutatásszervezési Osztály munkatársai (az osztályvezető kivételével) feladatkörükkel együtt a Főigazgatói Kabinethez kerültek. A kutatásszervezési feladatok ellátását a közvetlenül a főosztályvezető irányítása alá rendelt munkatársak biztosítják.

2021. november 1-vel a főosztálynál végez munkát Kőrösi Csilla Júlia, különgyűjteményi gyűjteményszervezési referens. Elsődleges feladata a különgyűjtemények gyűjteményszervezési kérdéseinek tisztázása, a gyűjtőköri szabályzatok aktualizálása, és a leírási szabályzatok összehangba hozása és megújítása a különgyűjteményeknél. Ezen túl aktívan részt vesz a digitális tartalomszolgáltatási feladatok koordinálásában.

Ráczné Radó Rita 2021. december 1. óta tagja a főosztálynak, kutatáskoordinátorként feladata a kutatások és tudományos együttműködések szakmai vezetése, irányítása.

Kovács Anita 2021. december 6-tól gyűjteményszervezési és kutatási koordinátorként dolgozik a főosztályon, feladata mindkét kolléga segítése, illetve a főosztályi tevékenységek szabályozási kérdéseiben az aktív irányító szerep.

Kézirattár

Az év első felében dominált a távmunka, amelynek során a munkatársak a Copia-szolgáltatás felépítésén (digitalizálás, képek butítása, file-nevezés, digitális feldolgozás: metaadatok felvitele stb.), valamint Széchényi Ferenc soproni könyvtárkatalógusának feldolgozásán dolgoztak.

Az év második felében a részleges távmunka következtében folytatódtak ezek a feladatok, az épületben töltött munkaidőt pedig a megváltozott munkakörülmények következtében csaknem teljes egészében a kutatói szolgáltatás biztosítása (olvasóterem, reprográfia) tették ki.

A fenti táblázatban nem rögzített vagy ott nem részletezett adatok:

- Copia-oldal tervezése
A Copia-oldalon szolgáltatott levelekhez: 1) 6800 rekord ellenőrzése; 2) 16500 felvétel csatolása
- S61 kézikönyvtár rendezése, apasztása: 425 tétel apasztása
- revízió: Fond VII. (1225 tétel);
- anyagbeszerzés, selejtezés (adminisztráció): 5 nap
- közlési engedélyek megállapítása: 18 db
- fondok előrendezése: 8 fond
- feldolgozatlan fondok revíziója (nem szálas revízió): 300 db.
- kézirattári ügymenet dokumentumok (vételi ajánlatok, kísérőcédulák stb.) rendezése: kb. 2000 db.

Régi Nyomtatványok Tára

A digitális szolgáltatások közül látványosan az online katalógus fejlesztése zajlott, a tári anyag feldolgozottsága 4%-kal nőtt, bár ennek jelentős része távmunkában készült. Ugyanakkor az alacsony feldolgozottságú antikva-állományrészben az így felvett adatok is relevánsak és a felhasználók számára elégséges tájékoztatást nyújthatnak. Folytatódott a területi hungarika-anyag (RMK II.) leírásainak revíziója és formai egységesítése, melynek oroszlánrész az eredeti példányok ellenőrzésével le is zárult. A fizikai- és mikrofilm-másolatok ellenőrzése és rögzítése 2022-ben várható.

A *Régi Ritka* tartalomszolgáltatás metaadat-állományát 2021-ben nem frissítették, így az Amicusban javított adatok azon még nem jelennek meg. Folyamatban van két állományrész előkészítése a betöltésre: a 16. századi röplapoké és az exlibriseké.

A *Régi Ritka* keresőfelületének javítását manuális tesztesetek produkálásával is segítették a kollégák, a tapasztalatokat összegyűjtötték és átadták a Digitális tartalom- fejlesztési és - szolgáltatási Osztálynak.

A raktárrendezés következtében az ősnymtatványok egy helyre kerültek. A raktárrendezéshez kapcsolódóan a kollégák elszállították a D2 szintű raktárhelyiség jelentős területét elfoglaló, kb. 5 m³ antikva-katalógust.

A RNyT gyűjteménye eredeti darabbal 2021-ben nem gyarapodott, kutatótársak és kedves olvasók révén viszont 3 hungarika-jellegű dokumentum fénymásolatával gyarapodott a másolatgyűjtemény, amelyekből eddig nem állt rendelkezésünkre másolat sem. Több antikváriumban tartottak a munkatársak helyszíni szemlét (Központi Antikvárium 158., Honterus Antikvárium 109., Szőnyi Antikvárium 50., Krisztina Antikvárium 53. árverése előtt), de a legtöbb kalapács alá kerülő tételből rendelkezik már példánnyal a Tár.

Két további régikönyves szakértői felkérést kapott a Tár, Bakonyi Zsuzsanna a Habsburg Ottó Alapítvány állományának felmérésében segédkezett, Szovák Márton pedig a Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium diákkönyvtárának régi állományát szemlélte.

A segédkönyvtárba 31 modern könyvet szakoztak a kollégák, illetve megkezdődött az állomány revíziója és az elavult részek apasztása.

A régikönyv-állomány nagyközönség előtti bemutatása „élőben” különböző kiállításokon valósult meg. Három időszaki tárlat kölcsönzött 2021-ben a RNyT-től, a MNM horvát-magyar együttműködésben szervezett Szent László-kiállítása (*Ars et virtus*), ugyancsak az MNM *Pálosok* kiállítása valamint a Győri Egyházmegye és a Könyvtár közös szervezésében létrehozott várostörténeti kiállítás (*Győr Raab laurinum Giavarino*). Utóbbi kollégáink sajtóanyag összeállításával segítettek, a *Pálosok* katalógushoz pedig négy tételleírást készítettek a szerkesztők felkérésére.

A kölcsönzött anyagokon kívül a Tár munkatársai saját kamaratárlatot állítottak össze rendkívül szűk határidő mellett *Európa ege alatt* címmel az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának magyar elnöklésének kapcsán, amely október 25-től november 25-ig állt nyitva az érdeklődők előtt. A tárlat az Apponyi-gyűjtemény segítségével engedett bepillantást a magyarság- és Magyarország-kép változásaiba. A megnyitón számottevő vendég jelent meg, az egyéni látogatókon kívül egy iskolai osztály fogadására és vezetésére nyílt lehetőség. A Könyvtáron belül viszont jelentős érdeklődés volt, 5 db közel tíz fős csoportot

is vezettek a kurátorok (nagyobb létszámot a járványügyi intézkedések nem tettek lehetővé).

A Tár kincseit 17 db blogposztban mutatta be, illetve decemberben az 5. emeleti minitárlatba is kölcsönöztünk egy facsimilét. A Kutatók Éjszakája és az augusztus 20-i programok keretében induló tárlatvezetésekhez is kölcsönöztünk házon belül eredeti dokumentumokat, illetve ezekhez szakmai háttéranyagokat állítottunk össze. Hasonló módon működünk közre a Pray-kódexről készült film készítésében és több más osztályon dolgozó kolléga kutatásában (Benyovszky-konferencia, Széchényi-antikvák).

A Tárban szerzett tapasztalatokat a „Printing and Misprinting” témában az Oxford University Press-nél megjelenő könyv összeállításában is kamatoztatta Bakonyi Zsuzsanna, a kb. 150 tételes glosszáriumban az angol nyelvű tételek magyar megfelelőinek ellenőrzését, javítását, pótlását végezték el.

Állományvédelmi restaurálási munkákra került sor elsősorban az *Európa ege alatt* kiállításra kihozott anyagokon, valamint a reprográfiára kerülő dokumentumokon (313 db). Táron belül folyamatosan válogatják a munkatársak az *in situ* középkori kéziratredékeket, illetve a súlyosan rongálódott, sürgősen restaurálandó nyomtatványokat.

A Tár munkatársai közül ketten doktori képzésben vesznek részt a PPKE BTK Irodalomtudományi Doktori Iskolájában. Erre tekintettel szeptembertől heti egy nap munkaidő-kedvezményben részesülnek.

Szebelédi Zsolt sikeres OTKA egyéni kutatási pályázatot nyújtott be *A magyar romlás krónikája* címmel, október elejétől munkaideje felét ezzel tölti. A projekt kapcsán (is) együttműködik a december elejétől a Kutatási és Különgyűjteményi Főosztályon települő Kulcsár Péter Historiográfiai Kutatócsoporttal. Szebelédi kutatásaival kapcsolatban előadott az V. Neolatin Konferencián, illetve szekcióelnökként is tevékenykedett.

Térkép-, Plakát- és Kisnyomtatványtár

Plakát- és Kisnyomtatványtár

Feldolgozás

Elektronikus katalógusunkban folyamatosan dolgozzuk fel a grafikai plakátokat, a kis- és aprónyomtatványok egy részét, a szabadlapos albumokat, az ex libriseket, a metszeteket és a falinaptárakat. Ebben az évben 2.296 új tétel került be a katalógusba, ez a megelőző évhez hasonló, a két évvel ezelőttinél jóval kisebb szám. Ennek oka az, hogy a korábbi évekhez képest két emberrel kevesebben vagyunk, illetve a dokumentumok nagy részét nem lehet távmunkában feldolgozni. A távmunka viszont lehetővé tette, a digitális tartalomszolgáltatás előkészítéséhez pedig szükségessé vált, hogy a korábban feldolgozott tételeket revíziózzuk. 2021-ben munkatársaink 5.360 tételt néztek át, 9.948 új besorolási tételt hoztak létre, és a javításokkal 23.041 adatmódosítás történt.

- A kurrens apró- és kisnyomtatványokat, melyek egyelőre nem kerülnek az elektronikus katalógusba, ETO számmal látjuk el, és így helyezük évenként a raktárpalcokra, hogy kutathatók legyenek. Ebben az évben 8802 db kisnyomtatvány kapott ETO-jelzetet.

- Az I. világháborús különgyűjteményünk különböző típusú dokumentumainak feltárása folytatódott.
- Folyamatos a raktárban lévő feldolgozatlan és az újonnan beérkező aprónyomtatványok számbavétele, helyretétele. 2021-ben mintegy 40 ezer tárgyszavas, betűrendes vagy helység szerinti rendezési elvű aprónyomtatvány (hungarika gyűjtemény, képeslap, szentkép, gyászjelentés stb.) került a helyére, és vált elérhetővé a kutatók számára.

Gyarapodás

A 2020-as évben az előzőekhez képest a beérkezett nyomtatványok száma jelentősen visszaesett és 2021-ben ez a szám továbbra is alacsony maradt. A pandémia miatt kevesebb rendezvény, turisztikai esemény kapcsán készült szórólap, az ajándékozók kerültek a beszállítással, átadással járó személyes kontaktust.

Olvasószolgálat

Az év első felében a beiratkozott olvasók felé zárva tartott az olvasótermünk, viszont a zárás alatt az OSZK-ban dolgozó kollégák továbbra is végeztek személyes jelenléti kutatásokat az anyagainkból. A telefonos megkeresések száma az előző évihez hasonlóan továbbra is magas maradt, illetve az olvasói emailek mennyisége az előző (szintén részben zárt olvasótermű) évhez képest még harmadával nőtt is.

Raktárrendezés és revízió

2021-ben folytatódott a nyelvi, szerző, tartalmi hungarika gyűjteményünk retrospektív raktári rendezése. Sikerült elvégezni a szöveges plakátok átpakolását, rukkolását. (Ez a szabadlapos albumok gyarapodása kapcsán fellépő helyhiány miatt vált szükségessé). A pandémia idején beérkezett és felhalmozódott nyomtatványok nagyobb részét tekintve ledolgoztuk az elmaradásokat. Befejeződött a zárszámadások listázása és bedobozolása a törzsgyűjteménynek való átadáshoz. Segédkönyvtárunkból 338 darab (10 ládányi) könyvet selejteztünk le.

Állományvédelem

Sajnos sem állományvédelmi fotóztatásra, sem az állományvédelmi célú restaurálásra nem volt lehetőségünk 2021-ben.

Digitalizálás

Az olvasók felé irányuló reprográfiai szolgáltatás segítségével digitalizált dokumentumaink száma a pandémia miatt továbbra is alacsony maradt.

A tervezett tematikus tartalomszolgáltatás előkészítéseként az olvasótermünkben elhelyezett gép segítségével az év folyamán mintegy 3.000 darab ex librist szkenneltünk be.

Kiállítás

2021-ben sajnos nem volt lehetőségünk saját kiállítás rendezésére, de a zirci kollégák felkérésére kész kiállítási anyagot állítottunk össze (válogatással, szövegrásokkal), amelyet „Utazgassunk hazánk földjén!” címmel, Zircen, az OSZK Ciszterci Műemlékkönyvtárban állítottak ki. A kiállítás időtartama: 2021. augusztus 20. – január 16. volt.

Térképtár

Feldolgozás

654 dokumentummal gyarapodott az állomány, amelyből kiemelendő a 320 darabos nagyértékű hungarika-térképgyűjtemény megvásárlása.

943 új bibliográfiai leírást készítettünk, 6934 leírást pedig javítottunk, kiegészítettünk.

Együttműködés keretében elkezdtük a MTA KIK Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteményében őrzött Szántai-gyűjtemény feldolgozását, amelyet a térképek digitalizálását követően jövőre a Földabroszon is bemutatunk.

Olvasószolgálat

Olvasótermünket továbbra is közösen használjuk a Kézirattárral és a Régi Nyomtatványok Tárával. A járványnak köszönhetően a kutatói forgalom visszaesett, ezzel egyidőben az elektronikus megkeresések száma növekedett. 18 közlési engedély került kiadásra, melyből 2 került külföldre. Segédkönyvtárunk felülvizsgálata az év során megtörtént, mely során 1246 kötettel apasztottuk az állományt.

Kiállítások

Térképeink részt vettek a Győri Egyházmegye 1020. és Győr város 750. évfordulója alkalmából rendezett kiállításon. A kiállításához kapcsolódó kötetben megjelent Samu Botond: Győr városa és a Győri Egyházmegye 16–19. századi nyomtatott térképeken és Nyárádi Anna: Győr kora újkori metszeteken című tanulmánya.

Az osloei Magyar Nagykövetség közreműködésével térképtörténeti kiállítást rendeztek Évszázadok térképei címmel, melyre három térképet adtunk kölcsön.

Színháztörténeti és Zeneműtár

Színháztörténeti Tár

Feldolgozás:

Új amicus leírás készítése: 4923, meglévő leírás javítása, kiegészítése: 1771

Fondjegyzék: Oláh Gusztáv hagyatékának irategyüttese: 32 iratdoboz (irat)

Újjonnan beérkező dokumentumok behasonlítása: 883 db

Jelzet elhelyezése a feldolgozatlan szövegek könyvek katalógusában: 83 db

Gyarapítás, előrendezés:

1.712 tétellel gyarapodott a Színháztörténeti tár gyűjteménye. Elvégeztük Várkonyi Zoltán hagyatékának szemléjét az örökösnel (jegyzékkészítés, beszállítási ügyintézés, állapotfelmérés a digitalizáló és állományvédelmi kollégákkal). A teljes hagyaték egyedi azonosítókkal való jelölése (ez a munka részben átnyúlt 2022 januárra).

Az előrendezések (kisnyomtatványok, fényképek, szcenika) során tári dokumentumok átmozgatása: 5.662 db (nem raktárosi feladat)

Naplózás: 431 tétel (irat, díszlet- és jelmeztervek, fényképek, színlap- és aprónyomtatvány, szövegek könyv)

Idei évben folytatódott a helyrajzijegyzékek szerkesztése: 1.235 (ebből kisnyomtatványok helyrajzi jegyzéke 1.030 tétel, köztük a cirkuszi színlapgyűjtemény átszámolása/összeírása/leltára (920 tétel, 4.500 db).

Kollégáink tollából elkészült Ibsen drámái a Színháztörténeti és Zeneműtárban című jegyzék.

Sada Yacco-; Isadora Duncan-dokumentumok feltárása, beírása (80 tétel),

Kiállítás:

Bródy Vera-kiállítás Szentendrén: 1.116 db bábterv, 2 doboz aprónyomtatvány előkészítése, folyamatos együttműködés a kurátorral.

Kisebbségi kiállításokhoz anyagválogatás, képaláírások készítése (Szent István, évfordulós kiállítások)

Az OSZMI kiállításához anyagválogatás (színészportrék, színházépületek). A digitalizált tételek átvétele, ellenőrzése

Referencia:

776 (e-mail, telefon vagy személyes)

Folyamatos telefonos referencia a távmunkán lévő kollégákkal (januártól júliusig)

Egyéb:

2021. június 30-tól a korábbi csoportvezető lemondását követően nem került kinevezésre új csoportvezető, ezét a csoport irányítását a főosztályvezető látta el.

Szakmai cikkek: 23 db

Szakmai előadások: 2 db

Konferenciariészvétel: 2 db

Oktatáson való részvétel: 4 alkalom (DOTE/Dspace) *Fehér Könyv*, közgyűjteményi digitalizálásról

Zeneműtár

Gyarapítás és feldolgozás.

3.586 db dokumentummal gyarapodott az állomány, nagyjából korábban beérkezett nagy gramofonlemez-gyűjtemények (pl. Marton-Bajnai) folyamatos állományba vétele útján, emellett 840 db kötelempéldány kottával és 196 db köteles CD-vel. Az online katalógusban 2.461 db új leírás, 1.062 db kiegészített vagy módosított rekord és 2.994 új példányadat került rögzítésre.

A **digitalizálási tevékenység** eredményeként 6.143 db digitalizált, restaurált hangfájl lettek szolgáltatási és archiválási célra.

Megnövekedett **elektronikus és telefonos referenz szolgáltatásainkat, olvasószolgálati** feladatainkat – a könyvtár nyitvatartása idején a különgyűjteményekre érvényes rend szerint – zavartalanul elláttuk, összesen 3.441 dokumentumot készítettünk elő és szolgáltatunk helyben.

Belföldi és külföldi reprográfiai szolgáltatások

282 db dokumentumról készült digitális másolat (ebből 72 db külföldi megrendelésre), miután a megrendeléseket szakmailag, adminisztratív, az állományvédelmi szempontok figyelembevételével előkészítettük. Gyorsmásolás helyben: 568 oldal.

Online tartalomszolgáltatás

Az OSZK nagy digitalizálási projektjének keretében 2021. január 22-én, a magyar kultúra napján indult el *Hangtár* nevű tartalomszolgáltatásunk 2.600 hangfelvétellel. Ezzel kapcsolatban további feladataink voltak az adatbázis fejlesztésének és tartalmi bővítésének előkészítésével, ismertetésével (11 db interjú, egy szakmai előadás) illetve a jogtisztázáshoz szükséges rendszeres adatszolgáltatással kapcsolatban.

Hagyatékok és nagyobb gyűjtemények

Hagyatéki lista készült a Szakmáry László-hagyatékáról, Ghilány László hagyatékáról, Polgár Tibor kéziratos kottahagyatékáról, Csuka Béla egykori könyvtáráról. Megkezdjük a Madách Színházból 2021 őszén beérkezett nagy mennyiségű és értékes kísérezene-gyűjtemény rendezésének előkészítését: a magnószalagok (203 db) már állományba kerültek, s megtörtént a kottaanyag rendezési és tárolóeszköz-igényének felmérése. Csaknem befejeződött Kereszty István Veress Endrének írt, az év során szerzeményezett leveleinek feldolgozása. Vass Lajos és Volly István nagyobb hagyatékának egy újabb részét tettük szolgálathatóvá.

Közlési engedély

11 db, ebből 8 db külföldre.

Kiállításokkal kapcsolatos munka

Az „Európa ege alatt” című kiállítás megvalósításához a tárlat zenei anyagának válogatásával, szerkesztésével és digitalizálásával járultak hozzá. Olvasótermünkben két minikiállítást rendeztünk Balassa Sándor halála, illetve Camille Saint-Saëns halálának centenáriuma alkalmából („*A Sámson és Delila* Budapesten”). Közreműködünk az OSZK havonta változó, évfordulókhöz kapcsolódó minitárlat-sorozatának létrejöttében. Kiállítási célú kölcsönzéseket és másolatmegrendeléseket készítettünk elő szakmai segítségnyújtással.

Kiadvány

Munkatársaink közreműködtek az „*Eritis mihi testes*”. Az 1938-as budapesti Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus hangfelvételei című, a gyűjteményünkben őrzött hangdokumentumokat közreadó kiadvány elkészítésében.

Tudományos, kutatói munka

Munkatársaink főbb eredményei (név szerint részletezve lásd a tudományos beszámolóban): megjelent közlemények a *Lymbusban* és a *Magyar Zene* című folyóiratban; részvétel előadással az MKE 52. Vándorgyűlése Zenei szekciójában, a Kutatók Éjszakája programjában, illetve a *Saint-Saëns, d'un siècle à l'autre. Héritage - Réception - Interprétation* című párizsi nemzetközi konferencián; évfordulókhöz kapcsolódóan 8 db blogbejegyzés (ebből 2 kétrészes) és 5 db facebook-poszt; újabb disszertációs fejezetek elkészítése, PhD abszolutórium megszerzése.

Történeti Fénykép- és Videótár

Fényképtár

A Fényképtár első feladata a csoport átköltöztetése volt az új kutató és munkatérbe, a könyvtár 7. szintjén. Ez minden munkatársra nagy terhet rótt az év első két hónapjában. Ezután a kényszerű leállás megszakította az új kutatótér műszaki berendezéseinek beszerzését és beüzemelését, az építkező munka nyáron folytatódott. Az otthoni munka során folytatódott a digitalizálási és metaadatolási munka, továbbá a dokumentumok metaadatainak előkészítése a digitalizáláshoz. Így közel kétezer OSZK Történeti Fénykép, és közel ugyanennyi régi fotó leírását és javítását végezték el a kollégák.

Az Emlékhelyek napjára júniusban a Tár munkatársai 7 kisfilmet készítettek, amelyben bemutatták az új kutatótermet és a csoport munkáját.

Előkészítettük Lucinda de Jasay portrékiállítását, és a kiállítási katalógus megjelenetését. Októberben workshopot rendeztünk a Photoconsortium szervezet tagjaként az európai közös kulturális örökség megőrzéséről a Pázmány Péter Katolikus Egyetem hallgatóinak bevonásával.

Videótár

Az OKP keretén belül a Digitalizálási munkacsoportban elkezdett feladatokat folytattuk, csökkentett ütemezéssel, miután az OKP-ben megígért digitalizálási eszközök beszerzése, beépítése nem történt meg.

Interjúgyűjtemény – az online tartalomszolgáltatás létrehozásának folytatásaként pontosítottuk az adatstruktúrát, digitalizáltuk az első 45 szolgáltatni kívánt interjút, és elkezdődött a szerkesztett változatok elkészítése is.

Nemzetközi együttműködés

A cseh Vaclav Hável könyvtárral közösen, a Visegrádi Alaphoz és az Európa Tanácshoz benyújtott pályázat, „The Other Europe” programban való részvétel folytatásában 25 interjúalany anyagát azonosítottuk, írtuk le, fordítottuk igény szerint magyarra vagy angolra, vágtuk meg, feliratoztuk és tettük elérhetővé, és megszerveztük a projekthez kapcsolódó workshopot Egy másik Európa elnevezéssel.

Mikes Program

A tengerentúli magyarság hagyatékából hazahozott audió és audiovizuális anyagok befogadását, rendezését, digitalizálását folytattuk, a Mikes program kutatói által készített oral-history interjúk kezelése, archiválása, helyben kutathatóság biztosítása, legépelése is folytatódott, a lezárás alatti hónapokban többen is foglalkoztak ezen anyagok feltárásával. 2021-ban mintegy 480 (352 db hangdokumentum) órányi hanganyagot és mintegy 1.100 audiofájlt dolgoztunk fel.

Forgatások, filmes összeállítások

3 alkalommal készítettünk kiállításmegnyitóról, konferenciákról, előadásokról dokumentációs célú mozgóképes felvételeket, 28 alkalommal készítettünk videó-összeállításokat,

installációkat az OSZK honlapjára, blogjára rendezvények és kiállítások illusztrációjaként, illetve elkészült a „Látjátok feleim...” című 70 perces dokumentumfilm a Pray-kódex díszmásolatának készítéséről.

V. A Könyvtári Intézet beszámolója

1. Szervezeti kérdések

Dolgozói létszám

			2020. évi tény	2021. évi tény
Szakmai összlétszám (fő, töredék is lehet) összlétszám (fő)			23	24
Ebből vezető vagy magasabb vezető, max. 10%, fő, töredék is lehet)			5	6
Könyvtáros munkakörben foglalkoztatottak	Könyvtáros szakképesítéssel	összesen	20	20
		átszámítva teljes munkaidőre	19,5	19,5
	Egyéb	összesen	3	4
		átszámítva teljes munkaidőre	3	4
	Mindösszesen	összesen	23	24
		átszámítva teljes munkaidőre (4+6)	22,5	23,5
	az Egyébből felsőfokú végzettségű	összesen	3	4
		átszámítva teljes munkaidőre	3	4
Egyéb nem szakmai munkakörben foglalkoztatott (fő, töredék is) lehet)			1	1
Önkéntesek száma			2	0

Könyvtári Figyelő (KF)

A lapszámok negyedévente megjelentek. A Nemzeti Kulturális Alap a megvalósítási határidőt meghosszabbította, de a szakmai eredmények negyedévenkénti rendszeres közvetítése, EBSCO részére a cikkek átadása, a hazai előfizetők számára a lap határidőre történő eljuttatása érdekében ezzel nem éltünk. A szerkesztők, a szerkesztőbizottság elnöke és

egy további tagja, továbbá a felkért lektorok megfeszített munkájával a 4. számot is elkészítették december végére.

2021-ben a Könyvtári Figyelő áttért az OJS felületen (ELTE Egyetemi Könyvtár platformján) történő megjelenésre, ezzel lezárva a már rendkívül megbízhatatlanul működő Wordpress felületet. Az OJS, az EBSCO és a ProQuest felületeire történő feltöltést eddig megbízási díj ellenében végző kolléga év végével nyugdíjba vonult, e feladatot a rovatszerkesztő veszi át, egyenlőre külön díjazás nélkül.

- Az előkészítő munkálatok, a technológia megismerése és megtanulása után a konkrét megjelenítési/arcuati döntések meghozatalára, a menüpontok feltöltésére is sor került. Tesztelés után, terveinknek megfelelően a 2021/1. számot már itt publikáltuk.
- Az archivált lapszámok (2020 előttiék) elérése az EPA felületről lehetséges.
- Az OJS-re való átállásról, és ezzel a nyílt, ingyenes hozzáférés lehetőségéről természetesen tájékoztattuk a szakmát.

A fentiek mellett a nyomtatott lapszám előfizetői továbbra is igényelték a fizikai példányt, így az év során minden szám e módon is elkészült. A lap megjelenéséhez szükséges munkák (referátumírás, tördelés, nyomda – a szerkesztők munkabérének kivételével, amely nem kérhető) költségeit a Nemzeti Kulturális Alap 100%-ban támogatta. Júliusban a Petőfi Irodalmi Ügynökség Nonprofit Kft. folyóirat-pályázatára jelentkeztünk, és megkaptuk a 4. lapszám olvasószervezői költségét. E szám létrehozása során kipróbálhattuk, hogyan tud egy külső személy bekapcsolódni a szerkesztési munkába. Tapasztalatunk az, hogy a speciális tudományos szakmai szövegek értelmezése és a jegyzetapparátusra vonatkozó szigorú szabvány alkalmazása (mindez rendkívül szoros határidővel) olyan nehézség, amely a külső munkatárs hatékonyságát rontja.

A szerkesztési folyamat rendkívül időigényes eleme a szabványos hivatkozási szabályzat szerinti jegyzetek elkészítése 2021-ben 1.367 darab, a legkülönbébb dokumentumtípusokra vonatkozó szabványos bibliográfiai leírást ellenőriztünk, írtunk újra szükség szerint, jelentős részben angol nyelvű források alapján.

Folyamatosan fejlesztettük a szakmai lektorálás gyakorlatát.

A kiegyensúlyozott működés érdekében a tiszteletdíjak 50%-os emelésével igyekeztünk erősíteni és stabilizálni a referáló rovat számára bedolgozó kollégák körét. A Külföldi folyóirat-figyelő rovat összesen 255 referátumot közölt.

Terveinknek megfelelően minden lapszámunkban publikáltunk a könyvtári minőségmenedzsmenttel kapcsolatos tanulmányokat a Könyvtári Minőségfejlesztési Osztály munkatársaival együttműködve.

Elkészítettünk egy komplex lapmegújítási koncepciót, konkrét arculati, tartalmi

Könyv, Könyvtár, Könyvtáros (3K)

A 3K folyóirat nehéz évet tud maga mögött, a koronavírus-járvány a beérkező publikációk mennyiségére rányomta bélyegét, ennek következtében jelentős csúszással jelentek meg

a 3K számai. Év végéig a 7/8-as összevont lapszámig jutottunk el. Mindezt a lap szerkesztőségének régóta tartó strukturális problémái erősítették.

Ugyanakkor meg tudtuk tartani, hogy színvonalas cikkek lássanak napvilágot a lap hasábjain a könyvtári minőségmenedzsment pályázathoz kapcsolódó arculati elemek megújításáról; a webarchiválás gyakorlatáról; a koronavírus-járvány könyvtári munkára gyakorolt hatásáról; jó gyakorlatokról; innovációkról; az oktatásban és a könyvtári szolgáltatások terén való digitális átállás lehetőségeiről; a szervezetfejlesztésről; a magyar nyelvű e-könyveket szolgáltató előfizetési adatbázisokról; jelentős hazai és nemzetközi konferenciákról (K2, „404 – Not Found”, Networkshop, MKE 52. Vándorgyűlése, Semantic Web in Libraries, Open Science Conference). Továbbá két életútinterjút és tizenhárom recenziót közöltünk.

2021 márciusától az elektronikus lapszámok az ELTE Open Journal Systems (OJS) felületén jelennek meg. Itt visszamenőlegesen a 2020. évi 1. számtól kezdődően váltak elérhetővé a 3K-lapszámok. Az OJS-felületen a szerkesztő által átalakításra került, kiegészült a publikálással kapcsolatos tájékoztató tartalmakkal. A lap archiválása és publikálása az OJS-en és az EPA-n párhuzamosan történik, egy lapszámnyi eltéréssel az OJS-felület javára. A korábbi 3K-weboldal lezárt archívumként működik tovább.

2021-ben a szerkesztő felkérésére Radó Rita, Szépvölgyi Katalin és dr. Verók Attila csatlakozott a szerkesztőbizottság tagjai közé. 2021 májusában a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Barátné prof. dr. Hajdu Ágnes delegálta a 3K szerkesztőbizottságába.

2021 szeptemberétől külső szakemberrel oldjuk meg az olvasószerkesztői és a korrektori feladatokat. (Petőfi Irodalmi Ügynökség Nonprofit Kft. pályázati támogatással.)

2. Kutatási és Elemző Osztály

Kiemelt feladatok

A Kutatási és Elemző Osztály kiemelt alapfeladatai közül 2021 során az alábbi tevékenységek valósultak meg:

- a) Az EMMI Könyvtári és Levéltári Főosztályától kapott felkérések, adatszolgáltatások teljesítése, a jogalkotási feladatokhoz javaslattétel, adat- és információszolgáltatás, háttérelmzések készítése a főosztállyal történt előzetes egyeztetés alapján.
- b) Az országos éves könyvtári statisztikai adatszolgáltatással (KultStat) kapcsolatos központi feladatok ellátása:
  - 2021 negyedik negyedében, a Minisztériummal egyeztetve, összegyűjtésre kerültek a KultStat rendszer fejlesztésével kapcsolatos igények, amelyek alapján elkészítettük a műszaki leírást, amelyre a PC Trade Kft. ajánlatot adott. Az ajánlat alapján előkészítettük a fejlesztésre vonatkozó szerződést.
  - KultStat éles rendszer működtetésével és a fejlesztések esetleges OSZK-s átvételének lehetőségeivel kapcsolatban 2021 negyedik negyedében egyeztetésre került sor az Információtechnológiai Főosztállyal.
- c) Az országos éves könyvtári statisztikai adatszolgáltatás szervezése:

- 2021 első és második negyedévében a Budapesti könyvtárstatisztika, adatszolgáltatás menedzselése, OSAP1442 adatfelvételi teendők keretében folyamatosan segítettük az adatszolgáltatást, és figyelemmel kísértük a KultStat az országos működését.
  - 2021 negyedik negyedévében felülvizsgálatra, illetve pontosításra és bővítésre került a 2022-es statisztikai adatlaphoz kapcsolódó útmutató.
- d) Az országos éves könyvtári statisztika központi adatellenőrzése, a 2020. évről szóló statisztikai adatok elektronikus publikálása:
- 2021 második és harmadik negyedévében országos szinten ellenőriztük az OSAP 1442 teljes adatszolgáltatói által KultStatban rögzített adatlapokat (összesen 3.901 db), a hibákkal és javításuk rendjével kapcsolatban egyeztetünk az adatszolgáltatókkal.
  - Az OSAP1442 adatgyűjtés 2020-ra vonatkozó adatai 2021 harmadik negyedévében a korábbi évekhez hasonló módon kerületek közzététele a Könyvtári Intézet honlapján, Minden Könyvtár Minden Adata (MKMA) xls táblázatban.
  - 2021 második-negyedik negyedévei során az OSAP1442 2015-2020 évi adataira vonatkozóan kialakításra került egy olyan adatbázisleírás és a hozzá kapcsolódó SPSS szintaxok, amelyek megteremtették az alapját annak, hogy a 2015-2019-es adatok a 2020-as adatokkal egységes szerkezetben és adatbázisban lehessen tárolni, és a későbbi években begyűjtendő adatokkal tovább bővíteni. Ennek köszönhetően az elemi szintű adatok visszamenőlegesen is könnyen összehasonlíthatóvá váltak, és válnak a jövőben. Ehhez szükség volt a különböző évek tartalmilag egyező kérdéseinek összerendezésére, majd a 23.000-nél is több sor mintegy 700 oszlopában szereplő adattömeg különböző algoritmusok segítségével történő ellenőrzésére, amelynek eredményeképpen sikerült kiszűrni és kijavítani a durva hibák jelentős részét. Az így létrehozott idősoros adatállomány már alkalmas mélyebb, akár tudományos szintű elemzések és adatvizualizációk elkészítésére is.
  - 2021 negyedik negyedévében a fent említett idősoros állomány felhasználásával felmértük az interaktív adatvizualizáció lehetőségeit, és az első vizualizációkat tesztelési és véleményezési célból, béta-verzió formájában megjelenítettük a KI honlapján is.

Kutatás és elemzés

A Kutatási és Elemzési Osztály alapfeladatai közé tartozik a tudományos és szakmai elemzések írása. A 2021-es év során 3 ad-hoc adatgyűjtést folytattunk le, 1 nagyobb terjedelmű elemzést a magyarországi és a határon túli könyvtárak világjárvány idején megvalósuló szolgáltatásairól, és 15 szakmai publikációt készítettünk, amelyek mellett 11 konferencia-előadást is tartottak a kollégák.

Könyvtári rendszerre vonatkozó ad-hoc adatgyűjtések

- Könyvtárak járványhelyzetben, 2021. január
- Folyóiratterjesztési felmérés, 2021. március
- Könyvtárak újrainvitása felmérés, 2021. június

Ismeretterjesztés, társadalmi kapcsolatok

- K2:
2021. június 17. Cím: Felhasználói élmény a digitális könyvtári térben. Több mint 100 résztvevő. A szakmai nap prezentációi és az előadásokról készült videófelvételek, továbbá a workshop során alkalmazott használhatósági elemzés szempontsora a KI honlapján megtalálható.
- Könyvtárak.hu működtetése:
A 2020. márciusában indult Könyvtárak.hu működtetése 2021-ben is folytatódott. A munka koordinátori és tartalomelőállítói feladatait is nekünk magunknak kellett ellátni (Könyvtárak.hu honlap és Facebook oldalon megjelenő bejegyzések, cikkek, digitális könyvtár, kapcsolattartás a fejlesztővel, hírlevél stb.). Ezt 2021 első két negyedében, a szűkös erőforrások ellenére is még viszonylag zökkenőmentesen sikerült, azonban 2021 második félévében már érezhető nehézségeket okozott a teljes munkaidős szakember hiánya. Felvettük a kapcsolatot az Információ- és Tartalomszolgáltatási Főosztállyal, ahonnan az Olvasószolgálati és Tájékoztatási Osztály részéről jelentős segítséget kaptunk a tartalomgyártás tekintetében, ez érezhető hatást 2022 első negyedében okoz majd. A fentiek mellett a honlap továbbfejlesztését előkészítő munkálatok egész évben folytak, és amellet, hogy magunk is részt vettünk az egyes funkciók és tartalmi elemek kidolgozásában, a megbízott partnerek munkáját is koordináltuk.

Általános feladatok

A Kutatási és Elemzési Osztályra alapfeladatai mellett minden évben számos ismeretterjesztő, népszerűsítő, és ad-hoc feladat is hárul, amelyek közül 2021 során az alábbiak emelhetők ki legfontosabbakként:

- a) Eseti szakmai segítségnyújtás:
  - Címjegyzék előállítás (OSZK - 404)
  - Statisztikai adatszolgáltatások belső használatra, a Minisztériumnak, az IFLA-nak és más külső partnereknek.
- b) A Könyvtári Intézet honlapjának tartalmi frissítése, új menüpontok létrehozása:
  - Az osztályhoz és a Könyvtári Intézet más osztályaihoz kapcsolódó tartalmak, menüpontok létrehozása és szerkesztése, illetve technikai segítségnyújtás.
- c) Oktatás könyvtári intézetes képzésen:

- Úton a felhasználók felé - könyvtári marketing és rendezvényszervezés.
Tanegység: Infografika a könyvtárban, Arculattervezés a könyvtárban, Programszervezés a könyvtárban

3. Könyvtári Minőségfejlesztési Osztály

A könyvtári minőségirányítás koordinálása, a Minősített Könyvtár cím és Könyvtári Minőségi Díj adományozásának szakmai előkészítése

A KMO a könyvtári minőségirányítás és a minőségi pályázatok koordinálása során az egyéb szabályozók mellett az EMMI-vel megkötött támogatói okiratban (VI/2858/2021) foglaltakat veszi figyelembe.

Fontosabb változások a pályázati felhívás szövegében:

- Megváltozott a benyújtás módja. A dokumentáció 2021-től a Magyarországi Könyvtárak Adatbázisa (továbbiakban: MKA) felületén keresztül tölthető fel.
- A MKC pályázatok esetében az eddig 300.000,- forintos pályadíj 500.000,- forintra emelkedett.
- A KMD-ra pályázó könyvtárak számára új elem, hogy pályázniuk a MKC elnyerését követően minimum egy év kihagyása után lehet.

Az idén pályázó könyvtárak erőssége a vezetői elkötelezettség, a szakmai elhivatottság, a csapatmunka, a partnerkapcsolatok kiépítése és működtetése. Fejlesztendő a minőségmenedzsment eszközök használata, a méréseken alapuló eredménybemutató, a stratégiai tervezés összehangolása a folyamatmenedzsmenttel.

Szakmai napok, konferenciák

- Győztesek konferenciája 01.28. (117 fő)
- Pályázati felkészítő szakmai nap (a pályázat iránt érdeklődőknek) 05.06. (57 fő)
- Pályázatelőkészítő szakmai nap (szakértőknek) 06.30. (11 fő)
- Pályázattértékelő szakmai nap (szakértőknek) 09.22. (11 fő)
- 3 lépésben konferencia (társadalmi felelősségvállalás) 10.20. (50 fő)
- 3 lépésben konferencia (a könyvtár teljesítményét bemutató adatok) 11. 22. (120 fő)

Felmérések - Elégedettségmérések

- MKA fejlesztés tervezett irányai: ötletek, vélemények (10 válasz)
- MT-KT kérdőív (0 válasz - nem került kiküldésre)
- Felmérés az MKC-re és KMD-re való jelentkezés tervezett idejéről (40 válasz)
- Szakértői értékelés 2021 (9 válasz)
- Kérdőív a MKC-re pályázók számára (6 válasz)
- Elégedettségmérés: 3 lépésben a társadalmi felelősségvállalásról (26 válasz)
- Elégedettségmérés: 3 lépésben a könyvtárak teljesítményét bemutató adatokról (63 válasz)
- Minőségfejlesztési módszerek alkalmazása (181 válasz)
- Felmérés a 2018-ban Minősített Könyvtár címet nyert könyvtárak körében (16 válasz)

A könyvtári szakfelügyeleti tevékenység koordinálása, ellenőrzése és értékelése

Közreműködés a szakfelügyeletről szóló 14/2001. (VII. 5.) NKÖM rendelet megújításában. A KMO még 2020 októberében egy szakmai háttéranyagot készített „Javaslat a könyvtári szakfelügyelet megújítására” címmel. A javaslatok között szerepelt:

- A szakértői-szakfelügyelői képzés megújítása.
- A szakfelügyeleti vizsgálatok elektronikus támogató rendszerének megteremtése.
- A szakfelügyeleti vizsgálat tartalmi elemeinek újragondolása.
- Szakértői munkacsoport felállítása.

Könyvtári szakfelügyeleti vizsgálat 2021-ben nem indult.

A nyilvános könyvtárak alapkövetelményeinek és alapfeladatainak ellenőrzése

Az 1997. évi CXL törvény változásának megfelelően 2020. 07. 01-től a miniszter a KI bevonásával értékeli a nyilvános könyvtárak alapkövetelményeinek és alapfeladatainak teljesítését, és közreműködik a könyvtári szakfelügyeleti tevékenység koordinációjában, ellenőrzésében és értékelésében, továbbá a szakfelügyeleti tevékenységhez kapcsolódó monitoring-rendszer működtetésében. Ezzel párhuzamosan a 14/2001. NKÖM rendelet 2. § (1) e) pontja szerint [a szakfelügyelet]... ellenőrzi a nyilvános könyvtár alapkövetelményeinek és alapfeladatainak teljesítését.

A KMO által készített „Javaslat a könyvtári szakfelügyelet megújítására” című dokumentum felhívja a figyelmet a két jogszabály párhuzamosságára, és két végrehajtási lehetőséget vázol:

- Az egyik szerint a szakfelügyeleti rendszeren keresztül történik a nyilvános könyvtárak jogszabályban pontosan rögzített alapfeladatainak és alapkövetelményeinek ellenőrzése.
- A másik szerint a KI saját keretein belül végzi el a nyilvános könyvtári követelmények teljesítésének ellenőrzését.

Mindkét megoldáshoz elengedhetetlen a Magyarországi Könyvtárak Adatbázisának fejlesztése.

A Magyarországi Könyvtárak Adatbázisának működtetése és fejlesztése

2021-ben megvalósult az adatbázis fejlesztői frissítése, módosítása. Az MKA fejlesztése 7 évvel ezelőtt kezdődött, eredetileg kizárólag a könyvtárak adatainak közzétételére szolgált. Azóta számos funkcióval bővült (adatszolgáltatás, szakfelügyelet, felhőtárhely, pályázati felület), melyek kezelésére a háttérben működő adatbázisszerkezetet meg kellett újítani. A fejlesztés eredményei:

- Több 10.000 sornyi adat rendszerezése, archiválása.
- Az Emmi kérésére fejlesztetett „Adatszolgáltatás” menüpont alkalmas kérdőívek közzétételére. Mostantól évekre bontott táblák rögzítik a válaszokat.
- Önálló adattáblát kapnak az önértékeléshez kapcsolódó kérdőív válaszok.
- Az adminisztrációs felületen is elérhetővé váltak az eddig csak kizárólag a fejlesztő által hozzáférhető funkciók.
- Az adminisztrációs felület felbontása frissítve lett a ma használatban lévő nagyfelbontású monitorokhoz.

2021-ben az adatbázisban 2 minőségüggyel kapcsolatos fejlesztés történt:

- Új menüpont az MKC- és KMD-pályázatok elektronikus lebonyolításához. A követendő lépésekről oktatóvideók készültek és infografikákat is készítettünk.

- Elkészült az önértékelési felület tesztelése. A külső teszteléshez minősített könyvtárakat kértünk fel. A felület segítséget nyújt a kritériumok, alkritériumok és értékelési szempontok értelmezéséhez, a különböző időpontokban végzett önértékelések összehasonlításához, az önértékelési jelentés és az intézkedési terv előállításához. Az önértékelési jelentés a könyvtárak által beírt fejlesztési javaslatok mellett grafikonokat is tartalmaz, amelyeket könyvtárak felhasználhatnak a további minőségmenedzsment tevékenységük során. A felület éles működésének indítását 2022-ben tervezzük.

Nyilvános Könyvtárak Jegyzéke

A nyilvános könyvtárakat érintő változásokat az MKA-ban módosítottuk a beérkezett információk alapján. Nehézséget okoz az adatok naprakész kezelésében, hogy a KMO-nak nincsenek hivatalos információi a könyvtárak adatainak változásairól.

A Könyvtári Minőségfejlesztési Osztály munkatársainak publikációi

Az osztály munkatársai 5 referátumot és egy cikket publikáltak.

A Könyvtári Figyelő a KMO-val együttműködve 2021-ben tematikus sorozatot indított. Cél az átfogó információk, esettanulmányok megjelentetése a tudatos minőségmenedzsment alkalmazásához, a pályázatokon résztvevő könyvtárak számának növeléséhez. Ennek keretében a Figyelőben 4 tanulmány jelent meg, ebből kettő a KMO részéről.

Egyéb tevékenységek

- Megtörtént a kockázatos munkafolyamataink felülvizsgálata, az intézkedések révén a kockázati érték csökkent. A minőségi pályázatokra jelentkezők alacsony részvételi arányának lehetőségét magasabb kockázatú folyamatnak ítéltük meg 2021-ben. A folyamat kockázati indexe magasabb lett, de így is a közepes kockázatú folyamatok közé tartozik. A beazonosított kockázatok száma nem változott 2021-ben.
- Elkészült a Minősített Könyvtár cím és Könyvtári Minőségi Díj ellenőrzési nyomvonal.
- A KMO munkatársa fogadta a fölőspéldány jegyzékeket, segítve az OSZK Gyarapítási és Állománynyilvántartó Osztály munkáját.
- A teljes körű minőségmenedzsment területén is fontos jelentőséggel bír az önképzés. Több alkalommal szerveztünk belső workshopot új vezetési és szervezési módszerek megismerésére. Elsajátítottuk a *Padlet* elektronikus faliújság használatát, valamint elmélyedtünk a *Canva* grafikai tervezési platform használatában.

4. Könyvtári Szabványosítási Iroda

A 2020 júniusában, az új SZMSZ elfogadásával felállt Könyvtári Szabványosítási Iroda 2021-ben egy fővel bővült. Az új munkatárs által hozott ismeretek és látásmód már a be-tanítás időszakában is jól kamatozott. Elindult és lezajlott az osztályon zajló munkák folyamatszabályozása (a szükséges feladatmátrix megalkotásával) és a hatékony dokumentáció rendszerének kidolgozása. Utóbbi részeként jött létre az elektronikus dokumentum-

tár. A könyvtári szabványosítás régebbi iratanyagát egy helyre rendeztük és kategorizáltuk. Minderre a későbbiekben a munkánkhoz kapcsolódó kollégák is támaszkodhatnak majd.

Az iroda működésének főbb koordinátáit továbbra is az Országos Könyvtári Szabványosítási Bizottság (OKSZB) munkájának koordinálása, a Magyar Szabványügyi Testület 508. munkacsoportjának irányítása jelöli ki, és magában foglalja az OSZK és a hazai könyvtárügy képviselőjét a könyvtári szabványosításban érdekelt nemzetközi szervezetekben.

Jelenleg zajlik az OKSZB második munkatervében honosításra kijelölt nemzetközi (ISO) szabványok átültetése a nemzeti szabványrendszerbe. Ezek közül az alábbi kettőt ültettük át a 2021. évben:

MSZ ISO 3297:202? Információ és dokumentáció. Időszaki kiadványok nemzetközi azonosító száma (ISSN)	ISO 3297:2020, Information and documentation – International standard serial number (ISSN)
MSZ ISO 14721:2012 Nyílt Archiválási Információs Rendszer (OAIS) — Referenciamodell	ISO 14721:2012 Space data and information transfer systems — Open archival information system (OAIS) — Reference model

Külön kiemelendő a hosszú távú megőrzés szabványának (OAIS) honosítása, amely jelentőségéhez mérten a szakterület széles körű bevonásával zajlott. A honosításban az OSZK érintett szervezeti egységein túl – megkeresésünkre – más szervezetek (MNL, PIM DBK) képviselői is részt vettek. Különös kihívást jelentett a közös terminológia kialakítása.

Kiemelt feladatok

- A hazai könyvtári szabványosítás legnagyobb szabású vállalkozása továbbra is az új bibliográfiai keretrendszernek (Resource Description and Access, RDA) megfelelő katalogizálási szabályrendszer kidolgozása és országos implementálása. Figyelembe kell vennünk, hogy az RDA korábbi verzióját már lefordító, avagy már eddig is az angol-amerikai katalogizálási szabályzatot (AACR2) alkalmazó külföldi könyvtárak az elmúlt évtizedben némi lépéselőnyre tehettek szert, az RDA új kiadása és a nemzetközi alkalmazási profil kialakítására való várakozás ugyanakkor olyan helyzetet teremtett, amelynek köszönhetően a nemzetközi fejlemények ütemében tudunk előrehaladni. Ehhez járult hozzá továbbá munkatársainknak az RDA egyes szervezeteiben való aktív részvétele: *RSC Technical Working Group (az RDA fejlesztését irányító szervezet műszaki munkacsoportja)*, *az IFLA ISBD Review Group (az IFLA ISBD-vel kapcsolatos szabványfelülvizsgáló-munkacsoportja)*, *az EURIG (az RDA-t implementáló európai intézmények, mindenekelőtt a nemzeti könyvtárak fóruma)*, *az EURIG Editorial Committee*; valamint *az IFLA BCM Review Group (az IFLA bibliográfiai referenciamodellel kapcsolatos szabványfelülvizsgáló-munkacsoportja)*.

Előrehaladások a feladat ellátásában:

- a nemzetközi gyakorlattal összhangban – a PIM DBK-val közösen – országos workshopokat tartottunk a szakma felkészítésére az új megközelítés, a szemantikus és entitásalapú szemléletmód elsajátítására és alkalmazására; a workshopokhoz elégedettségi kérdőívet készítettünk, amelynek eredményeit feldolgoztuk;
  - fordítás – a lefordított RDA értékszótárakat, elemkészleteket publikáltuk, az új megjelenésű szótárak fordítása, lektorálása zajlik; a 2020 óta magyarul is elérhető RDA FAQ-t több alkalommal frissítettük;
  - kollégáink részt vettek a közgyűteményi digitalizálás módszertani alapvetésének szánt *Fehér Könyv* elkészítésében;
  - munkatársaink (online) részt vettek a bibliográfiai számbavételről rendezett firenzei konferencián (Bibliographic Control in the Digital Ecosystem: International Conference, Firenze, 2021. február 8-12.), amelynek előadásai alapján állították össze a *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros* folyóirat vonatkozó tematikus számát;
  - 2021-ben kezdtük, de 2022-re átnyúlik: a EURIG európai konferenciájának videoanyagaihoz angol nyelvű felirat készítése;
  - a PIM DBK munkatársaival részletes tervet dolgoztunk ki az RDA bevezetésének előkészítését célzó szakmai képzéshez.
- Az előző feladattal szorosan összefügg az országos kooperáció előmozdítása érdekében szervezett RDA-HU munkacsoport tevékenységének koordinálása. – *2021-ben a Petőfi Irodalmi Múzeum Digitális Bölcsészeti Központja (PIM DBK) munkatársaival folytattuk a munkát;*
  - Az ún. *Marrákesi szerződés* átültetésével keletkező feladatok közül többnek a koordinálása a KI-re hárul. A jogosított szervezetek számára bejelentő felületet hoztunk létre, valamint ajánlást fogalmaztunk meg a hozzáférhető formátumú művek bibliográfiai feltárásához. Ezen felül a KI honlapján belül külön aloldal szolgálja a kapcsolódó információk közétételét. Lefordítottuk és megjelenés alatt áll az IFLA vonatkozó útmutatója.
  - Részt vettünk az OSZK és *Monguz Kft.* közös K+F projektjében, amelynek célja egy szerzői jogi infrastruktúra specifikálása volt. További együttműködést indítottunk a fejlesztő céggel az entitásalapú katalógizálás technikai megvalósítására irányuló tapasztalatcsere céljából.
  - Június elején indult el az *Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala* kereskedelmi forgalomban nem elérhető művek adatait tartalmazó adatbázisa, amely alkalomból az *Europeana*, az *Európai Könyvkiadók Szövetsége* (FEP) és a *Reprográfiai Szervezetek Nemzetközi Szövetsége* (IFRRO) kerekasztalbeszélgetést szervezett, amelyen a szervezők felkérésére – a könyvtári szféra képviselőjében – munkatársunk is részt vett.
  - Az *Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/790 irányelve* átültetése kapcsán a *ljubljanai Nemzeti és Egyetemi Könyvtár* 2021. szeptember 28-án webinar-t rendezett, amelyen kollégáink felkért előadóként vett részt.

- A bibliográfiai szabványrendszer megújításához elengedhetetlen szabványanalízis előkészítése.
- Részt vettünk az *EODOPEN* nemzetközi projekt munkájában.
- Kollégánk szoros együttműködést alakított ki a Webarchiválási Osztállyal a webarchivált anyagok szabványos feldolgozása kapcsán.

Általános feladatok

- A könyvtárüggyel kapcsolatos szabványok megjelenésének figyelése, a szakma tájékoztatása. – *Az OSZK és a KI weboldalán folyamatosan közzétesszük, illetve frissítjük a hatályos könyvtári szabványok jegyzékét.*
- Részvétel – a Magyar Szabványügyi Testület közreműködésével – az ISO 46. „Információ és dokumentáció” műszaki bizottságának munkájában. – *Továbbra is részt vettünk a könyvtárügyet érintő új szabványok megjelenésére, illetve a régebbi szabványok revíziójára vonatkozó szavazásokban.*
- ETO/Köztaurusz: fordítás és tartalmi karbantartás. – *2021-ben került osztályunkra az a munkatárs, akinek betanításával a jövő évben elindulhat a feladatok fokozatos átvétele.*

5. Könyvtári Szak- és Továbbképzési Osztály

Kiemelt feladatok

- a 2021-es évre szóló minisztériumi továbbképzési támogatás felhasználásával (bevétel: 17,2 millió Ft)
  - új továbbképzési programok engedélyeztetése *(lásd az I. táblázatot!)*
  - lejárt engedélyű képzési programok megújítása *(lásd az I. táblázatot!)*
  - új és megújításra váró továbbképzési programok kidolgozása *(lásd a II. táblázatot!)*
  - engedéllyel rendelkező továbbképzési programok megvalósítása (31 alkalom – közülük 20 alkalom részben vagy teljes egészében valós idejű online formában, 18 különböző 30-45-60-120 órás tanfolyam, 571 résztvevő) *(lásd a III. táblázatot!)*, a tanfolyamok kihelyezése vidéki helyszínekre (4 partner / helyszín, 4 képzés, 4 alkalom) *(lásd a IV. táblázatot!)*
  - az új felnőttképzési adatszolgáltatási rendszerre (FAR) való átállás megvalósítása: a lezajlott segédkönyvtáros képzés és a továbbképzések adatainak rögzítése az új Felnőttképzési Adatszolgáltató Rendszerben (32 tanfolyam)
  - a tavalyi évben beszerzett három különböző speciális szoftver verziófrissítésének beszerzése a számítógépes oktatóterem 15 számítógépéhez az e-tananyagokkal foglalkozó továbbképzésekhez
- segédkönyvtáros képzés
  - a 2020/2021. tanév tavaszi félévének megszervezése, lebonyolítása (1 alkalom, 24 fő) *(lásd a III. táblázat 1. sorát!)* a képzések megvalósulási formáját (kontakt, valós idejű online, távoktatás) az év során megjelent járványügyi intézkedésekhez igazítva
  - az intézmény mint felnőttképző új nyilvántartásba vételi eljárásnak lebonyolítása

- az OKJ-s rendszerből kikerülő segédkönyvtáros képzés beillesztése a felnőtt-képzés új rendszerébe szakmai képzésként: a képzésre vonatkozó programkövetelmény kidolgozása, engedélyeztetése
- új minőségirányítási rendszer adaptálása a segédkönyvtáros és a könyv- és papírrestaurátor szakmai képzés működtetéséhez
- a segédkönyvtáros szakmai képzés képzési programjának kidolgozása az érintett képzőhelyekkel együttműködve
- az új segédkönyvtáros szakmai képzés első tanfolyami félévének megvalósítása (1 alkalom, 28 fő) *(lásd a III. táblázat 2. sorát!)*
- vizsgaszervezés – OKJ-s segédkönyvtáros képzés (bevétel: 1.311.000,- Ft vizsgaszervezési díj)
  - közreműködés az Oktatási Hivatal felkérése alapján a segédkönyvtáros képzés vizsgáihoz szükséges központi dokumentumok elkészítésében (7 írásbeli tétel-sor összeállítása és lektorálása, 9 gyakorlati feladatsor lektorálása)
  - a vizsgákhoz szükséges dokumentáció előkészítése és a vizsgák lebonyolítása (lásd az V. táblázatot!)
  - EUROPASS-bizonyítvány-kiegészítő kiállítása segédkönyvtáros vizsgázók megrendelésére (13 db angol és 1 db német nyelvű változat)
- feladatok a Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás (EFOP-1.3.1-15-2016-00001) projekt fenntartási időszakának idei évében
  - A kulturális közösségfejlesztés gyakorlata (blended) elnevezésű engedélyezett továbbképzés megvalósítása (2 alkalom, 46 fő)

Általános feladatok

- a közvetlen képzési tevékenység során
  - képzési tanácsadás a hazai és a határon túli könyvtárak, könyvtári képzőhelyek és könyvtárosok számára (572 alkalom)
  - az éves képzési terv elkészítése
  - a 2020. évre szóló 29,2 millió forintos EMMI-támogatás beszámolójának elkészítése
  - a 2021-es évre szóló 17,2 millió forintos EMMI-támogatás képzési és költségtervének elkészítése és elfogadtatása
  - a képzési adminisztráció adatbázis alapú rendszerének működtetése (<http://ki2.oszk.hu/tanfolyam/login.php>)
  - a képzésekre vonatkozó dokumentációs, minőségbiztosítási és statisztikai adatszolgáltatás elkészítése
    - a segédkönyvtáros képzésre vonatkozó minőségirányítási rendszer éves értékelő feladatainak elvégzése és az elégedettségmérés eredményeinek közzététele a honlapon
    - a segédkönyvtáros szakmai képzés és a továbbképzések dokumentációjának (tanfolyami hirdetések, jelenléti ívek, órarendek, haladási naplók, oktatói és résztvevői minőségbiztosítási kérdőívek, számonkérések értékelései stb.) elkészítése
    - a továbbképzések során bekért résztvevői minőségbiztosítási kérdőívek értékelése, és az eredmények jogszabályi előírás szerinti megjelenítése a honlapon

- valamennyi továbbképzés bejelentésének elkészítése a Könyvtári Akkreditációs Szakbizottság számára a tanfolyamok indulásáról / zárásáról / elmaradásáról és a minőségbiztosítási kérdőívek eredményeiről
  - a képzések támogatása távoktatási felülettel (<http://ki2.oszk.hu/ki-tavokt/>)
    - az elkészült e-learning tananyagok feltöltése a felületre, a használat biztosítása a vonatkozó tanfolyamok esetében
  - módszertani segítségnyújtás a könyv- és papírrestaurátor szakmai képzés képzési programjának összeállításához
- az iskolarendszeren kívüli képzőhelyek munkájának összehangolása a könyvtárosképző és -továbbképző központi feladatból adódóan
  - a segédkönyvtáros képzőhelyek tájékoztatása online képzőhelyi értekezleten a segédkönyvtáros szakmai képzés programkövetelményének életbe lépéséről, a képzési program kialakításáról (2 alkalom)
  - segédkönyvtáros képzési program előminősítésének elvégzése (2 alkalom)
  - módszertani segítségnyújtás az új segédkönyvtáros szakmai képzést elindító, ill. tervező képzőhelyeknek
- a határon túli magyar könyvtárak munkájának segítése (továbbképzések szervezésével)
  - az őszi félévre tervezett határontúli továbbképzések megvalósítása a 17,2 milliós EMMI-támogatás segítségével (4 partner / helyszín, 6 képzési alkalom, 8, ill. 20 órás tanfolyamok, 114 résztvevő) (lásd az *VI. táblázatot!*)
  - a képzések résztvevői által kitöltött kérdőívek alapján a minőségbiztosítási összefoglalók, a jelenléti íves exceltáblák és a résztvevői tanúsítványok (65 db) elkészítése
  - a képzéseken résztvevők (65 fő) adatainak adatbázisba szervezése a határontúli képzésekre vonatkozó honlapon: <https://konyvtarakhataroknelkul.hu/>
  - a 2021. évre kapott EMMI-támogatás szakmai beszámolójának elkészítése (a 2021. évi továbbképzési támogatás beszámolójának részeként)
- a könyvtáros társadalom folyamatos tájékoztatása a könyvtárosképzésről, kapcsolatteremtés a minisztérium és a képző intézmények között
  - részvétel a képesítési és a munkakörökre vonatkozó szakmai tájékoztatásban, rendszeres tanácsadás végzettségek, besorolások, vezetői pályázatok feltételeinek ügyében
  - részvétel a képzésekre vonatkozó jogszabáymódosító javaslatok összeállításában
  - tájékoztató (szöveges és folyamatábra) kidolgozása a könyvtárakban szervezett képzések felnőttképzési kötelezettségeiről
- részvétel az intézeti honlap működtetésében
  - a képzési oldalak karbantartása, képzési hírek feltöltése, a feltöltések koordinálása
  - kapcsolattartás, az egyes osztályok kéréseinek közvetítése a honlapszerkesztő felé
  - szolgáltató és tanácsadó tevékenység, az ehhez kapcsolódó elektronikus szolgáltatások működtetése
    - a könyvtárakat érintő új jogszabályok feltöltése a honlapra
    - szabványjegyzékek frissítése

- a COVID-19 járvánnyal kapcsolatos honlaphírek készítése, koordinálása, a járványra vonatkozó összeállítások lektorálása (az év első felében)
- részvétel könyvtáros és felnőttképzési konferenciákon és felnőttképzést érintő továbbképzéseken
  - Szakkönyvtári seregszemle 2021. március 31. – 1 fő, online
  - Könyvtáros vándorgyűlés 2021. július 8-9. – 4 fő, online
  - Felelős gazdasági, ügyviteli döntések – könyvtári támogatással, OSZK-MIBE konferencia, 2021. június 9. – 1 fő, online
  - Hagyományok és kihívások IX. konferencia az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltárban, 2021. augusztus 26. – 1 fő, online
  - Felnőttképzési workshop a Tudáspont Kft. szervezésében, 2021. november 24. és 26. – 1 fő, online

I. táblázat

Az engedélyezett továbbképzések címe	Azonosító-szám	Az engedélyezés időpontja	Költség (Ft)¹
Az intézményi publikációs vagyony nyilvántartása a Magyar Tudományos Művek Tárában (új)	VI/1673-3/2021/KONYVLEV	2021. április 28.	
Könyvtári vezetési ismeretek (megújított)	VI/3365/2021/KONYVLEV	2021. szeptember 14.	
A könyvtári digitalizálás és az elektronikus szolgáltatások új útjai I. (60 óra) (új)	VI/4374-3/2021/KONYVLEV	2021. december 14.	
A könyvtári digitalizálás és az elektronikus szolgáltatások új útjai II. (30 óra) (új)	VI/4375-3/2021/KONYVLEV	2021. december 14.	

II. táblázat

Az engedélyezésre előkészítés alatt álló továbbképzések
Kiadványszerkesztés könyvtári környezetben (60 óra, megújítás)
Élménymarketing, marketingkommunikáció és érdekérvényesítés (30 óra, új)

¹ Az engedélyezett továbbképzések költségeit az EMMI által biztosított, Könyvtári szakemberek továbbképzése és iskolarendszeren kívüli képzése céljából kapott támogatás fedezte (lásd a vonatkozó szakmai és pénzügyi beszámolót).

III. táblázat

Képzések és továbbképzések / 2021. ²				
A képzés / továbbképzés elnevezése	A képzés időpontja	Rész- vevők 2020- ban	Rész- vevők 2021- ben	Költség (Ft) ³
OKJ 52 322 01 Segédkönyvtáros képzés ⁴ (450 óra) E-000777/2014/A001	2020. szeptember 7. – 2021. július 31.	54	24 ⁵	
PK 03225002 Segédkönyvtáros szak- mai képzés E/2021/000147	2021. szeptember 12. – 2022. június 30.	–	28	
Angol szaknyelvi ismeretek könyvtárosoknak (60 óra) VI/236- 3/2020/KONYVLEV	1. 2021. február 15., 16., 17., 18., március 8., 9., 10. (online) 2. 2021. október 1., 4., 5., 6., 13., 14., 15. (on- line)	12	26	
Coaching szemlélettel a könyvtárban (30 óra) 362-1-2019/KONYVLEV	1. 2021. október 25., 26., november 8., 9. 2. 2021. november 10., 11., december 2., 3.	28	24	
Elektronikus tananyag- fejlesztés és távoktatás könyvtári környezetben (60 óra: 30 kontaktóra + 30 óra távoktatás) 41/60/Ktár/2017	2021. március 24., 25., április 14., 15. (online)	20	23	
Gyermekkönyvtári ismeretek új kihívásokkal - Most Te is beolvashatsz! (60 óra) 18985-1/2018/KOZ- GYUJT	2021. október 18., 19., 20., 21., november 2., 3., 4., 5.	–	14	

² Az újonnan engedélyezett képzések esetében nincs 2020-as előzmény. A mínusz tartományba eső értékek azt jelzik: az adott képzés kevesebb alkalommal / kisebb létszámmal zajlott le az év folyamán többször visszatérő járványügyi helyzet miatt – ugyanakkor több új, 2020-ban még nem létezett képzés került megszervezésre.

³ A segédkönyvtáros-képzés költségeit részben a tanfolyami résztvevők által befizetett képzési díj, részben az EMMI által biztosított, Könyvtári szakemberek továbbképzése és iskolarendszeren kívüli képzése céljából kapott támogatás, az engedélyezett továbbképzések költségeit teljes egészében az EMMI által biztosított támogatás fedezte (lásd a segédkönyvtáros képzés engedélyezett költségvetését és az EMMI támogatás szakmai és pénzügyi beszámolóját).

⁴ A segédkönyvtáros képzés az adott naptári év szeptemberében indul, és a következő év júniusáig tart.

⁵ A létszámcsökkenés oka az, hogy a képzés új formában, szakmai képzésként indult 2021 szeptemberében, lásd a következő sort.

Az internet archiválása mint közgyűjteményi feladat (30 óra) 36461-2/2018/KONYVLEV	1. 2021. február 9., 10., 11., 12. (online) 2. 2021. március 23., 24., 25., 26. (online) 3. 2021. szeptember 28., 29., 30., október 1. (online) 4. 2021. november 9., 10., 11., 12. (online)	10	71	
Az intézményi publikációs vagyion nyilvántartása a Magyar Tudományos Művek Tárában (30 óra) VI/1673-3/2021/KONYVLEV	2021. október 6., 7., 20., 21.	-	24	
A könyvtárhasználati tananyag tartalma és módszertani kérdései (30 óra) VI/243-3/2020/KONYVLEV	1. 2021. március 16., 23., április 6., 13. (online) 2. 2021. október 8., 15., november 5., 19.	10	26	
Könyvtári szakértői ismeretek (30 óra) 34/30/Ktár/2016	2021. május 19., 20., 26., 27. (online)	22	30	
Könyvtári vezetési ismeretek (120 óra) VI/3365/2021/KONYVLEV	2021. október 12., 13., 14., 15., 25., 26., 27., 28., november 22., 23., 24., 25., december 7., 8., 9., 10. (részben online)	23	23	
A kulturális közösségfejlesztés gyakorlata (30 kontakt óra + 30 óra távoktatás) 19937-1/2018/KOZ-GYUJT	1. 2021. május 18., 19., 20., 21., június 15., 16., 17., 18. 2. 2021. szeptember 20., 21., 22., 23., október 18., 19., 20., 21.	-	46	
Kutatástámogatás könyvtári környezetben: szakirodalmi, tudományos és statisztikai adatbázis-használat (45 óra) 25966-3/2018/KOZ-GYUJT	1. 2020. január 14., 15., 21., 22., 28., 29. 2. 2021. március 2., 3., 4., 9., 10., 11., 16., 17., 18. (online) 3. 2021. november 29., 30., december 1., 6., 7., 8. (online)	24	71	
Makerspace a könyvtárban (45 óra) VI/1862-3/2020/KONYVLEV	2021. szeptember 15., 16., 17., 29., 30., október 1.	12	9	

Minőség és innováció a könyvtárban (86 kontakt óra+ 34 óra otthoni munka) VI/12- 1/2020/KONYVLEV	2021. április 20., 21., 27., 28., 29., május 11., 12., június 1., 2., 3., 22. (online)	-	24	
Olvasásösztönzés, olvasásnépszerűsítés, olvasásfejlesztés (60 óra) 42/60/Ktár/2017	2021. március 12., 19., 26., április 9., szeptember 8., 9., 15., 16. (részben online)	26	12	
Az online tanulás módszerei és eszközei (14 kontakt óra + 16 óra távoktatás) 27633- 3/2019/KONYVLEV	1. 2021. február 4., 25. (online) 2. 2021. március 18., április 8. (online) 3. 2021. szeptember 23., október 14. (online)	13	55	
Szakmai tudatosság, szervezeti kultúra, partnerség (30 óra) VI/2281- 4/2020/KONYVLEV	2021. április 20., 21., 22., 23.	25	9	
A szerzői jog a könyvtárakban (30 óra: 12 kontaktóra + 18 óra távoktatás) 35/30/Ktár/2016	1. 2021. február 15., 16., 17., 18. (online) 2. 2021. május 3., 4., 5., 6. (online)	27	50	
Úton a felhasználók felé - könyvtári marketing és rendezvényszervezés (30 óra) 15657- 2/2019/KONYVLEV	1. 2021. május 18., 19., 26., 27. (online) 2. 2021. november 8., 9., 15., 16.	18	33	
Összesen:	31 + 2 tanfolyam	410 + 54 fő	571 + 52 fő	

IV. táblázat

A kihelyezett képzés helyszíne	A képzés megnevezése	A megtartott képzési alkalom száma
Békés Megyei Könyvtár, Békéscsaba	Makerspace a könyvtárban (45 óra)	1 alkalom
Takáts Gyula Megyei és Városi Könyvtár, Kaposvár	Szakmai tudatosság, szervezeti kultúra, partnerség (30 óra)	1 alkalom

József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya	Coaching szemlélettel a könyvtárban	1 alkalom
Berzsenyi Dániel Könyvtár, Szombathely	Úton a felhasználók felé – könyvtári marketing és rendezvényszervezés	1 alkalom

V. táblázat

A vizsga helyszíne	A vizsga időpontja	A sikeres vizsgázók létszáma
II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár, Miskolc	2021. október 11.	20
Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér, Győr	2021. július 19.	16
Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár, Nyíregyháza	2021. június 21.	19
Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár, Szeged	2021. szeptember 13.	19
Könyvtári Intézet, Budapest	2021. július 16.	26
Vendéglátóakadémia Kft., Budapest	2021. április 26.	15
	2021. október 8.	13
	2021. november 12.	22
	2021. december 10.	20
Összesen:		170 fő

VI. táblázat

A határon túli képzés címe	A határon túli partner	A határon túli képzés időpontja	Részvevők 2020-ban ⁶	Részvevők 2021-ben	Költség (Ft) ⁷
A szerzői jog a gyakorlatban	Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete (Felvidék)	2021. április 27. (online)	-	21	
Bevezetés a minőségmenedzsmentbe	Vajdasági Magyar Művelődési Intézet, Zenta (Vajdaság)	2021. május 11. (online)	-	15	

⁶ A képzési helyszínekre igyekszünk minden alkalommal új témájú képzéseket szervezni, ezért nincs 2019-es előzmény.

⁷ Az engedélyezett továbbképzések költségeit az EMMI által biztosított, Könyvtári szakemberek továbbképzése és iskolarendszeren kívüli képzése céljából kapott támogatás fedezte (lásd a vonatkozó szakmai és pénzügyi beszámolót).

Álhírek, webbiztonság, internetes zaklatás	Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete (Felvidék)	2021. május 18. (online)	-	25	
A pandémia okozta szervezeti változások kezelésétől a szolgáltatásfejlesztés lehetőségéig	Bod Péter Megyei Könyvtár, Sepsiszentgyörgy (Erdély)	2021. szeptember 20–22.	-	17	
Mesélj nekem E'meséről	Kovászna Megyei Pedagógusok Háza Sepsiszentgyörgy (Erdély)	2021. október 25.	16	18	
Fröccsműhely és ször(p)parti	Kovászna Megyei Pedagógusok Háza Sepsiszentgyörgy (Erdély)	2021. október 26.	13	18	
Összesen:	4 helyszín	6 alkalom	29 fő	114 fő	

6. Könyvtártudományi Szakkönyvtár

Főbb kihívások 2021-ben a KSZK-ban

Kiemelt feladatok

- A könyvtár zárvatartása alatt online szolgáltatásokat nyújtott. Folytatódott a külföldi könyvtári járványügyi helyzetkép új helyzetjelentésekkel történő bővítése és rendszeres frissítése (más osztályok kollégáival együttműködve).
- A KSZK munkatársai az online térben zajló külföldi és magyar webináriumokon vettek részt (LIBER, Open Science, Networkshop stb.), melyekről részletes beszámolókat állítottak össze. Ezek egy része a KSZK honlapján és a Könyv, Könyvtár, Könyvtáros c. lap hasábjain, mások az OSZK által közzétett gyorsjelentések keretében jelentek meg.
- Folyamatosan haladt a könyvek retrospektív feldolgozása.
- Az újonnan beérkező könyvek formai és tartalmi feltárása az OSZK online katalógusában zajlott. RFID címkék nem érkeztek, így a könyvek ezekkel való felszerelése nem történhetett meg.
- Szakkönyvtár és szakkönyvtárak szerkesztése és közreadása:

- A Magyar Könyvtári Szakirodalom Bibliográfiájának két elektronikus száma közül csak az első, a 2020/2-es jelent meg terv szerint. A kurrens nemzeti szakbibliográfia archiválása az EPA-ban megtörtént. A következő, 2021/1-es szám a szerkesztőváltás okozta gondok miatt még nem jelent meg.
- A magyar nyomda-, könyv-, sajtó- és könyvtártörténeti szakirodalom 2020-ban c. éves szakbibliográfia megjelent (ez alkalommal utoljára a Magyar Könyvszemle című folyóiratban).
- f. A KSZK honlapja rendszeresen frissült, a „Könyvtárosok Dolgozószobája” nevű virtuális olvasóteremben szintén rendszeren jelentek meg új hírek a KSZK-val és az OSZK-val kapcsolatban. A Szakkönyvtár az intézeti honlap gondozásában is részt vett. Két munkatárs három posztot írt az OSZK blogjába.
- g. Egy kolléga részt vett az OSZK MTMT gondozásában, 27 szerzővel vette fel a kapcsolatot, igény szerint segített profiljaik létrehozásában, publikációik feltöltésében.
- h. Két kolléga összeválogatta az állományvédelmi pályázat keretében savtalanítandó dokumentumokat.

Megvalósult általános feladatok:

- a. Kiemelt partnereink, az EMMI Könyvtári és Levéltári Főosztályának, az OSZK vezetőségének kérésre adatok és információk szolgáltatása, trendfigyelés, könyvtári újranítási ajánlás összeállítása. Jogszabály-módosítások előkészítő munkáiban való részvétel szakirodalmi szemle összeállításával, módosítási javaslatokkal.
- b. Az osztály működésével kapcsolatos személyzeti, szervezési, igazgatási, tájékoztatói, kapcsolatépítési és adminisztratív feladatok ellátása megtörtént; a munkatervek, beszámolók és statisztikák elkészültek. A tavaszi távmunka ideje alatt a munkaszervezés és -ellenőrzés akadálytalanul zajlott.
- c. A 30/2014. (IV. 10.) EMMI rendeletben szereplő kiemelt feladatok teljesítése:
  - A KSZK ellátta országos szakkönyvtári feladatait:
  - külföldi szakadatbázisokra és teljes szövegű, online tartalmakra fizetett elő. A minőségfejlesztési támogatásból magyar és külföldi szakkönyveket és folyóiratokat szerzett be. A friss szakirodalomról értesítést küldött az érdekelt szakembereknek, illetve tájékoztatta a szélesebb szakmai közönséget.
  - A Könyvtári Intézetben folyó képzési és továbbképzési tevékenységet könyvtárismertetésekkel és órai helyszínt nyújtva támogatta.
  - A KSZK-hoz tudásközpontként forduló könyvtárak választ kaptak (a főként az állomány-nyilvántartás kérdéskörében) felmerülő kérdéseikre.
  - A könyvtár közérdekű adatigénylés kielégítéséhez járult hozzá adatokkal.
  - A beszerzett dokumentumok formai és tartalmi feltárása, MOKKA-ba való feltöltése megtörtént a nemzeti könyvtárral közös online katalógusban.
  - Az országos gyűjtőkörű cikkadatbázis, a HUMANUS építése folyamatosan zajlott.
  - A könyvtárosképző partnerintézményekkel való együttműködés zavartalan volt, a KSZK többek közt képviseltette magát az ELTE Könyvtári Napon, és öt csoportban több mint 100 diák kapott a könyvtárban a KSZK-ról szóló ismertetést.
  - Ismét bekapcsolódtunk a határon túli fiatalok “Könyvtár, ami összeköt” című programjába. Az egyik résztvevővel további kapcsolatot tartottunk: kérésére a biblioterápiáról bibliográfiát állítottunk össze, szakirodalmat adtunk.

6.1. Nyitvatartás (heti nyitvatartási idő, hétvégi nyitva tartás, változások)

Nyitvatartás	2020. évi tény	2021. évi tény
Heti nyitvatartási órák száma (óra)	28	28
Heti nyitvatartási órák száma a különgyűjteményi olvasótermekben (óra)		
Hétfégi nyitvatartás (óra)		
16 óra utáni nyitvatartás (óra)	4	4
Évi összes nyitvatartás (óra)	1.008	945
Nyári zárvatartási idő (-tól;- ig)	0	0
Munkanapok száma (nap)		
Téli zárvatartási idő (-tól;- ig)	12.24–31.	12.24–31.
Munkanapok száma (nap)	4 nap	5 nap
Különleges nyitvatartás (pl.: Múzeumok Éjszakája) (óra)	0	0

6.2 Látogatói adatok

Könyvtárhasználat	2020. évi tény	2021. évi tény
Regisztrált használók száma	207	245
Aktív használók száma	61	64
Ebből diák	-	116
Napijegyek száma	-	-
Éves olvasójegyek száma	-	-
Látogatások száma (db)	369*	450
Ebből csoportok (db)	2	9

A 2020-as beszámolóban tévesen 36 jelent meg, a statisztika már a helyes adatot közli. *Dokumentumforgalom*

6.3.1 Dokumentumforgalom

Használati adatok	2020. évi tény	2021. évi tény
Kölcsönzések száma	373	362
Helyben használat	367	453

6.3.2 Szabadpolcos állomány

Gyarapodás/áthelyezés	2020. évi tény	2021. évi tény
Gyarapodás (könyv)	67	77
Gyarapodás (folyóirat)	62	82
Összesen elérhető szabadpolcos állomány	8.767	8.926
Áthelyezés	-	-
Forgalom	351	453
Kötészetre adott	-	7
Online katalógusban elérhető (%)	46	48

6.3.3 Olvasói számítógépek

Olvasói számítógépek száma helyben használatra	2020. évi tény	2021. évi tény
Olvasói munkaállomás	8	8

6.4 Tájékoztatás

88 kérdés megválaszolása e-mailben, 41 szóbeli tájékoztatás.

SDI szolgáltatás keretében 22 személynek 228 alkalommal 743 cikkről értesítés, illetve cikk küldése.

A Könyvtárvilág c. online magazin számára kéthavonta ajánló bibliográfia összeállítása. A K2 műhelynapra átfogó bibliográfia összeállítása.

Egyéb kérésre 9 eseti bibliográfia, összesen 762 tétellel.

38 irodalomkutatás összesen 915 tétellel, valamint egy szakirodalmi szemle elkészítése.

6.5 Feldolgozás, állományfeltárás, a munkafolyamat szakmai mutatói

Gyűjteményfeltárás	2020. évi tény	2021. évi tény
Épített elektronikus katalógusokban/adatbázisokban rögzített rekordok száma	3.672	3.525
Magyarországi Közös Katalógusba (MOKKA) betöltött tételek száma	1.862	1.814
Feldolgozás időtartama (egy dokumentum feldolgozásának átlagos időtartama órában kifejezve)	3 óra	3 óra
Beérkező új dokumentumok olvasók számára történő hozzáférhetővé válásának időtartama	7 nap	7 nap
A gyűjtemény elektronikus feldolgozottsága (az elektronikus katalógusban feltárt dokumentumok száma a gyűjtemény egészének%-ában)	46	48

VI. A Ciszterci Műemlékkönyvtár (Zirc) beszámolója

1. Szervezeti kérdések

Dolgozói létszám

		2020. évi tény	2021. évi tény
Szakmai összlétszám (fő, töredék is lehet) összlétszám (fő)		3	3
Ebből vezető vagy magasabb vezető, max. 10%, (fő, töredék is lehet)		1	1
Könyvtáros munkakörben foglalkoztatottak	Könyvtáros szakképesítéssel	<i>összesen</i>	2
		<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>	2
	Egyéb	<i>összesen</i>	1
		<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>	1
	<i>Mindösszesen</i>	<i>összesen</i>	3
		<i>átszámítva teljes munkaidőre (4+6)</i>	3
	<i>az Egyébből felsőfokú végzettségű</i>	<i>összesen</i>	0
		<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>	0
Egyéb nem szakmai munkakörben foglalkoztatott (fő, töredék is) lehet		1	1
Önkéntesek száma		0	0

2. Szolgáltatások

2.1. Nyitvatartás (heti nyitvatartási idő, hétfélig nyitva tartás, változások)

Nyitvatartás	2020. évi tény	2021. évi tény
Heti nyitvatartási órák száma (óra)	25	14,5
Heti nyitvatartási órák száma a különgyűjteményi olvasótermekben (óra)	19	9
Hétfélig nyitva tartás (óra)	350	254
16 óra utáni nyitvatartás (óra)	115	48
Évi összes nyitvatartás (óra)	1.304	762
<i>Nyári zárvatartási idő (-tól;- ig)</i>	0	0

Munkanapok száma (nap)		
Téli zárvatartási idő (-tól;- ig)	0	0
Munkanapok száma (nap)		
Különleges nyitvatartás (pl.: Múzeumok Éjszakája) (óra)	0	0

2.2.Látogatói adatok

Könyvtárhasználat	2020. évi tény	2021. évi tény
Regisztrált használók száma	30	30
Aktív használók száma	7	3
Ebből diák	0	0
Napijegyek száma	0	0
Havi olvasójegyek száma	0	0
Féléves olvasójegyek száma	0	0
Éves olvasójegyek száma	0	0
Kutatói olvasójegyek száma	0	0
Látogatások száma (db)	9.952	9.320
Ebből csoportok (db)	2.782	2.250

2.3.Dokumentumforgalom

2.3.1 Dokumentumforgalom

Használat	2020. évi tény	2021. évi tény
Helyben használat	21	2

2.3.2 Szabadpolcos állomány

Gyarapodás/áthelyezés	2020. évi tény	2021. évi tény
Gyarapodás (könyv)	9	10
Gyarapodás (folyóirat)	6	6
Összesen elérhető szabadpolcos állomány	-	-
Áthelyezés	0	0
Forgalom	0	0
Kötészetre adott	0	0
Online katalógusban elérhető (%)	0	0

2.3.3 Olvasói számítógépek

Olvasói számítógépek száma helyben használatra	2020. évi tény	2021. évi tény
Katalógusgép	1	1
Olvasói munkaállomás	1	1

2.4. Tájékoztatás

Referenz kérdések száma	2020. évi tény	2021. évi tény
Szóbeli (személyes)	30	0
Szóbeli (telefon, skype)	20	15
Szóbeli összesen	50	15
Írásbeli (postai)	0	0
Elektronikus	54	41
Írásbeli összesen	54	41
Összesen	104	56
Irodalomkutatások, témafigyelések száma	0	0
Bibliográfiai szolgáltatás	4	0

3. Gyűjteménykezelés

Gyűjteményfejlesztés

Gyűjteményfejlesztés	2020. évi tény	2021. évi tény
Gyarapodás (db)	15	16
Ebből folyóirat	6	6
Ebből CD/DVD/elektronikus dokumentum	0	0
Kötelempéldány (db)	0	0
Ebből elektronikus (db)	0	0
Gyarapításra tervezett összeg (Ft)	57.000	57.000

Feldolgozás, állományfeltárás, a munkafolyamat szakmai mutatói

Gyűjteményfeltárás	2020. évi tény	2021. évi tény
Épített elektronikus katalógusokban/adatbázisokban rögzített rekordok száma	0	3000
Magyarországi Közös Katalógusba (MOKKA-R) betöltött tételek száma	0	3000
Feldolgozás időtartama (egy dokumentum feldolgozásának átlagos időtartama órában kifejezve)	n.a.	n.a.
Beérkező új dokumentumok olvasók számára történő hozzáférhetővé válásának időtartama	n.a.	n.a.
A gyűjtemény elektronikus feldolgozottsága (az elektronikus	6	6

katalógusban feltárt dokumentumok száma a gyűjtemény egészének%-ában)		
---	--	--

Állományvédelem

Állományvédelem	2020. évi tény	2021. évi tény
Tárgyévben fertőtlenítés, kötés, javítás, restaurálás, savtalanítás vagy egyéb aktív állományvédelmi intézkedésben részesült dokumentumok száma	0	0
Muzeális dokumentumok száma	53.000	53.000
Restaurált muzeális dokumentumok száma	15.000	15.000
Az állományvédelmi célból digitalizált és a konvertált dokumentumok száma	0	0
Biztonsági jellel ellátott dokumentumok száma	0	0
A könyvtári dokumentumok állagának védelmét szolgáló gépek száma	0	0

4. Gazdálkodás

	Pénzügyi adatok (ezer Ft-ra kerekítve)	2020. évi tény	2021. évi tény
Bevétel	Az intézmény működési bevétele	960	4.306
	Ebből a könyvtár szolgáltatásaihoz köthető bevétel	738	4.306
	3.2.1. reprográfiai		
	3.2.2. ajándékbolt	188	375
	3.2.3. beiratkozási díj		
	3.2.4. egyéb	600	4.306
	Támogatás, kiegészítés és átvett pénzeszköz		88.306
	– ebből fenntartói támogatás	40.173	15.000
	– ebből központi költségvetési támogatás		73.306
	– ebből pályázati támogatás összesen		
	– OKR		
	– egyéb hazai		
	– EFOP		
	– nemzetközi		
	Egyéb bevétel összesen		
Bevétel összesen	41.133	92.612	
Kiadás	Személyi juttatás	14.664	23.899
	Munkaadókat terhelő összes járulék	2.402	3.704

	Dologi kiadás	19.117	65.009
	Egyéb kiadás	4.950	
	Kiadás összesen	41.133	92.612

Bevétel és kiadás különbsége: 0 e Ft

VII. Az Országos Idegennyelvű Könyvtár beszámolója

Az Országos Idegennyelvű Könyvtár (a továbbiakban: OIK) 2021. december 1-i hatállyal az államháztartásról szóló 2011. évi törvény (Áht.) 11.§ (3) bek. alapján beolvadás útján az OSZK szervezetébe integrálódott.

Dolgozói létszám

			2020. évi tény	2021. évi tény
Szakmai összlétszám (fő, töredék is lehet) összlétszám (fő)			38	45
Ebből vezető vagy magasabb vezető, max. 10%, fő, töredék is lehet)			5	5
Könyvtáros munkakörben foglalkoztatottak	Könyvtáros szakképesítéssel	<i>összesen</i>	31	20
		<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>	30	20
	Egyéb	<i>összesen</i>	4	14
		<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>	4	12
	<i>Mindösszesen</i>	<i>összesen</i>	40	34
		<i>átszámítva teljes munkaidőre (4+6)</i>	34	30
	<i>az Egyébből felsőfokú végzettségű</i>	<i>összesen</i>	1	14
		<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>	1	12
Egyéb nem szakmai munkakörben foglalkoztatott (fő, töredék is) lehet)			2	11
Önkéntesek száma			0	0

1. Szolgáltatások

Az OIK alapvető feladatai közé tartozik a helyben és távolról igénybevehető szolgáltatások biztosítása és az olvasókkal történő kapcsolattartás, amelyet a Szolgáltatási Főosztály és a Zeneműtár lát el. A Szolgáltatási Főosztály folyamatosan végzett tevékenységei közé tartoznak a kölcsönzési feladatok, a tájékoztatás, a reprográfiai szolgáltatások és a beiratkozási adminisztráció folyamatos biztosítása, a raktári kiszolgálás biztosítása, a könyvtári állomány kezelése, rendben tartása, gondoskodás az állomány védelméről. A Zeneműtár (a zenei állománygyarapítás, feltárás és retrokonverzió mellett) ellátja a zenei dokumen-

tumok kölcsönzési feladatait (saját gyűjtemény és zenei könyvtárközi), a zenei tájékoztató- és szaktájékoztató feladatokat, a szabadpolcos zenei állomány kezelését, rendben tartását, állományvédelmét. Kiemelt feladat a jelenlegi könyvtárlátogatók megtartása és a potenciális olvasók minél nagyobb hányadának az elérése, a meglévő szolgáltatások minél szélesebb körben történő megismertetése és új, az olvasók igényeihez alkalmazkodó szolgáltatások bevezetése. Ezeket a feladatokat 2021-ben a járvánnyal kapcsolatos jogszabályokban elrendelt korlátozó intézkedések mellett is igyekeztünk maximálisan teljesíteni.

A szolgáltatásokat 2021 folyamán a világjárvánnyal kapcsolatos jogszabályokkal összhangban, egészségvédelmi óvintézkedések (kötelező maszkviselés, távolságtartás, fertőtlenítő eszközök használata; üveg védőfal a beiratkozáson és a ruhatárban, visszahozott dokumentumok 72 órás karanténba helyezése) mellett biztosítottuk.

A járvány miatti kötelező zárva tartás ellenére 2020. november 16. – 2021. március 8. között biztosítottuk az olvasóknak a dokumentumok kölcsönzésének lehetőségét a „Könyvablak” szolgáltatás keretében. Az előkészített dokumentumok átvételére előre egyeztetett időpontban, hétköznap 10-19 óra között, hetente összesen 45 órában volt lehetőség. A dokumentumok félretételét telefonon, e-mailben vagy az OPAC felületen igényelhetők a használók, az időpontegyeztetést pedig az időpontfoglaló alkalmazás segítette.

2021. március 8-tól a járvány harmadik hulláma miatt **minden személyesen igénybe vehető szolgáltatás, így a “Könyvablak” használata is szünetelt.** A zárvatartásról, az elérhető online szolgáltatásokról (adatbázisok edu-ID-s elérése) és a kölcsönzési határidők hosszabbításáról az olvasókat a honlapon és e-mailben is tájékoztattuk.

A zárvatartás alatt a Szolgáltatási Főosztály munkatársai részben a helyszínen, beosztás szerint biztosítottak raktári és tájékoztató ügyeletet, részben távmunkában kapcsolódtak be a Nemzetiségi és a Műfordítás adatbázis építésébe, online tartalmakat fejlesztettek és tettek közzé az OIK közösségi média felületein (FB, Instagram, moly.hu posztok, blogbejegyzések, online ismeretterjesztő kvízek).

Online csatlakoztunk az Internet Fiesta idej eseményeihez, ismeretterjesztő kvízek segítségével. A program keretében szervezett online GALE adatbázis-ismertető (2021.03.18.) több szakmabeli érdeklődőt vonzott.

Az OIK látogatására csak májustól volt lehetőség, mellyel néhány hétig kizárólag a védettségi igazolvánnyal rendelkező használók élhettek. Az újranyitás után fokozatosan tértünk vissza a megszokott működéshez. A járvány miatti zárva tartás alatt lejáró kölcsönzéseket több alkalommal automatikusan hosszabbítottuk; az olvasók jún. 30-ig kaptak lehetőséget a dokumentumok késedelmi díj nélküli visszahozására. Átmenetileg ingyenessé tettük az előjegyzést. A Qulto integrált könyvtári rendszer fejlesztésének köszönhetően bevezethettük az **online beiratkozást**, valamint az elektronikus olvasójegyként a könyvtári tagság és a kölcsönzési határidők nyomon követését, a kölcsönzések hosszabbítását lehetővé tévő **e-Card mobil applikációt**.

Az OIK Zeneműtárát 2021-ben zenét tanulók, zenei pedagógusok, oktatók, zenével professzionálisan foglalkozók, a zenét szerető és a zenével ismerkedő látogatók használták, amely kiterjedt a dokumentumok helyben használatára, kölcsönzésére, zenei rendezvényeken való részvételre. A 2020-ban újdonságként (piaci újdonság illetve az állományba újként érkező, régebbi kiadású dokumentumok) állományba került kották és zenei A/AV anyagok, illetve az állomány egészét alkotó dokumentumok keresettsége és kölcsönzése

a könyvtár nyitvatartása alatt folyamatos volt. A helyben használat/válogatás során a zenei gyűjtemény aktívan segíti a zenét tanuló diákok (alsótól a felsőfokig), az oktatók és előadók, együttesek munkáját egyaránt.

A **Zeneműtárat látogatók száma** (a járványügyi rendelkezések betartása miatt, a zárva tartás miatt) csökkent. Nyitás után, a nyári időszakban erősödött a gyűjtemény látogatottsága, a kölcsönzés és a szolgáltatások igénybe vétele. Szeptember végétől – október elejétől a járvány újbóli erősödésével azonban újra csökkent a látogatók száma.

2021-ben a Zeneműtárnak 990 fő látogatója és szolgáltatásokat a Könyvablakban igénybe vevő használója volt. Távoli használatra (telefon, e-mail) 361 esetben került sor. 2021-ben a helyi és távoli gyorstájékoztató (helyi: 265, telefon, e-mail: 364) mellett a közvetlenül megválaszolt referenz kérdések száma 6 darab volt (ebben nincs benne a szakdolgozati konzultációt segítő kérdések és kutatási segítség száma). 2021-ben 45 db audio- és audiovizuális anyagot hallgattak/néztek meg helyben 1.260 percen át. A zongora használata 2021-ben is keresett szolgáltatás volt, 43 fő használta 2461 percben. Folyamatos az zajlott a zenei dokumentumokat érintő könyvtárközi kérések felvétele és továbbítása is.

1.1 Nyitvatartás (heti nyitvatartási idő, hétfélig nyitva tartás, változások)

Nyitvatartás	2020. évi tény	2021. évi tény
Heti nyitvatartási órák száma (óra)	48	48
Heti nyitvatartási órák száma a különgyűjteményi olvasótermekben (óra)	0	0
Hétfélig nyitva tartás (óra)	0	0
16 óra utáni nyitvatartás (óra)	20	20
Évi összes nyitvatartás (óra)	1.343	1.446
Nyári zárvatartási idő (-tól;- ig) Munkanapok száma (nap)	2020.03.17.- 06.16. 62	2021.01.04. - 05.04. 84
Téli zárvatartási idő (-tól;- ig) Munkanapok száma (nap)	2020.11.11.- 2020.12.31. 36	2021.12.27.- 2021.12.31. 5
Különleges nyitvatartás (pl.: Múzeumok Éjszakája) (óra)	0	0

2021. első négy hónapjában az intézmény zárva tartott, az olvasóknak hétköznap 10-19 óra között a „Könyvablak” szolgáltatás keretében volt lehetőség a félretételi kérés alapján előkészített **dokumentumok kölcsönzésére**. A járvány harmadik hulláma miatt 2021. márc. 8-tól április 7-ig a járványügyi jogszabályoknak megfelelően minden személyesen igénybe vehető szolgáltatás, így a “Könyvablak” használata is szünetelt.

A **személyes szolgáltatások újraindítására** a védettségi igazolvánnyal rendelkező használóknak **máj. 5-től volt lehetőség**, a megszokott nyitvatartás szerint.

Az év eleji kényszerű zárás ellensúlyozásaképp a nyári hónapokban végig biztosítottuk a könyvtárhasználat lehetőségét: **július 5-től augusztus 27-ig** már járványügyi korlátozások nélkül, **rövidített, nyári nyitvatartással** (H, K, Cs, P: 10-17h, Sze: 12-20h, könyvablak 10h-tól) fogadtuk olvasóinkat.

Aug. 30-án a vízszolgáltatás szünetelése miatt a könyvtár zárva tartott, erről az olvasókat online felületeinken tájékoztattuk.

A második félévben nem vezettek be a könyvtár nyitvatartását befolyásoló korlátozó intézkedéseket.

A 2021. dec. 11-i szombati munkanapon a korábbi tapasztalatok alapján várható csekély forgalom miatt a könyvtár zárva tartott, csakúgy, mint a karácsony és újév közötti időszakban (dec. 27-31.)

1.2 Látogatói adatok

2021-ben regisztrált olvasói létszám közel megegyezik az előző évivel, az aktív használók és a látogatások száma azonban tovább csökkent. **Az év első 4 hónapjában a zárva tartás miatt kiesett olvasói forgalmat és az elmaradt rendezvények látogatói létszámát sem a gyengébb forgalmú nyári hónapokban, sem a járvány miatt továbbra is bizonytalan őszi-téli időszakban nem lehetett pótolni.**

Könyvtárhasználat	2020. évi tény	2021. évi tény
Regisztrált használók száma	2.655	2.639
Aktív használók száma	1.507	1.274
Ebből diák	719	539
Napijegyek száma	12	4
Havi olvasójegyek száma	0	0
Féléves olvasójegyek száma	-	196
Éves olvasójegyek száma	1.987	1.923
Kutatói olvasójegyek száma	3	5
Látogatások száma (db)	15.867	9.882
Ebből csoportok (db)	10 /177	8/110

2021-ben is hirdettünk beiratkozási akciókat, programokat a potenciális olvasók megszólítására.

- A Könyvtártámasz Egyesületet támogató tagok számára 1 000 Ft a kedvezményes beiratkozási díj;
- Középkispolás, ill. egyetemi tanszékekről érkező csoportok fogadásakor a diákok 50%-os éves beiratkozási díjából további 15% kedvezményt nyújtunk, a kísérő tanár ingyenesen iratkozhat be.
- *Könyvtárat ajándékba* akció keretében olvasójegy váltható ajándékozás céljából.

Partner akciók

Szakmai partnereink részt vesznek az OIK promóciójában, felhívják a figyelmet a könyvtárra, ajánlják saját kapcsolathálójuk tagjainak. A közvetítésükkel érkező beiratkozók számára kedvezményt biztosítunk.

- Az éves díjából a Libra törzsvásárlói kártyát felmutatóknak 15% a kedvezmény;
- A Skandináv Ház által az OIK-ba irányított beiratkozóknak 50%- kedvezményt biztosítunk az éves beiratkozási díjból;
- A Ward Mária Zeneiskolával kötött együttműködési megállapodás keretében a Zeneiskola tanárai és a 18 év feletti tanulói igazolás ellenében 50% kedvezményt kapnak az éves díjból;
- A Nyelvviskolák Szakmai Egyesületének (NYESZE) tagjai 50%-os kedvezményt kapnak az éves és féléves beiratkozási díjából.

Időszakos akciók

Évente rendszeresen meghirdetett kedvezményes beiratkozási akcióink közül 2021-ben az alábbiakat tudtuk megtartani:

- Április 22-29. között Zöld heti kedvezményes beiratkozási akció (30% az éves díjából)
- Az OIK Nyílt napján (2021. szept. 25.) az éves beiratkozási díjából 30% kedvezményt biztosítottunk.

2021 januárjában érvényes tagsággal rendelkező olvasóink beiratkozását 3 hónappal meghosszabbítottuk; a korlátozottan igénybe vehető szolgáltatások miatt februártól a „Könyvablaknál” beiratkozó használóknál 2 hónapot adtunk hozzá a tagságok érvényességéhez.

Kitelepülések

Az OIK évek óta hangsúlyt fektet a könyvtár falain kívüli megjelenésre: szolgáltatásainkat, állományunkat az intézmény profiljához kapcsolódó külső rendezvényeken népszerűsítjük, kitelepüléseinkkel a potenciális használók figyelmét kívánjuk felkelteni.

Egyik legfontosabb kitelepülési helyszínünk a szeptemberi **ELTE Könyvtári Nap**. Ez az évente megrendezett könyvtári „börze” lehetőséget teremt az OIK egyik kiemelt célcsoportja, a filológus és más bölcsész szakok hallgatóinak megszólítására. 2020-ban a könyvtáraknak csak online lehetősége nyílt a bemutatkozásra, de 2021-ben ismét a Trefortkertben találkozhattunk a hallgatókkal. A szept. 14-i rendezvényen 32 fő iratkozott be, illetve hosszabbította meg tagságát, ami a járvány előtti évek adatait még nem éri el.

Látogatócsoportok

Minden évben rendszeresen fogadjuk a könyvtárat megismerni kívánó látogatócsoportokat, ám 2021-ben a járvány miatt erre csak az őszi időszakban volt lehetőség.

Az egyetemi tanszékek hallgatóinak csoportos látogatás keretében mutatjuk be könyvtárunk gyűjteményét és szolgáltatásait. A filológus hallgatók szakszerű tájékoztatásában az adott nyelvterület állományát gondozó nyelvi referensek is részt vesznek.

2021-ben az ELTE BTK ruszisztika mesterszakos hallgatói, a KRE Keleti nyelvek és kultúrák kínai szakirányának elsőéves diákjai, valamint a CEU és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola angol szakos, külföldi hallgatói látogattak el hozzánk csoportosan.

Az általános és középiskolákból érkező csoportoknak a Szolgáltatási Főosztály munkatársai tartanak interaktív könyvtárismertető foglalkozásokat. A Zeneműtár munkatársai, nemegyszer zenészekkel, előadóművészekkel közreműködve, rendhagyó órákat (interaktív foglalkozásokat) szerveznek.

2021-ben az esztergomi Vitéz János Katolikus Általános Iskola tanulói és két budapesti középiskola (Budapest IX. Kerületi Szent-Györgyi Albert Általános Iskola és Gimnázium, Veres Pálné Gimnázium) diákjai vettek részt könyvtári foglalkozáson az OIK-ban. Az Ukrán Vasárnapi Iskola tanulói is ellátogattak intézményünkbe.

Felnőtt használóink körében is népszerűek a könyvtár szolgáltatásait, történetét, épületét, az olvasók számára nyitott vagy épp az általában zárt raktári tereket bemutató, esetenként más rendezvényekhez kötődő könyvtárséták. 2021-ben a Kulturális Örökség Napjai és a szeptemberi Nyílt nap alkalmából tartottunk könyvtár-, illetve raktársétát. Október 11-én a „Könyvtár, ami összeköt” projektben résztvevő hazai és határon túli kollégákat fogadtuk szakmai látogatás, tapasztalatcsere céljából.

1.3. Dokumentumforgalom

A koronavírus járvány hatása, a kényszerű zárvatartási időszakok, a nyitvatartás alatti egészségvédelmi korlátozások nemcsak a használók számának csökkenését, hanem a használati mutatókat is negatívan befolyásolták. Az adatok többsége csökkenést jelez.

1.3.1. Dokumentumforgalom

A helyben használt dokumentumok száma a könyvtár Olvasótermében, Tájékoztatójában, Nyelvstúdiójában és a Zeneműtárban a helyi forgalomba került dokumentumok összegéből adódik. Ezeken a szolgáltatási pontokon van mód a helyben használati statisztikák vezetésére, ugyanakkor ezek is részben becült adatokra támaszkodnak.

Használat	2020. évi tény	2021. évi tény
Helyben használat	4.342	2.206
Kölcsönzött dokumentumok száma (db)	45.874	42.529
Könyvtárközi kölcsönzés - küldött dok. (db)	182	183
Könyvtárközi kölcsönzés - kapott dok. (db)	216	290
Nemzetközi dokumentumforgalom - kapott dok. (db)	12	24
Nemzetközi dokumentumforgalom - küldött dok. (db)	1	0

A dokumentumforgalom mutatóit tekintve a járvány hatása leginkább a helyben használat adatainál szembetűnő. Mivel az év első harmadában egyáltalán nem volt lehetőség a személyes könyvtárhasználatra, kiesett az áprilisi szakdolgozat-leadási határidő előtti, forgalmasabb időszak. A kölcsönzési tranzakciók száma kisebb mértékben esett vissza, ami a Könyvablak szolgáltatás működésével hozható összefüggésbe, amely által a járvány miatti zárvatartási időszakok alatt biztosította a dokumentumokhoz való hozzáférést.

ODR/Könyvtárközi kölcsönzés

A beérkező könyvtárközi kéréseket az év során folyamatosan fogadtuk. A könyvtár zárva tartása alatt a „Könyvablak” szolgáltatás keretében olvasóink élhettek a könyvtárközi kölcsönzés lehetőségével is. 2021-ben jelentősen változott a kért és küldött dokumentumok aránya: az ODR-ben lebonyolított tranzakcióink közel kétharmadánál az OIK olvasóinak igényeltünk könyvtárközi kölcsönzést, a kérések egyharmadánál szerepeltünk szolgáltató partnerként.

A kérések döntő része továbbra is eredeti dokumentum, az elektronikus formátumban szolgáltatott művek aránya 3% körüli a tőlünk kért dokumentumok, 7% körüli az általunk igényelt dokumentumok esetében.

A könyvtárközi kölcsönzés adminisztrációját és a kézbesítést végző kollégák hatékonyan, egymást váltva dolgoznak és biztosítják a szolgáltatás folyamatosságát. A zenei dokumentumok könyvtárközi ügyintézését közvetlenül a Zeneműtár munkatársai intézik.

1.3.2. Szabadpolcos állomány

A szabadpolcos állomány gyarapodása szoros összefüggésben áll az OIK gyűjteményfejlesztésre fordítható keretével. **Állománygyarapításra már 20 éve nem áll rendelkezésre**

zésre rendszeres, tervszerűen felhasználható forrás, ami az újonnan megjelenő világirodalmi és zenei művek és a friss szakirodalom beszerzésének nehézségeit tekintve negatívan hat a kölcsönzési tranzakciók számára is.

Gyarapodás/áthelyezés	2020. évi tény	2021. évi tény
Gyarapodás (könyv)	2.739	3.282
Gyarapodás (folyóirat)	2	54
Összesen elérhető szabadpolcos állomány*	71.296	74.450
Áthelyezés**	2.421	1.096
Forgalom***	34.542	29.783
Kötészetre adott	0	0
Online katalógusban elérhető (%)	100	100

* A szabadpolcos állomány gyarapodásán a könyvtárba beérkező új dokumentumok eredendően szabadpolcra irányítását, illetve a jelzett időszakban a gyűjtemény más egységeiből, főként a Raktárból történt átirányítást értjük. A szabadpolcos állományba nem számítjuk bele a Zeneműtárban elhelyezett LP gyűjteményt, amely nyitott polcrendszeren van, de használata könyvtáros felügyelete mellett lehetséges.

** Áthelyezésen a szabadpolcra történő átirányítás értendő.

*** Forgalom alatt a Kölcsönzői szabadpolcra, a Nyelvstúdióból és a Zeneműtárból történő kölcsönzési tranzakciók száma értendő

Szabadpolcon válogatás található a magyar és idegen nyelvű szépirodalmi művekből és a nemzetiségi témájú anyagból; a szakirodalom jellemzően a raktárban és az Olvasóteremben, a nyelvtanulást segítő dokumentumok a Nyelvstúdióban vannak elhelyezve. Az újdonságok elhelyezése érdekében folyamatos a régebbi dokumentumok átirányítása a raktárba.

A zenei dokumentumok (az LP-k kivételével) szintén szabadpolcos rendszerben érhetőek el a Zeneműtárban.

A szabadpolcos állományrészt növeli 2021-től az Olvasóterem előtti **tájékoztatóban elhelyezett kölcsönözhető, szakirodalmi és ismeretterjesztő művekből álló válogatás.**

2021-ben a kölcsönzött dokumentumok közül (14.642 db) 30% a szabadpolcos szépirodalmi állományból, 24% a Nyelvstúdióból, 17% a Zeneműtárból, 28% a raktárból került ki. (A Nyelvstúdióra vonatkozó nagyobb számot - a nyelvkönyvek népszerűségén túl - az magyarázza, hogy az itt elhelyezett dokumentumokhoz gyakran több példány – hangzó melléklet, munkafüzet, megoldókulcs stb. – tartozik, melyeket a nyelvkönyvekkel együtt kölcsönzünk.)

1.3.3. Távhasználat

A „Távhasználatok száma” = a portál látogatások száma 157.674 + OPAC látogatások száma 41.263 + Jadox látogatások száma 26.299 + Blog látogatások száma 11.276. Ezekből a portál látogatások száma csökkent 30%-ot meghaladó mértékben 2020-hoz képest. A többi mutató változása 10% alatti (többnyire csökkenés), de a blog látogatottság kis

mértékben emelkedett. Az online térben megvalósuló rendezvények (Zoom, Facebook, Youtube) látogatottsága nem jelent meg a honlap forgalmában.

Online szolgáltatások	2020. évi tény	2021. évi tény
Távhasználatok száma	349.161	236.512
A könyvtári honlap tartalomfrissítéseinek gyakorisága (alkalom/hónap átlagosan)	25	21
A könyvtári honlap tartalomfrissítésének száma összesen	294	253
A könyvtárban használható adatbázisok száma	10	9
Tematikus honlapok/virtuális kiállítások száma	2	2
A Web 2.0 interaktív könyvtári szolgáltatások száma (db)	5	5
A Web 2.0 interaktív könyvtári szolgáltatásokat igénybe vevő használók száma (fő)	4.503	5.036
Fő Facebook	716	721
Zenei Facebook	9.458	11.276
Blog		
Instagram	653	836
Egyéb online közösségi feladatokba bevont használók száma	0	0
A könyvtári OPAC használatának gyakorisága (használat/év) (kattintás az OPAC-ra)	71.952	74.542
Tárgyévben a könyvtár által nyílt hozzáférésű publikációként elérhetővé tett dokumentumok száma (db)	0	0

A rendezvények csökkenő száma miatt a portálfrissítések száma is csökkent.

Az OIK e-szolgáltatásainak körét a könyvtár közösségi oldalai, a Facebook és Instagram profil, valamint a „Kávészünet” c. blog egészítik ki. Ezek forgalma, a rajongók száma továbbra is emelkedő tendenciát mutat.

Az OIK két **Facebook** oldalt működtet. Az Intézményi oldal mellett további egy tematikus oldal, a Zeneműtár oldala is rendelkezésre áll. A tartalmat tekintve arra törekszünk, hogy színvonalas, informatív, vidám és érdekes legyen.

A könyvtár FB oldalai jól kiegészíti az OIK honlapját, sőt időnként (pl. Internet kapcsolati hiba esetén) részben át is vehetik a szerepét, és jól használhatók váratlan helyzetekben rövid üzentek, hírek gyors eljuttatására olvasóink felé.

Instagram-posztjaink a könyvtár eseményeihez, az olvasóknak szervezett játékokhoz kötődnek, máskor újdonságainkat népszerűsítik, az épület díszes belső tereinek szépségére hívják fel a figyelmet, vagy épp az olvasók előtt általában zárt raktári terekbe, a könyvtárosok háttérmunkájába engednek betekintést.

A **blog** rendszeresen frissült, és továbbra is sokszínű, érdekes írásoknak, híreknek, cikkeknek, beszámolóknak adott helyett. A bejegyzések témái: könyvismertetések, nemzeti hírek, irodalmi és zenei évfordulókról, díjakról és programokról való beszámolók, programajánlók, aktualitások, írók és egyéb jelentős alkotók évfordulóit.

A **Moly.hu** profilunk segítségével egy tágabb könyves közönséghez is eljuttathatjuk a fenti csatornákon is közölt híreket, tartalmakat. A „Kávészünet” blog valamennyi bejegyzése indexelt a Molyon is. A 2021-ben beérkezett újdonságainkat 40 ajánlópolcon népszerűsítettük. Az év végén 125 figyelővel a követők számát tekintve az OIK vezette a könyvtári Moly.hu profilok rangsorát.

1.3.4. Olvasói számítógépek

Olvasói számítógépek száma helyben használatra	2020. évi tény	2021. évi tény
Katalógusgép	6	5
Olvasói munkaállomás	17	19

Az OIK katalógusa a tájékoztató és szabadpolcos terekben 5 PC-n használható. Összesen 19 munkaállomás áll az olvasók rendelkezésére. A járvánnyal kapcsolatos egészségvédelmi intézkedések része volt az olvasói munkaállomások számának csökkentése. Erre a távolságtartás biztosítása miatt volt szükség. A használók jelentős része már saját számítógéppel vagy más okos eszközzel érkezik a könyvtárba. Számukra rendelkezésre áll wifi hálózat, az eszköz töltését lehetővé tevő konnektor. Emellett az internetelérést biztosító asztali számítógépeink kihasználtsága is folyamatos, különösen a délutáni, illetve esti órákban. Beiratkozott használóink ezt a szolgáltatást ingyenesen vehetik igénybe. Az elmúlt évek tapasztalata azt mutatja, hogy az okoseszközök és a mobilinternet elterjedése ellenére a szolgáltatásra igény van. A biztonságos távolság megtartása érdekében a kölcsönzői szabadpolcos részben elérhető munkaállomások számát 10-ről 6-ra csökkentettük, a géphasználat idejét napi 2 órában maximáltuk. Október 20-tól, használóink kérései alapján, az internethasználat időkorlátját napi 3 órára emeltük.

1.4. Tájékoztatás

Referenz kérdések száma	2020. évi tény	2021. évi tény
Szóbeli (személyes)	101	81
Szóbeli (telefon)	13	21
Szóbeli (skype)	0	0
Szóbeli összesen	114	102
Írásbeli (postai)	0	0
Elektronikus	37	29
Írásbeli összesen	37	29
Gyorstájékoztatás*	1.256	2.320
Összesen	1.407	2.451
Irodalomkutatások, témafigyelések száma	0	0

Bibliográfiai szolgáltatás	0	0
----------------------------	---	---

* Könyvtárhasználatra, a szolgáltatásokra, a dokumentumok elérhetőségére vonatkozó kérdésekre adott válaszok.

A tájékoztatást is szolgálják a könyvtár által előfizetett adatbázisok:

- EBSCO Academic Search Complete
- EBSCO MLA Bibliography with Fulltext
- JSTOR
- GALE Literature
- Oxford Academic Journals - Humanities
- Oxford Music Online
- TINTA SzóTudásTár
- Akadémiai Szótárak
- ADT

Ezekhez (az ADT kivételével) olvasóinknak is távoli hozzáférést tudunk biztosítani 2021-ben. Az év jelentős részében teszt hozzáféréssel rendelkezünk a GALE Reference Complete adatbáziscsomaghoz, valamint az Oxford University Press adatbázisainak tágabb köréhez is.

1.5. Gyűjteményszervezés

1.5.1. Gyűjteményfejlesztés

Gyűjteményfejlesztés	2020. évi tény	2021. évi tény
Gyarapodás (db)	5.829	4.557
Ebből folyóirat	295	356
Ebből CD/DVD/elektronikus dokumentum	1.588 / 212 / 31	766 / 94 / 23
Kötelezpéldány (db)	1.034	745
<i>Ebből elektronikus (db)</i>	0	0
Gyarapításra tervezett összeg (Ft)	25.117.628	32.770.000

Nyomtatott dokumentumok és nyelvtanulást segítő AV anyagok

A tervszerű állománygyarapítás, az újdonságok folyamatos beszerzése már több mint 10 éve forráshiány miatt nem valósítható meg. Így a megjelenő újdonságokat nem akkor tudjuk beszerezni és szolgáltatni, amikor erre igény van. **Tervszerű gyarapítás csak a nemzetiségi állományrész esetében volt kivitelezhető, amelynek fedezete, a nemzetiségi dokumentumellátás kerete, minden évben már az év elején rendelkezésre áll.**

Köszönhetően az irányító szervtől kapott célzott támogatásnak 2021-ben a tervezettnél nagyobb összeget, plusz 10.045.254 Ft-t. tudunk állománygyarapításra fordítani. A fejlesztésre fordítható összeg év végén volt meghatározható, a könyvtár költségvetési helyzetének ismeretében. A magasabb gyarapításra fordított összeg nem minden esetben jelent mennyiségi gyarapodást. A darabszámot befolyásolják a könyvpiac sajátosságai a dokumentumok árának, a szállítási díjaknak országonként eltérő az alakulása, valamint a

beszerezni kívánt dokumentumok jellege (pl. ua. összegért kevesebb szótárt, kézikönyvet lehet beszerezni, mint verseskötetet).

Az egyéb bevonható forrásokból (maradék kötelezpéldányok válogatása, adományok, hagyatékok, Mikes-program) beérkező dokumentumok véletlenszerű pótlásokra nyújtanak lehetőséget.

2021-ben a Zeneműtár állományának gyarapítására vásárlásból, ajándékozásból és kötelezpéldány válogatásból került sor. A Zeneműtárban a szerzeményezésre fordítható összegből (vételtől) több zenei dokumentumtípus, kotta, zenei CD-audio, a zenei DVD és egyéb (pl. szöveggényv, könyv) dokumentumok beszerzése valósult meg.

A beérkezett és állományba vett dokumentumok száma összesen 592 darab volt (összesen 4.002.450 Forint értékben): vásárlás – 307 darab dokumentum (3.199.954 Forint értékben), ajándék – 123 darab dokumentum (382.350 Forint értékben), kötelezpéldány válogatás – 162 darab 420.146 Forint értékben).

Év végén az irányító szervtől kapott célzott támogatás lehetővé tette zenei újdonságok beszerzését olvasóink számára (pl. az új Csajkovszkij összkiadás kottáit; a hiányzó Chopin faksimile kiadványokat; új népzenei és világzenei kiadványokat, illetve klasszikus és kortárs zenei anyagokat).

Kötelezpéldányok

A 717/2020. (XII.30.) Korm. rendelet eredményeként gyűjtőkörének megfelelően az OIK jogosult a Magyarországon kiadott, nemzetiségi kiadványokra, az Országgyűlési Könyvtárnak kiutalt kötelezpéldányokból.

Az OIK kötelezpéldány-válogatási joggal rendelkezik a további, témájuk szerint gyűjtőkörünkbe tartozó kiadványok tekintetében. Hetente egy kijelölt munkatársunk az OSZK-ban érvényesíti ezt a jogosultságot. A kiválogatott kötelezpéldányok esetlegesen érkeznek be.

Nemzetközi csere

Nemzetközi csere lebonyolítása a hagyományos dokumentumtípusok vonatkozásában nem jellemző könyvtárunkban, ami elsődlegesen a forráshiányra vezethető vissza, illetve arra, hogy a magas postai költségek miatt a csere nem gazdaságos, sokkal inkább megéri az adott könyvet beszerezni. Személyes kapcsolatoknak köszönhetően két aktív cserepartnerünk van. Az egyik a Lengyel Nemzeti Könyvtár, ahonnan az érkezett dokumentumok száma jóval meghaladja a küldött dokumentumokét. Itt a dokumentumok szállítását munkatársunk személyesen oldja meg. 2021-ben 11 db dokumentum érkezett 24.000,- Ft értékben. Részükre állományba nem vett ajándék polonika dokumentumokból 9 db dokumentumot küldtünk 17.000,- Ft értékben.

A Biblioteka Matice Srpske munkatársainak 2018. szeptemberi látogatása eredményeként a szerb nemzetközi csere megvalósítása ismételtlen megkezdődött, de ebben az esetben továbbra is jellemző, hogy a jövőben beérkező dokumentumok száma jóval meghaladja majd a küldött dokumentumokét. A beérkezett dokumentumok száma 55 db volt 23.600 Ft értékben. Forrás hiányában 2021-ben nem küldtünk részükre dokumentumokat.

Periodikák

Az elmúlt évben is arra törekedtünk, hogy az évtizedek alatt kialakított, országos viszonylatban is jelentős periodika állományunkat fenntarthatassuk. Az állomány 2021-ben is legnagyobb mértékben vétel, kisebb mennyiségben csere és ajándék útján gyarapodott.

1.5.2. Nemzetiségi gyűjtemény fejlődése

A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 1. melléklete szerinti nemzetiségek	2020. tény	2021. évi tény
bolgár nyelvű dokumentumok száma (db)	3.471	3.507
görög nyelvű dokumentumok száma (db)	1.304	1.392
horvát nyelvű dokumentumok száma (db)	3.112	3.208
lengyel nyelvű dokumentumok száma (db)	9.750	9.842
német nyelvű dokumentumok száma (db)	46.556	47.266
örmény nyelvű dokumentumok száma (db)	110	113
roma nyelvű dokumentumok száma (db)	160	161
román nyelvű dokumentumok száma (db)	5.820	5.830
ruszin nyelvű dokumentumok száma (db)	97	122
szerb nyelvű dokumentumok száma (db)	3.978	4.024
szlovák nyelvű dokumentumok száma (db)	5.643	5.796
szlovén nyelvű dokumentumok száma (db)	1.504	1.531
ukrán nyelvű dokumentumok száma (db)	3.645	3.744

Az OIK állományában lévő nemzetiségi dokumentumok száma 86.536 db. Az egyes nyelvek dokumentumainak száma között eltérések figyelhetők meg. Ezek összhangban vannak a közösségek nagyságával, a nyelv státuszával (pl. a német nyelv nemzetközi nyelv, a roma és a ruszin anyaország nélküli nemzetiségi nyelvek), a hazai és anyaországi könyvpiacon fellelhető dokumentumok mennyiségével, a dokumentumok árával, illetve a beszerzésre fordítható összeggel, valamint azzal a ténnyel, hogy esetenként az előző év végén beérkezett dokumentumok formai és tartalmi feltárására a következő év januárjában kerül sor.

Figyelembe kell venni, hogy a dokumentumok árai évről évre emelkednek, és az erre fordítható összeg évek óta változatlan. Az adatok értelmezésekor fontos tényező, hogy a könyvtári állomány a gyarapítás-ápasztás következtében folyamatosan változik.

Nemzetiségi dokumentumellátás:

Az elmúlt évben az országos nemzetiségi dokumentum-ellátás céljára 6 millió forintos összeg a költségvetésben rendelkezésre állt.

A fenti összegből **1.970.595 Ft-ot az OIK nemzetiségi gyűjteményének gyarapítására fordítottunk**. Beszereztük a magyarországi nemzetiségek legfrissebb hazai és anyaországi szépirodalmi kiadványait, és a róluk szóló szakirodalmi munkákat.

A 19 megyei könyvtár és a FSZEK részére **mind a 13 nemzetiségi nyelvterület** (ukrán, görög, cigány, horvát, lengyel, német, román, szerb, szlovák, szlovén, ruszin, örmény, bolgár) hazai és anyaországi kiadványaiból készült ajánlójegyzék.

A partnerkönyvtárak számára összesen **806 címből** álló ajánlólista készült, nyelvek szerinti bontásban, **amelyből mind a 20 partnerkönyvtár rendelt**. A rendelések alapján összesen **969 db dokumentumot szereztünk be 4.029.405,- Ft értékben**.

Ebben az évben is **könyvtáranként 10.000,-Ft-ot kötelezően roma könyvek beszerzésére** kellett fordítani. A megyei könyvtárak ezt a keretet felhasználták, de sok esetben ezen felül is rendeltek roma könyveket, így összesen **137 db cigány nyelvű vagy témájú dokumentum beszerzése történt meg 441.995,- Ft értékben**.

2.5.3. Feldolgozás, állományfeltárás, a munkafolyamat szakmai mutatói

Gyűjteményfeltárás	2020. évi tény	2021. évi tény
Épített elektronikus katalógusokban/adatbázisokban rögzített rekordok száma		
Nagy katalógus bibliográfiai rekordok:	9.251	10.820
Nagy katalógus adatbázis besorolási:	-	10.179
Nagy katalógus adatbázis analitikus:	14.567	18.285
Saját építési adatbázisok (műfordítás, nemzetiségi) bibliográfiai rekordok:	15.583	10.428
Magyarországi Közös Katalógusba (MOKKA) betöltött tételek száma	4.347 (bibliográfiai) 6.248 (példány)	5.459 (bibliográfia) 6.714(példány)
Feldolgozás időtartama (egy dokumentum feldolgozásának átlagos időtartama órában kifejezve)	0,7	0,7
Beérkező új dokumentumok olvasók számára történő hozzáférhetővé válásának időtartama	5	5
A gyűjtemény elektronikus feldolgozottsága (az elektronikus katalógusban feltárt dokumentumok száma a gyűjtemény egészének%-ában)	95	96

Az elmúlt év folyamán beérkezett dokumentumok állományba vétele, tartalmi és formai feltárása megtörtént. A dokumentumok a használók rendelkezésére állnak. Az állomány gondozása folyamatos, a katalógusrekordok módosítása, illetve a szükséges mértékű állományapasztás is folyamatosan zajlott.

Tovább folytattuk a hiányos bibliográfiai leírással rendelkező rekordok kiegészítését.

A teljes állomány feldolgozottsága a kombinált munkakörök (pl. gyarapító-feldolgozó), a lecsökkent létszám és a megnövekedett feladatok mellett állandóságot mutat. A beérkező dokumentumok teljes formai és tartalmi feltárással eljutnak a használókhoz, érteve ez alatt a teljes országos könyvtári hálózatot, a napi online MOKKA-ODR feltöltés segítségével.

A tartalmi és formai feltáráson túl **elengedhetetlen követelmény a katalógus** (kb. 400 ezer bibliográfiai rekord) **és a kapcsolódó állományok** (névtér, authority, kb. állományonként 100 ezer rekord) folyamatos **karbantartása, kiegészítése, javítása**, amit a beszerzési hullámvölgyek idejére ütemezünk.

A Nemzetiségi Adatbázisban és Műfordítás Adatbázisban az új rekordok felvétele folyamatos munka. Ebben az esetben is a napi feladatok része a kapcsolódó állományok ellenőrzése, javítása és karbantartása, a tárgyszavak rendszerré szervezése, gyarapítása - amelynek követnie kell a társadalmi és tudományágbeli változásokat.

A műfordítás adatbázisban tovább folytatódott a 2015-től elkezdett, 1970–1986 között épített cédulakatalógus anyagára alapozó retrokonverzió.

A Humántudományi tanulmányok és cikkek adatbázisával (HUMANUS) 2008-tól való együttműködés eredményeként egységes feltárási irányelvek alapján történik a feldolgozás. A HUMANUS-ba az OIK folyamatosan dolgozza fel a konzorciumi megállapodásban vállalt szakirodalom adatait.

2021-ben, csakúgy, mint 2020-ban a járvány miatti korlátozó szabályok értelmében szükség volt a feladatok átszervezésére, a távolról való munkavégzés biztosítására. Így több időt és erőforrást fordíthattunk a tartalmi, formai feltárássra, retrokonverziós és javítási munkákra, ami a statisztikai adatokban is megmutatkozik.

Apasztás

Az állományapasztás keretében 2.720 dokumentum selejtezése történt meg. Főleg duplók, ill. a rossz állapotú dokumentumok kerültek ki az állományból. A zenei dokumentumok közül is a sérült, rossz állapotú CD-k, DVD-k, hanglemezek, kották selejtezése történt meg, amelyeket olvasók nem tudnak már biztonságosan használni, illetve állapotuk már nem teszi lehetővé a kölcsönzést és a helybenhasználatot sem. A folyóiratok évente aktuális selejtezése a szabályzat alapján megtörtént.

1.5.4. Digitalizálás

A digitalizálási tevékenységünket tekintve figyelembe kell venni a könyvtár gyűjtőkörét, ami alapján állományunk túlnyomó többsége XX. és XXI. századi, külföldön kiadott dokumentum, ami szerzői jogvédelem alá esik.

A digitalizálási tevékenységünk nemzetiségi dokumentumokra terjed ki, főként folyóiratokra, illetve ezek mellett egyéb nemzetiségi dokumentumokra is, összehangolva az erőforrásokkal. Az évek során a digitalizált nemzetiségi dokumentumok állományából kialakult a Nemzetiségi Digitális Könyvtár. Ezen a területen – az állományvédelmi célok mellett – a szolgáltatási célok is megvalósíthatók a kiadókkal kötött megállapodások révén. A jogtisztta háttér biztosítása érdekében a nemzetiségi folyóiratok kiadóival megállapodást kötöttünk. Cél, hogy a nemzetiségi folyóiratokat az indulásuktól a kurrens számokig szolgáltatni tudjuk intézményünkben, lehetőség szerint korlátozás nélkül az Interneten át minden érdeklődőnek. Egyben a nyomtatott példányok állományvédelmét is szolgáljuk ezzel a megoldással, valamint illeszkedünk a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégiához.

Digitalizálás	2020. évi tény	2021. évi tény
Digitális objektumok száma	646	822

Teljes dokumentumok száma	646	822
Könyv	14	41
Folyóirat	632	781
Hanganyag	0	0
Audiovizuális dokumentum	0	0
Kép	0	0
Egyéb	0	0
Összesen	646	822
Online elérhető	646	822
Helyben használatra elérhető	0	0

Az adatok növekedést jeleznek, de megjegyezzük, hogy ebben az évben már jóval kevesebb nyomtatott anyag szkennelése történt meg. A megállapodásoknak köszönhetően egyre több dokumentumot kapunk meg, vagy tölthetünk le eleve digitális formában. Ezért itt gyorsabban tudtunk haladni, kevesebb javításra van szükség. A digitális objektumok száma alatt a digitális könyvtárba töltött rekordokat értjük, így a letöltött/szkennelt (611 db 41.805 oldal), és a megvágott, OCR-ezett (471 db, 38.276 oldal) rekordok száma itt nem jelenik meg, csak a feltöltött 822 darab (55.244 oldal).

1.5.5. Állományvédelem

Állományvédelem	2020. évi tény	2021. évi tény
Tárgyévben fertőtlenítés, kötés, javítás, restaurálás, savtalanítás vagy egyéb aktív állományvédelmi intézkedésben részesült dokumentumok száma	0	0
Muzeális dokumentumok száma	168	168
Restaurált muzeális dokumentumok száma	0	0
Az állományvédelmi célból digitalizált és a konvertált dokumentumok száma	2.146	822
Biztonsági jellel ellátott dokumentumok száma	3.973	3.301
A könyvtári dokumentumok állagának védelmét szolgáló gépek száma	0	0

Dokumentumok restaurálására, rendszeres kötetésre 2021-ben sem állt rendelkezésre anyagi forrás. A dokumentumok állapotának figyelése, ellenőrzése és a szükséges kisebb javítások végzése folyamatos. Az állagmegóvás érdekében a raktár munkatársai 542 db dokumentum esetében végeztek kisebb javítást.

A Zeneműtárban folyamatos a kotta, audio- és audiovizuális anyagok állapotának ellenőrzése, figyelése. Kottáknál a helyben javítható dokumentumokkal a Zeneműtár kollégái foglalkoznak: 2021-ben összesen 106 kottával dolgoztak a munkatársak. Az audio- és au-

diovizuális dokumentumoknál a tokok cseréje azonnal megtörténik. A CD-k, DVD-k sérülése, törése esetén azok selejtezési listára kerülnek. Kötészeti megoldás esetén a raktárba irányítják dokumentumokat.

2. Rendezvények

Az OIK fontos része a budapesti kulturális életnek, keresett kiállítóhely és rendezvényhelyszín. A kulturális programok szervezésére az elmúlt években egyáltalán nem állt rendelkezésre forrás. A rendezvények egy része pályázati támogatással valósult meg, többségük viszont partnereinkkel való együttműködés eredménye, ezért a rendezvények nagymértékben függenek partnereink terveitől. A járványhelyzet még 2021-ben is hatással volt a rendezvények szervezésére. A járványügyi korlátozások miatt kevesebb rendezvény valósulhatott meg, illetve ezek látogatottsága elmaradt a járvány előtt megszokottól.

A minimalizált dolgozói létszám és a munkaerőhiány mellett partnereink segítségével, velük együttműködve összesen **70** programot tudtunk megszervezni, melyeken **2.864** regisztrált vendég vett részt. Kulturális programjaink egy részéhez az elmúlt évben is kapcsolódott szervezett csoportos könyvtárlátogatás.

A kulturális programokkal kapcsolatban alapelvünk, hogy azok a könyvtár profiljához illeszkedjenek, ezzel kapcsolatban nyújtsanak többletinformációt, tartalmat, esztétikai élményt, ennek megfelelően az intézmény vonatkozásában legrelevánsabb célközönséget szólítjuk meg. Színvonalas, ingyenes és sikeres kulturális programokkal 2021-ben is megteremtettük a kulturális javakhoz való hozzáférés lehetőségét, megvalósítva ezzel a kulturális alapellátást.

A zárvatartás alatt is fontosnak tartottuk olvasóinkkal a kapcsolattartást, többek között a közösségi média felületein. Így a Facebook és az Instagram oldalunkon online irodalmi és zenei kvizekkel ösztönöztük az olvasást, az ismeretszerzést. A kvizek ugyanakkor a használók bevonását, a könyvtár és a gyűjtemény népszerűsítését is szolgálták. Az érdeklődők változatos témákat felölelő kvizekben mérhették fel tudásukat, melyekkel 2021-ben is csatlakoztunk a Közösségek hetéhez. *(Pl. Irodalmi Nobel-díjas nők, Nemzeti dal különböző nyelveken, Kötelező irodalom kvíz, Agatha Christie, Tavasz és zene, illetve Húsvéti zene. stb.)*

A pandémia folyamatos jelenléte miatt nehézkes volt a rendezvényszervezés, viszont igyekeztünk a helyzet ellenére a legjobbat kihozni az évből. 2021-ben is több programot szerveztünk online. Az évben 13 programunk is elérhető volt online a közösségi oldalainkon vagy Zoomon keresztül, amelyeket 1482 résztvevő követett.

Rendezvények	2020. évi tény	2021. évi tény
Konferenciák száma	0	0
Konferenciákon résztvevők száma	0	0
Időszaki kiállítások száma	7	3
Időszaki kiállítások látogatóinak száma	191	207
Könyvbemutatók száma	5	11
Könyvbemutatók látogatóinak száma	220	223
Zenei rendezvények száma	17	24
Zenei rendezvények látogatóinak száma	623	863

Egyéb programok száma	12	32
Egyéb programokon résztvevők száma	751	1 571
Összes rendezvény száma (db)	41	70
Összes rendezvényen résztvevők száma (fő)	1.785	2.864

Az évet egy nagyobb online rendezvénnyel indítottuk, mely a **Belváros-Lipótváros Önkormányzata, a KÖNYV(tár)TÁMASZ Egyesület és a HINNLI Alapítvány támogatásával valósulhatott meg.** A Magyar Kultúra Napja és Mészöly Miklós születésének 100. évfordulója alkalmából létrejött rendezvény a „**A bilincs a szabadság legyen**” címet kapta, amely Mészöly Miklós és Polcz Alaine levelezéséből készült felolvasószínházi előadás. A szerepeket Csákányi Eszter, Kossuth- és Jászai Mari-díjas színművész és Trill Zsolt, Jászai Mari-díjas színművész alakította. Az előadás szerkesztő rendezője Seres Tamás volt.

Az évben két közös projekten is együtt dolgoztunk az **Európai Bizottság Fordítási Főigazgatóságával.** Az egyik az OIK minden évben meghirdetett műfordítás-pályázata, a másik pedig egy online kvíz volt. A műfordítás-pályázaton **Ana Blandiana román költőnő Așteaptă să vină octombrie** című versének magyar fordítását értékelte a zsűri: **Vörös István** költő, műfordító, a zsűri elnöke, **Király Farkas** költő, író, műfordító, **Stanczik-Starecz Ervin** költő, író műfordító. Idén a pályázat támogatója a Cédrus Művészeti Alapítvány volt. Ebben az évben 81 pályázó 90 pályaművet küldött. Az első három helyezett és a zsűri által közlésre érdemesnek ítélt műfordítások megjelentek a Cédrus Művészeti Alapítvány kiadványában.

Az európai uniós országok nyelveihez és kultúrájához kapcsolódó online kvízt a **Nyelvek Európai Napja** (szeptember 26) alkalmából tettük közzé. A legjobb eredményt elérő résztvevők között 10 darab Kindle e-könyv-olvasót sorsoltunk ki. A kététes időszak alatt 2.500 résztvevő töltötte ki a kvízt.

Az Országos Idegennyelvű Könyvtárban 2021. szeptember 3-án sikeresen megvalósult a **Magyar-Orosz Könyvtári Párbeszéd** az Országos Idegennyelvű könyvtár, az Országos Széchényi Könyvtár, az Orosz Nemzeti Könyvtár, a Rudomino Idegennyelvű Könyvtár munkatársainak részvételével.

Szeptember 18-án csatlakoztunk a **Kulturális Örökség Napjai** programjához. Négy időpontban vártuk a látogatókat könyvtárvezetéssel. Épületsétánk alkalmával Zeneműtárunk mellett az érdeklődők nemcsak a 150 négyzetméteres Olvasótermünkbe látogathattak el, hanem körbenézhetek az általában lezárt tereikben is, például a tömörraktárban.

Ebben az évben az OIK Nyílt napjára is visszafogottabb formában került sor. A nap folyamán 11:00-22:00 óra között különféle programokkal vártuk az érdeklődőket. Dél előtt 11 órától Murvai Dávid és Sáska Szilvia (Szizsi) **LélekTan-gó** című programjával indítottuk a Nyílt napot. Az interaktív, előadással egybekötött táncbemutatót és táncházat Astor Piazzolla argentin zeneszerző és harmonikás születésének 100. évfordulójának alkalmából szerveztük. A nap folyamán két alkalommal is a Raktársétán, a könyvtárunk ritkán látott és ezért kívülről számára talán titkokkal övezett részébe lehetett bepillantást nyerni. Délután különböző témájú programokkal vártuk az érdeklődőket. **Buenos Aires-i láz** című előadás betekintést nyújtott a tangó történetébe, bemutatta jelenlétét és szerepét nem csak Argentínában. Ezen a napon indítottuk el irodalomterápiás foglalkozásunkat, amely **Az én (b)irodalma** címet kapta. **17 órától kezdődött a műfordítás-pályázat díjátadója, 20 órától pedig az esti programunk, amely** Pilinszky János születésének 100 évfordulója alkalmából került megrendezésre.

2021. szeptember 30-án a **Magyar Népmese Napja** alkalmából került sor **Cinka Panna Cigány Színház Balladák földjén című** előadására. A Kallós-Vargyas néprajzkutatók gyűjtéséből létrehozott darab párhuzamosan mutatta be a magyar és cigány balladákat, azok párhuzamait, egymásra gyakorolt hatását.

Az évet a **Szállj ránk, életadó lélek** című Adventi koncerttel zártuk, amely online is megtekinthető volt a könyvtár Facebook oldalán és youtube csatornáján.

2021-ben az OIK munkatársai több kamara-kiállítást rendeztek. Irodalmi és zenei évfordulókhoz, eseményekhez kapcsolódva és a gyűjteményt előtérbe állítva összesen 20 kamara- és/vagy tárló-kiállítás volt megtekinthető, olyan témakörben, mint Szent Patrik nap zenéje, Szent Iván nap zenéje, Piazzolla 100, Bölcs Alfonz (Alfonso X el Sabio) Csajkovszkij 180+1, Karácsony, Radnóti Miklós, Esterházy Péter, Gion Nándor, Emilia Pardo Bazán, Carmen Laforet, Pavol Országh Hviezdoslav, Augusto Monterroso.

A Zeneműtár olvasótermében és a Zeneműtár előtti tárlókba és az Olvasóterem előtti tárlókba kiállított anyagokból előfordulnak kölcsönzések, kérések.

3. Partnerség

Az OIK jó kapcsolatot ápol **V. kerület, Belváros-Lipótváros Önkormányzatával**. Az elmúlt években, a könyvtár kulturális programjai gazdagították a Belvárosi Művészeti Napok programkínálatát. 2021-ben a járvány miatt erre nem nyílt lehetőség.

Az OIK már **partnere a lakiteleki Németh László Közép-európai Fordítótábornak**. A résztvevők munkáját évente többféle szótár kölcsönadásával támogatja a könyvtár. A partner PR lehetőséget biztosít az OIK számára, és OIK-ban zajlanak a Németh László közép-európai fordítótábor könyvbemutatói és felolvasóestjei. 2021-ben a járvány miatt nem volt lehetőség közös esemény megtartására.

Nemzetiségi feladataink ellátása során partnerünk a **Miniszterelnökség Egyházi, Nemzetiségi Kapcsolatok Államtitkársága** és annak Nemzetiségi Főosztálya, az országos és helyi nemzetiségi önkormányzatok, nemzetiségi civil szervezetek, a nemzetiségi sajtó, valamint az országos dokumentum-ellátás terén a 19 megyei könyvtár és a FSZEK.

A nemzetiségi folyóiratok digitalizálása kapcsán együttműködési megállapodásunk van az alábbi önkormányzatokkal és civil szervezetekkel, amelyek az érintett folyóiratok kiadói:

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület,
Magyarországi Görögök Országos Önkormányzata,
Fővárosi Görög Önkormányzat, Magyarországi
Görögök Kulturális Egyesülete,
Újpesti Görög Nemzetiségi Önkormányzat,
Görög Intézet,
Görög Kultúráért Alapítvány,
Országos Szlovák Önkormányzat,
Magyarországi Szlovákok Pedagógiai és Módszertani Központja,
Fővárosi Szlovák Önkormányzat,
Magyarországi Szlovákok Kutatóintézete,
SlovakUm Kft.
Cronica Román Lap- és könyvkiadó Nonprofit Kft.,
Editura Noi Román Lap- és Könyvkiadó,

Magyarországi Románok Kutatóintézete,
Magyarországi Szlovének Szövetsége,
Magyarországi Lengyel Önkormányzat Hivatala,
Országos Ruszin Önkormányzat,
Ukrán Kulturális Egyesület.

A Siketek és Nagyothallók Országos Szövetségével több éve kapcsolatban állunk és jó eredményeket értünk el **az akadálymentesítésben és az esélyegyenlőség megvalósulásának támogatása tekintetében.**

Könyvtárszakmai kapcsolataink sokrétűek. Dokumentumcserében és digitalizálási ügyekben együttműködünk az MTA Könyvtárával, amit megállapodás keretében is rögzítettünk. Együttműködési megállapodásunk van a Színház- és Filmművészeti Egyetem Könyvtárával, amelynek célja a dokumentumcsere, egymás programjainak és szakmai munkájának kölcsönös támogatása. **2019-ben kihelyezett gyűjteményt hoztunk létre a Tittel Pál Könyvtárban, az Eszterházy Károly Egyetem gyöngyösi campusában,** amelynek feltételeit együttműködési megállapodásban rögzítettük. A két intézmény közös célja a szolgáltatásfejlesztés, a célcsoport az Eszterházy Károly egyetem külföldi, valamint az idegen nyelvű olvasmányok iránt érdeklődő, nyelvtudásukat fejleszteni kívánó magyar anyanyelvű hallgatói. Az együttműködés révén az OIK elért egy távoli használói réteget, a Tittel Pál Könyvtár kiszolgálja a tanulási igények mellett a hallgatók művelődési igényeit.

Partnerei vagyunk az Országgyűlési Könyvtár által szervezett Könyvtár, ami összeköt programnak. Ennek keretében a programban résztvevők évente csoportos látogatást tesznek az OIK-ba. Az előző években 3-5 határon túli kollégát fogadtunk szakmai tapasztalatszerzésre és gyakorlatra, azonban ez 2021-ben a járvány miatt elmaradt. Az 1 hónapos programban minden évben az OIK egy munkatársa is részt vesz. A programban részt vett munkatársak aktív kapcsolatot tartanak fenn a határon túli kollégákkal.

Az egyetemekkel, tanszékekkel folyamatos a kapcsolat. Az első éves hallgatók szervezett formában évente látogatást tesznek az OIK-ban, megismerkednek a gyűjteménnyel és a szolgáltatásokkal. Az egyetemi oktatókkal kulturális és ismeretterjesztő programok szervezése kapcsán működünk együtt. Szoros kapcsolatban állunk az ELTE Könyvtár- és Információtudományi Intézetével. Az OIK évente szakdolgozati témajavaslatokkal segíti az Intézet munkáját, és a kollégák külső konzulensként támogatják a szakdolgozókat. Szintén együttműködési megállapodás alapján fogadjuk az ELTE zenei könyvtáros szakirányon tanuló hallgatóit, szakmai gyakorlatra. Az ELTE Könyvtár- és Információtudományi Intézetével való együttműködés eredményeként zenei könyvtáros képzésükben igény esetén oktatóként vesz részt egy kolléga.

A könyvtári szakmai szervezetek állandó partnereink. A Magyar Könyvtárosok Egyesülete és az OIK közös szervezésében évente megvalósul az Alkotó Könyvtáros rendezvénysorozat. Alkotó Könyvtáros program 2021-ben a pandémia miatt elmaradt.

Az OIK több munkatársa részt vesz a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Társadalomtudományi szekciójának munkájában, az OIK Zeneműtára pedig az MKE Zenei Könyvtárosok Szervezetének és az AIBM Magyar Nemzeti Csoport munkájában.

Zenei területen kapcsolatot ápolunk pedagógusokkal, előadóművészekkel, együttesekkel, zeneszerzőkkel. Folyamatos és jó a kapcsolat olyan társaságokkal és együttesekkel,

mint például a Liszt Ferenc Társaság, a Richard Wagner Társaság, a Magyar Kodály Társaság, az Alkotó Muzikusok Társasága, a Musica Rediviva reneszánsz kamaraegyüttes, a Tercina Régizene Együttes a Triola Fúvósegyüttes.

Nemzetközi együttműködések

Szerzeményezési ügyekben és tapasztalatcsere terén jó kapcsolatot ápolunk a moszkvai **Rudomino Idegennyelvű Könyvtárral**. A könyvtár képviselőivel 2019 folyamán történt személyes egyeztetés, amely 2020-ban a virtuális térben folytatódott, 2021-ben **Könyvtári hidak** címmel online tapasztalatcserét szerveztünk, amelyet helyszíni tapasztalatcsere követett **Magyar–Orosz Könyvtári Párbeszéd címmel** az OIK, az OSZK, az Orosz Nemzeti Könyvtár, a Rudomino Idegennyelvű Könyvtár munkatársainak részvételével.

Kapcsolatban állunk az erfurti székhelyű **Tübingiai Közkönyvtárak Tartományi Központjával**. Lehetőségeink szerint részt veszünk egymás szakmai programjain tapasztalatcsere és jó gyakorlatok megismerése céljából. Nemzetközi cserekapcsolatot tartunk fenn a **Lengyel Nemzeti Könyvtárral** és a **Biblioteka Matice Srpskével**. 2021-ben háromoldalú partnerkapcsolat jött létre az **Országos Széchényi Könyvtár** az **OIK** és a **Szlovén Nemzeti és Egyetemi Könyvtár** között.

Együttműködési megállapodásunk van a budapesti Francia Intézettel, a Cervantes Intézettel, a Goethe Intézettel, a Lengyel Intézettel, a Camões Intézet Budapesti Portugál Nyelvi Központjával, a Balassi Intézettel. Formális megállapodás nélkül is kiváló a kapcsolat a Szlovák Intézettel és az Orosz Kulturális Központtal, az Olasz Kulturális Intézettel, a Cseh Centrummal, a Budapesti Román Kulturális Intézettel, a Bolgár Kulturális Intézettel, az Osztrák Kulturális Fórummal, Írország Magyarországi Nagykövetségével, Mexikó Nagykövetségével, Macedónia Nagykövetségével.

A 2014-ben indult jelentős projektünk, a **Kínai sarok** kapcsán szoros együttműködés alakult ki a Kínai Népköztársaság oktatási minisztériumának Hanban (Konfuciusz) intézetével, valamint a hivatalos és civil magyarországi kínai szervezetekkel, oktatási intézményekkel: pl. a budapesti Konfuciusz Intézet, ELTE Kínai Tanszéke, PPTE Kínai Tanszéke. A kínai partner 300 db kínai nyelvű és Kínával kapcsolatos dokumentumot (könyvet, CD-t, DVD-t) adományozott az OIK-nak. Ezen kívül hozzájárult a Kínai sarok kialakításának és népszerűsítésének költségeihez.

Mintegy folytatásként, a **Tang Di Kínai Oktatást Segítő Alapítvánnyal** írt alá megállapodást az OIK, azzal a céllal, hogy segítsük a Magyarországon élő kínai közösség fiatal generációjának oktatását. Az Alapítvány 501 db könyvet adományozott az OIK-nak alábbi kategóriákban: klasszikus és modern szépirodalom, filozófia, vallás, történelem, szórakoztató irodalom, útikönyv. Az adomány az OIK már meglévő kínai gyűjteményét gazdagította, és a már bizonyos szintű kínai tudással rendelkező leendő és jelenlegi olvasók számára lehetővé teszi, hogy minél átfogóbb képet kapjanak a régi és a mai Kína kultúrájáról. **Az együttműködéseknek köszönhetően mára országos szinten az OIK rendelkezik a leggazdagabb, bárki számára hozzáférhető kínai gyűjteménnyel.**

Az OIK-ban található **Magyarország legészakibb polca**, amely tulajdonképpen az északi országok nyelveit, irodalmát, történelmét, kultúráját átfogó gyűjtemény. A szolgáltatásfejlesztésben partnerünk a Skandináv Ház Alapítvány, amellyel együttműködési megállapodást is aláírtunk. Az Alapítvány az OIK-nak adományozta könyvgyűjteményét, mivel az egyre növekvő állományt már nem tudta kezelni, ugyanakkor az érintett országok nagykövetségeinek bevonásával további könyv és informatikai eszköz adománnyal járult

hozzá a kezdeményezés sikeréhez. A partner évente a gyűjteményhez kapcsolódó programokkal járul hozzá ennek népszerűsítéséhez, illetve az OIK-ba irányítja a skandináv kultúra iránt érdeklődőket.

A könyvtár, Zeneműtára által, 2021.november 30-ig tagja volt az **AIBM** (Association Internationale des Bibliothèques, Archives et Centres de Documentation Musicaux, vagy IAML - International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres), vagyis a Zenei Könyvtárak Nemzetközi Szövetségének.

4. Közösségi szolgálat

2021-ben a járványügyi intézkedések enyhülésével nagyobb számú diák teljesítette IKSZ-es óráit az OIK-ban, és aktívabb lett a kommunikáció a középiskolákkal is.

Összesen 19 diák kezdett meg a 2021-es évben közösségi szolgálatot a könyvtárban, 1 fő folytatta 2020-ban megkezdett szolgálatát. A diákok a járványügyi intézkedések miatt januártól júniusig nem teljesíthettek szolgálatot a könyvtárban; júliustól azonban folyamatosan érkeztek. A Zeneműtárban, valamint a Szolgáltatási Főosztály kölcsönző és tájékoztató részlegén kaptak feladatokat.

Közösségi szolgálat	2020. évi tény	2021. évi tény
Az iskolai közösségi szolgálatot a könyvtárban teljesítők száma	11	20
Az iskolai közösségi szolgálat fogadására a köznevelési intézményekkel kötött megállapodások száma	0	8

A nyári szünet alatt átlagosan 2-3 hetet, tanítási időszakban 6-7 hetet töltöttek a könyvtárban, és átlagosan hetente kétszer jöttek szolgálat teljesítése céljából. Legtöbbjük IKSZ-es órái nagy részét (40 és 50 óra között) a könyvtárban dolgozta le. 13 diák közösségi szolgálatát lezártuk, 4 fő 2022-ben is folytatja könyvtárban a munkát.

VIII. A Digitális Bölcsészeti Központ beszámolója

A Petőfi Irodalmi Múzeum (a továbbiakban: PIM) szervezeti egységeként működő Digitális Bölcsészeti Központ (a továbbiakban: DBK vagy PIM DBK) 2021. december 1-jei hatállyal az Áht. 11. § (3b) bekezdése a) pontja alapján beolvadásos kiválással az OSZK szervezetében működik tovább.

1. Országos projektek

dHUpla fejlesztés (dhupla.hu): új platform fejlesztése forráskiadások, kritikai kiadások, born digital tartalmak publikálására, kreatív tartalmak, adatvizualizációk közzétételére, szerkesztőségi környezet kialakítása. Teljes infrastruktúra megtervezése, fejlesztése, specifikálása, tesztelése.

Projektek tervezése, indítása, koordinálása (digitális szövegkiadások):

1. Móricz Zsigmond levelezése – kritikai kiadás 2.0 készítése (1526 levél a dHUplán)
2. Kiss József levelezése – forráskiadás
  - 878 db levél elindult a munkafolyamatban
  - 171 rekord publikálva a PIM Opac-ján (kétrétegű kereshető PDF - egy rekord egy levelezési irány)
  - 42 db levél publikálva a dHUplán (TEI XML), folyamatos metaadatolás és feltöltés
3. Móricz Zsigmond: Tükör – forráskiadás 2.0 (átültetés új környezetbe, javítások, új tartalmak feldolgozása)
4. Kassák Lajos-levelezés – kritikai kiadás (tervezés, specifikációk készítése, szerkesztőségi környezet kialakítása, feldolgozás elindítása)
5. Kassák Lajos folyóiratok – forráskiadás (átültetés új környezetbe, javítások, új tartalmak feldolgozása)
7. Kabdebó Tamás–Cs. Szabó László-levelezés – forráskiadás (tervezés, specifikációk készítése, szerkesztőségi környezet kialakítása, feldolgozás elindítása)
8. Teleki László nevelési intelmei (Fábri Anna-projekt) – forráskiadás (tervezés, specifikációk készítése, feldolgozás elindítása)
9. A PIM által átvett Digiphil-es szövegkorpuszok integrálása – vegyes kiadások (átültetés új környezetbe, állapotfelmérés, javítások megkezdése)

Országos Digital Humanities Platform rendszertervének elkészítése: a közgyűjteményi szöveges források digitális feldolgozásának teljes munkafolyamatát lefedő platform tervezete digitális szövegkiadások számára, born digital tartalmak kezelésére és ún. szöveglabor funkció fejlesztésére (lehetséges megvalósulás KDS forrásból). Nemzetközi trendek felkutatása, szakirodalomgyűjtés Zotero-ban (nyilvános).

Adatvizualizációk készítése a dHUpla felületén: digitális szövegkorpuszok metaadatainak és tartalmának különböző vizualizálása; eszközök tesztelése, kiválasztása, alkalmazása (Voyant Tools, Stylo stb.)

- **Virtuális Móricz-séta** (térképes vizualizáció – 12 budapesti helyszín)
- **Móricz-családfa** (meglévő családfák és nevek ellenőrzése, új lista építése online adatbázisok és a szakirodalom alapján, kéziratári kutatás, adatvizualizációs szoftverek tesztelése, adatbázis-készítés, adatvizualizáció elkészítése a Gephi programban, Holics-család leszármazottaival találkozás, a Holics családfa-szkennelése és az adatok importálása Excelbe, konfiguráció. 4 családi ág, 409 személynév)

- **Móricz-kapcsolati háló** (adatbázis készítése, jegyzetek írása, adatvizualizáció elkészítés a Gephi programban, évekre lebontott videó készítése. 520 kézirat alapján 136 levelezőpartner)
- **Móricz és Kiss József szófelhő** (szógyakoriság-listák tisztítása, listák betöltése vizualizációs eszközbe, szógyakoriság-listák tisztázásának szempontjai, konfiguráció)
- **Móricz ki-mit-tud** (feladvány az író műveihez és életrajzához kapcsolódó kérdésekből)
- **Móricz-stilometria a levelezésről** (Móricz-levelek évenkénti mappákba rendezése, Móricz-levelek feladó és címzett szerinti csoportosítása, stilometriai vizsgálatok elvégzése a Stylo-val, eredményeinek értelmezése)
- **Móricz-stilometria a regények alapján** (stilometriai vizsgálatok elvégzése R-ben, az eredményekről tanulmány írása. 29 regényből álló korpusz)

Digitális szövegiadások összekötése névterekkel, adattárakkal, gyűjteményi adatbázisokkal (pilot projekt: Móricz Zsigmond levelezése): entitások azonosítása, bibliográfiai adatok hivatkozása dHUpla környezetben

Automatikus kézírásfelismertetés (HTR) Transkribus programmal: magyar nyelvű automatikus kézírásfelismerő modellek építése (Kiss József kézírása, vegyes kézírásmodell)

Közgyűjteményi born digital tartalmak kezelésének kidolgozása:

- born digital anyagok felkutatása, protokollok kialakítása, szabványok, eszközök tesztelése (Bitcurator, RODA, RODA-In, Archivemica, Preservica, ePADD, DArc-Mail), megfelelő eszközök kiválasztása
- Pilot projektek indítása: email-archiválás és feldolgozás (EA-PDF email archiválás); közösségi médiatartalmak archiválása és közzététele
- Hardverfeltételek kialakításának megkezdése (FRED-beszerzés tervezése)
- Szakirodalmak gyűjtése (<https://www.zotero.org/groups/2532329/pim-dbk-dh-born-digital>)
- Részvétel az Open Archival Information System (OAIS) referenciamodell magyar szabványának (MSZ 14721) a kialakításában

dHUpla szöveglabor:

- számítógépes nyelvészeti kutatások végzése (pl. szógyakoriságvizsgálat)
- gépi automatikus névfelismertetés tesztprojekt és fejlesztés megtervezése
- szótövelti és szófaj szerinti keresés fejlesztés megtervezése
- stilometriai vizsgálatok végzése
- eszközök tesztelése (R, Stylo, Voyant Tools)
- szakirodalom gyűjtése (<https://www.zotero.org/groups/2535696/pim-dbk-dh-szveglabor>)

Hungaricana közgyűjteményi portál: tervek kidolgozása

DBK-RDA munkacsoport: RDA szabvány honosításának kidolgozása

KDS-kormányelőterjesztés és koordináció: DJP kapcsolattartás, nagyprojekt előkészítés

Nemzeti Névtér éles indítási projekt; Nemzeti Névtér – KDS 2021–2024 keretében

Nemzeti Értéktár: KDS projektben éles adatfeltöltés, MTÜ–PIM együttműködési szerződéssel

Magyar Nagylexikon: korpusz beszerzése, kiválogatása - felhasználás: köznévtér építés, adattisztítás, nyelvi modell építése

2. Oktatási, tudományos tevékenység, K+F tevékenység, konferencia, kiállítás, szakmai támogatás

Múzeumi módszertan: A múzeumi közgyűteményi ágazat és digitalizáció területén módszertanok, jó gyakorlatok kialakítása, terjesztése, ezzel kapcsolatos szabványok kidolgozása (<https://pim.hu/hu/digitalis-bolcseszeti-kozpont/humaninformatika-1>)

Forrásleírás és hozzáférés (RDA): szabványok, ajánlások meghatározása, útmutatók, specifikációk készítése

Workshopok: TEI XML, stilometria, automatikus kézírásfelismertetés, Transkribus, nyelvtechnológia, gépi tanulás, born digital (<https://pim.hu/hu/digitalis-bolcseszeti-kozpont/digitalis-bolcseszeti-0>)

Digitális bölcsészeti szakmai protokollok kidolgozása: szabványok meghatározása, útmutatók, specifikációk készítése dHUpla felhasználók számára (<https://pim.hu/hu/digitalis-bolcseszeti-kozpont/digitalis-bolcseszeti-1>)

Digitális bölcsészeti nyilvános Zotero könyvtárak építése: nemzetközi és hazai szakirodalom gyűjtése az egyes szakterületekhez (<https://pim.hu/hu/digitalis-bolcseszeti-kozpont/nyilvanos-zotero-konyvtarak>)

RDA akkreditált tanfolyam kidolgozása a Könyvtári Intézettel együttműködésben: az új feldolgozási szabvány oktatása 1.200 közgyűteményi dolgozóknak

Segédkönyvtáros képzés kidolgozása - RDA oktatás a Könyvtári Intézettel együttműködésben: az új feldolgozási szabvány oktatása

Konferencia: “A jövő katalógusa felé”: RDA szabvány (<https://pim.hu/hu/digitalis-bolcseszeti-kozpont/eloadasok-0>)

3. Együttműködési szerződések, megállapodások, szakmai támogatás

MTA KIK együttműködési megállapodás: Nemzeti Névtérbe rekordok betöltése

BTK Nyelvtudományi Intézet: formátum átjárhatóság megteremtése az e-magyar (emtsv), illetve TEI XML (dHUpla), XHTML (DIA) formátumú szövegtörzsek között, NER (Named Entity Recognition), kereső kialakítása az e-magyar (emtsv) segítségével.

Magyar Nemzeti Levéltár: Magyar Nemzeti Névtér építése, kéziratos és born digital gyűjteményi anyagok feltárása, gyűjteményezése, közös digitalizálási program kidolgozása, közös adattárolási megoldások tervezése, közös szolgáltatófelületek kialakítása

Országos Széchényi Könyvtár: Az OSZK OKR rendszerének szakmai támogatása. Ajánlások, szabványok kidolgozása, katalogizáló modul tesztelése. A DBK RDA munkacsoport feladatai közé tartozik a különböző magyarországi szabványok, szabályzatok, ajánlások elkészítése külső szakértőink segítségével (Könyvtári Intézet, MTA)

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Digitális Kultúra tanszék: új digitális bölcsészeti képzésben való részvétel

dHUpa szakmai együttműködések tervezése, egyeztetések: Kosztolányi Dezső: Pardon rovatának stilometriai vizsgálata - együttműködés az Osiris Kiadóval, illetve a DIÁ-val; Tihanyi alapítólevél elektronikus tudományos kiadása - együttműködés a Debreceni Egyetemmel, illetve az ELTÉ-vel; Antikvakorpusz (103 szövegből álló gyűjtemény a magyar tipográfia első fél évszázadából (1527–1576) - együttműködés az egeri Eszterházy Károly Katolikus Egyetemmel

Magyar Popkulturális Értéktár - szakértői együttműködés a PIŰ-vel

4. PIM-es projektek

A digitális bölcsészeti és humáninformatikai csoport közös projektjei

PIM OPAC kétrétegű PDF megjelenítése: teljesszövegű keresés a dokumentumokban

Digitális Irodalmi Akadémia: állandó OPAC és Reader support, szerkesztőségi környezet megújítása (framework, Nemzeti Névtér kapcsolat), kötetek, művek állandó azonosítóval történő ellátása, szövegek megjelenítésének javítása

PIM-Névtér fejlesztés: a névtér gazdagítása külső adatbázisokkal és a kutatási-szövegkiadási projekteken talált nevekkal, adatokkal + Összekötés a digitális szövegkiadásokkal

Transkribus Médiaweb integráció: a Transkribus program integrálása a Huntéka gyűjteménykezelő rendszerébe (Mediaweben keresztül fakszimilék feltöltése a Transkribusba), fájlnevkonvenciók kialakítása

Oxygen framework-Huntéka összekapcsolása - fejlesztés: közvetlen keresés a PIM Névtérben, automatikus annotálás

Humáninformatikai projektek a PIM-ben

DBK-RDA munkacsoport: az új feldolgozási szabvány alkalmazásának kidolgozása a HunTékában

Nemzeti Névtér: KDS 2021–2024 keretében – Nemzeti Névtér-kapcsolat kiépítésének kidolgozása a HunTékában

Restaurálási modul: a műtárgyakkal végzett restaurálási tevékenység nyilvántartására alkalmas modul fejlesztése

Múzeumpedagógia modul: múzeumpedagógiai tartalmak aggregációja a HunTékában

Qulto360: virtuális kiállítások készítésére, archiválásra alkalmas fejlesztések tervezése

Dedikháló: dedikáció vizualizálása az OPAC-on

Szekrénykataszter: szekrénykataszteri nyilvántartás kidolgozása a HunTékában

Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT): szakmai támogatás a kollégáknak

PIM személynévtér: személynévtér továbbépítése, külső adatbázisokkal történő gazdagítása

Adatbázis-tisztítás: földrajzi nevek, anyag, technika, megnevezés, műfaj

Huntéka support, hibajavítás, támogatás

Oktatási, tudományos tevékenység, K+F tevékenység, konferencia, kiállítás, szakmai támogatás a PIM-ben

Digitális bölcsészeti szakmai protokollok kidolgozása: szabványok meghatározása, útmutatók, specifikációk készítése a PIM dolgozói számára

Móricz Zsigmond digitális forrás- és kritikai kiadások készítése, alap kutatás: Móricz Zsigmond-levelezés kritikai kiadása 2.0, Tükör (világháborús naplók) forráskiadása 2.0, adatbázisok építése (személynevek, helynevek, műcímek, bibliográfia), adatkapcsolatok kiépítése külső adattárakkal, családfa-kutatás, adatvizualizációk, kapcsolati háló, kutatási eredmények megosztása, publikációk, kommunikációs tartalmak, honlapszerkesztés.

Részletezés:

- a levelezésben szereplő személynevek jegyzeteinek véglegesítése (elkészítése vagy kiegészítése, illetve ellenőrzése) - 1662 névjegyzet ellenőrzése, 1200 véglegesítése
- együttműködés kialakítása a PIM Névtérrel
- személynév adatlapok létrehozása
- műcímlista javítás, kategorizálás szerzők és műfajok szerint - 573 műcím
- általános hibajavítások (keltezés nélküli levelekhez periódus rendelése, PID nélküli levelekhez PID rendelése, szkennelt kéziratokkal kapcsolatos javítások, metaadatok kiegészítése, javítása,
- új platform és környezet tesztelése

PIM-es nemzetközi pályázatok, együttműködések

InTavia: nemzetközi névtér fejlesztési projekt

Europeana: Az európai kulturális örökségi portál, digitális tartalmak szolgáltatása

IX. Pályázatok, projektek bemutatása, aktuális helyzete, fenntartási kérdések

Hazai pályázatok, projektek bemutatása

Közgyűteményi Digitalizálási Stratégia (KDS)

Az OSZK 2021-ben maradéktalanul teljesítette a jóváhagyott munkatervet a KDS megvalósítása érdekében 2018–2021. évek között szükséges intézkedésekről szóló 1175/2018. (III. 28.) Korm. határozat alapján vállalt tárgyévi feladatainak megvalósítása során.

A KDS megvalósítása érdekében az OSZK két alapvető területen használt fel forrást, illetve támogatási összegeket a kapcsolódó feladatok megvalósítására. A digitalizálási projektek és tartalomfejlesztési feladatok területén egyrészt a judaisztikai-hebraisztikai gyűjteményrészek (*törzsgyűjtemény nyomtatványai a zsidó vonatkozású időszakos kiadványok köréből és a Kézirattár unikális dokumentumai*) digitalizálását (120 ezer levilágított oldal), másrészt a Történeti Fénykép- és Videótárban őrzött audiovizuális anyagok (*több mint 27 ezer perc videofelvétel és 28 ezer perc hangfelvétel*) digitális átírását és a Színháztörténeti és Zeneműtár 3.072 gramofonlemezének digitalizálását végezték el az OSZK munkatársai, szolgáltatásra előkészítve a jelzett tartalmakat.

Az aggregáció-fejlesztési területen pedig

- a NEKTEK projekt kutatás-fejlesztési pilot-ja keretében elkészült a nemzeti kultúrvagyron digitális szolgáltathatóságát elősegítő, tervezett szoftvermodul igényfelmérése, adatbázismodellje és rendszerterve a hozzáféréskezelés (jogkezelés) támogatására, különös tekintettel a kereskedelmi forgalomban nem elérhető (OOC) tartalmak nyilvántartására, továbbá
- beszerzésre került az 1869-70 és 1941 közötti népszámlálások adatainak számítógépes adatrögzítés útján feldolgozható anyaga, ami a Nemzeti Névtér kiterjesztett funkcionalitásához járul hozzá, végül
- ebben a körben az OSZK munkatársai támogatták az országos könyvtári digitalizálási munkákat és az összközgyűjteményi, országos kompetenciafejlesztési tevékenységeket.

A KDS céljaira elkülönített források terhére a fenti feladatok megvalósítására beruházás nem történt, a digitalizálás tevékenység munkabérjellegű költségeire bruttó 22.446.057 Ft, az aggregáció-fejlesztés körében említett szoftverfejlesztési szolgáltatásra 50.800.000 Ft, az adattáblák beszerzésére pedig 9.000.000 Ft támogatási összeg került elszámolásra. Az előirányzatnak megfelelően mindösszesen 82.246.057 Ft támogatási összeget használt fel az OSZK a digitális transzformáció célkitűzéseinek megvalósítása során a KDS keretében.

Országos Könyvtári Rendszer (OKR)

Az OKR projekt keretében a meghosszabbított projekt futamidő végéig az OSZK a fő felelős Kormányzati Infrastruktúra Fejlesztési Ügynökséggel (KIFÜ) mindvégig aktívan együttműködve vett részt a vonatkozó beszerzések lebonyolításában. Az OSZK önállóan, saját hatáskörben a korábbi évek maradványösszegét teljesen felhasználva

- a digitalizálással és állományvédelemmel kapcsolatos beszerzéseket oldotta meg, továbbá

- az IT infrastruktúra területen szerveroldali kiegészítő beszerzések lebonyolítása, a beléptető rendszer felújítása és a géptermi oltórendszer kivitelezése került sorra a korábban elmaradt beszerzések körében, valamint
- adatkonszolidációval kapcsolatos tevékenységeket és az energetikai auditot valósította meg.

Az OSZK oldalán a fentiek nyomán 102.180.079 Ft beruházásra került sor a mindösszesen 343.929.199 Ft elszámolt kiadás részeként. (Az OKR projekt teljeskörű beszámolóját a KIFÜ készíti el.)

Európai uniós pályázatok, projektek bemutatása

Az **EODOPEN** európai uniós támogatással zajló nemzetközi együttműködés keretében az OSZK munkatársai a WG-6 munkacsoportban működve az A-17-es tevékenységben vállaltakat valósították meg a jogtisztázási tevékenységek jogilag megfelelő dokumentálásához szükséges műszaki infrastruktúra követelményeinek meghatározása terén. Ennek során eredménytermékként elkészült

- a jogtisztázás folyamatának könyvtárszakmai, tartalmi leírása,
- a résztvevő 14 könyvtár jelenlegi gyakorlatának és terveinek felmérését célzó kérdőív, végül
- a jogtisztázást segítő szoftvermegoldás fejlesztéséhez szükséges követelményrendszer és specifikáció.

Az EODOPEN támogatási forrás terhére a projektben 300.000 Ft értékű eszközbeszerzésre került sor, a közreműködő munkatársak díjazására 6.000.000 Ft kifizetés történt, mindösszesen 6.300.000 Ft kiadás került elszámolásra.

Nemzetközi együttműködés keretében folytatódott az OSZK Videótárának a cseh Vaclav Havel könyvtárral közösen a „**The Other Europe**” címmel elnyert pályázata, amelyet a Visegrádi Alap, és az Európai Bizottság támogat, és melynek keretében 2022 tavaszáig a magyar vonatkozású '87-'88-ban készített filmes interjúk gyarapítása, feldolgozása, fordítása, közzététele a cél. Ez évben további 18 interjú nyersanyagának digitalizált kópiája beérkezett, és 25 interjú teljes feldolgozása, közzététele megtörtént, az OSZK-hoz beérkezett a teljesített munka ellentételezése mintegy 9.000 EUR. A pályázat keretében november 25-én *Egy másik Európa* néven workshopot rendeztünk.

Fenntartási időszakban lévő pályázatok, projektek

A pályázat esetében a fenntartási időszak 2021. február 10-ig tartott:

ELDORADO (TÁMOP 3.2.4.B-11/1/2012): A projekt célja olyan rendszer létrehozása, amely biztosítja, hogy a szerzői jog által nem védett dokumentumok mellett a szerzői jog által védett könyvtári dokumentumok is eljuthassanak a felhasználókhhoz, jól szabályozott, a jogtulajdonosok által is követhető, jogszerű módon, a könyvtárakat segítő munkafolyamat rendszerrel és az eddigi eredmények (ODR, MOKKA, Cikkarchívum) integrálásával.

A pályázat esetében a fenntartási időszak 2022. szeptember 15-ig tart:

Cselekvő Közösségek – aktív közösségi szerepvállalás (EFOP-1.3.1.15-2016-00001):

A projekt fő célja a társadalmi együttélés erősítése, az előítéletesség és hátrányos megkülönböztetés elleni fellépés erősítése, a romák aktív társadalmi szerepvállalásának erősítése, fiatal felnőttek társadalmi integrációjának elősegítése, a társadalmi és közösségi szerepvállalás ösztönzése, az idősek széleskörű társadalmi részvételének támogatása.

Ennek érdekében a projekt keretében együttműködő konzorcium (konzorciumvezető a Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Szentendre, partner a NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. (NMI Nkft) és az Országos Széchényi Könyvtár közösségfejlesztési módszertanokat dolgozott ki mely módszertanokkal segíti a „TOP-5.3.1-16 és a TOP-6.9.216 „A helyi identitás és kohézió erősítése” című közösségfejlesztési felhívások megvalósulását. A fenntartási időszakban képzéseket szervezünk a TOP-os projektgazdák részére, országos konferenciát tartunk, működtetjük a projekt keretében létrehozott WIKI tudástárat, közreműködünk a „Közösségek hete” programsorozat szervezésében és együttműködünk konzorciumi partnereinkkel a fenntartási feladataik megvalósításában.

X. Gazdálkodás

1. Bevételi és kiadási előirányzatok alakulása

	Pénzügyi adatok (ezer Ft-ra kerekítve)	2020. évi tény	2021. évi tény
Bevétel	Az intézmény működési bevétele	115.081	106.798
	Ebből a könyvtár szolgáltatásaihoz köthető bevétel	48.411	48.284
	3.2.5. reprográfiai	9.283	11.107
	3.2.6. ajándékbolt	2.951	376
	3.2.7. beiratkozási díj	3.523	2.661
	3.2.8. egyéb	32.654	34.140
	Felhalmozási és tőkejellegű bevétel	109	60
	Támogatás, kiegészítés és átvett pénzeszköz	3.797.096	5.030.009
	– ebből fenntartói támogatás	298.103	301.132
	– ebből központi költségvetési támogatás	3.393.047	4.576.485
	– ebből pályázati támogatás összesen	105.946	152.392
	– OKR	–	–
	– egyéb hazai	81.835	152.112
	– EFOP	–	–
	– nemzetközi	19.704	340
	Egyéb bevétel összesen	–	109.364
Bevétel összesen	3.912.286	5.246.231	
Kiadás	Személyi juttatás	1.860.820	2.334.011
	Munkaadókat terhelő összes járulék	324.936	385.693
	Dologi kiadás	583.037	1.249.952
	Egyéb kiadás	345.126	973.697
	Kiadás összesen	3.113.919	4.943.353

Bevétel és kiadás tervezett különbsége: 302.878 ezer Ft

2. Pályázati források és projektek 2021-ben

Hazai pályázatok megnevezése	Pályázott összeg	Elnyert összeg (Ft-ban)	Támogató	Kezdeti	Befejezése
A Mikses Kelemen Program 8. szakaszának és a Könyvtár fejlesztésének támogatása	59.000.000 Ft	59.000.000 Ft	Behtlen Gábor Alapkezelő	2021.01.01.	2021.12.31.
Könyvtári minőségügyi feladatok ellátása	5.000.000 Ft	5.000.000 Ft	EMMI	2021.01.01.	2021.12.31.

Kulturális szakemberek szakmai továbbképzésének támogatása	17.200.000 Ft	17.200.000 Ft	EMMI	2021.01.01.	2021.12.31.
Az „Országos Dokumentumellátási rendszer” működtetésének támogatása	1.400.000 Ft	1.400.000 Ft	EMMI	2021.01.01.	2021.12.31.
KDS 2021. évi könyvtári szakterületet érintő feladatainak megvalósítása	82.200.000 Ft	82.200.000 Ft	EMMI	2021.01.01.	2021.12.31.
Zirci műemlékkönyvtár Barokk terem felújítása	15.000.000 Ft	15.000.000 Ft	EMMI	2021.01.01.	2021.12.31.
Könyv, könyvtár, könyvtáros című folyóirat 2021. évi megjelentetése	4.577.480 Ft	4.000.000 Ft	Petőfi Irodalmi Ügy-nökség	2021.01.01.	2021.12.31.
Könyvtári figyelő című folyóirat 2021. évi megjelentetése	6.778.746 Ft	1.600.000 Ft	Petőfi Irodalmi Ügy-nökség	2021.03.01.	2021.12.31.
Könyv, könyvtár, könyvtáros című folyóirat 2021. évi megjelentetése	2.595.515 Ft	2.595.515 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2021.01.01.	2021.12.31.
Könyvtári figyelő című folyóirat 2021. évi megjelentetése	2.426.325 Ft	2.426.325 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2021.03.01.	2021.12.31.
Hanglemezek tárolótasakok és tárolódobozok	1.313.850 Ft	1.100.000 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2020.11.02.	2021.06.30.
Puklus Péter fotókönyvei	887.000 Ft	600.000 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2021.01.04.	2021.03.30.
OSZK részvétele Nemzeti Könyvfesztiválon és Ünnepi könyvhéten	406.000 Ft	100.000 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2021.03.01.	2021.12.31.
Bánfi Szilvia: Egy különös sorsú nyomdász könyvkiadás	3.100.000 Ft	1.000.000 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2020.12.15.	2022.05.01.
Webarchiválással összefüggő feladatok	56.317.500 Ft	56.317.500 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2021.03.01.	2022.05.01.
A Régi Magyarországi Nyomtatványok 5. (1671-1685) bibliográfiai kézikönyv elkészítése és publikálása	20.075.000 Ft	20.075.000 Ft	Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap	2021.12.01.	2023.11.30
Fiatalkutatói Kiválóság Program	21.962.000 Ft	21.962.000 Ft	Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap	2021.10.01.	2025.09.30.

Koronavírus világjárvány támogatás	300.000.000 Ft	300.000.000 Ft	EMMI	2020.12.31	2021.12.31
Bibliotheca scientiae et artis 12. tanulmánykötet kiadására	1.910.000 Ft	800.000 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2019.12.16.	2021.06.14.
A Bibliotheca scientiae et artis sorozat 13. kötet kiadása	1.613.330 Ft	700.000 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2020.05.02.	2021.01.29.
Édes Imrém! Gróf Mikó Imre és Rédey Mária grófnő levelezése 1848-49-ből kötet kiadása	1.398.330 Ft	700.000 Ft	Nemzeti Kulturális Alap	2020.07.01.	2021.03.31.

Európai uniós pályázatok	Pályázott összeg	Elnyert összeg (Ft-ban)	Támogató	Kezdet	Befejezése
EOD OPEN (ebből eddig összesen 19.791.603 Ft érkezett meg még 2019.-ben, ami kicsit több, mint a harmada)	146.536 EUR	146.536 EUR	Az Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynökség	2019.11.01.	2024.10.31.

Egyéb nemzetközi forrásokra épülő pályázatok	Pályázott összeg	Elnyert összeg (Ft-ban)	Támogató	Kezdet	Befejezése

3. Jelentősebb eszközbeszerzések

Megnevezés	Darab	Forint	Megjegyzés
Gépjármű			
ebből személygépkocsi			
Számítógép	32	9.892.028	
ebből olvasói			
ebből szerver			
Fénymásoló	4	1.592.812	
Digitalizáló eszköz	68	19.068.547	
Storage, egyéb adattároló (kapacitását a megjegyzésbe kérjük megadni Tb-ban)			

Egyéb	118	95.558.499	- Zirci Műemlékkönyvtárba Museum SYS rendszer, kijelző és állvány beszerzése 3.982.899 Ft értékben - F. épület kiállítás építéséhez eszközvásárlás 68.791.000 Ft értékben - a szerver szobába oltórendszer kiépítése 22.784.600 Ft értékben
-------	-----	------------	---

Budapest, 2022. február 28.

Rózsa Dávid
Rózsa Dávid
főigazgató

Lénárt Judit
Lénárt Judit
gazdasági és üzemeltetési
főigazgató-helyettes